PAUL AUSTER

NEW YORK ÜÇLEMESİ

CAM KENT, HAYALETLER, KİLİTLİ ODA

ROMAN

Çeviri: İLKNUR ÖZDEMİR

PAUL AUSTER

NEW YORK ÜÇLEMESİ

CAM KENT, HAYALETLER, KİLİTLİ ODA

ROMAN

İngilizce aslından çeviren İlknur Özdemir

Paul Auster'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

- *Ay Sarayı*, 1991
- *Yalnızlığın Keşfi*, 1991
- *Son Şeyler Ülkesinde*, 1992
- *Şans Müziği*, 1993
- *Kırmızı Defter*, 1994
- *Leviathan*, 1994
- *Yükseklik Korkusu*, 1995
- *Duman - Surat Mosmor*, 1998
- *Timbuktu*, 1999
- *Cebi Delik*, 1999
- *Köşeye Kıstırmak*, 2000
- *Yanılsamalar Kitabı*, 2002
- *Kehanet Gecesi*, 2004
- *Brooklyn Çılgınlıkları*, 2007
- *Yazı Odasında Yolculuklar*, 2007
- *Duvar Yazısı*, 2008
- *Karanlıktaki Adam*, 2008
- *Lulu Köprüde*, 2009
- *Görünmeyen*, 2010
- *Sunset Park*, 2011
- *Kış Günlüğü*, 2012
- *Şimdi ve Burada (J.M. Coetze ile birlikte)*, 2013

PAUL AUSTER, 1947 yılında ABD’nin New Jersey eyaletinde, Newark’ta doğdu. Daha 12 yaşındayken, önemli bir çevirmen olan amcasının kitaplarını okuyarak edebiyata büyük bir ilgi duymaya başladı. Columbia Üniversitesi’nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuduktan sonra dört yıl kadar Fransa’da yaşadı, Fransız yazarlardan çeviriler yaptı. XX. yüzyıl Fransız şiiri üstüne önemli bir antoloji hazırladı. İlk kez 1987’de *New York Üçlemesi* adlı yapıtıyla büyük ilgi gördü. Daha sonra *Ay Sarayı*, *Kehanet Gecesi*, *Köşeye Kıstırmak*, *Son Şeyler Ülkesinde*, *Leviathan*, *Şans Müziği, Timbuktu, Yanılsamalar Kitabı, Yükseklik Korkusu, Brooklyn Çılgınlıkları*, *Yazı Odasında Yolculuklar*, *Karanlıktaki Adam* ve *Sunset Park* adlı romanları, *Yalnızlığın Keşfi* adlı anı-romanı, *Kırmızı Defter* adlı öykü kitabı birbirini izledi. Auster, eşi yazar Siri Hustvedt ve iki çocuğuyla birlikte New York, Brooklyn’de yaşıyor.

İLKNUR ÖZDEMİR, İstanbul’da doğdu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi’nden mezun oldu. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çeviri yaptı. Başlıca çevirileri arasında *Yalnızlığın Keşfi* (Paul Auster), *Tarçın Dükkânları* (Bruno Schulz), *Stiller* (Max Frisch), *Amok Koşucusu* (Stefan Zweig), *İrlanda Güncesi* (Heinrich Böll), *Saatler* (Michael Cunningham), *Küçük Şeylerin Tanrısı* (Arundhati Roy), *Utanç* (Coetzee), *Katran Bebek* (Toni Morrison), *Bech Döndü* (John Updike), *Gün Boyu Gece Yarısı* (Hanif Kureishi) sayılabilir.

CAM KENT

1

Her şeyi başlatan, yanlış bir numaraydı, telefon gecenin ilerlemiş bir saatinde üç kez çalmış, karşı taraftaki ses birini istemişti, ama o biri kendisi değildi. Çok sonra, başına gelenleri düşünebilecek duruma geldiğinde, rastlantı dışında hiçbir şeyin gerçek olmadığı sonucuna varacaktı. Ama bu, çok sonra oldu. Başlangıçta ortada yalnızca olay ve doğurduğu sonuçlar vardı. Mesele, olayın başka türlü sonuçlanmış olabileceği ya da yabancının ağzından çıkan ilk sözcükle birlikte her şeyin önceden belirlenmiş olması değil. Mesele, hikâyenin kendisi; bir anlamı olup olmadığını söylemek de hikâyeye düşmez.

Quinn'e gelince; akılda tutmamız gereken fazla bir şey yok. Kim olduğu, nereden geldiği ve ne yaptığı fazla bir önem taşımıyor. Örneğin otuz beş yaşında olduğunu biliyoruz. Bir kez evlendiğini, bir kez baba olduğunu, hem karısının hem de oğlunun artık hayatta olmadığını biliyoruz. Kitap yazmış olduğunu da biliyoruz. Daha kesin konuşmak gerekirse, polisiye romanlar yazdığını biliyoruz. Bu romanları William Wilson adıyla yazıyor ve yılda bir kitap bitiriyordu, bu da onun New York'ta küçük bir apartman dairesinde mütevazı bir yaşam sürmesini sağlayacak parayı kazanmasına yetiyordu. Bir kitabı yazması beş altı ayı geçmediğinden, yılın geri kalan kısmında canının istediğini yapmakta özgür oluyordu. Pek çok kitap okuyor, tablolara bakıyor, sinemaya gidiyordu. Yazın, televizyonda beyzbol maçlarını izliyordu; kışın da operaya gidiyordu. Bununla birlikte yapmaktan en çok hoşlandığı şey yürümekti. Neredeyse her gün, yağmur, güneş demeden, sıcak, soğuk demeden kentte dolaşmak için evden çıkıyordu, belli bir hedefi yoktu, ayakları onu nereye götürürse oraya giderdi.

New York gezmekle bitecek bir kent değildi, sonu gelmez bir dolambaçtı; ne kadar uzaklara giderse gitsin, kentin semtlerini ve sokaklarını ne kadar iyi tanırsa tanısın, kaybolmuş olma duygusundan

kurtulamıyordu. Yalnızca kentte değil, kendi içinde de kayboluyordu. Ne zaman yürüyüşe çıksa kendisini geride bırakıyormuş gibi hissediyordu, kendini sokaklardaki harekete teslim etmekle, gören bir göze indirgemekle, düşünmekten kurtuluyordu ve bu da ona öncelikle bir nebze huzur veriyor, içinde sağlıklı bir boşluk yaratıyordu. Dünya onun dışındaydı, çevresindeydi, önündeydi ve dünyanın değişme hızı, herhangi bir şey üzerinde uzun boylu oyalanmasına engel oluyordu. Önemli olan hareket etmekti, bir ayağını ötekinin önüne koymak ve kendini bedeninin gidişine teslim etmekti. Amaçsızca dolaşınca her yer birbirinden farksız oluyor, nerede bulunduğunun önemi kalmıyordu. Hiçbiryerde olmadığını hissettiği yürüyüşleri, en iyi yürüyüşleriydi. Ve bu da onun çevresinden istediği tek şeydi aslında: hiçbir yerde olmamak. New York, onun kendi çevresinde ördüğü hiçbiryerdi; ve burayı bir daha terk etmek gibi bir niyeti olmadığını anlamıştı.

Quinn eskiden daha hırslıydı. Gençken birkaç şiir kitabı yayımlanmıştı, oyunlar, eleştiriler yazmış, birkaç tane de uzun çeviri üzerinde çalışmıştı. Ama durup dururken bunların hepsinden vazgeçmişti. Bir yanının öldüğünü söylemişti arkadaşlarına, o yanının geri dönüp kendisini rahatsız etmesini istemiyordu. İşte William Wilson adını o zaman almıştı. Quinn, artık onun kitap yazabilen yanı değildi ve Quinn pek çok bakımdan yaşamaya devam etse de artık kendinden başkası için mevcut değildi.

Yazmaya devam etmişti, çünkü bundan başka bir şey yapamayacağını hissediyordu. Polisiye roman, mantıklı bir çözüm gibi görünmüştü gözüne. Bu tür romanların gerektirdiği karmaşık kurguları uydurmakta pek zorlanmıyordu, çok iyi şeyler yazıyordu, çoğu kez kendiliğinden, sanki çaba harcamasına gerek yokmuşçasına. Kendini yazdıklarının yazarı olarak görmediği için yazdıklarından sorumlu hissetmiyordu, bu yüzden de onları savunmak diye bir duygu beslemiyordu. Ne de olsa William Wilson uydurma bir addı, Quinn'in içinden doğmuş olmasına rağmen şimdi bağımsız bir yaşam sürüyordu. Quinn ona saygıyla, hatta zaman zaman hayranlıkla yaklaşıyordu, ama işi asla kendisiyle William Wilson'ın aynı kişi olduğuna inanacak kadar ileri götürmedi. İşte salt bu nedenle takma adının maskesinin arkasından ortaya çıkmadı. Bir menajeri vardı, ama hiç karşılaşmamışlardı. Yalnızca mektuplaşarak bağlantı kuruyorlardı. Quinn bu amaç için postanede bir posta kutusu kiralamıştı. Aynı şey yayıncısı için

de geçerliydi, yayıncı Quinn’e ödeyeceği bütün ücretleri, paraları ve telif haklarını menajeri aracılığıyla ödüyordu. William Wilson’ın hiçbir kitabında yazarın fotoğrafı ya da biyografik bilgileri yer almıyordu. William Wilson hiçbir yazar sözlüğünde kayıtlı değildi, röportaj vermiyordu, aldığı bütün mektuplara menajerinin sekreteri yanıt yazıyordu. Quinn’in bildiği kadarıyla sırrını öğrenen yoktu. Başlangıçta, yazmayı bıraktığını öğrenen arkadaşları, nasıl geçineceğini sormuşlardı ona. Hepsine aynı yanıtı vermiş, karısından kendisine bir vakıf parası kaldığını söylemişti. Oysa karısının hiçbir zaman parası olmamıştı. Aslında Quinn’in artık arkadaşı da kalmamıştı.

Aradan beş yıldan fazla zaman geçmişti. Artık oğlunu pek fazla düşünmüyordu, karısının fotoğrafını da kısa bir süre önce duvardan indirmişti. Zaman zaman, üç yaşındaki oğlunu kucağına almanın nasıl bir şey olduğunu hissederdi ansızın; ama bu tam olarak düşünmek sayılmazdı, hatta anımsamak bile sayılmazdı. Fiziki bir duyumsamaydı, bedeninde kalan geçmişin bir iziydi ve Quinn bunu kontrol edemiyordu. Bu tür anları sık yaşamaz olmuştu artık ve aslında Quinn için her şey değişmeye başlamış gibiydi. Artık ölmek istemiyordu ama yaşamaktan pek keyif aldığı da söylenemezdi. Ancak hiç değilse yaşadığı için mutsuz değildi. Hayattaydı, ve bu değişmeyen gerçek yavaş yavaş onu büyülemeye başlamıştı; sanki kendisinden daha uzun yaşamayı başarmış gibiydi, sanki ölümünden sonra yaşamayı sürdürüyordu. Artık uyurken lambayı yanık bırakmıyordu, ve kaç aydır, gördüğü düşlerden hiçbirini anımsamıyordu.

Geceydi. Quinn yatağına uzanmış sigara içiyor, cama vuran yağmurun sesini dinliyordu. Yağmurun ne zaman dineceğini merak etti, “Sabah uzun bir yürüyüş mü çekecek canım yoksa kısa bir yürüyüş mü,” diye düşündü. Yanındaki yastığın üzerinde ters dönmüş olarak Marco Polo’nun *Geziler Kitabı* duruyordu. Yazmakta olduğu son William Wilson romanını iki hafta önce bitirdiğinden beri havası boşalmış balon gibi olmuştu. Romanın kahramanı özel dedektif Max Work bir dizi karmaşık cinayeti çözmüş, pek çok dayak yemiş, ölümden kurtulmuştu, Work’ün çabaları Quinn’i yormuştu nedense. Yıllar geçtikçe Work’le iyice yakınlaşmıştı Quinn. William Wilson onun gözünde soyut bir figür olarak kalırken Work gitgide ete kemiğe bürünmüştü. Quinn’in dönüştüğü üçlü kimlikte Wilson bir tür vantrilok görevi üstlenmişti. Quinn’in kendisi kuklaydı, Work de bu oyunun

sesiydi. Wilson bir yanılsama olsa bile hiç değilse öteki iki kişinin hayatlarını geçerli kılıyordu. Wilson var olmasa bile hiç değilse Quinn'in kendi olmaktan çıkıp Work'e geçmesini sağlayan köprüydü. Ve yavaş yavaş Work, Quinn'in hayatında kendine bir yer edinmiş, onun içindeki kardeşi, yalnızlığının yoldaşı olmuştu.

Quinn, Marco Polo'yu eline alıp birinci sayfayı baştan okumaya başladı. "Gördüklerimizi gördüğümüz gibi, duyduklarımızı duyduğumuz gibi yazacağız, böylece kitabımız gerçeğe uygun bir kayıt olacak, içinde hiçbir uydurma şey bulunmayacak. Bu kitabı okuyanların ya da dinleyenlerin içleri rahat olabilir, çünkü bu kitapta gerçeğin dışında bir şey yok." Quinn bu cümlelerin ne anlama geldiğini, kesin bir dille vaat edilenleri kafasının içinde evirip çevirirken telefon çaldı. Çok sonra, o gece olanları yeniden kafasının içinde kurabilecek duruma geldiğinde, saate baktığını anımsayacaktı, saatin on iki olduğunu ve o saatte neden arandığını merak ettiğini de. "Mutlaka kötü haberdir," diye düşündü. Yataktan kalktı, çırılçıplak telefona gitti, ikinci çalışında ahizeyi kaldırdı.

"Evet?"

Telefonun öteki ucunda uzun bir sessizlik oldu, Quinn bir an arayanın telefonu kapatmış olabileceğini düşündü. Sonra, çok uzaktan gelircesine, Quinn'in duymuş olduğu hiçbir sese benzemeyen bir ses duyuldu. Hem mekanik hem duygu doluydu, fısıltıdan farksızdı, yine de tam olarak anlaşılabiliyordu ve öylesine tekdüzeydi ki Quinn sesin bir kadına mı yoksa bir erkeğe mi ait olduğunu çıkaramadı.

"Alo?" dedi ses.

"Kimsiniz?" diye sordu Quinn.

"Alo?" dedi ses, yeniden.

"Sizi dinliyorum," dedi Quinn. "Kimsiniz?"

"Paul Auster mısınız?" diye sordu ses. "Bay Paul Auster'la görüşmek istiyorum."

"Burada bu adda kimse yok."

"Paul Auster. Auster Dedektiflik Bürosu'ndan."

"Üzgünüm," dedi Quinn. "Yanlış numara çevirmiş olmalısınız."

"Çok acil bir konuda arıyorum," dedi ses.

"Size yardımcı olamam," dedi Quinn. "Burada Paul Auster diye biri yok."

"Anlamıyorsunuz," dedi ses. "Zaman daralıyor."

“Öyleyse yeniden çevirin numaranızı. Burası dedektiflik bürosu değil.”

Quinn telefonu kapattı. Soğuk döşemeye basarak durdu orada, ayaklarına, dizlerine, sarkık penisine baktı. Bir an, arayan kişiyi tersledıği için pişmanlık duydu. İlginç olabilirdi, diye düşündü, biraz sürdürseydim keşke oyunu. Belki konuyla ilgili bir şeyler öğrenebilirdi, belki yardımcı bile olabilirdi. “Ayaktayken daha hızlı düşünmeyi öğrenmeliyim,” dedi içinden.

Pek çok kişi gibi Quinn de suç konusunda fazla bir şey bilmiyordu. Ne birini öldürmüştü ne de hırsızlık yapmıştı, yapan birini de tanımıyordu. Karakoldan içeri adım atmamıştı, tanıdığı bir özel dedektif de yoktu, bir caniyle konuştuğu da olmamıştı. Bu konularda ne biliyorsa kitaplardan öğrenmişti, bir de filmlerden ve gazetelerden. Bununla birlikte bunu bir eksiklik olarak görmüyordu. Yazdığı hikâyelerde onun için önemli olan, onların dünyayla değil başka hikâyelerle olan bağlantılarıydı. William Wilson olmadan çok önce Quinn sadık bir polisiye roman okuruydu. Bu romanların çoğunun kötü kaleme alınmış olduğunu, pek çoğunun en üstünkörü bir incelemeye bile gelmeyeceğini biliyordu, ama yine de bu türden hoşlanıyordu; en berbat polisiyeler dışında hepsini okurdu. Başka türdeki kitaplar konusunda çok katı olsa da, dar kafalılık derecesinde titizlik gösterse de polisiyelere neredeyse önyargısız yaklaşırdı. Eğer keyfi yerindeyse peş peşe on on iki tanesini kolayca okuyabilirdi. Sanki açlıktan gözü dönerdi, özel bir yemek için yanıp tutuşur, karnı doyuncaya kadar da durmak bilmezdi.

Bu kitaplarda hoşuna giden, onlardaki bolluk ve ölçülülük duygusuydu. İyi bir polisiyede gereksiz hiçbir şey olmaz; önemsiz ne bir cümle ne de bir sözcük vardır. Önemli olmasa bile önemli olma olasılığı vardır ki bu da aynı kapıya çıkar. Kitabın dünyası canlanır, olasılıklar, sırlar ve çelişkiler kaynaşır bu dünyanın içinde. Görülen ya da söylenen her şey, hatta en ufak, en sıradan şey bile hikâyenin sonucuyla bağlantılı olabileceği için hiçbir şey göz ardı edilmemelidir. Her şey öze dönüşür; kitabın merkezi, kendisini ileriye iten her olayla birlikte yer değiştirir. Demek ki merkez her yerdedir ve kitabın sonuna gelmeden o merkeze dayanarak hiçbir daire çizilemez.

Dedektif, nesneleri ve olayları bir araya getirip bir anlam çıkaracak düşünceyi ararken onların oluşturduğu engelin içinden geçen, kulak veren,

bakan kişidir. Aslında yazar ve dedektif birbirinin yerini alabilir. Okur, dünyayı dedektifin gözlerinden görürken dünyadaki ayrıntıların ne kadar çok olduğunun sanki ilk kez farkına varır. Çevresindeki şeyler dikkatini çeker, sanki onlar kendisiyle konuşabileceklerdir, şimdi onlara büyük bir dikkatle baktığı için, sanki varoluşlarının basit gerçeğinden farklı bir anlam taşımaya başlayabileceklerdir. Özel Göz, yani özel dedektif. Bu sözcüğün Quinn için üçlü anlamı vardı. Yalnızca "Göz" değildi, yani araştırmacı anlamına gelen sözcük değildi; aynı zamanda "Ben"di, dünyaya açılan pencereydi, yaşayan bir insanın bedeninde gizli minicik hayat goncasıydı. Bir yandan da yazarın fiziksel gözüydü, kendi içinden dışarıya, dünyaya bakan ve dünyanın önüne apaçık serilivermesini bekleyen adamın gözü. Tam beş yıldır Quinn bu sözcük oyununun tutsağı olmuştu.

Kuşkusuz çoktandır kendisinin gerçek olduğunu düşünmekten vazgeçmişti. Şimdi dünyada yaşıyorsa bile bir dereceye kadar, Max Work'ün hayalî kişiliği aracılığıyla yaşıyordu. Dedektifinin gerçek olması gerekiyordu. Kitapların doğası gerektiriyordu bunu. Quinn kendisini ortadan kaldırmış olsa bile, tuhaf ve münzevi bir hayatın sınırlarının içine çekilmiş olsa bile, Work başka insanların dünyasında yaşamayı sürdürdü. Quinn ortadan kaybolur göründükçe Work'ün o dünyadaki varlığı da o derece kalıcı oldu. Quinn, kendi bedeni içinde yabancılık çekerken Work saldırgandı, hazırcevaptı, nerede bulunursa bulunsun oraya kolayca alışıyordu. Quinn için sorun yaratan şeyler Work için doğaldı, serüvenlerinin karmaşasından öyle bir rahatlıkla ve kolaylıkla geçiyordu ki yaratıcısı etkileniyordu. Aslında Quinn'in Work olmak, hatta ona benzemek istediği filan yoktu, ama kitaplarını yazarken Work'müş gibi davranmak, canı isterse –yalnızca zihnen bile olsa– Work olabileceğini bilmek içini rahatlatıyordu.

O gece, en sonunda uykuya dalarken, Work olsaydı telefondaki yabancıya neler söylerdi, onu hayal etmeye çalıştı. Rüyasında –ki sonradan unuttu– kendini bir odada tek başına gördü, çıplak, beyaz bir duvara tabancayla ateş ediyordu.

Ertesi gece Quinn hazırlıksız yakalandı. Olayın kapandığını, o yabancının bir daha aramayacağını düşünmüştü. Tuvalete oturmuş kakasını yapıyordu ki telefon çaldı. Bir gece öncekinden daha geç bir saatti, bire on ya da on iki dakika vardı. Kitapta Marco Polo'nun Pekin'den Amoy'a

yaptığı yolculuğun anlatıldığı bölüme gelmişti, daracık tuvalette işini görürken kitap kucağında açık duruyordu. Telefonun çalması onu tam anlamıyla rahatsız etti. Telefonu açmak üzere ayağa kalksa temizlenmeye fırsat bulamayacaktı, o durumda evin içinde yürümek iğrenç geliyordu ona. Öte yandan yapmakta olduğu şeyi normal hızında yapacak olsa telefona zamanında yetişemezdi. Buna rağmen Quinn'in içinden ayağa kalkmak gelmedi. Telefondan pek hoşlandığı söylenemezdi, hatta birkaç kez ondan kurtulmayı düşündüğü olmuştu. En hoşlanmadığı şey, telefonun zorbalığıydı. Kendisi istemese de işinin arasına girmekle kalmıyor, Quinn ister istemez onun emrine uyuyordu. Bu kez karşı koymaya karar verdi. Telefon üçüncü kez çalarken Quinn'in bağırsakları boşalmıştı. Dördüncü kez çalarken temizlenmeyi başarmıştı. Beşinci çalışta pantolonunu çekmiş, banyodan çıkmış ve telaşsızca evin öteki ucuna yürüyordu. Altıncı çalışında açtı telefonu ama hattın öteki ucunda kimse yoktu. Arayan kişi, kapatmıştı.

Ertesi gece hazırdı. Yatağının üzerine uzanmış, *The Sporting News*'un sayfalarını karıştırıyor, yabancının üçüncü telefonunu bekliyordu. Ara sıra, siniri bozuluyor, ayağa kalkıp evin içinde dolaşıyordu. Pikaba bir plak koydu –Haydn'ın *Il Mondo della luna*'sını– ve baştan sona dinledi. Bekledi de bekledi. Saat iki otuzda pes etti ve gidip yattı.

Ertesi gece de bekledi, bir sonraki gece de. Tahminlerinde yanıldığını düşünerek planından vazgeçmek üzereydi ki telefon yine çaldı. Mayıs ayının on dokuzuydu. Bu tarihi hatırlıyordu, çünkü annesiyle babasının evlilik yıldönümüydü –ya da onlar yaşasaydı yıldönümleri olacaktı–. Bir keresinde annesi ona, kendisine evlendiği gece gebe kaldığını söylemişti. Bu haberden gerçekten hoşlanmıştı Quinn, varlığının ilk anını tam olarak bilmekten; ve yıllar yılı doğum gününü gizliden gizliye o gün kutlamıştı. Bu kez yabancı, önceki iki geceden daha erken bir saatte aramıştı, saat on bir bile olmamıştı, Quinn elini telefona uzatırken başkasının aradığını düşündü.

"Alo?" dedi.

Hattın öteki ucundan yine ses gelmedi. Quinn, arayanın o yabancı olduğunu hemen anladı.

"Alo?" dedi yine. "Yardımcı olabilir miyim?"

"Evet," dedi ses, sonunda. Aynı mekanik fısıltı, aynı umarsız ton. "Evet. Yardıma ihtiyacım var. Hem de hemen."

“Nasıl bir yardıma ihtiyacınız var?”

“Konuşmaya. Hemen şimdi. Hemen konuşmalıyım. Evet.”

“Kiminle konuşmak istiyorsunuz?”

“Hep aynı adamla, Auster’la. Adının Paul Auster olduğunu söyleyen adamla.”

Bu kez duraksamadı Quinn. Ne yapacağını biliyordu, artık zamanı gelmişti, o da harekete geçti.

“Benim,” dedi. “Paul Auster benim.”

“Nihayet. Sonunda buldum sizi.” Sesteki ferahlamayı, o sese ansızın sinen somut dinginliği duyabiliyordu Quinn.

“Haklısınız,” dedi Quinn. “Sonunda.” Bu sözcükleri karşısındakinin iyice sindirmesi için bekledi, hem kendisi hem de karşısındaki açısından. “Size nasıl yardımcı olabilirim?”

“Yardıma ihtiyacım var,” dedi ses. “Büyük bir tehlike var. Bu konularda sizin üstünüze kimsenin olmadığı söyleniyor.”

“Neden söz ettiğinize bağlı bu.”

“Ölümden söz ediyorum. Yani ölüm ve cinayet.”

“Benim konum değil bu,” dedi Quinn. “Ben insanları öldürmem.”

“Yo,” dedi ses huysuzca, “ben tam tersini söylüyorum.”

“Biri sizi mi öldürecek?”

“Evet, öldürecek. Doğru. Beni öldürecekler.”

“Sizi korumamı mı istiyorsunuz?”

“Evet, beni korumanızı istiyorum. Bunu yapacak kişiyi bulmanızı da.”

“Kim olduğunu bilmiyor musunuz?”

“Biliyorum. Elbette biliyorum. Ama yerini bilmiyorum.”

“Bana söyleyebilir misiniz?”

“Şimdi olmaz. Telefonda söyleyemem. Çok tehlikeli. Buraya gelmelisiniz.”

“Yarın olur mu?”

“İyi. Yarın. Yarın erkenden. Sabahleyin.”

“Onda?”

“Tamam. Onda.” Ses, Doğu 69. Sokak’ta bir adres verdi. “Unutmayın, Bay Auster. Gelmelisiniz.”

“Merak etmeyin,” dedi Quinn. “Geleceğim.”

2

Ertesi sabah Quinn birkaç haftadır olmadığı kadar erken uyandı. Kahvesini içip kızarmış ekmeğine tereyağı sürerken ve gazetede beyzbol maçlarının sonuçlarını (Mets yine kaybetmişti, iki-bir, dokuzuncu vuruşta yaptıkları hatayla) okurken randevusuna gideceği aklına bile gelmedi. *Randevusu* terimi bile, tuhaf geliyordu kulağına. Kendisinin randevusu değildi, Paul Auster'ın randevusuydu. Bu adamın kim olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktu.

Bununla birlikte, saatler ilerledikçe, evden çıkmak üzere hazırlanan bir adamı güzelce taklit etmekte olduğunu fark etti. Kahvaltı bulaşığını masadan kaldırdı, gazeteyi kanepenin üzerine fırlattı, banyoya girip duş aldı, tıraş oldu, iki havluya sarınarak yatak odasına gitti, gardırobu açtı ve o gün giyeceği giysileri çıkardı. Ceketle kravata yöneldiğini fark etti. Quinn karısıyla oğlunun cenazesinden beni kravat takmamıştı, hatta bir kravatı olup olmadığını bile hatırlayamıyordu. Oysa vardı işte, oradaydı, gardırobundaki döküntülerin arasındaydı. Ama fazla resmî kaçacağı için beyaz gömlek giymekten vazgeçti, onun yerine gri kravatına uyacak gri-kırmızı ekoseli bir gömlek seçti. Bunları sırtına geçirirken trans halinde gibiydi.

Elini kapının tokmağına koyana kadar ne yapmakta olduğu aklına gelmedi. "Galiba dışarı çıkıyorum," diye düşündü. "Ama çıkıyorsam tam olarak nereye gidiyorum?" Bir saat sonra, 70. Sokak'la Beşinci Cadde'nin köşesinde 4 numaralı otobüsten inerken bu sorunun yanıtını hâlâ bulamamıştı. Bir yanında park vardı, sabah güneşi altında yemyeşil, keskin hatlı, kaçışan gölgelerle; öte yanında Frick vardı, beyaz ve sade, ölülere bırakılmış gibi. Bir an Vermeer'in *Asker ve Gülümseyen Genç Kız* tablosu geldi aklına, kızın yüzündeki ifadeyi, fincanı kavrayan ellerinin tam konumunu, yüzü görünmeyen adamın kırmızı ensesini anımsamaya çalıştı. Duvarda asılı olan mavi harita ve pencereden giren güneş ışığı zihninde

belirip kayboldu, şimdi kendisini kuşatan güneş ışığına o kadar benziyordu ki. Yürüyordu. Karşı kaldırıma geçmiş, doğu yönünde ilerliyordu. Madison Bulvarı'nda sağa saptı ve güneye, bir blok aşağıya yürüdü, sonra sola döndü ve bulunduğu yeri gördü. "Galiba geldim," diye düşündü. Binanın önünde durup bekledi. Ansızın hiç önemi yokmuş gibi geldi ona. Nedense çok sakindi, sanki ne olacaksa olmuştu. Lobiye girmek üzere sokak kapısını açarken kendine son bir öğütte bulundu. "Bütün bunlar gerçekten oluyorsa," dedi, "gözlerimi açık tutmalıyım."

Evin kapısını açan, bir kadındı. Nedense bunu beklemiyordu Quinn, gafil avlandı. Her şey çok hızlı gelişmeye başlamıştı. Daha kadının varlığına alışma, özelliklerini tanımlayıp bir izlenim oluşturma fırsatı bulamadan kadın onunla konuşmaya, yanıt vermesi için zorlamaya başlamıştı bile. Bu yüzden, daha o ilk anlarda bile Quinn yenik duruma düştü, gerilemeye başladı. Sonradan, bu olaylar üzerinde düşünecek zaman bulduğunda, o kadınla olan karşılaşmasını derleyip toparlamayı başaracaktı. Ama bu, belleğin işiydi, ve hatırlanan şeylerin, hatırlananları bozmaya yatkın olduğunu biliyordu. Sonuç olarak, yaşadığı şeylerin hiçbirinden emin olamadı.

Kadın otuz, olsa olsa otuz beş yaşındaydı; orta boyluydu; kalçaları genişçeydi, bakış açınıza bağlı olarak şehvetli de denebilirdi. Saçları ve gözleri koyu kahverengiydi, o gözlerde hem kendinden hoşnut hem de belli belirsiz baştan çıkarıcı bir ifade vardı. Siyah bir elbise giymiş, dudaklarını kıpkırmızı boyamıştı.

"Bay Auster?" Hafif bir gülümseme, başı soru sorarcasına yana eğilmiş.

"Evet, benim," dedi Quinn. "Paul Auster."

"Ben Virginia Stillman'ım," diye başladı kadın. "Peter'ın karısıyım. Saat sekizden beri sizi bekliyor."

"Randevumuz saat ondaydı," dedi Quinn, saatine bakarak. Saat tam ondu.

"Deli gibiydi," dedi kadın. "Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. Sabırsızlandı."

Quinn'in girmesi için kapıyı açtı. Quinn eşikten geçip eve girerken sanki beyni ansızın devreden çıkmış gibi kendini bomboş hissetti. Gördüğü şeylerin ayrıntılarına dikkat etmek istemişti, ama nedense o sırada bunu yapacak durumda değildi. Evin içi, bir tür belirsizlikle kuşatıyordu onu.

Evin büyük olduğunu fark etti, beş altı odalı olabilirdi, gösterişli bir biçimde döşenmişti, sayısız biblo, gümüş küllük, duvarlarda süslü çerçeveli tablolar vardı. Ama o kadar. Orada bulunup bütün bunlara kendi gözleriyle bakmış olsa da genel bir izlenimin ötesinde bir şey kalmamıştı geriye.

Kendini salonda tek başına, bir kanepede oturur buldu. Bayan Stillman'ın kocasını çağırmaya giderken kendisine orada oturup beklemesini söylediğini anımsıyordu. Ne kadar zamandır orada oturduğunu bilemiyordu. Aradan bir iki dakikadan fazla geçmiş olamazdı. Oysa pencereden giren ışığa bakılırsa öğlen olması gerekirdi. Ama Quinn'in aklına saatine bakmak gelmedi. Virginia Stillman'ın parfümünün kokusu onu sarmıştı, kadının çıplak olarak nasıl göründüğünü hayal etmeye başladı. Sonra da, "Max Work orada olsaydı neler düşünürdü," diye geçirdi aklından. Bir sigara içmeye karar verdi. Sigaranın dumanını odanın içine savurdu. Dumanın ağzından boğum boğum çıkışını, yayılmasını ve ışığa yakalanınca yepyeni bir saydamlık almasını izlemek hoşuna gitti.

Arkasından, odaya giren birinin çıkardığı sesi işitti. Quinn kanepeden kalkıp arkasına dönerken Bayan Stillman'ı görmeyi umuyordu. Onun yerine karşısında genç bir adam buldu, tepeden tırnağa beyazlar içindeydi, saçları da çocuklar gibi beyaza yakın sarıydı. O ilk anda, tuhaf bir biçimde kendi ölmüş oğlunu düşündü Quinn. Sonra, geldiği gibi hızla silindi bu düşünce.

Peter Stillman odaya girip Quinn'in tam karşısındaki kırmızı kadife bir koltuğa oturdu. Koltuğa doğru giderken hiç konuşmadığı gibi Quinn'in odada olduğunu fark ettiğini belli eden bir hareket de yapmadı. Bütün dikkatini bir yerden bir yere gitmekte toplamış gibiydi, sanki yaptığı şeyi düşünmezse hareket edemeyecekti. Quinn böyle yürüyen birini hiç görmemişti, tam o anda, telefonda konuştuğu kişinin karşısındaki adam olduğunu anladı. Adamın bedeni de tıpkı sesi gibi davranıyordu: mekanik, kesik kesik, bir ağır bir hızlı hareket ederek, katı ama yine de anlamlı, sanki yaptığı iş kontrolünün dışındaymış, kafasında yatan istekle tam olarak örtüşmüyormuş gibi. Quinn, Stillman'ın bedeninin uzunca bir süredir kullanılmamış olduğunu düşündü, sanki bütün işlevlerini yeni baştan öğrenmişti, böylece hareket bilinçli bir işlem haline gelmişti, her bir hareket kendisini oluşturan alt hareketlere ayrılmıştı, sonuçta da akıcılığını ve doğallığını yitirmişti. İpleri olmadan yürümeye çalışan bir kuklayı izler gibiydi Quinn.

Peter Stillman'ın her şeyi bembeyazdı. Yaka düğmesi açık duran gömleği, pantolonu, çorapları, ayakkabıları. Solgun teni, donuk sarı saçlarıyla birleşince sonuç neredeyse saydam oluyordu, sanki yüzünde cildinin altındaki mavi damarlar görülebilecekti. Damarların mavisi neredeyse gözlerinin mavisine denkti: gökyüzüyle bulutların karışımından oluşan bir süt mavisi. Quinn kendisini bu adamla konuşurken düşünemiyordu. Sanki Stillman'ın varlığı sessiz kalmayı emrediyordu.

Stillman koltuğa yavaşça yerleşti ve sonunda dikkatini Quinn'e çevirdi. Göz göze geldiklerinde Quinn ansızın Stillman'ın görünmez olduğunu hissetti. Karşısındaki koltukta oturduğunu görebiliyordu ama aynı zamanda sanki adam orada değildi. Quinn'in aklına Stillman'ın kör olabileceği geldi. Ama hayır, bu mümkün görünmüyordu. Adam kendisine bakıyordu, hatta inceliyordu, yüzünde onu tanıdığını belli eden bir ifade olmasa da boş boş da bakmıyordu. Quinn ne yapacağını bilemedi. Kanepede konuşmadan oturup Stillman'a baktı. Aradan uzunca bir zaman geçti.

"Soru sormayın lütfen," dedi, genç adam sonunda. "Evet. Hayır. Teşekkür ederim." Bir an durdu. "Adım Peter Stillman. Bunu kendi özgür irademle söylüyorum. Evet. Bu benim gerçek adım değil. Hayır. Elbette, zihnim olması gerektiği biçimde değil. Ama bu konuda elden bir şey gelmez. Hayır. Bu konuda. Hayır, hayır. Artık olmaz.

"Orada oturmuş düşünüyorsunuz: Benimle konuşan bu adam kim? Ağzından dökülen bu sözcükler ne? Anlatayım size. Yoksa anlatmayayım mı? Evet ve hayır. Zihnim olması gerektiği biçimde değil. Bunu kendi özgür irademle söylüyorum. Ama gayret edeceğim. Evet ve hayır. Size anlatmaya çalışacağım, zihnim bunu güçleştirse de. Teşekkür ederim.

"Adım Peter Stillman. Belki kim olduğumu duymuşsunuzdur, ama duymamış olmanız olasılığı çok yüksek. Önemi yok. Bu benim gerçek adım değil. Gerçek adımı anımsayamıyorum. Özür dilerim. Zaten fark etmez. Yani aslında artık fark etmez.

"Buna konuşmak derler. Doğru terim bu sanırım. Sözcükler insanın ağzından çıktığında havaya uçarlar, bir an hayatta kalır ve ölürler. Tuhaf, değil mi? Benim fikrim yok. Hayır ve yine hayır. Ama yine de ihtiyacınız olan sözcükler vardır. Pek çok sözcük vardır. Sanırım milyonlarcası. Belki de yalnızca üç ya da dört. Özür dilerim. Ama bugün iyiyim. Her

zamankinden çok daha iyi. Size ihtiyacınız olacak sözcükleri verebilirsem büyük bir zafer olur bu. Teşekkür ederim. Milyonlarca kez teşekkür ederim.

“Çok eskiden anne ve baba vardı. Bunların hiçbirini anımsamıyorum. Annen öldü, dediler. Söyleyenlerin kim olduğunu bilemiyorum. Özür dilerim. Ama böyle söylediler.

“Anne yok, demek. Hah ha. Artık böyle gülüyorum ben, karnım abuk sabuk sözcüklerden patlıyor. Hah hah ha. Koca baba, fark etmez, dedi. Bana. Yani ona. İri kaslı koca baba ve bum bum bum. Soru sormayın lütfen.

“Onların dediklerini diyorum, çünkü ben hiçbir şey bilmiyorum. Ben yalnızca zavallı Peter Stillman’ım, anımsayamayan çocuk. Üü üü. İster istemez. Sersem adam. Özür dilerim. Öyle diyorlar, diyorlar. Ama zavallı küçük Peter ne diyor? Hiçbir şey, hiçbir şey. Artık demiyor.

“Bu vardı. Karanlık. Çok karanlık. Kapkaranlık kadar karanlık. Oda burasıydı, diyorlar. Sanki bu konuda konuşabilirmişim gibi. Karanlıktan söz ediyorum. Teşekkürler.

“Karanlık, karanlık. Dokuz yıldır söylüyorlar. Bir pencere bile yok. Zavallı Peter Stillman. Ve bum bum bum. Kaka yığılıyor. Çiş göl oluyor. Baygınlıklar. Özür dilerim. Duygusuz ve çıplak. Özür dilerim. Artık yok.

“Sonra karanlık var. Size anlatıyorum. Karanlıkta yiyecek vardı evet, sessiz karanlık odada zevksiz yemekler. Elleriyle yedi. Özür dilerim. Yani Peter öyle yedi. Ben Peter’sam daha iyi. Yani aslında daha kötü. Özür dilerim. Ben Peter Stillman’ım. Bu benim gerçek adım değil. Teşekkür ederim.

“Zavallı Peter Stillman. Küçük bir oğlandı o. Kendiliğinden birkaç söz etti, o kadar. Ve sonra hiç konuşmadı, ve sonra kimse olmadı, ve sonra hiç, hiç, hiç. Artık yok.

“Bağışlayın beni Bay Auster. Sizi üzdüğümü görüyorum. Soru sormayın lütfen. Benim adım Peter Stillman. Bu benim gerçek adım değil. Benim gerçek adım Bay Üzgün. Adınız ne Bay Auster? Belki de gerçek Bay Üzgün sizsinizdir, ben de hiç kimse değilimdir.

“Hu hu. Kusura bakmayın. Ben böyle ağlayıp sızlanırım. Hu hu hık hık. Peter o odada ne yaptı? Hiç kimse bilemez bunu. Bazıları hiçbir şey yapmadı derler. Bana sorarsanız Peter düşünemiyordu. Gözlerini mi kırpıştırdı? İçki mi içti? Kötü mü koktu? Hah hah ha. Kusura bakmayın. Bazen böyle komik olurum.

“Topidik mopidik hop. Takata tukata tuk. Uyuşuk gürültü, saçma sapan, sapan saçma. Ya, ya, ya. Kusuruma bakmayın. Bu sözleri benden başkası anlayamaz.

“Daha sonra, daha sonra, daha sonra. Böyle diyorlar. Öyle uzun sürdü ki Peter’ın aklı başında kalamadı. Asla. Yo, yo, yo. Birinin beni bulduğunu söylüyorlar. Anımsamıyorum. Kapıyı açtıklarında içeri ışık girince neler olduğunu anımsamıyorum. Yo, yo, yo. Bunların hiçbiri hakkında söyleyecek bir şeyim yok. Artık yok.

“Uzunca bir süre koyu renkli gözlük taktım. On iki yaşındaydım. Ya da öyle diyorlar. Bir hastanede yaşıyordum. Bana yavaş yavaş Peter Stillman olmayı öğrettiler. Sen Peter Stillman’sın dediler bana. Teşekkür ederim, dedim ben de. Ya, ya, ya. Teşekkürler, teşekkürler, dedim.

“Peter bebekti. Ona her şeyi öğretmeleri gerekti. Yürümeyi yani. Yemek yemeyi. Tuvalette kakasını, çişini yapmayı. Pek kötü değildi. Onları ısırdığımda bile beni pataklamadılar. Sonra, giysilerimi parçalamaktan bile vazgeçtim.

“Peter iyi bir çocuktu. Ama ona sözcük öğretmek güçtü. Ağzı iyi çalışmıyordu. Ve elbette kafası yerinde değildi. Ba, ba, ba diyordu. Ve da, da, da. Bir de va, va, va. Kusura bakmayın. Çok yıllar sürdü bu. Şimdi Peter’a şöyle diyorlar: Artık gidebilirsin, artık senin için bir şey yapamayız. Peter Stillman, sen bir insansın dediler. Doktorların sözlerine inanmak iyidir. Teşekkür ederim. Çok teşekkür ederim.

“Ben Peter Stillman’ım. Bu benim gerçek adım değil. Gerçek adım Tavşan Peter. Kışın Bay Beyaz olurum, yazın Bay Yeşil. Ne isterseniz düşünün. Bunu özgür irademle söylüyorum. Topidik mopidik hop. Harika, değil mi? Ben hep böyle sözcükler uydururum. Elimde değil. Ağzımdan kendiliğinden çıkıyorlar. Başka dile çevrilemezler.

“Sor da sor. Bir işe yaramıyor. Ama size söyleyeyim. Sizin üzülmenizi istemiyorum Bay Auster. Çok hoş bir yüzünüz var. Bana bilmemkimi ya da bir iniltiyi hatırlatıyorsunuz, hangisi bilmem. Ve gözleriniz bana bakıyor. Evet, evet. Onları görebiliyorum. Bu çok iyi. Teşekkür ederim.

“Bu yüzden size anlatacağım. Soru sormayın, lütfen. Gerisini merak ediyorsunuzdur. Yani babayı. Küçük Peter’a bütün o şeyleri yapan korkunç babayı. İçiniz rahat etsin. Onu karanlık bir yere götürdüler. Onu oraya kilitleyip bıraktılar. Hah hah ha. Kusura bakmayın. Bazen böyle komik olurum.

“On üç yıl dediler. Belki uzun bir süredir bu. Ama ben zamanı bilmem. Her gün yenilenirim. Sabahları uyandığımda doğarım, gündüzün büyürüm, geceleri yatınca da ölürüm. Bu benim suçum değil. Bugün formundayım. Daha önce hiç olmadığım kadar formundayım.

“Baba, on üç yıl yoktu. Onun adı da Peter Stillman. Tuhaf, değil mi? Yani iki kişinin aynı adı taşıması? Bu onun gerçek adı mı, bilmiyorum. Ama onun ben olduğunu sanmıyorum. Her ikimiz de Peter Stillman’ız. Ama Peter Stillman benim gerçek adım değil. Belki de ben aslında Peter Stillman değilimdir.

“On üç yıl diyorum. Ya da onlar diyorlar. Fark etmez. Zamanı bilmiyorum. Ama bana söyledikleri şu: Yarın on üç yıl bitiyor. Bu kötü. Kötü değil deseler de kötü. Hatırlamam gerekmiyor. Ama söylediklerime rağmen bazen hatırlıyorum.

“Gelecek o. Yani baba gelecek. Ve beni öldürmeye çalışacak. Teşekkürler. Ama ben bunu istemiyorum. Yo, yo. Artık istemiyorum. Peter şimdi yaşıyor. Evet. Kafası pek yerinde değil, ama yine de hayatta. Bu da bir şeydir, öyle değil mi? Bahse girerim ki öyledir. Hah hah ha.

“Ben şimdi çoğunlukla şairim. Her gün odamda oturup şiir yazıyorum. Sözcükleri kendim uyduruyorum, tıpkı karanlıkta yaşarken yaptığım gibi. Bu yolla her şeyi hatırlamaya, yeniden karanlıktaymışım gibi yapmaya başlıyorum. Bu sözcüklerin ne anlama geldiğini bir tek ben biliyorum. Başka dile çevrilemezler. Bu şiirler beni ünlü yapacak. Çivinin tepesine vur. Ya, ya. Ya. Harika şiirler. Öyle güzeller ki bütün dünya ağlayacak.

“Daha sonra belki başka şeyler yaparım. Yani şair olmaktan vazgeçince. Eninde sonunda sözcüklerim tükenecek yani. Herkesin içinde bu kadar sözcük vardır. Ve sonra ne yapacağım? Sanırım bundan sonra itfaiyeci olmak istiyorum. Sonra da doktor. Fark etmez. Yapmak istediğim en son şey ip cambazlığı. Çok yaşlandığımda ve başkaları gibi yürümeyi sonunda öğrendiğimde. İşte o zaman ipin üzerinde dans edeceğim ve insanlar şaşkına dönecekler. Küçük çocuklar bile. İşte benim istediğim bu. Ölene kadar ip üzerinde dans etmek.

“Ama önemi yok. Hiç fark etmez. Benim için. Gördüğünüz gibi varlıklı bir adamım ben. Tasalanmam gerekmez. Yo, yo. Bu konuda değil. Son kuruşunuza kadar bahse girebilirsiniz. Babası zengindi, karanlık odaya kapatıldıktan sonra küçük Peter onun bütün parasını aldı. Hah ha ha. Güldüğüm için kusuruma bakmayın. Bazen böyle komik olurum.

“Ben Stillmanların sonuncusuyum. Köklü bir aileydi Stillmanlar, öyle diyorlar. Eski Boston’dan, duymuş olabilirsiniz. Ben sonuncusuyum. Başkası yok. Ben herkesin sonuncusuyum, son adamım. Böylesi daha iyi, diyorum. Her şeyin şimdi sona ermesi üzülecek bir şey değil. Ölmek herkes için iyidir.

“Belki de baba aslında kötü değildi. En azından şimdi böyle diyorum. Kocaman bir kafası vardı. Çok kocaman kadar kocaman, yani içinde çok yer vardı. O kocaman kafasının içinde pek çok düşünce. Ama zavallı Peter, değil mi? Gerçekten de çok büyük sıkıntıda. Bir şey göremeyen, konuşamayan Peter, bir şey düşünemeyen ve yapamayan Peter. Elinden bir şey gelmeyen Peter. Yo. Hiçbir şey.

“Bunların hiçbirini bilmiyorum. Anlamıyorum da. Bunları bana söyleyen, karım. Anlamasam da bilmemin önemli olduğunu söylüyor. Ama ben bunu bile anlamıyorum. Bilmeniz için anlamanız gerek. Öyle değil mi? Ama ben bir şey bilmiyorum. Belki Peter Stillman’ımdır, belki de değilimdir. Benim gerçek adım Peter Hiçkimse. Teşekkür ederim. Ne dersiniz buna?

“Size babayı anlatıyorum. Anlamasam bile iyi bir hikâye bu. Sözcükleri bildiğim için size anlatabiliyorum. Bu da bir şeydir, öyle değil mi? Yani sözcükleri bilmek. Bazen kendimle öyle gurur duyuyorum ki! Özür dilerim. Karım böyle söylüyor. Karım, babanın Tanrı’dan söz etmiş olduğunu söylüyor. Bu sözcük komik geliyor bana. Tersinden okuyunca ırnat oluyor. Irnat da Tanrı’ya benzemez değil mi? Hav hav, vav vav. Bunlar köpek sözcükleri. Bence çok güzeller. Çok hoş ve gerçek. Benim uydurduğum sözcükler gibi.

“Her neyse. Anlatıyordum. Baba Tanrı’dan söz etti. Tanrı’nın bir dili olup olmadığını bilmek istiyordu. Bunun ne demek olduğunu sormayın bana. Sözcükleri bildiğim için size anlatıyorum bunları. Baba, bebek kimseyi görmezse bunları söyleyebilir, diye düşündü. Ama hangi bebek vardı orada? Ah. Anlamaya başlıyorsunuz. Onu satın almanız gerekmezdi. Elbette, bazı insan sözcüklerini biliyordu Peter. Buna engel olunamazdı. Ama baba, Peter’ın onları belki de unutabileceğini düşündü. Bir süre sonra. İşte bu yüzden o kadar çok bum bum bum vardı. Peter ne zaman bir sözcük söylese babası onu bum yapıyordu. Sonunda Peter hiçbir şey söylememeyi öğrendi. Ya ya ya. Teşekkür ederim.

“Peter sözcükleri içinde sakladı. Bütün o günler, aylar ve yıllar boyunca. Orada karanlıkta, küçük Peter tek başına, sözcükler başının içinde gürültü yaptılar, ona arkadaşlık ettiler. Bu yüzden ağzı doğru dürüst işlemiyor. Zavallı Peter. Hü hü. Gözyaşları öyle onun. Asla büyüyemeyecek olan küçük oğlanın.

“Peter artık herkes gibi konuşabiliyor. Ama öteki sözcükler hâlâ kafasının içinde. Onlar Tanrı’nın dili, başka hiç kimse söyleyemez onları. Başka bir dile çevrilemezler. Peter bu yüzden Tanrı’ya yakın yaşıyor. Bu yüzden ünlü bir şair o.

“Artık benim için her şey çok iyi. Canım ne istiyorsa onu yapabiliyorum. Ne zaman, nerede istersem. Bir karım bile var. Bunu görebiliyorsunuz. Ondan daha önce söz etmiştim. Belki siz onunla tanışmışsınızdır bile. Çok güzel bir kadın, değil mi? Adı Virginia. Bu onun gerçek adı değil. Ama hiç fark etmez. Benim için fark etmez.

“Ne zaman istersem karım bana bir kız buluyor. Orospuları. Solucanımı onların içine sokuyorum, onlar da inliyorlar. Öyle çok kadın geldi ki. Hah ha. Buraya geliyorlar, ben de onları beceriyorum. Becermek çok hoş bir duygu. Virginia onlara para veriyor ve herkes mutlu oluyor. Bahse girerim ki öyle. Hah ha.

“Zavallı Virginia. O becerilmekten hoşlanmaz. Yani benim tarafımdan. Belki başkasıyla yatıyordur. Kim bilir... Ben bu konuda bir şey bilmiyorum. Hem önemi de yok. Ama siz Virginia’ya iyi davranırsanız belki de kendisini becermenize izin verir. Ben de mutlu olurum. Sizin adınıza. Teşekkürler.

“Evet. Pek çok şey var. Onları size anlatmaya çalışıyorum. Kafamın pek iyi işlemediğinin farkındayım. Bu doğru, evet, doğru, bunu özgür irademle söylüyorum, bazen durmadan çığlıklar atıyorum. Hiçbir neden yokken. Sanki bir nedeni olması gerekirmiş gibi. Ama ben neden göremiyorum? Başkası da göremez. Hayır. Sonra bazen hiç konuşmadığım zamanlar oluyor. Günlerce susuyorum. Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey. Ağzımdan sözcükleri nasıl çıkaracağımı unutuyorum. O zaman kıpırdamak güç geliyor bana. Evet evet. Görmek bile. İşte o zaman ben Bay Üzgün oluyorum.

“Karanlıkta olmak hâlâ hoşuma gidiyor. En azından bazen. Sanırım bana iyi geliyor. Karanlıktayken Tanrı’nın dilini konuşuyorum ve kimse beni duyamıyor. Bana kızmayın lütfen, elimde değil.

“Hepsinden iyisi, hava var. Evet. Ve yavaş yavaş onun içinde yaşamayı öğrendim. Hava ve ışık, evet, ışık da, her şeyin üzerinde parlayan ve onları görmemi sağlayan ışık. Hava var, ışık da var, hepsinin iyisi bu. Özür dilerim. Hava ve ışık. Evet. Hava iyi olduğunda açık pencerenin önünde oturmaktan hoşlanıyorum. Bazen dışarı bakıp aşağıdaki şeyleri seyrediyorum. Sokağı ve insanları, köpekleri ve otomobilleri, karşıdaki binanın tuğlalarını. Bazen de gözlerimi kapıyor ve orada öylece oturuyorum, yüzüme hafif bir rüzgâr vuruyor, havanın içindeki ışık, hepsi çevremde, gözlerimin hemen ötesinde, dünya kıpkırmızı, gözlerimin içinde harika bir kırmızı, güneş bana ve gözlerime vururken.

“Sokağa pek çıkmadığım doğru. Bana güç geliyor, her zaman da güvenilecek biri değilim. Bazen çığlık atıyorum. Lütfen darılmayın bana. Elimde değil. Virginia insanların arasında nasıl davranılacağını öğrenmem gerektiğini söylüyor. Ama bazen kendimi tutamıyorum, çığlıklarımı bastıramıyorum.

“Ama parka gitmekten hoşlanıyorum. Orada ağaçlar var, hava ve ışık var. Bütün bunlar çok iyi, öyle değil mi? Evet. Yavaş yavaş kendi içimde düzeliyorum. Bunu hissedebiliyorum. Doktor Wyshnegradsky bile böyle söylüyor. Ben hâlâ kukla çocuk olduğumu biliyorum. Buna karşı elden bir şey gelmez. Hayır, hayır. Artık olmaz. Ama bazen sonunda büyüyüp gerçek biri olacağımı düşünüyorum.

“Şu anda hâlâ Peter Stillman’ım. Bu benim gerçek adım değil. Yarın kim olacağımı bilemem. Her gün yeni bir gündür, ben her gün yeniden doğarım. Her yerde umut görüyorum. Karanlıkta bile ve öldüğümde belki de Tanrı olurum.

“Söylenecek daha çok sözcük var. Ama onları söyleyeceğimi sanmıyorum. Hayır. Bugün olmaz. Ağzım yoruldu artık ve sanırım gitme zamanım geldi. Elbette, zaman konusunda bir şey bilmiyorum. Ama bunun bir önemi yok. Benim için yok. Size çok teşekkür ederim. Hayatımı kurtaracağınızı biliyorum, Bay Auster. Size güveniyorum. Hayat uzun sürebilir, bilirsiniz. Başka her şey odada, karanlıkta, Tanrı’nın diliyle, çığlıklarla. Ben havadan olan bir şeyim, üstünde ışığın parlayabileceği muhteşem bir şeyim. Belki bunu hatırlarsınız. Ben Peter Stillman’ım. Bu benim gerçek adım değil. Size çok teşekkür ederim.”

3

Konuşma bitmişti. Ne kadar sürdüğünü tahmin edemiyordu Quinn. Çünkü karanlıkta oturmakta olduklarını ancak şimdi, sözcükler kesildiğinde fark etmişti. Belli ki koca bir gün geçmişti. Stillman'ın monoloğunun bir yerinde odaya vuran güneş çekilmiş, ama Quinn bunun farkında olmamıştı. Şimdiyse karanlığı ve sessizliği hissedebiliyordu, bunlar başının içinde uğulduyordu. Aradan birkaç dakika geçti. Quinn konuşma sırasının belki kendisine geldiğini düşündü, ama emin olamadı. Odanın öbür ucunda oturduğu yerde Peter Stillmann'ın derin derin soluk aldığını duydu. Bunun dışında odada hiçbir ses yoktu. Quinn ne yapacağına karar veremedi. Aklına birkaç olasılık geldi, ama sonra teker teker vazgeçti hepsinden. Koltuğunda oturdu ve olacakları bekledi.

Odada dolaşan çoraplı ayakların sesi sonunda sessizliği bozdu. Bir lamba düğmesinin metalik sesi duyuldu ve oda birden aydınlığa boğuldu. Quinn'in gözleri kendiliğinden ışığın kaynağına yöneldi, Peter'ın koltuğunun sol yanındaki bir masa lambasının yanında Virginia Stillman'ın ayakta durduğunu gördü. Genç adam gözlerini karşıya dikmişti, sanki gözleri açık uyuyordu. Bayan Stillman öne eğildi, Peter'ın omzuna sarıldı, kulağına yavaşça konuştu.

"Vakit tamam, Peter," dedi. "Bayan Saavedra seni bekliyor."

Peter başını kaldırıp kadına baktı ve gülümsedi. "İçim umutla dolu," dedi.

Virginia Stillman kocasının yanağını sevgiyle öptü. "Bay Auster'a veda et," dedi.

Peter ayağa kalktı. Daha doğrusu bedenini koltuktan alıp ayaklarının üstünde doğrulma yolundaki hazin, ağır serüvenine başladı. Her aşamada tekrar çöküyor, dizleri bükülüyor, gerisingeri koltuğa düşüyor, bazen nöbet geçirircesine tutulup kalıyor, homurdanıyor, Quinn'in anlamını çıkaramadığı sözcükler dökülüyordu ağzından.

Sonunda doğrulabildi Peter. Koltuğunun tam önünde yüzünde bir zafer ifadesiyle durdu ve Quinn'in gözlerinin içine baktı. Sonra gülümsedi, yüzüne geniş ve bilinçsiz bir gülümseme yayıldı.

"Hoşça kalın," dedi.

"Hoşça kal Peter," dedi Quinn.

Peter elini spastik bir biçimde hafifçe salladı, sonra ağır ağır dönüp yürüdü. Yürürken yalpalıyordu, önce sağa sonra sola yattı, bacakları kâh kıvrılıyor kâh birbirine dolanıyordu. Odanın öbür ucunda, aydınlık kapı eşiğinde, üzerinde beyaz bir hastabakıcı üniforması olan orta yaşlı bir kadın duruyordu. Quinn kadının Bayan Saavedra olduğunu tahmin etti. Peter Stillman kapıdan çıkıp gözden kaybolana kadar Quinn onu gözleriyle izledi.

Virginia Stillman Quinn'in karşısına, az önce kocasının kalktığı koltuğa oturdu.

"Bütün bunların dışında tutabilirdim sizi," dedi, "ama kendi gözlerinizle görmenizin daha iyi olacağını düşündüm."

"Anlıyorum," dedi Quinn.

"Yo, anladığınızı sanmıyorum," dedi kadın buruk bir sesle. "Kimsenin anlayacağını sanmıyorum."

Quinn bilgece gülümsedi ve "Konuya girmeliyim," diye düşündü. "Anladığım ya da anlamadığım şey her neyse," dedi, "konu dışı olmalı. Siz beni bir iş görmem için tuttunuz, ne kadar çabuk başlarsam o kadar iyi. Anlayabildiğim kadarıyla durum acil. Peter'ın ya da sizin neler çektiğinizi anladığımı iddia etmiyorum. Önemli olan, size yardıma hazır olmam. Bence her şeyi böylece kabullenin."

Konuştukça açılıyordu Quinn. Bir ses ona doğru şeyleri söylediğini fısıldıyordu, ansızın büyük bir zevk duydu, sanki az önce kendi içindeki bir sınırı aşmayı başarmıştı.

"Haklısınız," dedi Virginia Stillman. "Elbette haklısınız."

Kadın sustu, derin bir soluk aldı, sonra yine sustu, sanki az sonra söyleyeceklerini kafasının içinde evirip çeviriyordu. Quinn onun ellerinin koltuğun kollarını sıkı sıkı kavradığını fark etti.

"Peter'ın sözlerinin çoğunun," diye devam etti kadın, "akıl karıştırıcı olduğunu biliyorum, özellikle de onu ilk dinlediğinizde. Yandaki odada durmuş, size söylediklerine kulak veriyordum. Peter'ın her zaman doğruyu söylediğini sanmayın. Öte yandan onun yalan söylediğini düşünmek de doğru olmaz."

“Söylediklerinden bir kısmına inanmam, bir kısmına da inanmamam gerektiğini mi söylüyorsunuz?”

“Tam üstüne bastınız.”

“Sizin cinsel alışkanlıklarınız ya da bunların olmaması beni hiç ilgilendirmiyor Bayan Stillman,” dedi Quinn, “Peter’ın anlattığı doğru olsa bile benim için fark etmez. Benim mesleğimde her türlü şeyle karşılaşırsınız, hüküm vermekten vazgeçmezseniz bir yere varamazsınız. İnsanların sırlarını dinlemeye alışkınım ben, ağzımı sıkı tutmaya da alışkınım. Eğer bir gerçeğin bir olaya doğrudan etkisi olmayacaksa onunla hiç ilgilenmem.”

Bayan Stillman kızardı. “Ben Peter’ın anlattığının doğru olmadığını bilmenizi istemiştim.”

Quinn omuzlarını silkti, bir sigara çıkarıp yaktı. “Öyle ya da böyle,” dedi, “önemi yok. Benim ilgimi çeken Peter’ın öbür anlattıkları. Sanırım doğru onlar, eğer doğruysalar sizin bu konudaki düşüncenizi öğrenmek isterdim.”

“Evet, hepsi doğru.” Virginia Stillman elini koltuktan çekti, sağ elini çenesine dayadı. Düşünceliydi. Sanki ne yapsam da tamamen dürüst olduğumu göstersem der gibiydi. “Peter çocuk gibi anlatıyor her şeyi. Ama söyledikleri doğru.”

“Bana babasından söz edin. Konumuzla ilgili olduğunu düşündüğünüz her şeyden.”

“Peter’ın babası Boston Stillman diye biri. Bu ailenin adını duyduğunuza eminim. On dokuzuncu yüzyılda birkaç vali çıkmıştı aralarından, birkaç tane piskopos, büyükelçi, Harvard Üniversitesi rektörü. Aynı zamanda aile tekstil işinde, nakliyecilikte ve daha kim bilir nerelerde çok para kazandı. Ayrıntıların önemi yok. Ailenin geçmişi hakkında bir fikriniz olsun yeter.

“Peter’ın babası da ailedeki herkes gibi Harvard’da okumuş. Felsefe ve din eğitimi görmüş, müthiş zeki bir gençmiş. Mezuniyet tezi, Yenidünya’nın on altıncı ve on yedinci yüzyıl teoloji yorumlarıymış, sonra Columbia’ nın din bölümünde bir işe girmiş. Çok geçmeden Peter’ın annesiyle evlenmiş. Kadını pek tanımıyorum. Fotoğraflarından gördüğüm kadarıyla çok güzelmiş. Ama narinmiş, açık mavi gözleri ve beyaz teniyle Peter’ı andırıyormuş. Birkaç yıl sonra Peter doğduğunda aile Riverside Drive’da geniş bir evde oturuyormuş. Stillman’ın akademik kariyeri

gelişmekteymiş. Tezini yeniden yazıp bir kitaba dönüştürmüş –kitap başarılı olmuş–, otuz dört ya da otuz beş yaşına geldiğinde de profesörlüğe hak kazanmış. Sonra Peter'ın annesi ölmüş. Bu ölümle ilgili bilgiler pek açık değil. Stillman onun uykusunda öldüğünü ileri sürmüş, ama kanıtlar intiharı akla getiriyormuş. Aşırı dozda hap almış galiba, ama elbette hiçbir şey kanıtlanamamış. Hatta kadını kocasının öldürdüğüne ilişkin söylentiler de çıkmış. Ama bunlar söylentide kalmış, bir sonuç çıkmamış. Olayın üstü kapatılmış.

"Peter o sıralarda iki yaşındaymış, tam anlamıyla normal bir çocukmuş. Karısının ölümünden sonra Stillman'ın, oğluyla ilgilenmediği belli. Bir bakıcı tutulmuş ve o olayı izleyen aylarda, altı ay kadar, Peter'ın her şeyiyle o ilgilenmiş. Sonra birden kadını kovmuş Stillman. Kadının adını unuttum –sanırım Bayan Barsber'dı–, ama mahkemede tanıklık etmiş. Sanırım Stillman bir gün eve gelip bundan böyle Peter'ı kendisinin yetiştireceğini söylemiş kadına. Columbia'ya istifasını vermiş ve bundan sonra bütün zamanını oğluna adayacağını söylemiş. Para derdi yokmuş elbette, ve bu konuda kimsenin bir şey yapması mümkün olmamış.

"Ondan sonra Stillman neredeyse hiç ortalarda görünmemiş. Aynı dairede oturmayı sürdürmüş ama dışarı çıktığı pek olmuyormuş. Neler olduğunu kimse tam olarak bilmiyor. Büyük olasılıkla üzerinde yazdığı o uzak ülkelerin dinlerinden birine kapılmıştı, öyle sanıyorum. Onu delirtmiş bu, aklını kaçırmış, başka bir tanımlaması yok bunun. Peter'ı evin bir odasına kilitlemiş, pencereleri kaplamış ve çocuğu tam dokuz yıl orada tutmuş. Gözünüzde canlandırmaya çalışın Bay Auster. Dokuz yıl. Dış dünyadan soyutlanmış durumda, arada sırada yediği dayak dışında hiçbir insanla teması olmadan karanlıkta geçirilen bütün bir çocukluk. Ben bu deneyimin sonuçlarıyla yaşıyorum ve size Peter'ın gördüğü hasarın inanılmaz boyutta olduğunu söyleyebilirim. Bugün gördüğünüz, Peter'ın en iyi haliydi. Bu noktaya gelmesi on üç yıl sürdü, bir daha birinin onun canını yakmasına izin verirsem kahrolayım."

Bayan Stillman soluğunu düzene sokmak için sustu. Quinn onun kriz geçirmenin eşiğinde olduğunu sezdi, bir tek sözcük bardağı taşırabilirdi. Quinn şimdi bir şey söylemezse konuşmanın denetiminden çıkacağını biliyordu.

"Peter nasıl bulundu sonunda?" diye sordu.

Kadının gerginliği biraz yumuşadı. Sesli sesli soluğunu saldı ve Quinn'in gözlerine baktı.

"Yangın çıktı," dedi.

"Kaza mıydı, kasıtlı mı?"

"Bilen yok."

"Siz ne düşünüyorsunuz?"

"Sanırım Stillman çalışma odasındaydı. Deneyinin kayıtlarını orada tutuyordu, çalışmasının başarısızlıkla sonuçlandığını sonunda anladı galiba. Yaptığı şeylerden pişmanlık duyduğunu söylemiyorum. Ama kendi açısından bakınca bile başarısızlığa uğradığını gördü. Bana kalırsa o gece kendinden iğrendi ve tuttuğu notları yakmaya karar verdi. Ama durum kontrolünden çıktı ve evin büyük bölümü yandı. Bereket Peter'ın odası uzun koridorun öteki ucundaydı ve itfaiyeciler ona zamanında ulaştılar."

"Ya sonra?"

"Her şeyi düzene sokmak aylar sürdü. Stillman'ın kâğıtları yanmıştı, yani ortada somut kanıt yoktu. Öte yandan Peter'ın durumu vardı, kilitlendiği oda vardı, pencerelere mıhlanmış o korkunç kalaslar; sonunda polis durumu açığa çıkardı. Stillman mahkemeye verildi."

"Mahkemede neler oldu?"

"Stillman'ın akli dengesinin yerinde olmadığına karar verilip salıverildi."

"Ya Peter?"

"O da kliniğe yatırıldı. İki yıl öncesine kadar oradaydı."

"Onunla orada mı tanıştınız?"

"Evet. Klinikte."

"Nasıl?"

"Ben onun konuşma terapistiydim. Beş yıl boyunca Peter'la her gün çalıştım."

"Meraklı olduğumu sanmayın. Ama nasıl oldu da evlendiniz?"

"Çok karmaşık."

"Sakıncası yoksa bana anlatabilir misiniz?"

"Sakıncası yok, ama anlayabileceğinizi sanmam."

"Bunu öğrenmenin bir tek yolu var."

"Eh, basitçe anlatayım. Peter'ı hastaneden çıkarmanın ve daha normal bir hayat sürmesine fırsat vermenin tek yolu buydu."

"Onun yasal koruyucusu olamaz mıydınız?"

“İşlemler çok karmaşıktı. Hem Peter artık on sekizini doldurmuştu.”
“Peki bu iş sizin için çok büyük özveri değil miydi?”
“Öyle sayılmazdı. Başımdan daha önce de bir evlilik geçmişti, bir felaketti. Artık bir daha evliliği düşünmüyorum. Hiç değilse Peter’la birlikte hayatımın bir amacı oldu.”
“Stillman’ın serbest bırakılacağı doğru mu?”
“Yarın. Akşam Grand Central’a gelecek.”
“Siz de onun Peter’ın peşine düşeceğini tahmin ediyorsunuz. Bu yalnızca bir kuşku mu, kanıtınız var mı?”
“Biraz öyle biraz böyle. İki yıl önce Stillman’ı serbest bırakıyorlardı. Ama o Peter’a bir mektup yazdı, ben de onu yetkililere gösterdim. Henüz serbest bırakılamayacağına karar verildi.”
“Ne tür bir mektuptu bu?”
“Delice bir mektup. Peter’a şeytan çocuk diyordu ve hesaplaşma gününün geleceğini söylüyordu.”
“Mektup hâlâ sizde mi?”
“Hayır, iki yıl önce polise vermiştim.”
“Kopyası?”
“Maalesef. Sizce önemli mi?”
“Olabilir.”
“İsterseniz size bir kopya bulmaya çalışabilirim.”
“Sanırım ondan sonra başka mektup gelmedi.”
“Hayır, gelmedi. Şimdi de Stillman’ın artık salıverilmeye hazır olduğunu düşünüyorlar. En azından yetkililerin görüşü bu, onları engellemem de mümkün değil. Bana kalırsa Stillman dersini aldı. Mektupların ve tehditlerin onu kilit altında tutmaya neden olacağını anladı.”
“Siz hâlâ kaygılısınız.”
“Haklısınız.”
“Ama Stillman’ın neler tasarladığını tam olarak bilemiyorsunuz.”
“Doğru.”
“Benim ne yapmamı istiyorsunuz?”
“Gözünüzü onun üzerinden ayırmamanızı istiyorum. Neler tasarladığını ortaya çıkarmanızı istiyorum. Onu Peter’dan uzak tutmanızı istiyorum.”
“Başka bir deyişle saygın bir hafiyelik.”
“Sanırım öyle.”

“Stillman’ın bu binaya gelmesini engelleyemeyeceğimi bilmeniz gerek. Ancak sizi uyarabilirim. Ve o gelirse ben de onunla birlikte gelebilirim.”

“Anlıyorum. Hiç değilse biraz korunmuş olalım.”

“İyi. Sizinle hangi sıklıkta bağlantı kurmamı istiyorsunuz?”

“Bana her gün rapor vermenizi isterim. Örneğin akşamları telefon edersiniz, on ya da on bir sularında.”

“Sorun değil.”

“Başka bir şey var mı?”

“Birkaç sorum daha olacak. Örneğin, Stillman’ın yarın akşam Grand Central Garı’na geleceğini nereden öğrendiğinizi merak ediyorum.”

“Bunu öğrenmeyi kendime iş edindim Bay Auster. Bu işi şansa bırakamam, kaybedecek çok şeyimiz var. Eğer Stillman buraya geldiği dakikadan başlayarak takip edilmezse iz bırakmadan ortadan kaybolabilir. Böyle bir şey olmasını istemiyorum.”

“Hangi trenle geliyor?”

“Poughkeepsie’den altı kırk birde gelen trenle.”

“Stillman’ın bir fotoğrafı vardır umarım.”

“Evet, var tabii.”

“Bir de Peter konusu var. Öncelikle bütün bunları ona neden anlattığınızı bilmek istiyorum. Hiç söz etmemek daha iyi olmaz mıydı?”

“Ona duyurmamak istedim. Ama babasının serbest bırakılışıyla ilgili haber bana verilirken Peter öteki telefondan dinliyormuş. Elimden bir şey gelemedi. Peter son derece inatçı olabiliyor, bu yüzden ona yalan söylememenin daha iyi olduğunu zamanla öğrendim.”

“Son bir soru. Beni size kim tavsiye etti?”

“Bayan Saavedra’nın eşi Michael. Eskiden polismiş, biraz araştırma yaptı. Kentte bu tür işlerde sizden iyisi olmadığını öğrendi.”

“Koltuklarım kabardı.”

“Şu ana kadar gördüğüm kadarıyla Bay Auster, doğru kişiyi bulduğumuza eminim.”

Quinn bu son cümleyi fırsat bilip kalktı. Sonunda bacaklarını uzatıp rahatlayacaktı. Her şey çok iyi gitmişti, beklediğinden de iyi, ama başı çatlıyordu, bedeniyse yıllardır böylesine bir yorgunluk tatmamıştı. Biraz daha devam ederse kendini ele vereceğinden emindi.

“Günde yüz dolar ücret alırım, masraflar dışında,” dedi. “Bana avans olarak bir şeyler verirseniz sizin için çalıştığıma emin olurum, böylece aramızda ayrıcalıklı bir dedektif-müşteri ilişkisi doğmuş olur. Bunun anlamı, aramızda geçen şeylerin tam bir mahremiyet içinde kalacağıdır.”

Virginia Stillman kendi bildiği gizli bir şaka varmış gibi gülümsedi. Belki de Quinn’in son cümlesinin olası çifte anlamına karşılık veriyordu. Bundan sonraki günlerde ve haftalarda yaşayacağı pek çok şeyde olduğu gibi Quinn şimdi de hiçbir şeyden emin olamadı.

“Ne kadar avans isterdiniz?” diye sordu Virginia Stillman.

“Hiç fark etmez. Miktarı size bırakıyorum.”

“Beş yüz?”

“Bol bol yeter.”

“İyi. Gidip çek defterimi alayım.”

Virginia Stillman ayağa kalktı, Quinn’e bir kez daha gülümsedi. “Size Peter’ın babasının bir resmini de getireyim. Sanırım nerede bulabileceğimi biliyorum.”

Quinn kadına teşekkür edip bekleyeceğini söyledi. Odadan çıkarken kadının arkasından bakıp çıplakken nasıl görüneceğini hayal ederken buldu kendini yeniden. Kadın kendisine yanaşıyor muydu, yoksa Quinn’in zihni yine ona bir oyun mu oynuyordu? Düşüncelerini ertelemeye ve sonra bu konuya yeniden dönmeye karar verdi.

Virginia Stillman odaya girdi ve “İşte çekiniz,” dedi. “Umarım doğru doldurmuşumdur.”

“Evet, evet,” diye düşündü Quinn, çeki incelerken, “her şey mükemmel.” Zekâsı için kendini kutladı. Çek elbette ki Paul Auster adına kesilmişti, böylece Quinn ehliyeti olmadan bir özel dedektifin yerine geçmekle suçlanamazdı. Kendisini garantiye aldığını bilmek içini rahatlatmıştı. Çeki asla tahsil edemeyecek olması onu rahatsız etmiyordu. O sırada bile bütün bunları para için yapmadığını biliyordu. Çeki ceketinin iç göğüs cebine yerleştirdi.

“Ne yazık ki elimizde daha yeni çekilmiş bir fotoğrafı yok,” diyordu Virginia Stillman. “Bu elinizdeki çekileli yirmi yıldan fazla olmuş. Üzgünüm ama elimden başka bir şey gelmiyor.”

Quinn, Stillman’ın resmine baktı, o adamı anlayabilmesi için ani bir epifani, apansız kendini gösterecek gizli bir bilgi bekler gibiydi. Ama resim

ona hiçbir şey vermedi. Bir adamın resmiydi, o kadar. Biraz daha inceledi resmi ve o resmin herhangi birine ait olabileceğine karar verdi.

“Eve dönünce buna daha dikkatlice bakarım,” dedi, resmi de çeki koyduğu cebe sokarken. “Aradan geçen zamanı da dikkate alarak sanırım yarın onu garda görünce tanıyabilirim.”

“Umarım tanırsınız,” dedi Virginia Stillman. “Bu çok önemli ve bu konuda size güveniyorum.”

“Merak etmeyin,” dedi Quinn. “Bugüne kadar yüzüm kara çıkmadı.”

Virginia onu kapıya kadar geçirdi. Birkaç saniye orada, ekleyecek bir sözleri olup olmadığını ya da ayrılık zamanının gelip gelmediğini bilemeden sessizce durdular. O kısacık zamanda Virginia Stillman ansızın kollarını Quinn’in boynuna doladı, dudaklarıyla dudaklarını aradı ve dilini Quinn’in ağzının ta içine sokarak onu tutkuyla öptü. Quinn o kadar boş bulunmuştu ki neredeyse o öpüşün tadını çıkaramadı.

Yeniden soluk alabildiğinde Bayan Stillman onu kendinden biraz uzaklaştırıp, “Bu, Peter’ın size doğruyu söylemediğini kanıtlamak içindi,” dedi. “Bana inanmanız benim için çok önemli.”

“Size inanıyorum,” dedi Quinn. “Size inanmasam bile bunun bir önemi olmazdı.”

“Elimden neler gelebileceğini bilmenizi istedim yalnızca.”

“Sanırım iyi bir fikir sahibi oldum.”

Virginia Stillman, Quinn’in sağ elini iki elinin arasına aldı ve öptü. “Teşekkür ederim Bay Auster. Sizin bu işi çözeceğinize gerçekten inanıyorum.”

Quinn onu ertesi gece telefonla arayacağına söz verdi, sonra kapıya doğru yürüdü, asansöre binip aşağı indi ve binadan çıktı. Sokağa adımını attığında saat gece yarısını geçmişti.

4

Daha önce de Peter Stillman'ınkine benzer vakalar olduğunu duymuştu Quinn. Öbür yaşamını sürerken, kendi oğlu doğduktan az sonra, Aveyron'un vahşi oğlanı hakkındaki bir kitap üzerine eleştiri yazmıştı ve o günlerde bu konuda biraz araştırma yapmıştı. Anımsayabildiği kadarıyla böyle bir deneyim hakkında en eski bilgi Herodot'un yazdıklarında bulunuyordu; Mısır Firavunu Psamtik, MÖ yedinci yüzyılda iki bebeği böyle dış dünyadan ayırmış ve onlara bakan hizmetçiye çocukların yanında tek bir sözcük bile etmemesi emrini vermişti. Herodot'un anlattığına göre, ki kendisi güvenilmez bir vakanüvis olmakla ünlüdür, çocuklar konuşmayı öğrenmişler, ağızlarından çıkan ilk sözcük de Frigya dilinde ekmek olmuş. Ortaçağ'da, Kutsal Roma İmparatoru II. Frederik, aynı deneyi yinelemişti, benzer yöntemler kullanarak insanın gerçek "doğal dili"ni keşfetmeyi umuyordu, ama çocuklar hiç konuşamadan ölmüşlerdi. Son olarak, ki kuşkusuz bir söylentiydi bu, on altıncı yüzyıl başında İskoç Kralı IV. James, aynı biçimde tecrit edilen İskoç çocuklarının sonunda "son derece iyi İbranice" konuştuklarını iddia etmişti.

Bu konuyla ilgilenenler yalnızca kafadan çatlaklarla ideologlar değildi. Montaigne gibi aklı başında ve kuşkucu biri bile bu sorunun üzerinde özenle durmuş ve en önemli denemesi "Raymond Sebond İçin Özür"de şunu yazmıştı: "Tamamen yalnız başına büyüyen, hiç kimseyle ilişkisi olmayan (ki bu, gerçekleştirmesi çok güç bir deney olurdu) bir çocuğun, düşüncelerini ifade etmek için bir dili olurdu. Doğanın, başka birçok hayvana verdiği bu kaynağı insanlardan esirgemesi pek inanılası değildir. Ancak bu çocuğun hangi dili konuşacağı henüz bilinmemektedir; ve bu konuda öne sürülen varsayımların gerçek olması pek mümkün görünmemektedir."

Böyle deneyler dışında bir de kaza sonucu tecrit edilenler vardı; ormanda kaybolanlar, ıssız adalara düşen denizciler, kurtların büyüttüğü

çocuklar; bir de çocuklarını odalara kilitleyen, karyolalara zincirleyen, dolaplara sokup dayak atan, salt kendi deliliklerinin sonucunda onlara işkence eden zalim ve sadist ana babaların vakaları da vardı; bu öyküleri anlatan pek çok kitabı elinden geçirmişti Quinn. Örneğin şu İskoç denizci Alexander Selkirk vardı (kimileri Robinson Crusoe'nun ondan örnek alındığını düşünür); bu adam tam dört yıl boyunca Şili açıklarında bir adada tek başına yaşamıştı, kendisini 1708 yılında kurtaran geminin kaptanının söylediğine göre, "Kullanmadığı için dilini o kadar unutmuştu ki konuşmasını güçlükle anlayabildik." Aradan yirmi yıl bile geçmeden Hannoverli Peter, Almanya'nın Hamelin kasabası yakınında dilsiz ve çıplak olarak bulunan on dört yaşlarında vahşi bir çocuk, I. George'un özel koruması altında İngiliz Sarayı'na getirilmişti. Swift'le Defoe'nun onu görmesine izin verilmişti, bunun sonucu olarak Defoe 1726'da "Tasvir Edilen Saf Doğa" adlı kitapçığı yazmıştı. Ama Peter konuşmayı asla öğrenemedi, birkaç ay sonra da kent dışına gönderildi, orada yetmiş yaşına kadar yaşadı, ne cinsellikle ilgisi vardı ne de para ya da başka dünyevi şeylerle. Bir de Victor vakası var, 1800'de bulunan Aveyronlu vahşi çocuk. Dr. Itard'ın sabırlı ve titiz bakımı altında Victor dilin temel öğelerini biraz öğrendiyse de küçük bir çocuğun konuşma düzeyinin ötesine gidemedi dili. Kaspar Hauser, Victor'dan daha tanınan bir örnektir. Bu çocuk 1828 yılında bir akşamüzeri ortaya çıktı, üstünde tuhaf bir kılık vardı ve tek bir anlaşılır ses bile çıkaramıyordu. Adını yazabiliyordu ama bunun dışında tamamıyla bir bebek gibi hareket ediyordu. Kent yönetimi tarafından korumaya alınıp o yöredeki bir öğretmenin yanına verilen çocuk günlerini yere oturup oyuncak atlarla oynayarak geçiriyor, ekmekle su dışında hiçbir şey sokmuyordu ağzına. Yine de gelişti Kaspar. Mükemmel bir binici oldu, saplantı derecesinde temizdi, kırmızı ve beyaz renklere tutkundu ve belleği kusursuzdu, özellikle adlar ve yüzler konusunda. Yine de kapalı mekânlarda kalmayı yeğliyordu, parlak ışıktan kaçınıyordu, ve Hannoverli Peter gibi o da cinsellikle ya da parayla ilgilenmiyordu. Geçmişiyle ilgili anıları yavaş yavaş su yüzüne çıkınca karanlık bir odada yerde oturarak, kendisini göstermeyen ve hiç konuşmayan bir adam tarafından beslenerek geçirdiği yılları anımsadı. Bunlar ortaya çıktıktan hemen sonra Kaspar bir parkta kimliği bilinmeyen biri tarafından hançerlenerek öldürüldü.

Quinn bu öyküleri aklına getirmeyeli yıllar olmuştu. Çocuklar konusu ona çok acı veriyordu, özellikle de acı çekmiş, kötü muamele görmüş,

büyüyemeden ölmüş çocuklar. Eğer Stillman hançerli adamsa ve eğer hayatını mahvettiği çocuktan intikam almak için geri gelmişse Quinn orada olup onu engellemek istiyordu. Kendi oğlunu yeniden hayata döndüremeyeceğini biliyordu, ama hiç değilse bir başka çocuğun ölmesini engelleyebilirdi. Birden mümkün olmuştu bu, şimdi sokakta dikilirken kendisini nasıl bir şey beklediği düşüncesi, karşısında korkunç bir düş gibi beliriverdi. Oğlunun küçük bedeninin bulunduğu tabutu düşündü, o tabutun cenaze günü çukura indirilişini nasıl gördüğünü. “Bu tecritti,” dedi kendi kendine. Bu sessizlikti. Belki kendi oğlunun adının da Peter oluşu onu rahatsız ediyordu.

5

72. Sokak'la Madison Bulvarı'nın köşesinde bir taksi çağırdı. Araba parkın içinden geçip Batı Yakası'na doğru tangır tungur ilerlerken Quinn camdan dışarı baktı ve gördüğü ağaçların Peter Stillman'ın dışarıya, aydınlığa çıkınca gördüğü ağaçlar olup olmadığını merak etti. "Acaba Peter da benim gördüğüm şeyleri mi gördü yoksa dünya onun için farklı bir yer miydi," diye düşündü. Ve, "Eğer bir ağaç ağaç değilse aslında nedir acaba," diye merak etti.

Evinin önünde taksiden inince karnının acıktığını fark etti Quinn. O sabah erken saatte kahvaltı etmiş, sonra da ağzına bir şey koymamıştı. "Çok tuhaf," diye düşündü, Stillmanların evinde zaman ne kadar da hızlı geçmişti. Hesabı doğruysa orada on dört saatten fazla kalmıştı. Ama içinden orada olsa olsa üç dört saat kalmış gibi hissediyordu. Bu tutarsızlık karşısında omuzlarını silkti ve kendi kendine, "Saatime daha sık göz atmayı öğrenmeliyim," dedi.

107. Sokak boyunca geri yürüdü, Broadway'e varınca sola döndü ve yemek yiyebileceği uygun bir yer arayarak kentin kuzeyine doğru ilerledi. Bu gece içinden bir bara gitmek gelmiyordu –karanlıkta yemek yemek, sarhoşların konuşmalarından sıkılarak–, oysa başka zaman olsa bayılırdı buna. 112. Sokak'tan geçerken Heights Luncheonette'in hâlâ açık olduğunu görünce oraya girmeye karar verdi. Burası iyice aydınlatılmış olsa da insanın içini karartan bir yerdi, duvarlardan birinde bir öbek kız dergisi duruyordu, bir yanda kırtasiye malzemesi, bir başka yanda gazeteler, daimi müşterilerin oturduğu birkaç masa ve döner taburelerin dizili olduğu uzun bir formika tezgâh vardı. Tezgâhın gerisinde, başına beyaz kartondan bir aşçı külahı takmış olan uzun boylu bir Porto Rikolu dikiliyordu. Yemeği o hazırlıyordu, yemek de genellikle kıkırdaklı hamburger köftesinden, içine renksiz domates ve pörsümüş salata konulmuş yumuşak sandviçlerden, meyveli süt, yumurta kreması ve çöreklerden oluşuyordu. Patron, sağ

tarafta, yazarkasanın arkasına yerleşmişti; kıvırcık saçları dökülmeye yüz tutmuş bu ufak tefek adamın koluna bir toplama kampı numarası damgalanmıştı; önündeki sigara, pipo ve purolarla kaplı tezgâhın üstünden gururla gösteriyordu onu. Orada sakince oturmuş, ertesi günün *Daily News* gazetesinin erken baskısını okuyordu.

Lokantada o saatte hemen hemen hiç müşteri yoktu. Arkadaki masada pejmürde kılıklı iki yaşlı adam oturuyordu, biri çok şişman öteki çok sıskaydı, ikisi de yarış listelerini dikkatle inceliyorlardı. Aralarındaki masanın üzerinde iki tane boş kahve fincanı duruyordu. Lokantanın ön tarafında, dergi standının karşısında elinde açık bir dergi tutan genç bir öğrenci vardı, çıplak bir kadın resmine bakıyordu. Quinn tezgâha oturdu ve bir hamburgerle kahve ısmarladı. Tezgâhtaki görevli harekete geçerken omzunun üstünden Quinn'le konuştu:

"Bu geceki maçı izledin mi ahbap?"

"Kaçırdım. Önemli bir şey oldu mu?"

"Sen ne dersin?"

Quinn'le bu adamın arasında yıllardır aynı konuşma geçerdi, adamın adınıysa bilmiyordu. Bir keresinde bu lokantaya geldiğinde beyzboldan söz etmişlerdi. O gün bu gündür Quinn ne zaman oraya gelse beyzboldan söz etmeyi sürdürüyorlardı. Kışları oyuncu alımları, tahminler, anılardı sohbet konusu. Maç sezonunda ise hep en son oynanan maçı konuşurlardı. Her ikisi de Mets taraftarıydı, ve bu umarsız tutku, ikisi arasında bir bağ doğurmuştu.

Garson başını iki yana salladı. "İlk iki sefer iyiydi, Kingman solo atışlar yaptı," dedi. "Bum, bum. Anasını satayım, aya kadar gitti. Jones bu sefer iyi fırlattı ve her şey iyi gidiyor gibiydi. İki-birdi, dokuzuncu kalenin dibinde. Pittsburgh ikinciyle üçüncüye adamını koydu, biri dışarı çıktı, Mets de Allen için yedeklerin beklediği yere gitti. Allen, çıkanın yerine koymak için en baştaki adamı aldı. Mets kendi kalelerinde güçlenmek için köşeleri alıyor, ya da ortadan tam vuruş yapılırsa çifte oyun da alabilir. Pena koşup geliyor ve ilk oyuncuya, tavuk boku gibi yere çarpınca fırlayan küçük bir top atıyor ve anasını sattığımın topu Kingman'in bacaklarının arasından geçiyor. İki adam sayı yapıyor ve iş bitiyor, hoşça kal New York."

"Dave Kingman hergelenin teki," dedi Quinn, hamburgerini ısırırken.

"Gözünü Foster'dan ayırma ama," dedi garson.

“Foster’ın işi bitti. Silindi. Aşağılık herifin teki.” Quinn lokmasını ağır ağır çiğnedi, bir yandan da diliyle kemik parçası var mı diye yokluyordu. “Onu ekspres postayla Cincinnati’ye postalamalılar.”

“Haklısın,” dedi garson. “Ama sıkı oynayacaklar. En azından geçen seneden daha iyi.”

“Bilmiyorum,” dedi Quinn, bir lokma daha alırken. “Kâğıt üzerinde iyi duruyor, ama ellerinde ne var? Stearns durmadan sakatlanıyor. Ellerindeki yedekler ikinci kümeden, Brooks da aklını oyuna veremiyor. Mookie iyi, ama ham, daha kimi koyacaklarına bile karar veremiyorlar. Rusty de var tabii, ama öyle şişko ki koşamıyor. Atışlara gelince; unut gitsin. Senle ben yarın Shea’ya gitsek en iyi iki aday olarak hemen takıma alınırız.”

“Belki de seni yönetici yaparım,” dedi garson. “O anasını sattığımın adamlarına nereye gitmeleri gerektiğini söylersin.”

“Buna emin olabilirsin,” dedi Quinn.

Yemeğini bitirdikten sonra Quinn kırtasiye malzemesinin durduğu raflara gitti. Yeni defterler gelmişti, karşısında son derece göz alıcı bir yığın defter vardı, maviler, yeşiller, kırmızılar ve sarılardan oluşan harika bir ordu. Bir tanesini eline aldı ve çizgilerinin tam istediği gibi dar aralıklı olduğunu gördü. Quinn hep elle yazardı, daktiloyu ancak yazdıklarına son biçimini vermek için kullanırdı ve gözü hep iyi spiralli defterlerde olurdu. Artık Stillman davasını üstlendiğine göre yeni bir deftere başlamanın tam sırası olduğunu düşünüyordu. Düşüncelerini, gözlemlerini, sorularını kaydetmek için ayrı bir yeri bulunması yararlı olurdu. Böylece belki de işler kontrolden çıkmazdı.

Defterleri gözden geçirdi, hangisini alacağına karar vermeye çalıştı. Asla akıl erdiremediği nedenlerle, alttaki kırmızı bir deftere karşı dayanılmaz bir arzu duydu. Defteri çekip aldı, inceledi, sayfaları başparmağıyla yavaşça karıştırdı. Defteri neden böyle çekici bulduğunu kendisine açıklayabilmekten âcizdi. Yüz yapraklı, yirmi bir buçuğa yirmi sekiz boyutunda standart bir defterdi. Ama defter bir yanıyla “al beni” diyordu Quinn’e. Sanki bu defterin kaderi, Quinn’in kaleminden çıkacak sözcükleri kaydetmekti. Duygularının yoğunluğundan neredeyse şaşkına dönen Quinn kırmızı defteri kolunun altına sıkıştırdı, kasaya gitti ve parasını ödeyip onu satın aldı.

On beş dakika sonra evine dönen Quinn, Stillman'ın fotoğrafıyla çeki cebinden çıkardı ve dikkatlice çalışma masasının üzerine bıraktı. Masanın üzerindeki döküntüleri temizledi –kibrit çöpleri, izmaritler, küller, kullanılmış mürekkep kartuşları, birkaç metal para, bilet koçanları, karalanmış kâğıtlar, kirli bir mendil– ve kırmızı defteri masanın ortasına koydu. Sonra pencerelerdeki perdeleri kapattı, soyundu ve masanın başına oturdu. Daha önce hiç böyle bir şey yapmamıştı, ancak o anda çıplak olması nedense çok uygun görünmüştü gözüne. Öylece yirmi otuz saniye kadar oturdu, kıpırdamamaya, soluk almak dışında bir şey yapmamaya çalışıyordu. Sonra kırmızı defteri açtı. Kalemini eline aldı ve ilk sayfaya adının baş harflerini yazdı: D.Q., yani Daniel Quinn. Kendi adını defterlerinden birine yazmayalı beş yılı geçmişti. Bir an durup bu gerçek üzerinde düşündü ama sonra bu düşünceyi önemsiz bularak aklından çıkardı. Sayfayı çevirdi. Birkaç saniye o boş sayfayı inceledi, "Acaba budalanın biri miyim," diye düşündü. Sonra kalemini en üstteki satıra bastırdı ve kırmızı deftere ilk notunu düştü:

Stillman'ın yüzü. Ya da: Stillman'ın yirmi yıl önceki yüzü. Yarın göreceğim yüzün buna benzeyip benzemeyeceğini bilmek olanaksız. Ama bu yüzün bir delinin yüzü olmadığı kesin. Yoksa bu geçerli bir ifade değil mi? En azından benim gözüme kötü görünmüyor o yüz, tam anlamıyla hoş olmasa da. Hatta ağzının kenarlarında bir nebze şefkat bile okunuyor. Büyük olasılıkla mavi gözler, ıslanmaya meyilli. O yaşta bile seyrelmiş saçlar, belki artık iyice dökülmüştür, kalanlar da kırlaşmış, hatta beyazdır. Tuhaf bir biçimde tanıdık geliyor: Düşünceli tip, kuşkusuz asabi, kekeleyebilecek, ağzından fışkıracak sözcükleri engellemek çabasıyla kendiyle mücadele edecek biri.

Küçük Peter. Bunu hayal etmem gerekiyor mu, yoksa doğruluğuna güvenebilir miyim? Karanlık. Kendimi o odada düşünmek, çığlık atarken. İstemiyorum bunu. Hatta bunu anlamak istediğimi bile sanmıyorum. Neden isteyeyim? Ne de olsa bir hikâye değil bu. Bir gerçek, dünyada olan bir şey, benim bir hizmet vermem gerekiyor, küçük bir iş, ben de kabul ettim. Her şey yolunda giderse çok da kolay sayılabilecek bir iş. Anlamam için işe almadılar beni, yalnızca iş görmem isteniyor. Bu yeni bir şey. Ne olursa olsun bunu aklımdan çıkarmamalıyım.

Yine de Dupin, Poe’da ne demişti? “Muhakeme edenin zekâsının hasmının zekâsıyla bir tutulması.” Ama burada bu, Baba Stillman için geçerli. Bu da büyük olasılıkla daha beter.

Virginia konusunda şaşkınım. Sadece öpücük yüzünden değil, onun pek çok açıklaması bulunabilir; Peter’ ın onun hakkında söyledikleri de değil, bunlar önemsiz. Evliliği mi? Belki. O evliliğin o mutlak uyumsuzluğu. Acaba kadın bu işe para için mi atıldı? Yoksa Stillman’la işbirliği mi yapıyor? Bu her şeyi değiştirirdi. Öte yandan bir anlamı da yok. Çünkü beni neden işe alsın ki? İyi niyetli olduğuna tanıklık edecek birini bulundurmak için mi? Belki. Ama bu pek karmaşık görünüyor. Yine de: Neden o kadının güvenilir biri olmadığını hissediyorum?

Yine Stillman’ın yüzü. Son birkaç dakikadır o yüzü daha önce görmüş olduğumu düşünüyorum. Belki de yıllar önce, tutuklanmasından önce buralarda görmüşümdür.

Başkalarının elbiselerini giymenin nasıl bir şey olduğunu anımsamak. Bununla başlamalı diye düşünüyorum. Buna zorunlu olduğumu varsayıyorum. Eskiden, on sekiz yirmi yıl önce paramın olmadığı ve arkadaşlarımın bana giyecek verdiği günlerde. Örneğin üniversitedeyken J.’nin verdiği eski pardösü. Onun derisine girdiğimi hissedip tuhaf olurdum. Belki de buradan başlayabilirim.

Ve sonra, hepsinden önemlisi: kim olduğumu hatırlamak. Kim olmam gerektiğini hatırlamak. Bunun bir oyun olduğunu sanmıyorum. Öte yandan hiçbir şey açık değil. Örneğin: Sen kimsin? Kim olduğunu biliyorsan neden bu konuda durmadan yalan söylüyorsun? Yanıtım yok. Bütün söyleyebildiğim şu: Beni dinleyin. Adım Paul Auster. Bu benim gerçek adım değil.

6

Quinn ertesi sabahı Columbia'nın kitaplığında Stillman'ın kitabının başında geçirdi. Erkenden gitti oraya, kapılar açıldığında içeri ilk giren oydu, yeraltındaki bir unutuluş mahzenine girmesine izin verilmiş gibi mermer salonların sessizliğinde huzur buldu. Bankonun gerisinde uyuklayan görevliye mezunlar kartını gösterdikten sonra kitabı raftan aldı, üçüncü kata döndü ve sigara içilen salonlardan birindeki yeşil deri bir koltuğa yerleşti. Dışarıdaki parlak mayıs sabahı insanı baştan çıkarıyor, açık havada amaçsızca dolaşmaya çağırıyordu ama Quinn bu düşünceyi kafasından uzaklaştırdı. Koltuğunu döndürdü, sırtını pencereye verdi ve kitabı açtı.

Bahçe ve Kule: Yeni Dünyanın İlk Görüntüleri aşağı yukarı aynı uzunlukta iki bölüme ayrılmıştı: "Cennet Mitosu" ve "Babil Mitosu". Bunlardan birincisi kâşiflerin keşifleri üzerine yoğunlaşmıştı, Kristof Kolomb'la başlıyor, Raleigh ile devam ediyordu. Stillman, Amerika'ya ilk gelenlerin rastlantıyla cenneti, ikinci bir cenneti bulduklarına inandıklarını ileri sürüyordu. Örneğin Kolomb üçüncü yolculuğunu anlatırken şöyle demişti: "Çünkü ben dünya yüzündeki cennetin burada bulunduğuna inanıyorum, Tanrı'nın izni olmadan kimse buraya adım atamaz." Bu ülkedeki insanlarla ilgili olarak Peter Martyr ta 1505 yılında şunları yazmıştı: "Eski yazarların onca söz ettiği o altın dünyada yaşıyor gibiler, ki o dünyada insanlar basit ve yalın bir yaşam sürerlerdi. Yasaların baskısı olmadan, kavga etmeden, yargıçlar ya da iftiracılar olmadan, yalnızca doğaya uyum sağlamaktan mutluluk duyarak." Ya da, yarım yüzyıl sonra her dem var olan Montaigne'in yazdığı gibi: "Kanımca bizim bu uluslarda asıl gördüğümüz, şairlerin Altın Çağ'la ilgili çizdiği bütün tabloların ve insanlığın o zamanki mutlu durumunu ifade eden düşüncelerin ötesine geçmekle kalmıyor, felsefenin düşüncesini ve arzusunu da aşıyor." Stillman'a göre, ta başından beri, Yenidünya'nın keşfi ütopik düşüncenin

hızlanan içgüdüsüydü, insan hayatının kusursuzlaşacağı umudunu veren pırıltıydı, Thomas More'un 1516'da yazdığı kitaptan Gerónimo de Mendieta'nın birkaç yıl sonraki, Amerika'nın ideal bir teokratik devlet, gerçek bir Tanrı kenti olacağına ilişkin kehanetine kadar.

Ama bir karşı görüş de vardı. Kızılderililerin, tam bir masumiyet içinde yaşadıklarını düşünenler olduğu gibi onların vahşi canavarlar, insan kılığına girmiş şeytanlar olduğuna inananlar da vardı. Karayipler'de yamyamların yaşadığının keşfedilmesi bu görüşü çürütemedi. İspanyollar bu görüşü, kendi ticari amaçları uğruna yerlileri acımasızca sömürmelerini haklı göstermek için kullandılar. Çünkü eğer karşındakini insan olarak görmezsen ona karşı davranışında vicdani kısıtlamanın yeri pek bulunmaz. Ancak 1537 yılında, Papa III. Paul'ün tebliğiyle Kızılderililer bir ruha sahip gerçek insanlar olarak kabul edildiler. Ne var ki tartışma birkaç yüzyıl daha sürdü, bir yandan Locke ile Rousseau'nun "soylu vahşi"sinde doruğa ulaşırken –ki böylece özgür bir Amerika'da demokrasinin kuramsal temelleri atılmış oldu– öte yandan Kızılderililerin kökünün kazınması için açılan kampanyayla sonuçlandı, en iyi Kızılderili'nin ölü bir Kızılderili olduğu yolundaki ölümsüz inanışla.

Kitabın ikinci bölümü, cennetten kovuluşun yeniden incelenmesiyle başlıyordu. Büyük ölçüde Milton'a ve *Kayıp Cennet*'teki anlatımına –Ortodoks Püriten duruşunu temsil ediyordu– dayanan Stillman, bizim bildiğimiz biçimiyle insan hayatının ancak kovuluştan sonra oluştuğunu öne sürüyordu. Çünkü eğer cennette kötülük yoksa iyilik de yoktu. Milton'ın kendisinin *Areopagitica*'da söylediği gibi: "Kötülük ve iyilik dünyaya, tadına bakılan bir tek elmanın kabuğundan sıçradı, tıpkı yapışık ikizler gibi." Stillman bu cümleyi son derece ayrıntılı açıklamıştı. Sözcük oyunları ve cinas olasılığını aklından çıkarmadan, "tadına bakmak" sözcüğünün aslında Latince *sapere* sözcüğüne gönderme yaptığını göstermişti, ki bu sözcük hem "tadına bakmak" hem de "bilmek" anlamlarını içermektedir, bu nedenle de bilgelik ağacına bilinçaltıyla algılanan bir gönderme yapmaktadır: Bu ağaç, tadına bakılınca dünyaya bilgiyi, yani iyiliği ve kötülüğü salan elmanın kaynağıdır. Stillman aynı zamanda "yapışmak" sözcüğündeki paradoks üzerinde de durmuştu, bu sözcük hem "birleştirmek" hem de "önceden ayrı olmak" anlamlarını taşımaktadır, böylece de birbirine eşit ve karşıt iki anlam içermektedir, bu da yine Stillman'ın, Milton'ın bütün yapıtlarında bulduğu bir dil görüşünü içerir.

Örneğin *Kayıp Cennet*'te, her anahtar sözcük iki anlama gelir; biri kovuluştan önce, biri de sonra. Görüşünü açıklayabilmek için Stillman bu sözcüklerden birkaçını –"uğursuz", "yılankavi", "lezzetli"– ötekilerden ayırmış ve onların kovuluştan önceki kullanımlarının ahlaki çağrışımlardan uzak olduğunu göstermiştir, oysa kovuluştan sonraki kullanımları karanlık ve belirsizdir, kötülüğü bilen yapıdadır. Âdem'in cennetteki görevlerinden biri dili icat etmekti, her bir yaratığa ve nesneye adını vermekti. O masumiyet döneminde, dili doğruca dünyanın özüne gitmişti. Onun sözcükleri gördüğü nesnelere eklenmekle kalmamış, özlerini ortaya koymuş, sözcüğün tam anlamıyla onlara hayat vermiştir. Bir nesne ve adı birbiriyle yer değiştirebiliyordu. Cennetten kovuluştan sonra ise bu artık geçerli olmadı. Adlar nesnelerden koptu; sözcükler bir dizi keyfî işarete dönüştü, dil, Tanrı'dan koparılmıştı. Bu nedenle cennetin öyküsü yalnızca insanın kovuluşunu anlatmakla kalmaz, dilin kovuluşunu da nakleder.

Daha sonra Tekvin Kitabı'nda dil hakkında bir başka hikâye yer alır. Stillman'ın görüşüne göre, "Babil Kulesi" hikâyesi, cennette yaşananların tamı tamına bir özetiydi; yalnızca genişletilmişti, anlamı bütün insanlık için önemli olduğundan genelleştirilmişti. Hikâye, kitaptaki yeri dikkate alındığında, özel bir anlam kazanır: Tekvin'in on birinci babında, birinci cümleden dokuzuncu cümleye kadar olan bölümdedir. Bu hikâye, Kutsal Kitap'ta yer alan tarihöncesi olayların sonuncusudur. Ondan sonra Eski Ahit tümüyle İbranilerin tarihidir. Başka bir deyişle, dünyanın tam anlamıyla başlamasından önceki son imge, Babil Kulesi'dir.

Stillman'ın yorumları birkaç sayfa sürüyordu. Hikâyeyle ilgili olan ve yoruma bağlı çeşitli geleneklerin tarihsel araştırmasıyla başlıyor, bu öykü çevresinde gelişen sayısız yanlış yorum üzerinde duruyor, ve Aggadah'tan (hukuki konularla ilgisi olmayan haham yorumlarının bir özeti) alınma destanların uzunca bir listesiyle bitiyordu. Stillman, Kule'nin yaratılıştan sonra 1996 yılında, yani Tufan'dan yaklaşık 340 yıl sonra inşa edildiğinin genel kabul gördüğünü yazıyordu, "*bütün yeryüzü üzerine dağılmayalım diye*". Tanrı'nın cezası bu arzuya yanıt oldu, ki bu arzu daha önce Tekvin'de yer alan bir emre karşı geliyordu: "*Üreyin ve çoğalın, dünyayı doldurun ve onun efendisi olun.*" Bu bakımdan, Tanrı Kule'yi yıkmakla insanı bu emre uymaya mahkûm etmişti. Bir başka yorumda ise Kule Tanrı'ya meydan okuma olarak görülüyordu. Dünyanın ilk efendisi olan Nemrud, Kule'nin mimarı olarak seçilmişti: Babil, onun gücünün evrenselliğini simgeleyen bir

kutsal yer olacaktı. Bu, hikâyeye Prometheusvari bakış açısıydı, ve "*başı göklere erişecek*" ve "*kendimize bir nam yapalım*" cümlelerine dayanıyordu. Kulenin inşası, insanlığın saplantısı, önde gelen tutkusu oldu, sonunda hayattan bile daha önemli oldu. Tuğlalar insanlardan bile değerli oldu. Kadın işçiler çocuklarını doğurmak için bile ara vermediler çalışmalarına; yeni doğan bebeği önlüklerinin içine sarıp işlerine devam ettiler. Görünüşe göre inşaatta üç değişik grup vardı: cennette yaşamak isteyenler, Tanrı'ya karşı savaşa girişmek isteyenler ve putlara tapınmak isteyenler. Aynı zamanda çabaları ortaktı: "Ve yeryüzünün tek dili vardı, hepsi aynı şeyi söylüyordu" ve birleşmiş bir insanlığın görünmeyen gücü Tanrı'ya sövüyordu. "*Ve Tanrı dedi ki, işte bir kavimdirler ve onların hepsinin bir dili var; ve yapmaya başladıkları şey budur; ve şimdi yapmaya niyet ettiklerinden hiçbir şey onlara men edilmeyecektir*." Bu konuşma, Tanrı'nın Âdem ile Havva'yı cennetten kovarken söylediği sözlerin bilinçli bir yansımasıdır: "*İşte, adam iyiyi ve kötüyü bilmekte bizden biri gibi oldu; ve şimdi elini uzatmasın ve hayat ağacından almasın ve yemesin ve ebediyen yaşamasın diye – böylece Rab Allah onu cennet bahçesinden çıkardı...*" Bir başka yazıda, öykünün yalnızca insanların ve dillerin çeşitliliğini açıklamak amacıyla yazıldığı ileri sürülüyordu. Çünkü eğer bütün insanlar Nuh Peygamber'in ve oğlunun soyundan geliyorlarsa kültürler arasındaki büyük farklılıklar nasıl açıklanabilirdi? Bir başka, benzer yazıda bu öykünün dinsizlik ve putperestliğin varlığının bir açıklaması olduğu öne sürülüyordu, çünkü bu öyküye kadar bütün insanların inançlarında tektanrıcı olduğu söyleniyordu. Kule'ye gelince; efsaneye göre yapının üçte biri yere yıkılmıştı, üçte biri yangında yok olmuştu, ve üçte biri ayakta kalmıştı. Bu yıkımın ilahî bir ceza olduğuna, Kule'nin rastlantı sonucu yıkılmadığına insanları inandırmak için Tanrı Kule'ye iki yandan saldırıda bulunmuştu. Yine de ayakta kalan kısım öyle yüksekti ki, tepesinden bakınca görülen bir palmiye ağacı bir çekirgeden daha büyük durmuyordu. Tam üç gün Kule'nin gölgesinden çıkmadan etrafında yürünebileceği de söyleniyordu. Sonunda –Stillman bunun üzerinde uzun uzadıya durmuştu– Kule'nin yıkıntılarına her kim bakarsa bildiği her şeyi unutacağına inanılıyordu.

Bütün bunların Yenidünya'yla ne gibi bir ilgisi olduğunu Quinn bilemedi. Ama sonra yeni bir bölüm başladı, ve Stillman, Henry Dark'ın yaşamını tartışmaya başladı, Dark 1649 yılında Londra'da doğan bir din

adamıydı (I. Charles'ın idam edildiği gün); Dark 1675 yılında Amerika'ya gelmiş ve 1691 yılında Cambridge, Massachusetts'teki bir yangında ölmüştü.

Stillman'a göre Henry Dark gençliğinde John Milton'ın özel sekreteriydi – 1669 yılından şairin beş yıl sonraki ölümüne kadar. Bu, Quinn'in bilmediği bir şeydi, çünkü bir yerde, kör Milton'un çalışmalarını kızlarından birine dikte ettiğini okuduğunu hatırlıyordu. Dark'ın ateşli bir Püriten olduğunu öğrendi, bir din bilimi öğrencisi ve Milton'ın çalışmalarının sadık bir izleyicisiydi. Hayranı olduğu adamla bir akşam küçük bir toplantıda karşılaştı ve ertesi hafta evine davet edildi. Bu ziyareti başkaları da izledi, sonunda Milton, Dark'a ufak tefek görevler vermeye başladı: dikte almak, kendisini Londra sokaklarında gezdirmek, eski kitaplardan okumak. Dark 1672 yılında Boston'daki kız kardeşine yazdığı bir mektupta Milton'la İncil'in ayrıntılı yorumları üzerine uzun uzun tartıştıklarını bildiriyordu. Sonra Milton öldü ve Dark kederlere boğuldu. Altı ay sonra, İngiltere'yi bir çöl, kendisine hiçbir şey sunmayan bir ülke olarak gören Dark Amerika'ya göç etmeye karar verdi. 1675 yılının yazında Boston'a geldi.

Yenidünya'daki ilk yıllarına ait fazla bir şey bilinmiyor. Stillman onun batıya yolculuk etmiş olabileceğini, haritası çıkarılmamış arazilere doğru ilerlediğini tahmin ediyor, ama onun bu görüşünü destekleyecek somut kanıtlar bulunamadı. Öte yandan, Dark'ın yazdıklarında işaret ettiği bazı şeyler onun Kızılderili geleneklerini yakından bildiğini gösteriyor, bu nedenle Stillman, Dark'ın uzunca bir süre bir kabileyle birlikte yaşamış olduğunu varsayıyor. Böyle olsa da 1682 yılına gelene kadar Dark'ın adı hiçbir yerde geçmiyor, o yıl Boston nikâh kütüğüne, Lucy Fitts'le evlendiğinin kaydı düşüldü. İki yıl sonra, kentin dış mahallelerinde küçük bir putperest topluluğun başı olduğu kayıtlarda var. Bu çiftin birkaç çocuğu doğduysa da hepsi bebekken öldü. Ama 1686 yılında doğan ve John adı verilen çocukları hayatta kaldı. Ancak 1691 yılında çocuğun bir binanın ikinci katındaki bir pencereden düştüğü ve öldüğü bildirilmiştir. Bundan bir ay sonra da evde yangın çıkmış ve Dark'la karısı ölmüşlerdir.

Henry Dark Amerika'nın ilk dönemlerindeki hayatın karanlık sayfalarına karışıp gitmediyse bunun bir tek nedeni vardır: 1690 yılında *Yeni Babil* başlığıyla yayımlanan bir kitapçık. Stillman'a göre, altmış dört sayfalık bu küçük yapıt, yeni kıtayla ilgili olarak o güne kadar yazılmış en

düşsel anlatımdı. Eğer Dark, bu kitapçığın yayımlanmasının hemen ardından ölmemiş olsaydı, kitapçığın etkisi mutlaka daha büyük olurdu. Çünkü bu kitapçığın pek çok nüshasının Dark'ın öldüğü yangında yok olduğu anlaşıldı. Stillman'ın kendisi bir tek kopya bulabilmişti, o da tesadüfen geçmişti eline, Cambridge'deki ailesine ait evin tavan arasında. Yıllarca yürüttüğü titiz bir araştırmanın sonunda elindekinden başka bir nüsha bulunmadığına karar vermişti.

Miltonvari gözü pek bir üslupla kaleme alınmış olan *Yeni Babil*, Amerika'da cennet kurulmasını anlatıyordu. Bu konuda yazan öteki yazarlardan farklı olarak Dark, cenneti keşfedilecek bir yer olarak görmüyordu. İnsanı oraya götürecek haritalar yoktu, insanı o ülkenin kıyılarına götürecek denizcilik araçları da bulunmuyordu. O ülke daha çok insanın kendi içindeydi: insanın günün birinde burada ve şimdi yaratabileceği bir öte düşüncesi. Çünkü ütopya hiçbir yerdeydi; hatta Dark'ın açıkladığı gibi o "sözcük"te bile yoktu. Ve eğer insan bu hayal edilmiş yeri yaratabilecekse bu ancak onu kendi elleriyle inşa etmesiyle mümkündü.

Dark'ın vardığı sonuçlar, Babil hikâyesini kehanetli bir çalışma olarak yorumlamasına dayanıyordu. Esas olarak Milton'ın cennetten kovuluşla ilgili yorumundan yararlandı ve ustasının izinden giderek dilin oynadığı role aşırı önem verdi. Ancak şairin fikirlerini bir adım ileriye götürdü. Eğer insanın kovuluşu dilin kovuluşunu da gerektiriyorsa, kovuluşu tersine çevirmenin mümkün olabileceğini varsaymak mantıklı olmaz mıydı, dilin kovuluşu iptal edilerek, cennette konuşulan dili yeniden yaratmaya çabalayarak, cennetten kovuluşun sonuçları tersine döndürülemez miydi? Eğer insan masumiyetin bu özgün dilini konuşmayı öğrenebilirse bunun sonucunda kendi içinde de masumiyet sağlamaz mıydı? Bunun böyle olduğunu anlamamız için İsa'nın örneğine bakmamız yeterli, diyordu Dark. Çünkü İsa bir insan değil miydi, kanlı canlı bir varlık değil miydi? Ve İsa kovuluştan önceki masumiyet dilini konuşmuyor muydu? Milton'ın *Yeniden Kazanılan Cennet*'inde, Şeytan, "çift anlamlı aldatmaca" ile konuşur, ama İsa'nın "hareketleri sözlerine uyum sağlar, sözleri / gani yüreğine ifade verir, yüreği / iyiyi, bilgeyi, dürüstü içerir, kusursuz biçimi." Ve Tanrı, "göndermemiş miydi canlı temsilcisini / dünyaya, son emrini öğretmek için / ve Gerçeğin Ruhu'nu bundan böyle yaşaması için / dindar yüreklerde, içsel bir Kehanet / benim bilmem gereken bütün gerçeğe ilişkin?" Ve İsa

sayesinde, cennetten kovuluşun mutlu sonu olmadı mı, bir *felix culpa* değil miydi, doktrinin söylediği gibi? Bu yüzden, diye karar verdi Dark, insan gerçekten de masumiyetin özgün dilini konuşabilirdi ve kendi içindeki gerçeğe tam ve eksiksiz olarak yeniden ulaşabilirdi.

Babil hikâyesine dönen Dark, planını geliştirip gelecekte olacakları nasıl gördüğünü açıklıyordu. Tekvin'in 11. babının ikinci cümlesinden alıntı yaparak: "*Ve vaki oldu ki Şark'tan göçtükleri zaman Şinar diyarında bir ova buldular; ve orada oturdular*", Dark bu deyişin insan hayatının ve uygarlığının batıya yöneldiğinin kanıtı olduğunu söylüyordu. Çünkü Babil kenti –ya da Babilon– Mezopotamya'da kuruluydu, İbranilerin ülkesinin epeyce doğusunda. Eğer Babil her şeyin batısındaysa, orası cennetti, insanoğlunun ilk yerleşim yeri. İnsanlar bütün yeryüzüne dağılma görevini yerine getirirken, Tanrı'nın "*semereli olun ve çoğalın*" emrine uyacak ve kaçınılmaz olarak batıya doğru gideceklerdi. Ve Hıristiyanlık âleminde, diye soruyordu Dark, Amerika'dan daha batıda olan ülke var mıydı? Bu nedenle İngiliz göçmenlerin Yenidünya'ya gidişleri eski emrin yerine getirilmesi olarak yorumlanabilirdi. Amerika bu sürecin son halkasıydı. Kıta dolar dolmaz insanlığın geleceğinde değişiklik yapma zamanı gelmiş olacaktı. Babil Kulesi'nin inşasının önündeki engel –yani insanın çoğalması gereği– ortadan kaldırılmış olacaktı. İşte o anda bütün dünya tek bir dili konuşacak, tek bir dilde anlaşacaktı. Eğer bu gerçekleşirse cennet de yakında demekti.

Babil Tufan'dan 340 yıl sonra inşa edildiğine göre, *Mayflower*'ın Plymouth Limanı'na varmasından tam 340 yıl sonra emir yerine getirilmiş olacaktı, diye kehanette bulunuyordu Dark. Çünkü insanlığın kaderini ellerinde tutanlar Püritenlerdi, yani Tanrı'nın yeni gözdeleri. Tanrı'nın oğlunu reddederek Tanrı'ya ihanet etmiş olan İbranilerin aksine, yer değiştirmiş bu İngilizler, cennetle cehennem sonunda birleşmeden önce tarihin son bölümünü yazacaklardı. Gemideki Nuh gibi onlar da kutsal görevlerini yerine getirmek üzere o engin okyanus sularının içinden geçmişlerdi.

Dark'ın hesaplamalarına göre üç yüz kırk yıl, göçmenlerin çalışmasının ilk bölümünün 1960 yılında tamamlandığı anlamına geliyordu. O noktada, arkadan gelecek gerçek çalışmanın temelleri atılmış olacaktı: Yeni Babil'in inşası. Dark, Boston kentinde yüreklendirici işaretler gördüğünü yazıyordu, çünkü orada, ana inşaat malzemesi tuğlaydı ki

dünyanın başka hiçbir yerinde böyle bir şey yoktu; Tekvin'in 2. babının üçüncü cümlesinde yazıldığı gibi, tuğla Babil'in inşaat malzemesi olarak belirlenmişti. 1960 yılında, diyordu Dark, kendinden son derece emin, yeni Babil yükselmeye başlayacak, gövdesi göğe yükselecek, insan ruhunun yeniden doğuşunun simgesi olacaktı. Tarih tersinden yazılacaktı. Düşmüş olan kaldırılacaktı; kırılmış olan birleştirilecekti. Kule tamamlandığında Yenidünya'da yaşayan herkesi içine alacak kadar büyük olacaktı. Herkesin odası olacak, o odaya girince bildiği her şeyi unutacaktı. Kırk gün kırk gece sonra yepyeni bir insan olarak oradan çıkacak, Tanrı'nın dilini konuşacak, ikinci, ebedi cennette yaşamaya hazır olacaktı. Stillman'ın Henry Dark'ın 26 Aralık 1690 tarihli kitapçığıyla ilgili özeti böyle bitiyordu, *Mayflower*'ın karaya yanaşmasının yetmişinci yıldönümüydü.

Quinn iç geçirerek kitabı kapattı. Okuma odası boştu. Öne eğildi, başını ellerine dayadı, gözlerini yumdu. "Bin dokuz yüz altmış," dedi yüksek sesle. Henry Dark'ı gözünde canlandırmaya çalıştı ama başaramadı. Zihninde yalnızca yangın görüntüsü vardı, alev alev yanan kitaplar. Sonra düşüncelerini bulandı, neyi düşündüğünü karıştırdı, birden aklına 1960'ın, Stillman'ın oğlunu odaya kilitlediği yıl olduğu geldi.

Kırmızı defteri açıp iki dizinin üzerine koydu. Tam deftere yazmak üzereydi ki artık sıkıldığını düşündü. Kırmızı defteri kapattı, koltuğundan kalktı, Stillman'ın kitabını görevliye iade etti. Merdivenin alt ucuna varınca bir sigara yaktı, kütüphaneden çıkıp mayıs ikindisinin içine karıştı.

7

Grand Central Garı'na zamanından çok önce gitti. Stillman'ın treni altı kırk birden önce gelmeyecekti, ama Quinn mekânın konumunu incelemek için zamanı kalsın istiyordu, Stillman'ın elinden kaçıp gidemeyeceğine emin olmalıydı. Metrodan çıkıp büyük salona girdiğinde saate bakıp dördü biraz geçtiğini gördü. İşten çıkanların kalabalığı garı doldurmaya başlamıştı bile. Üzerine gelen bedenlerin arasından sıyrılıp geçmeye çalışarak numaralı kapıları bir bir dolaştı, gizli merdivenler, işaretsiz çıkışlar, karanlık girintiler aradı. İzini kaybettirmeye azmetmiş bir adamın fazla zahmet çekmeden bunu başarabileceğine karar verdi. Kendisinin orada bulunacağıyla ilgili olarak Stillman'ın kulağının bükülmemiş olmasını umut etmek zorundaydı. Adamın haberi varsa ve Stillman elinden kaçarsa bu, Virginia Stillman'ın sorumlu olduğu anlamına gelecekti. Başkası olamazdı. İşler istediği gibi gitmezse ikinci bir planının olduğunu bilmek içini rahatlatıyordu. Stillman görünmezse Quinn doğruca 69. Sokak'a gidecek, bildiklerini Virginia Stillman'ın suratına çarpacaktı.

İstasyonda dolaşırken kim olması gerektiği konusunda kendini uyardı. Paul Auster olmanın, öyle pek de itiraz edilecek bir etkisi olmadığını anlamaya başlamıştı. Hâlâ aynı bedene, aynı zihne, aynı düşüncelere sahip olsa da kendisini sanki kendi içinden çıkartılmış gibi hissediyordu, sanki artık kendi bilincinin yükünü çekerek dolaşmak zorunda değildi. Küçük bir zekâ oyunuyla adını ustaca değiştirmeyi başarmış, kendini görece hafif ve özgür hissetmeye başlamıştı. Aynı zamanda bütün bunların bir yanılsama olduğunu da biliyordu. Ama bunun kendisini teselli eden bir yanı vardı. Kendini gerçekten ortadan kaldırmış değildi: Sadece numara yapıyordu, canı istediği zaman yine Quinn kimliğine dönebilirdi. Şimdi Paul Auster olmasında bir amaç –bu amaç gitgide önem kazanıyordu– yattığı gerçeği, bu oyunu ahlak açısından bir bakıma geçerli kılıyor, yalanını savunmak

zorunda kalmıyordu. Çünkü kendini Auster olarak hayal etmesi, onun kafasında dünyada iyi şeyler yapmakla eşanlamlı olmuştu.

Paul Auster'ın bedeninin içindeymiş gibi dolaştı garda ve Stillman'ın görünmesini bekledi. Büyük salonun kemerli tavanına baktı, takımyıldızları gösteren freskleri inceledi. Yıldızları temsil eden ampuller, göksel cisimleri temsil eden çizimler vardı. Quinn takımyıldızlarla adları arasındaki ilişkiyi hiçbir zaman kavrayamamıştı. Çocukken geceleri gökyüzünün altında saatlerce durur, küçücük ışıklardan oluşan öbekleri, ayıların, boğaların, okçuların ve su taşıyanların biçimleriyle bağdaştırmaya çabalardı. Ama beceremeyince kendini budala gibi hissederdi, sanki beyninin merkezinde kör bir nokta varmış gibi olurdu. Genç Auster'ın bu konuda kendisinden daha başarılı olup olmadığını merak etti.

Karşısında, garın doğu tarafındaki duvarının büyük bölümünü parlak, gerçekdışı renkleriyle Kodak teşhir fotoğrafları doldurmuştu. O ayın fotoğrafı New England'ın bir yerindeki bir balıkçı köyünü gösteriyordu, Nantucket olabilirdi. Harika bir ilkbahar güneşi parke taşlarına vuruyor, rengârenk çiçeklerle dolu saksılar evlerin pencerelerinde diziliyor, sokağın en dibinde beyaz dalgaları ve masmavi sularıyla okyanus görünüyordu. Quinn uzun zaman önce Nantucket'e karısıyla gitmiş olduğunu anımsadı, karısı gebeliğinin ilk ayındaydı, oğlu karnında fındık büyüklüğündeydi. Şimdi bunu düşünmek Quinn'e acı veriyordu, kafasının içinde biçim almaya başlayan fotoğrafları bastırmaya çalıştı. "Auster'ın gözleriyle bak buna," dedi kendi kendine, "ve başka bir şey düşünme." Dikkatini yeniden fotoğrafta topladı, düşüncelerinin balinalar konusuna, geçen yüzyılda Nantucket'ten yola çıkan kâşiflerin yolculuklarına ve Moby Dick'in ilk sayfalarına gittiğini fark edince rahatladı. Aklı oradan Melville' in son yıllarıyla ilgili okuduklarına kaydı, New York gümrüğünde çalışan, okuru olmayan, herkesin unuttuğu o sessiz yaşlı adama. Sonra ansızın, net ve kesin olarak, Bartleby'nin penceresini ve tam önündeki boş tuğla duvarı gördü.

Biri koluna dokundu, Quinn saldırıyı karşılamak üzere olduğu yerde şimşek hızıyla dönünce karşısında konuşmayan, kısa boylu bir adam gördü, adam kendisine yeşil-kırmızı bir tükenmezkalem uzatıyordu. Kaleme küçük beyaz bir kâğıt bayrak tutturulmuştu, bayrağın bir yüzünde, "Bu iyi mal bir SAĞIR-DİLSİZ'in hediyesidir. Ne isterseniz ödeyin. Yardımlarınız için teşekkürler" yazıyordu. Bayrağın arka yüzünde sağır-dilsiz alfabesinin

şeması vardı –ARKADAŞLARINIZLA KONUŞMAYI ÖĞRENİN–, şemada yirmi altı harfin her birine karşılık olan el işareti gösterilmişti. Quinn elini cebine atıp adama bir dolar verdi. Sağır-dilsiz başıyla kısa bir selam verip yoluna devam etti, Quinn elinde kalemle arkada kaldı.

Saat beşi geçmişti. Quinn bir başka yerde durursa daha az göze çarpacağını düşündü ve bekleme salonuna yöneldi. Burası genellikle kasvetli ve tozlu olurdu, gidecek yeri olmayan insanlar doldururdu burayı, ama şimdi, tam iş çıkışı saatinde ellerinde evrak çantaları, kitaplar ve gazeteler olan kadınlarla erkekler doldurmuştu salonu. Quinn oturacak yer bulmakta zorlandı. İki üç dakika arandıktan sonra banklardan birinde yer buldu, mavi takım elbiseli bir adamla tombul bir genç kadının arasına sıkıştı. Adam *Times* gazetesinin spor sayfasını okuyordu, Quinn, bir gece önce oynadığı maçı kaybeden Mets'le ilgili haberi okuyabilmek için gazeteye göz attı. Üçüncü ya da dördüncü paragrafa gelmişti ki adam yavaşça Quinn'e doğru döndü, kötü kötü baktı ve gazeteyi Quinn'in görüş açısından çekip aldı.

Bunun arkasından tuhaf bir şey oldu. Quinn dikkatini sağındaki tombul kadına çevirdi, onun elinde okunacak bir şey var mı diye bakındı. Kadının yirmi yaşlarında olduğunu tahmin etti. Sol yanağında birkaç sivilce vardı, pembe renkli bir makyaj malzemesiyle sivilceler gizlenmeye çalışılmıştı, kadın ağzındaki sakızı çıtırdatıyordu. Öte yandan kitap okuyordu, parlak renkli kapağı olan ciltsiz bir kitaptı bu, Quinn kitabın adını görebilmek için hafifçe sağa doğru eğildi. Kendi kitaplarından biri olduğunu görünce şaşırdı, William Wilson adlı yazarın *İntihar Baskısı* adlı kitabı, Max Work romanlarının ilki. Quinn böyle bir durumu sık sık hayal etmişti: okurlarından biriyle karşılaşmanın beklenmedik, ani zevkini. Hatta bu karşılaşmayı izleyecek konuşmayı bile hayal etmişti: Tanımadığı okur kitabı överken kendisi tatlı dilli ve mahcup davranacak, sonra gönülsüzce, alçakgönüllülükle kitabın ilk sayfasını –madem ısrar ediyorsunuz– imzalamayı kabul edecekti. Ama şimdi bu sahne gerçekleşirken hayal kırıklığına uğradığını hissediyordu, hatta öfkeliydi. Yanında oturan kızdan hoşlanmamıştı, onca çabayla yazdığı sayfaları kızın hızlı hızlı çevirmesi bir hakaret gibiydi. İçinden kitabı kızın elinden çekip almak ve garın içinde koşarak oradan uzaklaşmak geliyordu.

Yeniden kızın yüzüne baktı, onun kafasının içinden geçen sözcükleri duymaya, kızın gözleri sayfanın üzerinde soldan sağa gidip gelirken onları

görmeye çalışıyordu. Dik dik bakmış olmalıydı ki kız az sonra yüzünde sinirli bir ifadeyle Quinn'e döndü ve, "Bir derdiniz mi var bayım?" dedi.

Quinn belli belirsiz gülümsedi. "Yo, derdim yok," dedi. "Sadece kitabı beğenip beğenmediğinizi merak ettim."

Kız omuzlarını silkti. "Daha iyilerini de okudum, daha kötülerini de."

Quinn bu konuşmaya oracıkta son vermeyi düşünüyordu ama içinden bir ses dürttü onu. Ayağa kalkıp gitmesine vakit kalmadan sözcükler ağzından dökülüverdi: "Heyecanlı buldunuz mu kitabı?"

Kız yine omuzlarını silkip ağzındaki sakızı gürültüyle çatlattı. "Biraz. Dedektifin kaybolduğu bir bölüm var, orası biraz ürkütücü."

"Akıllı bir dedektif mi?"

"Evet ya, akıllı. Ama çok konuşuyor."

"Aksiyon daha mı fazla olmalıydı?"

"Sanırım evet."

"Eğer hoşlanmadıysanız neden okumaya devam ediyorsunuz?"

"Bilmem." Kız yine omuzlarını silkti. "Zaman geçiriyorum sanırım. Her neyse çok da önemli değil. Alt tarafı bir kitap."

Kıza kim olduğunu söylemek üzereydi ki bunun hiçbir önemi olmayacağını fark etti. Kız umutsuz vakaydı. Tam beş yıldır William Wilson'ın kimliğini gizli tutmuştu, şimdi de açıklayacak değildi, hele azgelişmiş bir yabancıya hiç açıklamazdı. Yine de acı vericiydi bu, gururunu korumamak için umarsızca çabaladı. Kızın suratına yumruğunu indirmek yerine oturduğu yerden fırladı ve yürüyüp gitti.

Saat altı buçukta yirmi dört numaralı kapının önünde pusuya yattı. Tren zamanında gelecekti, kapının tam ortasındaki her yere hâkim olduğu noktadan Quinn Stillman'ı görme şansının yüksek olduğunu düşünüyordu. Fotoğrafı cebinden çıkartıp bir kez daha inceledi, gözlere özellikle dikkat etti. Bir yerde, yüzün tek değişmeyen noktasının gözler olduğunu okuduğunu hatırladı. Çocukluktan yaşlılığa kadar aynı kalırlardı, bunu görmeyi kafasına koyan biri, kuramsal olarak bir fotoğraftaki oğlan çocuğun gözlerine bakıp aynı kişiyi yaşlılığında teşhis edebilirdi. Quinn kuşkuluydu ama elinde bundan başka dayanacağı bir şey yoktu, bu fotoğraf şimdiyle geçmiş arasındaki tek köprüydü. Bir kez daha Stillman'ın suratından hiçbir şey okuyamadı.

Tren gara girerken Quinn onun gürültüsünün bedeninden geçtiğini duydu; kendi nabzıyla birleşir gibi olan, kanını gürültülü fışkırmalarla

pompalayan düzensiz, çılgın bir gürültü. Başının içine Peter Stillman'ın sesi dolarken saldırıya geçen anlamsız sözcükler, kafatasının duvarlarında takırdıyordu. "Sakin olmalıyım," dedi kendi kendine. Ama bu pek işe yaramadı. O anda sakin olmayı beklemesine rağmen heyecanlıydı.

Tren kalabalıktı, yolcular perona doluşup kendisine doğru yürümeye başladıklarında hızla çoğaldılar. Quinn kırmızı defteri sinirli sinirli sağ baldırına vuruyordu, ayak parmaklarının ucunda yükseliyor, kalabalığın içine bakıyordu. Çok geçmeden insanların arasında kaldı. Erkekler ve kadınlar vardı, çocuklar ve yaşlılar, gençler ve bebekler, zenginler ve yoksullar, siyah erkekler ve beyaz kadınlar, beyaz erkekler ve siyah kadınlar, Doğulular ve Araplar, kahverengili, grili, mavili ve yeşilli erkekler vardı, kırmızılı, beyazlı, sarılı ve pembeli kadınlar, spor ayakkabılı çocuklar, gündelik ayakkabılı çocuklar, kovboy çizmeli çocuklar, şişkolar ve sıskalar, uzunlar ve kısalar, hepsi birbirinden farklıydı, her biri tartışılmaz biçimde kendisiydi. Quinn herkesi izledi, olduğu yere çivilenmişti, sanki bütün canı gözlerinde toplanmıştı. Ne zaman yaşlıca bir erkek yaklaşsa onun Stillman olabileceğini hatırlatıyordu kendine. Adamlar geliyorlar ve öyle hızlı geçip gidiyorlardı ki Quinn'in hayal kırıklığı yaşamasına fırsat kalmıyordu, ama gördüğü her yaşlı yüzde gerçek Stillman'ın neye benzeyebileceğine dair bir işaret okur gibi oluyordu ve her yeni yüzle birlikte beklentilerini bir sonrakine kaydırıyordu, sanki peş peşe geçen yaşlı erkekler Stillman'ın da geleceğini muştuluyor gibiydiler. Kısacık bir an Quinn, "İşte dedektifler böyle çalışır," diye geçirdi içinden. Ama bunun dışında hiçbir şey düşünmedi. Seyretti. Hareket eden kalabalığın arasında kımıldamadan durarak seyretti.

Yolcuların hemen hemen yarısı geçip gitmişti ki Quinn Stillman'ı gördü. Fotoğrafla arasındaki benzerlik tartışılmazdı. Yo, Quinn'in sandığının aksine adamın saçları dökülmemişti. Saçları beyazdı, taranmamıştı, şurası burası taraz taraz olmuştu. Uzun boylu ve zayıftı, altmışını geçtiği belliydi, hafifçe kamburu çıkmıştı. Mevsime hiç de uygun düşmeyen eprimiş bir uzun kahverengi palto giymişti, yürürken ayaklarını hafifçe sürüyordu. Yüzünde yumuşak bir ifade vardı, yarı şaşkın yarı dalgındı. Çevresindeki şeylere bakmıyordu, bunlar ilgisini çeker gibi de değildiler. Bir çantası vardı; bir zamanlar mükemmel, şimdiyse yıpranmış ve kemerle tutturulmuş bir deri çanta. Rampayı tırmanırken bir iki kez onu yere bırakıp dinlendi. Zorlukla yürüyor gibiydi, kalabalık onu yormuştu,

“insanlarla aynı tempoda yürüsem mi, yoksa onlar yanımdan geçip gitsinler mi,” diye düşünüyor gibiydi.

Quinn birkaç adım geride kaldı, neler olacağına bakarak sola ya da sağa atılmaya hazırdı. Aynı zamanda Stillman’ın izlendiğini hissetmeyeceği kadar uzakta kalmak istiyordu.

Stillman garın kapısına geldiğinde çantasını bir kez daha yere bırakıp soluklandı.

O anda Quinn gözlerini Stillman’ın sağ tarafına çevirdi, bir hata yapmadığına emin olmak için kalabalığı gözleriyle taradı. O andan sonra olanların bir açıklaması yok. Stillman’ın tam arkasında, sağ omzunun birkaç santim gerisinde görüntüye giren bir başka adam, durdu, cebinden bir çakmak çıkarıp sigarasını yaktı. Yüzü Stillman’ın yüzünün tıpkısıydı. Quinn bir an bunun bir yanılsama olduğunu sandı, Stillman’ın bedenindeki elektromanyetik akımların fışkırttığı bir tür hayaldi. Ama yo, bu öteki Stillman hareket ediyor, soluk alıyor, gözlerini kırpıştırıyordu; hareketleri ilk Stillman’dan tümüyle bağımsızdı. İkinci Stillman varlıklı görünümlüydü. Üzerinde pahalı bir mavi takım elbise vardı; ayakkabıları cilalıydı; beyaz saçları taralıydı; gözleri, görmüş geçirmiş biri gibi keskin bakışlıydı. Onun da elinde bir tek çanta vardı; bu zarif, siyah çanta, öteki Stillman’ın elindekiyle hemen hemen aynı boyuttaydı.

Quinn kalakaldı. Şimdi ne yaparsa yapsın yanlış olacaktı. Neyi seçerse seçsin, ki bir seçim yapmak zorundaydı, gelişigüzel olacaktı, kadere boyun eğecekti. Sonuna kadar seçiminden emin olamayacaktı. O anda her iki Stillman yola koyuldu. Birincisi sağa döndü, ikincisi sola. Quinn, keşke bir amip gibi olsaydım, dedi içinden, ortadan ikiye ayrılabilir ve aynı anda iki yöne birden gidebilirdim o zaman. “Bir şey yap,” dedi kendine, “bir şey yap, budala.”

Herhangi bir nedeni olmadan sola yöneldi, ikinci Stillman’ın peşine takıldı. Dokuz on adım attıktan sonra durdu. İçinden bir ses, bu yaptığı için ölene kadar pişman olacağını söylüyordu. İnadına davranıyordu, kafasını karıştırdığı için ikinci Stillman’ı cezalandırmak çabasındaydı. Arkasına dönüp bakınca ilk Stillman’ın ayaklarını sürüye sürüye aksi yönde uzaklaşmakta olduğunu gördü. Aradığı adam kesinlikle oydu. Bu pejmürde yaratık, çevresinden bu kadar kopuk bu çökmüş adam, deli Stillman kesinlikle oydu. Quinn derin bir soluk aldı, titreyen göğsünden havayı dışarı saldı ve sonra yeniden içine çekti. Bilmek mümkün değildi: Şunu da

bilemezdi bunu da. İlk Stillman'ın peşinden gitti, yaşlı adamın adımlarına ayak uydurabilmek için yavaşladı ve onu izleyerek metroya yürüdü.

Saat yedi olmak üzereydi, kalabalık azalmaya başlamıştı. Stillman'ın kafası karışık olsa da nereye gittiğini biliyordu. Profesör doğruca metronun merdivenlerine yöneldi, aşağıdaki jeton makinesinde parasını ödedi ve Times Square metrosunu sabırla bekledi. Quinn fark edilmek korkusundan sıyrılmaya başlamıştı. Düşüncelerine bu kadar dalmış birini daha önce hiç görmemişti. Adam hemen Quinn'in önünde duruyor olsa da Quinn onun kendisini göreceğini hiç sanmıyordu.

Metroyla Batı Yakası'na gittiler, 42. Sokak istasyonunun nemli koridorlarında yürüdüler, bir kat aşağıya inip IRT trenlerinin olduğu yere geldiler. Yedi sekiz dakika sonra Broadway ekspresine bindiler, uzun aralıklı iki durak geçip kent dışına çıktılar, 96. Sokak'ta indiler. Yukarı çıkan son merdiveni ağır ağır tırmanarak ve Stillman'ın soluklanmak için çantasını yere koyup dinlenmesini bekleyerek köşe başında yeryüzüne çıktılar ve kömür karası geceye adım attılar. Stillman hiç duraksamadı. Nerede olduğunu tayin etmek için zaman harcamadan sokağın doğusundaki kaldırımdan Broadway'e doğru ilerlemeye başladı. Birkaç dakika boyunca Quinn' in aklından, Stillman'ın 107. Sokak'taki evine gittiği gibi mantıkdışı bir düşünce geçti. Ama paniğe kapılmasına fırsat kalmadan Stillman 99. Sokak'ın köşesinde durdu, trafik ışığının kırmızıdan yeşile dönmesini bekledi ve Broadway Caddesi'nde karşı kaldırıma geçti. İki sokağın arasında, yersiz yurtsuzların barındığı bir pire yuvası vardı, Harmony Oteli. Quinn daha önce onun önünden birkaç kez geçmişti, oraya takılan ayyaşları, serserileri iyi tanıyordu. Stillman'ın otelin kapısını açıp lobiye girmesi onu şaşırttı. Nedense o yaşlı adamın daha rahat bir yer bulacağını sanmıştı. Ama Quinn camlı kapının dışında durup Profesör'ün bankoya yürüdüğünü, kayıt defteri olması gereken şeye adını yazdığını, çantasını eline alıp asansöre bindiğini görünce Stillman'ın burada kalmayı planladığı kafasına dank etti.

Quinn iki saat boyunca dışarıda bekledi, iki sokak arasında bir aşağı bir yukarı yürüdü, Stillman'ın dışarı çıkıp o civardaki kafelerden birinde akşam yemeği yiyebileceğini düşünüyordu. Ama yaşlı adam görünmedi, sonunda Quinn onun yatıp uyumuş olması gerektiğine karar verdi. Köşedeki telefon kulübesinden Virginia Stillman'ı aradı, olanlar hakkında ayrıntılı rapor verdi, sonra 107. Sokak'taki evine yollandı.

8

Ertesi sabah ve onu izleyen birçok sabah daha, Quinn Broadway'le 99. Sokak'ın oluşturduğu trafik adasının tam ortasına konuşlandı. Erkenden geliyor, saat yediyi geçirmiyordu, plastik bardaktaki kahvesi, tereyağlı çöreğiyle orada oturuyor, gazetesini kucağında açık tutuyor, gözlerini otelin camlı kapısından ayırmıyordu. Saat sekizde Stillman dışarı çıkıyordu, üzerinde hep o uzun kahverengi paltosu oluyordu, elinde de kocaman, eski moda bir heybe. İki hafta boyunca bu düzen değişmedi. Yaşlı adam mahallenin sokaklarında dolaşıyor, ağır ağır yürüyor, biraz hızlanıyor, duruyor, yeniden ilerliyor, bir kez daha duruyordu, sanki her adımın, adımlar toplamındaki yerini almadan önce iyice ölçülüp biçilmesi gerekiyordu. Bu tarzda ilerlemek Quinn'e güç geliyordu. Hızlı adımlarla yürümeye alışkındı o, bütün bu yürümeye başlamalar, durmalar ve ayak sürümeler ona güç gelmeye başladı, sanki bedeninin ritmi kesintiye uğruyordu. Kaplumbağanın peşindeki tavşan gibiydi, geride kalması gerektiğini kendisine durmadan anımsatması gerekiyordu.

Stillman'ın bu gezintilerde ne yaptığı Quinn için bir muamma olarak kaldı. Neler olduğunu kendi gözleriyle görebiliyordu elbette, bütün gördüklerini de düzenli bir biçimde kırmızı defterine kaydediyordu. Ama gördüklerinin anlamını çözemiyordu, Stillman hiçbir zaman belli bir yere gidiyor gibi görünmüyordu, hatta nerede bulunduğunu da bilmiyor gibiydi. Yine de, bilinçli bir biçimde tasarlanmış gibi, dar bir daire içinde kalıyor, bu daire kuzeyde 110. Sokak'la, güneyde 72. Sokak'la, batıda Riverside Park'la, doğuda da Amsterdam Caddesi'yle sınırlanmış oluyordu. Gezintileri ne kadar gelişigüzel görünürse görünsün –rotası her gün değişiyordu– Stillman sınırlarını asla aşmıyordu. Böylesine bir kesinlik Quinn'i şaşırtıyordu, çünkü Stillman başka bakımlardan son derece amaçsız görünüyordu.

Yürürken başını hiç kaldırmıyordu. Bir şey arar gibi gözlerini kaldırımdan ayırmıyordu. Gerçekten de, ara sıra yere çömeliyor, yerden bir şey alıyor, onu uzun uzun inceliyor, elinde evirip çeviriyordu. Bu, Quinn'e tarihöncesi bir yıkıntıda kırık çömlek parçalarını inceleyen bir arkeoloğu çağrıştırıyordu. Bulduğu nesneyi böyle inceleyen Stillman, zaman zaman onu yeniden kaldırıma fırlatıyordu. Ama bazen de heybesini açıyor, bulduğu nesneyi yavaşça içine koyuyordu. Sonra paltosunun ceplerinden birine elini sokup kırmızı bir defter çıkarıyor –Quinn'inkine benzer ama daha küçük–, bir iki dakika kadar büyük bir dikkatle onun içine bir şeyler

yazıyordu. Bu işi tamamlayınca defteri cebine sokuyor, çantasını alıyor ve yoluna devam ediyordu.

Quinn'in anlayabildiği kadarıyla Stillman'ın topladığı nesneler değersizdi. Görünüşe bakılırsa kırık dökük, çöpe atılmış çerçöptü. Aradan geçen günlerde Quinn'in gördükleri arasına, kumaşı yırtılmış katlanır bir şemsiye, lastik bir bebeğin hasarlı başı, siyah bir eldiven, kırık bir ampulün dibi, birkaç parça basılı kâğıt (ıslak dergiler, parçalanmış gazeteler), yırtık bir fotoğraf, ne olduğu belirsiz makine parçaları ve tanımlayamadığı ufak tefek bir yığın değişik şey eklendi. Stillman'ın bu çöpçülüğü ciddiye alması Quinn'i hayrete düşürüyordu, ama elinden onu gözlemekten, gördüklerini kırmızı deftere yazmaktan ve bütün bunların yüzeyinde aptalca dolaşıp durmaktan başka bir şey gelmiyordu. Aynı zamanda, Stillman'ın bir kırmızı deftere sahip olduğunu bilmek hoşuna gidiyordu, sanki böylece aralarında gizli bir bağ kurulmuştu. Quinn, Stillman'ın kırmızı defterinde, kendi kafasında biriken soruların yanıtlarının bulunduğundan kuşkulanıyordu, defteri yaşlı adamdan çalmak için çeşitli stratejiler geliştirmeye başladı. Ama bu adımı atmasının zamanı henüz gelmemişti.

Sokaktan nesneler toplamak dışında Stillman bir şey yapmıyor gibiydi. Ara sıra yemek yemek için bir yere giriyordu. Bazen birine çarpıyor, ağzının içinden özür diliyordu. Bir keresinde de karşıdan karşıya geçerken az daha bir arabanın altında kalıyordu. Stillman kimseyle konuşmuyor, hiçbir mağazaya girmiyor, gülümsemiyordu. Ne mutlu görünüyordu ne de üzgün. İki kez, sokaklardan toplayıp taşıdığı çerçöp çok fazla olunca günün ortasında oteline dönmüş ve sonra boş çantayla dışarı çıkmıştı. Çoğu gün Riverside Park'ta en azından birkaç saat geçirdiği oluyordu, metodik bir biçimde gezinti yollarında yürüyor ya da elindeki sopayla çalılıkları kamçılıyordu. Nesneleri arama arzusu yeşilliklerin arasında da azalmıyordu. Taşlar, yapraklar da çantasını boyluyordu. Bir keresinde, Quinn onun kurumuş bir köpek pisliğini almak için yere eğildiğini, pisliği dikkatle kokladığını ve çantasına koyduğunu bile gördü. Stillman parkta dinleniyordu da. Öğleden sonraları, genellikle yemekten sonra bir banka oturup gözlerini Hudson Nehri'ne dikiyordu. Bir keresinde, adamakıllı sıcak bir günde Quinn onun çimenlere serilip uyuduğuna tanık olmuştu. Karanlık basınca 97. Sokak'la Broadway'in köşesindeki Apollo Kafe'de akşam yemeğini yiyor, sonra geceyi geçirmek üzere oteline dönüyordu. Oğluyla bağlantı kurmayı hiç denemedi. Bunu Virginia Stillman da doğruladı, Quinn her gece eve döndükten sonra ona telefon ediyordu.

Önemli olan, işin peşini bırakmamaktı. Yavaş yavaş Quinn asıl amacından uzaklaştığını hissetmeye, anlamsız bir projeye giriştiğinden kuşkulanmaya başladı. Stillman'ın yalnızca zaman geçirmekte olması da mümkündü elbette, vurucu darbeyi indirmeden önce dünyayı uyutup uyuşturuyor olabilirdi. Ama bu, gözetlendiğinin farkında olması anlamına gelirdi ki Quinn bunun olasılık dışı

olduğunu hissediyordu. O ana kadar görevini iyi yerine getirmişti, yaşlı adamla arasında gerekli mesafeyi korumuştu, sokağın trafiğine karışmış, ne dikkati çekecek bir şey yapmış ne de kendisini gizleyecek çarpıcı önlemler almıştı. Öte yandan, gözetleneceğini Stillman ta başından biliyor olabilirdi –hatta daha önceden de biliyor olabilirdi–, bu yüzden kendisini gözetleyenin kim olduğunu keşfetmeye kalkışmamıştı. Eğer izlendiği kesinse bunun ne önemi vardı? Ortaya çıkarılan bir gözetleyicinin yerine her zaman bir başkası konabilirdi.

Duruma böyle bakmak Quinn'in içini rahatlattı ve buna inanmaya karar verdi, her ne kadar inancı bir temele dayanmasa da. Stillman onun ne yaptığını biliyor da olabilirdi, bilmiyor da. Eğer bilmiyorsa, Quinn bir şey elde edemeyecekti, boşa zaman harcıyordu. Bütün adımlarının bir amaca hizmet ettiğine inanmaksa çok daha iyiydi. Eğer bu yorum Stillman tarafından bilinmeyi gerektiriyorsa, Quinn bu bilinmeyi bir inanç maddesi olarak kabul etmeye hazırdı, en azından şimdilik.

Geriye, yaşlı adamın peşinden giderken düşüncelerini nasıl meşgul edeceği sorunu kalıyordu. Quinn dolaşmaya alışkındı. Kentte yaptığı gezintiler ona içeridekiyle dışarıdaki arasındaki bağlantıyı anlamayı öğretmişti. Amaçsız hareket etmeyi bir tersine çevirme tekniği olarak kullanınca en iyi günlerinde dışarıdakini içine alabiliyor ve böylece içselliğin üstünlüğünü gasp edebiliyordu. Dış şeylerin selinde boğularak, kendini kendi dışında boğarak, çaresizlik nöbetlerini az da olsa kontrolü altına almayı başarmıştı. Bu yüzden gezerken düşünceleri dağılıyordu. Ama Stillman'ın peşinden gitmek, gezinmek sayılmazdı. Stillman gezinebilir, oradan oraya körler gibi tökezleye tökezleye gidebilirdi, ama Quinn bu ayrıcalıktan yoksundu. Çünkü şimdi bütün dikkatini yapmakta olduğu şeye vermek zorundaydı, neredeyse hiçbir şey yapıyor olmasa da. Ara sıra aklı başka yerlere gidiyor, çok geçmeden adımları da düşüncelerini izliyordu. Bunun anlamı, sürekli olarak adımlarını hızlandırma ve arkadan Stillman'a çarpma tehlikesi içinde olduğuydu. Bu şanssızlığa karşı önlem almak üzere çeşitli yavaşlama yöntemleri geliştirdi. Bunlardan birincisi, kendine artık Daniel Quinn olmadığını söylemekti. Artık Paul Auster'dı o ve attığı her adımla o dönüşümün getirdiği sınırlamalara daha da uymaya çalışıyordu. Auster artık onun için yalnızca bir ad, içi boş bir kabuktu. Auster olmak demek, içi olmayan, düşünceleri olmayan bir adam olmak demekti. Ve elinin altında düşünceler olmayınca, kendi iç yaşamı ulaşılamaz duruma gelince, o zaman çekilebileceği bir yer de yok demekti. Auster olarak, korkuyla ilgili hiçbir anısını anımsayamazdı, sevinçleriyle ilgili düşlerini de; çünkü bütün bunlar Auster'la ilgili olduğu için kendisi için yoktular. Quinn kendi yüzeyinde kalmak zorundaydı, desteği dışarıda aramalıydı. Bu nedenle gözlerini Stillman'dan ayırmaması, yalnızca düşüncelerinden uzaklaşması değil, kafasına bunun dışında bir düşünce sokmaması anlamına da geliyordu.

Bu taktik bir iki gün biraz başarılı oldu, ama sonunda Auster bile bu tekdüzelikten yorulmaya başladı. Quinn, kendisini meşgul edecek başka bir şey bulmak zorunda olduğunu fark etti, işini görürken kendisine eşlik edecek küçük bir görev olmalıydı. Sonunda kurtuluş yolunu gösteren kırmızı defter oldu. Deftere, ilk günlerde yaptığı gibi üç beş sıradan cümle çiziktirmek yerine Stillman hakkındaki bütün ayrıntıları elinden geldiğince kaydetmeye karar verdi. Sağır-dilsizden aldığı kalemi kullanarak görevini titizlikle yerine getirmeye başladı. Yalnızca Stillman'ın hareketlerini, çantasına attığı ya da atmadığı bütün nesneleri not etmekle ve bütün olayları eksiksiz listelemekle kalmadı, Stillman'ın saptığı değişik yolları, girdiği her sokağı, döndüğü her köşeyi ve durduğu her noktayı titizlikle kaydederek rotasını tam olarak deftere yazdı. Kırmızı defter yalnız Quinn'i meşgul etmekle kalmadı, onun temposunu da yavaşlattı. Artık Stillman'a yetişip geçme tehlikesi yoktu. Artık sorun onunla uygun adım yürümek, kaybolup gitmemesine dikkat etmekti. Çünkü yürümekle yazmak birbiriyle kolayca uyum sağlayacak eylemler değildiler. Son beş yıldır Quinn günlerini bunlardan ya birini ya da ötekini yaparak geçirdiyse de artık her ikisini aynı anda yapmaya çabalıyordu. Başlangıçta çok hata yaptı. Özellikle deftere bakmadan yazmak güçtü, çoğu kez iki, hatta üç satırı üst üste yazdığını, ortaya karman çorman, okunmaz durumda, yazıları silinip silinip yeniden yazılmış gibi bir sayfa çıktığını fark ediyordu. Ama sayfaya bakması demek durmak anlamına gelecekti, bu da Stillman'ı gözden kaybetme olasılığını artıracaktı. Bir süre sonra, sorunun bir konum sorunu olduğuna karar verdi. Defteri önünde kırk beş derecelik bir açıyla tutmayı denedi, ama çok geçmeden sol bileği yoruldu. Bundan sonra, defteri yüzünün tam önünde tutmayı denedi, canlanmış bir Kilroy gibi gözleri defterin üstünden ileriye bakıyordu, ama bunun pratik olmadığı anlaşıldı. Bundan sonra, defteri sağ kolunun üzerine, dirseğinin birkaç santim yukarısına dayamayı ve sol avcuyla defteri arkadan desteklemeyi denedi. Ancak bu da yazı yazan eline kramp girmesine neden oldu ve sayfanın alt tarafına yazmasını engelledi. Sonunda defteri sol kalçasına dayamaya karar verdi, tıpkı paletini tutan bir ressam gibi. Bu daha iyi sonuç verdi. Defteri taşımak artık sorun olmuyor ve başka bir görev düşmeyen sağ eliyle kalemi tutabiliyordu. Bu yöntemin de sakıncaları olmasına karşın, uzun süreli bir görevde görünüşe göre en rahat düzen buydu. Çünkü Quinn artık dikkatini eşit olarak Stillman'la yazdıkları arasında bölebiliyordu, başını kaldırıp bir birine bir ötekine bakabiliyor, nesnesini görüp aynı anda ve aynı akıcı hareketle onun hakkında yazabiliyordu. Sağır-dilsizin kalemi sağ elinde, kırmızı defter sol kalçasında olarak Quinn dokuz gün daha Stillman'ı izledi.

Virginia Stillman'la geceleri yaptığı telefon görüşmelerini kısa tutuyordu. O öpüşmenin anısı Quinn'in belleğinde henüz tazeliğini koruyor olsa da başka

romantik gelişmeler olmamıştı. İlkin Quinn bir şeyler olacağını ummuştu. Böylesine umut verici bir başlangıçtan sonra Bayan Stillman'ın eninde sonunda kollarına düşeceğinden emindi. Ama işvereni hızla iş maskesinin arkasına sığınmış ve o tek tutku anını bir kez bile ağzına almamıştı. Belki Quinn yanlış umut beslemişti, kendisini Max Work'le karıştırmıştı, böyle durumlardan mutlaka yarar sağlayan o adamla. Ya da belki Quinn yalnızlığını daha da derinden hissetmeye başlıyordu. Yanında sıcacık bir beden olmayalı çok uzun zaman olmuştu. Çünkü aslında Virginia Stillman'ı gördüğü andan beri, öpüşmelerinden çok önce onu arzulamaya başlamıştı. Kadının şimdi kendisine umut vermemesi Quinn'in onu çırılçıplak hayal etmesini engellemiyordu. Her gece Quinn'in kafasından şehvet uyandırıcı resimler geçiyor, bu resimlerin gerçekleşmesi olasılığı zayıf olsa da hoş bir eğlence sağlıyordu. Çok sonra, her şey için geç olmasından da sonra, bu vakayı parlak bir biçimde çözme, bir şövalye gibi Peter Stillman'ı tehlikeden çabucak ve kesin biçimde kurtarma umudunu yüreğinin ta içinde beslediğini fark edecekti, böylece Bayan Stillman'ın kendisini, kendi istediği sürece arzulamasını sağlayabilecekti. Bu bir hataydı elbette. Ama Quinn'in baştan sona kadar yaptığı hataların içinde bu ötekilerden daha kötü bir hata değildi.

Bu işi üstlenmesinin üzerinden on üç gün geçmişti. Quinn o gece evine keyifsiz döndü. Morali bozulmuştu, işi bırakmaya hazırdı. Kendisiyle oynadığı oyunlara rağmen, yola devam edebilmek için uydurduğu hikâyelere rağmen bu vakanın bir anlamı yok gibiydi. Stillman, oğlunu unutmuş olan çılgın bir bunaktı. Ölene kadar onu izleyebilirdi Quinn, yine de hiçbir şey olmayabilirdi. Quinn telefonu eline alıp Stillmanların evinin numarasını çevirdi.

"Bu işi bırakmaya hazır sayılırım," dedi Virginia Stillman'a. "Gördüğüm kadarıyla Peter'a bir zararı dokunmayacak."

"O da bizim böyle düşünmemizi istiyor," dedi kadın. "Onun ne kadar kurnaz olduğunu bilemezsiniz. Ve ne kadar sabırlı."

"O sabırlı olabilir ama ben değilim. Bence paranızı boşa harcıyorsunuz. Ben de zamanımı boşa harcıyorum."

"Sizi görmediğine emin misiniz? Bu çok şey fark ettirir."

"Sağ çıkmayayım ki görmedi diyemem ama, evet, eminim."

"Peki o zaman ne diyorsunuz?"

"Diyorum ki kaygılanmanıza gerek yok. En azından şimdilik. Daha sonra bir şey olursa beni arayın. En ufak bir sorun çıktığında koşarak gelirim."

Virginia Stillman biraz durduktan sonra, "Haklı olabilirsiniz," dedi. Biraz daha durduktan sonra, "Ama içim rahat olsun diye," diyerek devam etti, "acaba bir noktada uzlaşabilir miyiz?"

"Kafanızdan neler geçtiğine bağlı bu."

"Şu geçiyor: Birkaç gün daha sabredin. İyice emin olmak için."

“Bir koşulla,” dedi Quinn. “Kendi usulümce yapmama izin vereceksiniz. Şart koşmayın artık. Onunla konuşmakta, soru sormakta, bu işin köküne inmekte ilk ve son kez özgür olmalıyım.”

“Bu riskli olmaz mı?”

“Merak etmeyin. Kartlarımızı açacak değilim. Kim olduğumu, neyin peşinde olduğumu anlamayacak bile.”

“Bunu nasıl başaracaksınız?”

“Bu benim sorunum. Bende bütün numaralar vardır. Bana güvenin, yeter.”

“Pekâlâ, kabul ediyorum. Sanırım pek zararı olmaz.”

“İyi. Birkaç gün sürdüreceğim, sonra bakalım ne durumda olacağız.”

“Bay Auster?”

“Evet?”

“Size çok minnettarım. Peter son iki haftadır çok iyi durumda, bunun sizin sayenizde olduğunu biliyorum. Hep sizden söz ediyor. Siz onun için... nasıl söylesem... bir kahraman gibisiniz.”

“Peki Bayan Stillman neler hissediyor?”

“O da aynı şeyleri hissediyor.”

“Bunu duymak güzel. Belki bir gün kendisine minnettarlık hissetmeme izin verir.”

“Her şey mümkün, Bay Auster. Bunu unutmayın.”

“Unutmam. Unutursam budalayım demektir.”

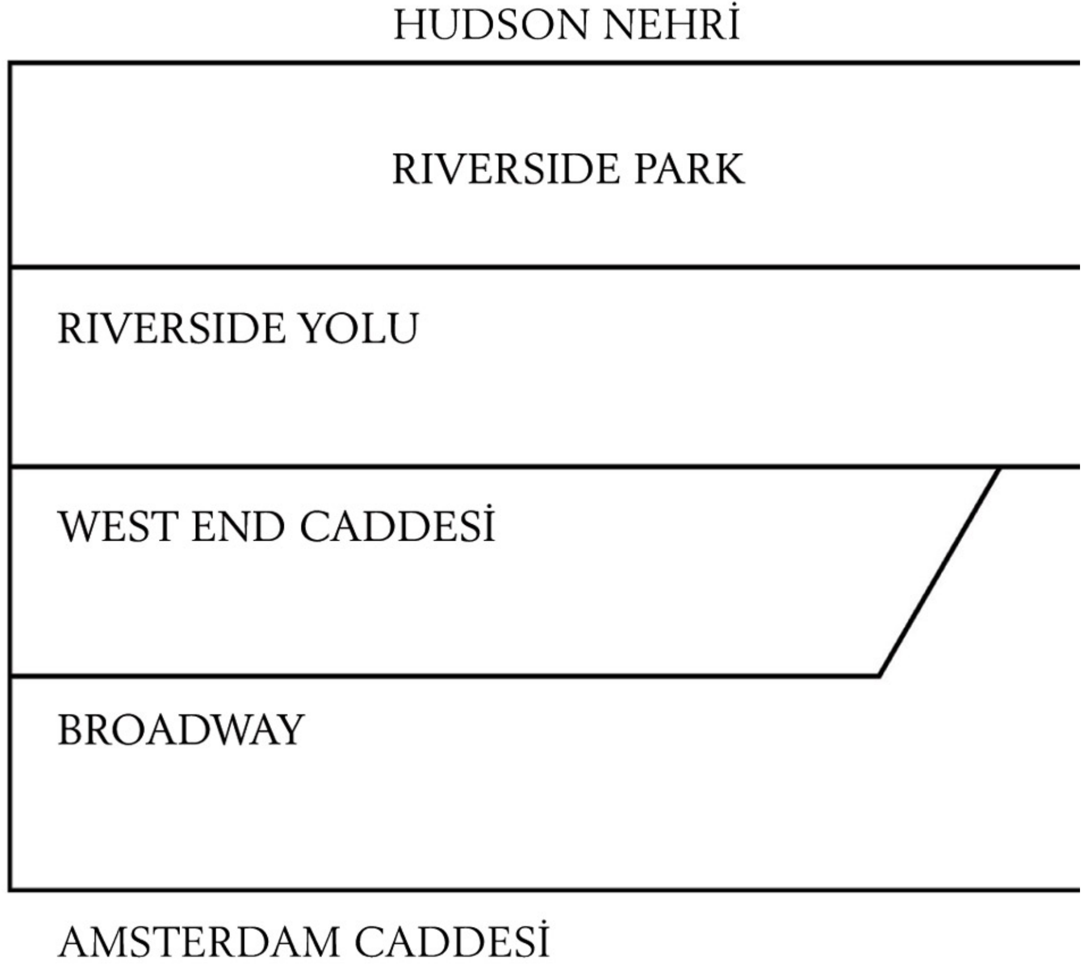
Quinn kendine omlet ve kızarmış ekmekten oluşan hafif bir yemek hazırladı, bir bardak bira içti, sonra kırmızı defterini alıp çalışma masasına yerleşti. Günlerdir yazıyordu o deftere, düzensiz, kargacık burgacık yazısıyla sayfaları dolduruyordu, ama o ana kadar yazdıklarını okumak cesaretini gösterememişti. “Şimdi artık işin sonu göründüğüne göre bir bakabilirim,” diye düşünüyordu.

Yazdıklarının çoğu anlaşılmazdı, özellikle ilk bölümler. Sonunda sözcükleri okuyabildiğinde çabalarına değecek gibi bulmadı. “İki sokağın arasında bir kurşunkalem alıyor yerden. İnceliyor, duraksıyor, çantasına atıyor... Bir sandviç alıyor, parkta bir banka oturup kırmızı defterini okuyor.” Bu cümleler Quinn’e tümüyle boş görünüyordu.

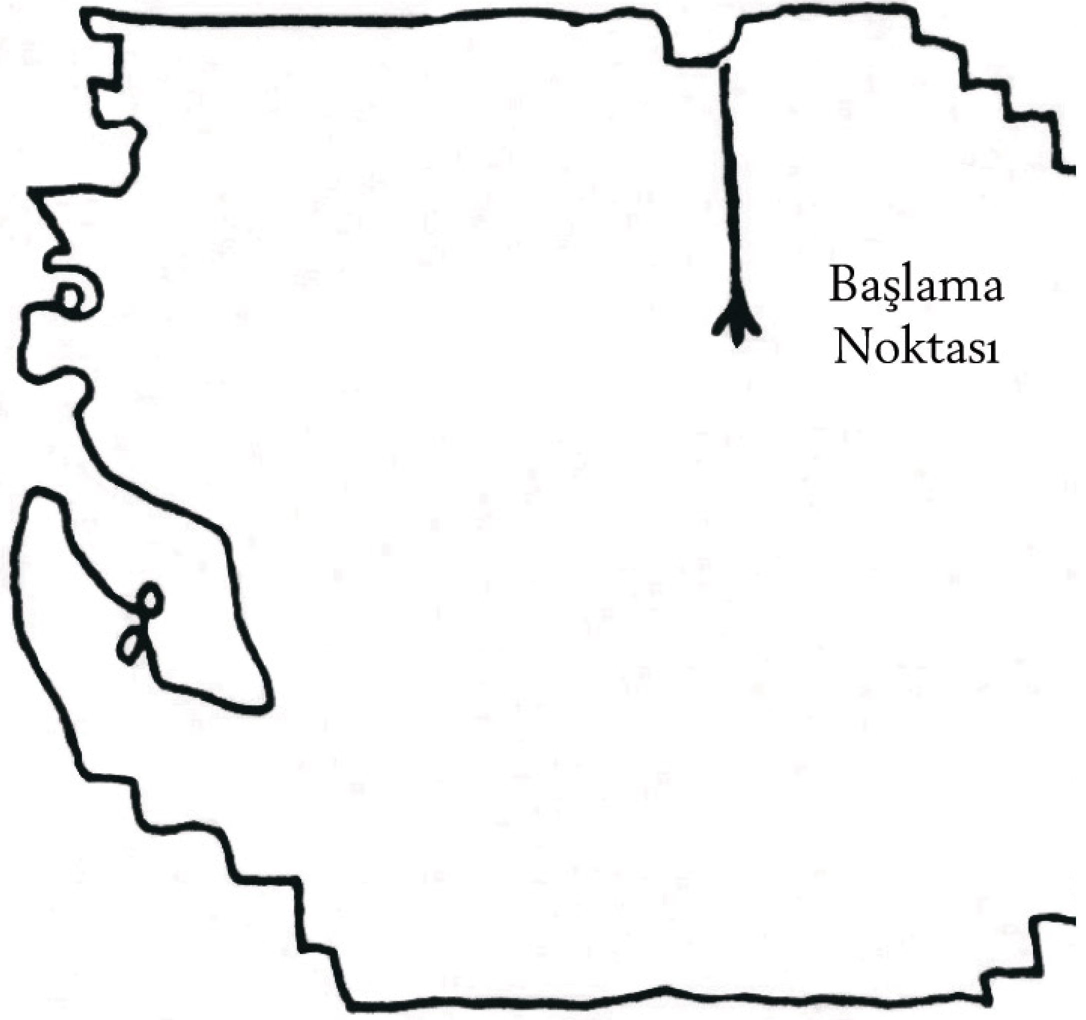
Bütünüyle bir yöntem sorunuydu. Eğer amaç Stillman’ı anlamaksa, bir sonraki hareketinin ne olacağını bilebilecek kadar onu tanımaksa, Quinn başarısız olmuştu. Başlarken elinde pek az olgu vardı: Stillman’ın geçmişi ve mesleği, oğlunun odaya kapatılması, kendisinin tutuklanması ve hastaneye yatırılması, aklının hâlâ başında olduğunun sanıldığı dönemlerde yazdığı garip bir bilim kitabı, ve hepsinden önce de Virginia Stillman’ın onun oğluna zarar vereceğine olan inancı. Ama geçmişin gerçeklerinin bugünün gerçekleriyle bir ilgisi yok gibiydi. Quinn büyük bir hayal kırıklığı yaşıyordu. İyi dedektifliğin anahtarının, ayrıntıları yakından incelemek

olduğunu düşünmüştü hep. Araştırma ne kadar kusursuz olursa sonuçlar o kadar başarılı olurdu. İnsan davranışı anlaşılabilirdi, el kol hareketlerinin, tiklerin ve sessizliklerin oluşturduğu bitimsiz yüzeyin altında ne de olsa bir tutarlılık, bir düzen, bir neden bulunurdu. Ama yüzeydeki bütün bu öğeleri özümsemeye çabaladıktan sonra Quinn kendini Stillman'a, onu izlemeye ilk başladığından daha yakın hissetmiyordu. Stillman'ın hayatını yaşamış, adımlarını ona uydurmuş, onun gördüğünü görmüştü, şimdi tek hissettiği şey, o adamın nüfuz edilemez oluşuydu. Kendisiyle Stillman arasındaki mesafeyi daraltamamış, o yaşlı adamın, gözünün önünden ayrılmasa da ellerinden kayıp gittiğini görmüştü.

Quinn nedensizce kırmızı defterin temiz bir sayfasını açtı ve Stillman'ın dolaştığı yerlerin küçük bir haritasını çizdi.

Sonra, notlarını dikkatle gözden geçirerek Stillman' ın bir tek günde yaptığı hareketleri kalemiyle izlemeye başladı – yaşlı adamın gezintisinin kaydını eksiksiz tuttuğu ilk gündü o. Sonuç şöyleydi:

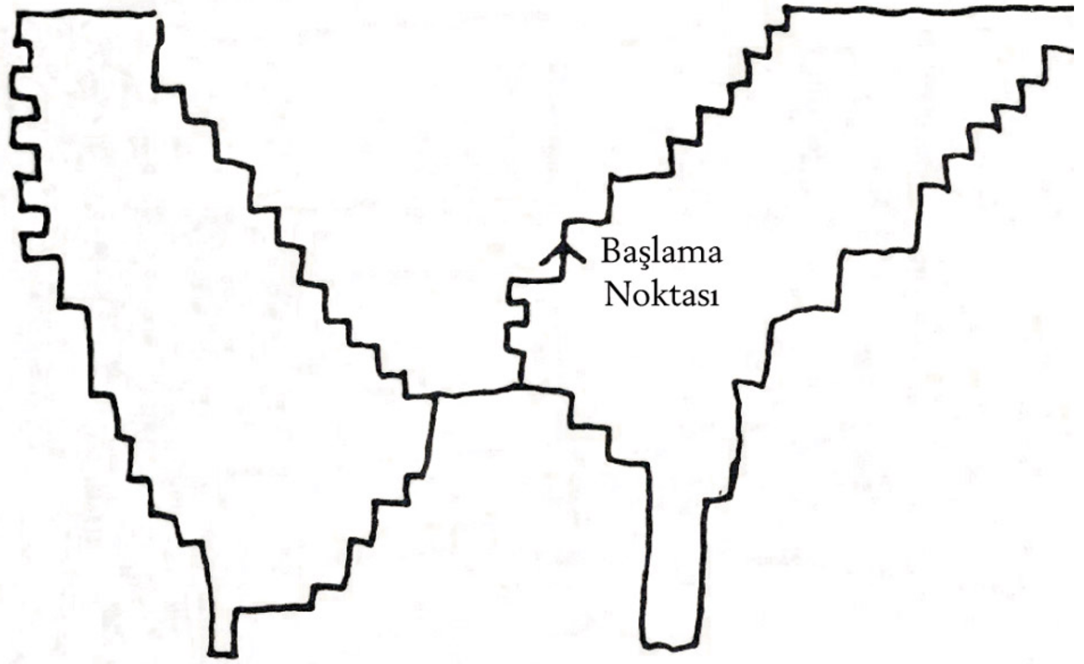

Stillman'ın o alanın kenarından geçmesi ama bir kez bile içine girmemesi Quinn'i şaşırttı. Şema, Ortabatı'daki hayalî bir eyaletin haritasını andırıyordu. İlk başta Stillman'ın Broadway'den kuzeye giderken geçtiği on bir sokak ve Riverside Park'taki dolaşmalarını temsil eden bir dizi girinti çıkıntı sayılmazsa bu şema bir dörtgene de benziyordu. Öte yandan, New York'taki sokakların çeyrek daire biçimindeki yapısı göz önünde tutulunca şema "sıfır" sayısına ya da "O" harfine de benzetilebilirdi.

Quinn bir sonraki güne geçip neler olduğunu görmeye karar verdi. Sonuçlar hiç de aynı değildi.

Bu resim Quinn'in aklına bir kuşu getirdi, bir alıcı kuş belki de, kanatlarını açmış, havada asılı duruyordu. Bir an sonra bu yorum ona zorlama gibi geldi. Kuş silinip gitti, onun yerinde iki soyut biçim kaldı, bunlar birbirine Stillman'ın 83. Sokak'ta batıya doğru giderken oluşturduğu küçücük köprüyle bağlanıyordu. Quinn ne yaptığının üzerinde düşünmek için bir an durdu. Saçma sapan şeyler mi

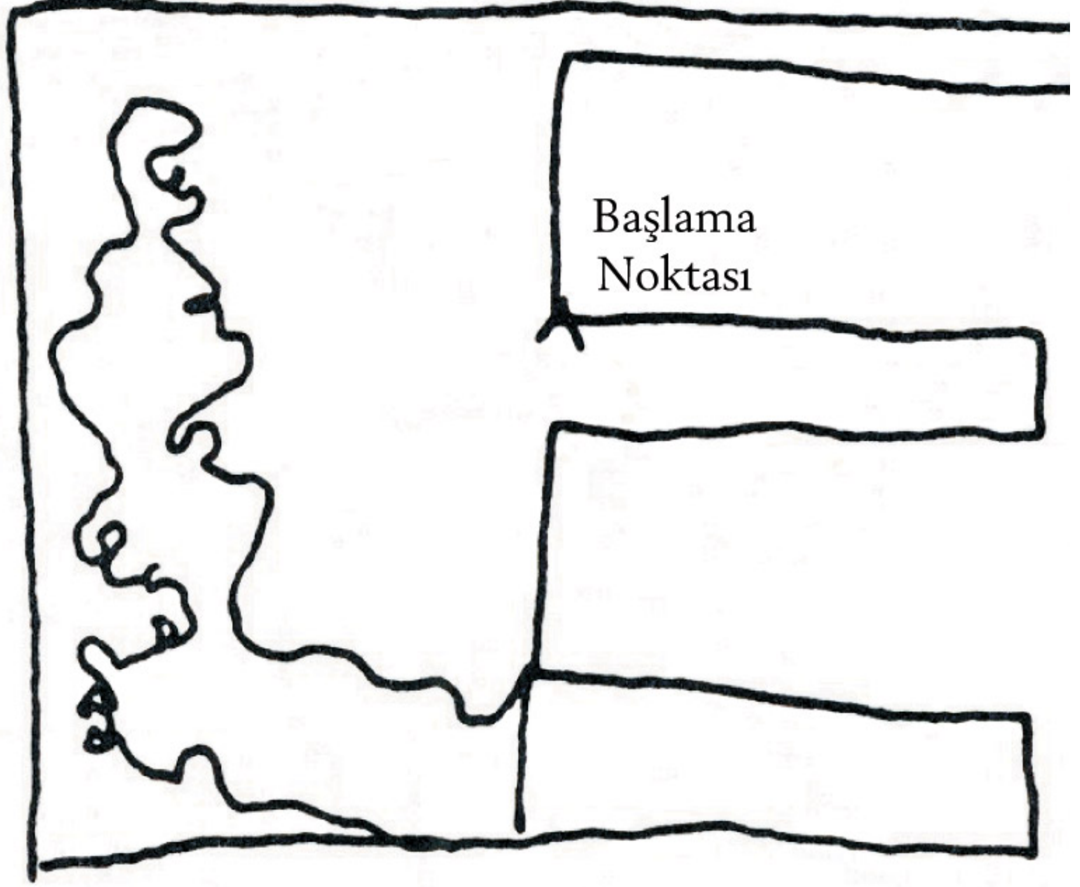
karalıyordu? Geri zekâlılar gibi akşamını ziyan mı ediyordu yoksa bir şey bulmaya mı çalışıyordu? Hangi yanıtı verirse versin kabul edilmez olduğunu anladı. Eğer yalnızca zaman öldürüyorsa bunu yapmak için neden böyle zahmetli bir yol seçmişti? Artık düşünme cesareti bulamayacak kadar mı sersemlemişti? Öte yandan, bütün bunları kendisini eğlendirmek için yapmıyorsa, amacı neydi? Bir işaret bekler gibi olduğunu düşündü. Kendisini inandıracak bir pırıltı bulmak umuduyla Stillman'ın karmakarışık hareketlerini irdeliyordu. Bunun bir tek anlamı olabilirdi: Stillman'ın hareketlerinin gelişigüzel olmadığına hâlâ inanıyordu. Ne kadar müphem olursa olsun bu hareketlerin bir anlamı olmasını diliyordu. Oysa böyle bir şey kabul edilemezdi. Çünkü eğer böyleyse Quinn gerçekleri yadsıyor demekti ki pekâlâ bildiği gibi bir dedektifin yapacağı en kötü şeydi bu.

Bununla birlikte bu işi sürdürmeye karar verdi. Saat geç değildi, on bir bile olmamıştı, ve aslında devam etmesinin bir zararı da olmazdı. Üçüncü harita, önceki ikisine hiç mi hiç benzemiyordu.

Neler olduğu artık açık seçik belliydi. Parktaki eğri büğrü rota sayılmazsa Quinn karşısında bir "E" harfi gördüğüne emindi. İlk şemanın "O" harfini simgelediği varsayılırsa ikinci şemadaki kuş kanatlarının da "W" harfi olması gerekirdi. Elbette O-W-E harfleri bir sözcük oluşturuyordu, ama Quinn herhangi bir sonuç çıkarmaya hazır değildi. Stillman'ın gezintilerinin beşinci gününe kadar not tutmaya başlamamıştı ve ilk dört günün harflerinin ne olduğunu kimse bilemezdi.

Daha önce başlamamış olduğuna pişman oldu, o dört günün gizinin bir daha elde edilemeyeceğini biliyordu. Ama belki de ileriye giderek geçmişin eksiğini kapatabilirdi. Sona varınca belki de başlangıcı sezebilirdi.

Bir sonraki günün diyagramı "R" harfine benzeyen bir biçim oluşturuyordu. Ötekilerde olduğu gibi bunda da çizimi bozan sayısız girinti çıkıntı, yakınlaşma ve parkın içinde kıvrımlı çizgiler vardı. Hâlâ nesnel davranmaya çalışan Quinn, şemaya alfabenin bir harfini görmeyi beklemezcesine baktı. Kesin bir şey olmadığını itiraf etmesi gerekti: Pekâlâ da anlamsız olabilirdi bu çizgiler. Belki de bulutlarda resim arıyordu, küçük bir çocukken yaptığı gibi. Yine de rastlantı çok çarpıcıydı. Eğer haritalardan biri ya da ikisi bir harfi andırmış olsaydı bunu rastlantı sayıp üzerinde durmayabilirdi. Ama dördünün de harfe benzemesi rastlantı olamazdı.

Ertesi günkü şema yamuk bir "O" harfiydi, bir tarafa doğru ezilmiş bir çörek gibi, öteki ucundan da üç dört tane tırtıklı çizgi çıkmıştı. Arkasından, bir yanı geleneksel rokoko kıvrımlarıyla bezenmiş düzgün bir "F" geliyordu, ondan sonra gelen "B", birbirinin üstüne rasgele konulmuş iki kutuya benziyordu, kenarlardan

ambalaj talaşları taşıyordu. Sonraki titrek “A” merdiven gibiydi, her iki yanında basamaklar vardı. En sonda ikinci bir “B” yer alıyordu, ters dönmüş bir piramit gibi bir nokta üzerinde tehlikeli bir biçimde yamuk duruyordu.

Quinn harfleri sırayla deftere yazdı: OWEROFBAB. Harflerle on beş dakika kadar oyalandıktan, onların yerlerini değiştirip, ayırıp, sırasını değiştirdikten sonra ilk sıralamaya döndü ve şöyle yazdı: OWER OF BAB. Bu çözüm öylesine tuhaftı ki neredeyse siniri bozuldu. İlk dört günü kaçırdığını ve Stillman’ın yazacaklarını henüz bitirmediğini de göz önüne alınca ister istemez şu sonuç çıkıyordu: *THE TOWER OF BABEL* (BABİL KULESİ).

Quinn’in düşünceleri bir an A. Gordon Pym’in son sayfalarına ve kanyonun iç duvarında bulunan tuhaf hiyeroglife gitti – toprağa kazınmış harfler, sanki artık anlaşılması olanaksız bir şeyler söylemeye çabalar gibiydiler. Ama bir kez daha düşününce bunun mümkün olmadığını anladı. Çünkü Stillman hiçbir yere mesajını bırakmamıştı. Doğru, harfleri adımlarıyla oluşturmuştu, ama bu harfler yazıyla yazılmamıştı. Havada parmakla resim çizmek gibiydi. Siz daha çizerken silinir resim. Yaptığınızı gösterecek ne bir iş ne bir iz kalır.

Yine de resimler vardı, çizildikleri sokaklarda değil, Quinn’in kırmızı defterinde. Acaba Stillman her gece odasında oturup ertesi günün rotasını çizdi mi, yoksa yolda yürürken doğaçlamadan mı çizdi rotayı diye merak etti Quinn. Bunu asla bilemezdi. Aynı zamanda bu yazıların Stillman’ın zihninde nasıl bir amaca hizmet ettiğini de merak etti. Kendisi için tuttuğu bir not muydu, yoksa başkalarına bir mesaj olarak mı düşünülmüştü? En azından, diye karar verdi Quinn, Stillman’ın Henry Dark’ı unutmadığı anlaşılıyordu.

Quinn paniğe kapılmak istemiyordu. Kendine hâkim olmak çabasıyla her şeyi en kötü yanından hayal etmeyi denedi. En kötüyü görürse belki her şey sandığı kadar kötü olmayabilirdi. Durumu şöyle bölümlere ayırdı: Birincisi: Stillman gerçekten de Peter’a bir oyun oynayacaktı. Yanıt: Zaten bu, ne olursa olsun geçerli bir varsayımdı. İkincisi: Stillman izleneceğini biliyordu, hareketlerinin kayda geçeceğini, mesajının deşifre edileceğini biliyordu. Yanıt: Bu, işin aslını değiştirmezdi, Peter korunmalıydı. Üçüncüsü: Stillman, ilk başta tahmin edildiğinden çok daha tehlikeliydi. Yanıt: Bu, onun bu işten yakayı sıyıracağı anlamına gelmiyordu.

Böyle düşünmesi bir derece işe yaradı. Ama harfler Quinn’i dehşete düşürmeye devam ediyordu. Bütün bu olay öylesine çapraşık, öylesine şeytani bir biçimde dolambaçlıydı ki, Quinn bunu kabul etmek istemiyordu. Sonra kuşkular başladı, sanki emir almışçasına, Quinn’in kafasını alaycı, tekdüze seslerle doldurdu. Bütün her şeyi hayal etmişti. Harfler harf filan değildi. Onları görmek istediği için görmüştü. Diyagramlar harfler meydana getirse bile bu bir rastlantıdan başka bir

şey değildi. Stillman'ın bu işle bir ilgisi yoktu. Bütün bunlar bir rastlantıydı, Quinn'in kendi üzerinde oynadığı bir oyundu.

Yatmaya karar verdi, rahatsız uyudu, uyandı, yarım saat kadar kırmızı deftere yazdı, sonra yine gidip yattı. Uykuya dalmadan önce son düşüncesi büyük olasılıkla iki gününün daha olduğuydu, çünkü Stillman mesajını henüz tamamlamamıştı. Kalan son iki harf, "E" ile "L" idi. Quinn'in aklı karıştı. Parçalardan oluşan bir hayalî ülkeye, sözcüksüz nesnelerin ve nesnesiz sözcüklerin topraklarına vardı. Sonra, içinde bulunduğu uyuşukluktan kurtulmak için son bir kez çırpınırken, "EL"in eski İbranicede Tanrı anlamına geldiğini düşündü.

Sonradan unuttuğu düşünde, kendisini çocukluğunun kent çöplüğünde gördü, dağ gibi yığılmış çöpleri karıştırıyordu.

9

Stillman'la ilk kez Riverside Park'ta karşılaştılar. Öğleden sonraydı, bisikletler, köpek gezdirenler, çocuklarla dolu bir cumartesiydi. Stillman tek başına bir bankta oturuyordu, gözlerini çevrede rasgele dolaştırıyordu, kırmızı defteri kucağındaydı. Her yer ışık içindeydi, insanın gözüne ilişen her bir şeyden fışkırır gibi görünen müthiş bir ışık; ve tepede, ağaçların dallarında hafif bir rüzgâr esiyor, yaprakları ateşli bir hışırtıyla sallıyordu, kıyıda çatlayan dalgalar kadar düzenli gidip gelen, bir yükselip bir alçalan bir hışırtı.

Quinn bütün adımlarını dikkatle tasarlamıştı. Stillman'ı görmemiş gibi yaparak bankta onun yanına oturdu, kollarını göğsünde kavuşturdu ve gözlerini yaşlı adamın baktığı yöne dikti.

Her ikisi de konuşmuyordu. Daha sonra Quinn böylece on beş yirmi dakika geçtiğini hesaplayacaktı. Sonra, en ufak bir uyarıda bulunmadan başını yaşlı adama çevirdi ve doğruca suratına bakmaya başladı, gözlerini adamın kırışık profiline dikmişti. Quinn, sanki Stillman'ın kafatasını yakarak bir delik açabilirlermiş gibi bütün gücünü gözlerinde toplamıştı. Böylece beş dakika adamı göz hapsine aldı.

Sonunda Stillman ona döndü. Şaşırtıcı derecede tatlı bir tenor sesiyle, "Özür dilerim," dedi, "ama sizinle konuşmam mümkün olamayacak."

"Ben size bir şey söylemedim ki," dedi Quinn.

"Haklısınız," dedi Stillman. "Ama yabancılarla konuşma huyum olmadığını bilmenizi isterim."

"Tekrarlıyorum," dedi Quinn, "ben size bir şey söylemedim."

"Evet, ilk söylediğinizde de duydum bunu. Ama nedenini merak etmiyor musunuz?"

"Sanırım etmiyorum."

"İyi laf. Sizin mantıklı bir adam olduğunuz belli."

Quinn omuzlarını silkip yanıt vermedi. Tepeden tırnağa kayıtsızlık örneğiydi şimdi.

Stillman bunu görünce yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı, Quinn'e doğru eğilip bir sır paylaşır gibi, "Sanırım sizinle anlaşacağız," diye fısıldadı.

"Görürüz bakalım," dedi Quinn, uzunca bir süre sonra.

Stillman güldü –kısa, derinden gelen bir hah sesiydi–, sonra sözüne devam etti. "Oldum olası yabancılardan hoşlanmadığımı sanmayın. Kendini takdim etmeyen insanlarla konuşmamayı yeğliyorum. Başlayabilmek için elimde bir ad olması gerek."

"Ama biri size adını söylerse artık yabancı sayılmaz ki."

"Haklısınız. İşte bu yüzden yabancılarla hiç konuşmam."

Quinn böyle bir şeye hazırlıklıydı ve nasıl bir yanıt vereceğini biliyordu. Kendini ele verecek değildi. Teknik açıdan Paul Auster olduğundan, saklaması gereken ad buydu. Bunun dışında her şey, gerçeğin kendisi bile bir uydurmaca, arkasına saklanıp güvenlikte olacağı bir maskeydi nasıl olsa.

"Öyleyse," dedi, "sizi memnun etmekten mutlu olurum. Benim adım Quinn."

"Ya," dedi Stillman, düşünceli bir sesle, başını sallayarak. "Quinn."

"Evet, Quinn. Q-U-I-N-N."

"Anladım. Evet, evet, anladım. Quinn. Hımmm. Evet. Çok ilginç. Quinn. Çok tınılı bir sözcük. 'İkizin' sözcüğüyle uyaklı, değil mi?"

"Doğru, 'ikizin'le uyaklı."

"Ve 'günahın' ile de, eğer yanılmıyorsam."

"Yanılmıyorsunuz."

"Aynı zamanda 'iç'in' ve 'için' ile de. Doğru mu?"

"Çok doğru."

"Hımmm. Çok ilginç. Bu sözcük pek çok yöne çekilebilir, bu Quinn sözcüğü, örneğin 'kimliğin'... 'kişiliğin'. 'Kısmetin'. Ve 'kirpiğin'. Hımmm. 'Kinin'le de uyaklı. 'Kuzenin'i de unutmayalım. Hımmm. Çok ilginç. Ve 'kesin'. Ve 'keskin'. Ve 'derdin'. Ve 'bezin'. Ve 'sepetin'. Hımmm. Hatta 'cinin'le bile uyaklı. Hımmm. Eğer doğru telaffuz edersen 'geçtin'le bile uyaklı olur. Hımmm. Evet, çok ilginç. Adınızdan çok hoşlandım Bay Quinn. Aynı anda pek çok küçük yöne birden dağılıyor."

"Evet, bunu ben de sık sık fark etmişimdir."

“Pek çok kişi böyle şeylere dikkat etmez. Onlar sözcükleri taş gibi sanırlar, canlılığı olmayan büyük ve yerinden oynatılmaz nesneler olarak görürler, asla değişmeyen tekhücreli organizmalar gibi.”

“Taşlar değişebilir. Rüzgâr ve su onları yıpratabilir. Aşınabilirler. Ufalanabilirler. Taşı kırabilirsiniz, çakıl ya da toz haline getirebilirsiniz.”

“Doğru. Sizin akıllı bir adam olduğunuzu ilk görüşte anlamıştım Bay Quinn. Kaç kişinin beni yanlış anladığını bir bilseniz. İşim bundan büyük zarar gördü, büyük zarar.”

“İşiniz?”

“Evet, işim. Projelerim, araştırmalarım, deneylerim.”

“Ya.”

“Evet. Ama bütün engellere rağmen bugüne kadar beni kimse yıldıramadı. Şimdi örneğin bugüne kadar yapmış olduğum şeylerin en ilginciyle meşgulüm. Her şey yolunda giderse bir dizi önemli keşfin anahtarını elimde tutacağıma inanıyorum.”

“Anahtar mı?..”

“Evet, anahtar. Kilitli kapıları açan şey.”

“Ya.”

“Elbette şimdilik yalnızca veri topluyorum, kanıt topluyorum sizin anlayacağınız. Sonra bulduğum şeyleri düzene koymam gerekecek. Çok çetin bir iş. Ne kadar güç olduğuna inanamazsınız, özellikle benim yaşımda biri için.”

“Tahmin edebiliyorum.”

“Doğru. Yapacak çok şey var, zamanım ise çok az. Her sabah gün ağarırken kalkıyorum. Hava nasıl olursa olsun sokağa çıkmam şart, sürekli hareket halinde olmalıyım, hep ayaklarımın üzerinde bir yerden bir yere gitmeliyim. Emin olun beni çok yoruyor bu.”

“Ama değer.”

“Gerçek için her şey yapılır. Hiçbir fedakârlık fazla değildir.”

“Haklısınız.”

“Gördünüz mü, benim anladığımı hiç kimse anlamadı. Ben ilkim. Bir tek ben anladım. Bu da benim sırtıma büyük sorumluluk yüklüyor.”

“Dünyanın ağırlığı sırtınızda.”

“Evet, adeta öyle. Dünya, ya da ondan geriye ne kalmışsa.”

“Durumun bu kadar kötü olduğunu fark etmemiştim.”

“Bu kadar kötü. Hatta belki daha da kötü.”

"Ya."
"Bakın, dünya paramparça, efendim. Parçaları tekrar bir araya getirmek de benim görevim."
"Çok büyük bir iş üstlenmişsiniz."
"Bunu biliyorum. Ama ben işin ilkesini arıyorum. Bu bir tek kişinin elindedir. Ben temeli kurabilirsem başka eller restorasyon işini yapabilirler. Önemli olan işin temeli, ilk kuramsal adım. Ne yazık ki bunu yapacak başka biri yok."
"İşinizi ilerletebildiniz mi?"
"Çok büyük adımlar attım. Aslında çok önemli bir hamlenin eşiğinde olduğumu hissediyorum şimdi."
"Bunu duymak içimi rahatlattı."
"Evet, insanı rahatlatan bir düşünce bu, gerçekten. Hepsi benim akıllılığım, zihnimin şaşırtıcı berraklığı sayesinde."
"Bundan kuşkum yok."
"Bakın, ben kendimi sınırlamam gerektiğini anladım. Elde ettiğim sonuçların kesin olmasını sağlayacak küçük bir alanda çalışmalıyım."
"Adeta temelin temeli."
"Tam üstüne bastınız. İlkenin ilkesi, çalışma yöntemi. Bakın efendim, dünya parçalar halinde. Yalnızca amaç duygumuzu yitirmekle kalmadık, ondan söz edebileceğimiz dili de yitirdik. Kuşkusuz bunlar ruhsal şeyler, ama maddi dünyada karşılıkları var. Benim müthiş hareketim, kendimi fiziksel, yanı başımdaki somut şeylerle sınırlamak oldu. Amaçlarım yüce, ama şimdilik gündelik yaşamın içinde çalışıyorum. İşte bu yüzden beni hep yanlış anlıyorlar. Neyse, önemi yok. Böyle şeylere omuz silkip geçmeyi öğrendim."
"Hayran olunası bir yanıt."
"Tek yanıt. Benim konumumdaki bir adama yakışan tek yanıt. Bakın ben yeni bir dil yaratma sürecindeyim. Böyle bir işin içindeyken başkalarının budalalıklarıyla uğraşamam. Her ne olursa olsun, bu, benim sağaltmaya çalıştığım hastalığın bir parçası."
"Yeni bir dil mi?.."
"Evet. Söylememiz gerekeni sonunda söyleyebilecek bir dil. Çünkü bizim sözcüklerimiz artık dünyaya uymuyor. Nesneler birer bütünken sözcüklerimizin onları ifade edebileceğine emindik. Ama bu şeyler yavaş yavaş birbirinden koptu, parçalandı, karmaşa içine yuvarlandı. Ancak

sözcüklerimiz aynı kaldı. Onlar yeni gerçeğe uyum sağlamadılar. Bu yüzden, ne zaman gördüğümüz şeylerden söz etmeye çalışsak yanlış konuşuruz, anlatmaya çalıştığımız şeyi çarpıtırız. Her şey birbirine karışmıştır. Ama sizin de anladığınız gibi sözcükler değişebilirler. Sorun, bunun nasıl ortaya konacağında. İşte ben şimdi bu yüzden mümkün olan en basit araçlarla çalışıyorum; öylesine basit ki bunlar bir çocuk bile ne dediğimi anlayabilir. Bir şeye ait olan bir sözcük düşünün – örneğin şemsiye. Ben şemsiye dediğimde siz o nesneyi zihninizde görürsünüz. Bir tür sopadır gördüğünüz, üst kısmında katlanabilir metal çubuklar vardır, bunlar açıldığında sizi yağmurdan koruyacak sugeçirmez bir malzeme için armatür oluştururlar. Bu son ayrıntı önemlidir. Şemsiye yalnızca bir nesne olmakla kalmaz. Bir işlevi olan bir nesnedir, başka bir deyişle insanın iradesini ifade eder. Durup düşünürseniz her nesnenin şemsiyeye benzediğini görürsünüz, çünkü hepsinin bir işlevi vardır. Kalem yazmaya yarar, ayakkabı giymeye, araba sürmeye. Şimdi sorum şu: Bir nesne işlevini artık yerine getirmezse ne olur? Hâlâ o nesne midir yoksa başka bir şey mi olmuştur? Şemsiyenin kumaşını yırtarsanız şemsiye şemsiye olmayı sürdürür mü? Telini açar, başınızın üstüne tutar, yağmura çıkar ve sırılsıklam olursunuz. Bu nesneye hâlâ 'şemsiye' demek mümkün müdür? Genellikle der insanlar. Olsa olsa, şemsiye bozulmuş, derler. Benim gözümde bu çok ciddi bir yanılgıdır, bütün dertlerimizin kaynağıdır. Şemsiye artık işlevini yerine getiremediğinden artık bir şemsiye değildir. Şemsiyeye benzeyebilir, bir zamanlar şemsiye olmuştur, ama artık başka bir şeye dönüşmüştür. Ama sözcük aynı kalmıştır. Bu yüzden artık o şeyi ifade edemez. Tam ve doğru değildir; sahtedir; göstermesi gereken şeyi gizlemektedir. Elimizde tuttuğumuz sıradan, özelliksiz bir nesneyi bile adlandıramazsak bizi gerçekten ilgilendiren şeylerden söz etmeyi nasıl bekleyebiliriz? Kullandığımız sözcüklere değişim düşüncesini katamazsak çaresizliğimiz sürecek."

"Peki işiniz?"

"Benim işim çok basit. New York'a gelme nedenim burasının en bahtsız, en alçak yer olması. Her yerde bir mahvolmuşluk var, düzensizlik evrensel boyutta. Görmek için gözünüzü açıp bakmanız yeter. Mahvolmuş insanlar, mahvolmuş şeyler, mahvolmuş düşünceler. Bütün kent bir çöp yığını. Benim amacıma harika uyuyor. Sokaklar benim için sonsuz bir malzeme kaynağı, parçalanmış şeyleri bulabileceğim bitmek bilmez bir

depo. Her gün elimde çantam dışarı çıkıyorum, incelemeye değer nesneleri topluyorum. Elimde yüzlerce örnek var, üstü çentilmişten kırılmışlara kadar, ufak oyuklar olandan ezilmişlere kadar, toz haline gelmişten çürümüşüne kadar."

"Bunları ne yapıyorsunuz?"

"Onlara adlar veriyorum."

"Adlar mı?.."

"Bu nesnelere uyacak yeni sözcükler icat ediyorum."

"Ya. Şimdi anlıyorum. Ama nasıl karar veriyorsunuz? Doğru sözcüğü bulduğunuzu nasıl biliyorsunuz?"

"Ben asla hata yapmam. Deham buna izin vermez."

"Bir örnek verebilir misiniz?"

"Bulduğum sözcüklerden mi?"

"Evet."

"Özür dilerim, ama bu mümkün değil. Bu benim sırrım, anlarsınız ya. Kitabım yayımlanınca siz de öğreneceksiniz, herkes de. Ama şimdilik bunu kendime saklıyorum."

"Çok gizli bilgi."

"Doğru. Çok gizli."

"Özür dilerim."

"Fazla üzülmeniz gerekmez. Çok geçmeden bulduklarımı düzene sokarım. O zaman büyük şeyler olmaya başlayacak. İnsanlık tarihinin en önemli olayı gerçekleşecek."

İkinci karşılaşmaları ertesi sabah saat dokuzu biraz geçe oldu. Günlerden pazardı ve Stillman otelinden her günkünden bir saat geç çıkmıştı. Her zaman kahvaltı ettiği Mayflower Kafe'ye kadar iki blok yürüdü ve kafenin arka tarafında bir köşe bölmeye oturdu. Artık daha cüretkâr davranmaya başlayan Quinn yaşlı adamın peşinden lokantaya girdi ve aynı bölmeye, onun karşısına oturdu. Bir iki dakika boyunca Stillman onun varlığından habersiz göründü. Sonra başını elindeki yemek listesinden kaldırıp Quinn'in yüzünü dalgın dalgın inceledi. Onu bir gün önce gördüğünü unutmuş gibiydi.

"Sizi tanıyor muyum?" diye sordu.

"Sanmıyorum," dedi Quinn. "Adım Henry Dark."

“Ya,” diye başını salladı Stillman. “En önemli şeyi söyleyerek söze başlayan bir adam. Hoşuma gitti.”

“Ben lafı dolaştırmadan konuşurum,” dedi Quinn.

“Dolaştırmak mı? Ne dolaştırması?”

“Yangın yerinde dolaştırmak, elbette.”

“Ah, evet. Yangın yeri. Doğru.” Stillman, Quinn’in yüzüne baktı; şimdi daha dikkatliydi, ama belli ki biraz aklı karışmıştı. “Özür dilerim,” dedi, “ama adınızı anımsayamadım. Adınızı bana söyleyeli çok olmadığını anımsıyorum ama aklımdan çıkmış.”

“Henry Dark,” dedi Quinn.

“Öyle ya. Evet, şimdi aklıma geliyor. Henry Dark.” Stillman uzunca bir süre sustu, sonra başını iki yana salladı. “Ne yazık ki bu mümkün değil efendim.”

“Neden değil?”

“Çünkü Henry Dark diye biri yok.”

“Belki ben başka bir Henry Dark’ımdır. Yani var olmayan Henry Dark’a karşı var olan Henry Dark.”

“Hımmm. Evet, sizi anlıyorum. Bazen iki kişi aynı adı taşıyabilirler. Adınızın Henry Dark olması da mümkün. Ama siz ‘o’ Henry Dark değilsiniz.”

“O sizin arkadaşınız mı?”

Stillman iyi bir espri duymuşçasına kahkaha attı. “Pek sayılmaz,” dedi. “Bakın, aslında Henry Dark diye biri hiç olmadı. Onu ben uydurdum. Benim icadım o.”

“Olamaz,” dedi Quinn, inanmamış gibi yaparak.

“Evet. Bir zamanlar yazdığım bir kitaptaki bir karakter o. Uydurma biri.”

“Buna inanmam güç.”

“Kimse inanmak istemedi. Ben herkesi kandırdım.”

“Şaşırtıcı. Peki neden böyle bir şey yaptınız?”

“Ona ihtiyacım vardı da ondan. O zamanlar bazı düşüncelerim vardı ki bunlar çok tehlikeli ve tartışmalıydılar. Ben de bu fikirler bir başkasından geliyormuş gibi yaptım. Kendimi koruma yoluydu bu.”

“Henry Dark adında nasıl karar kıldınız?”

“İyi bir ad, öyle değil mi? Çok hoşuma gidiyor. Gizem dolu, aynı zamanda çok da uygun. Benim amacıma çok güzel uydu. Hem gizli bir

anlamı da vardı."

"Karanlığı ima etmesi mi?"[1]

"Yo, yo. O kadar açık bir şey değil. Adın baş harfleri: H.D. Bu çok önemliydi."

"Nasıl yani?"

"Tahminde bulunmak istemez misiniz?"

"Sanmıyorum."

"Ah, bir deneyin. Üç tahminde bulunun. Bilemezseniz ben söylerim."

Quinn biraz durdu, elinden geleni yapmaya çalıştı. "H.D." dedi. "Henry David yerine mi? Henry David Thoreau'da olduğu gibi?"

"Hiç ilgisi yok."

"Peki işi basitinden alalım. Şair Hilda Doolittle olabilir mi?"

"İlkinden de beter bir tahmin."

"Tamam, bir tahmin daha. H.D. H... ve D... Bir dakika... Örneğin... Ah... Evet, buldum. H. ağlayan filozof Herakleitos için, D. de gülen filozof Demokritos için. Herakleitos ve Demokritos. Diyalektiğin iki kutbu."

"Çok zekice bir yanıt."

"Bildim mi?"

"Hayır, tabii ki bilemediniz. Ama yine de yanıtınız zekice."

"Çabalamadığımı söyleyemezsiniz."

"Söyleyemem. Bu yüzden sizi ödüllendirip doğru yanıtı söyleyeceğim. Çünkü çabaladınız. Hazır mısınız?"

"Hazırım."

"Henry Dark adının baş harfleri H.D., Humpty Dumpty anlamına geliyor."

"Kim?"

"Humpty Dumpty. Neden söz ettiğimi biliyorsunuzdur. Şu yumurta."[2]

"Yani, '*Humpty Dumpty bir duvara oturdu*'daki gibi mi?"

"Doğru."

"Anlamıyorum..."

"Humpty Dumpty: İnsan durumunun en saf biçimlenmesi. Beni iyi dinleyin efendim. Bir yumurta nedir? Henüz doğmamış olan şeydir. Bir paradoks, değil mi? Çünkü eğer doğmamışsa Humpty Dumpty nasıl canlı olabilir ki? Ama yine de canlı; hataya düşmeyin. Bunu biliyoruz, çünkü o konuşabiliyor. Daha da ötesi, o bir dil filozofu. *'Ben bir sözcüğü*

kullandığımda,' dedi Kumkuma onu aşağılayarak, 'tam ne demek istediğimi söylerim; ne eksiğini ne fazlasını.' 'Asıl sorun,' dedi Alice, 'sözcükleri bu kadar değişik anlamlarda kullanıp kullanamayacağınız.' 'Asıl sorun, bir ustalık sorunudur, o kadar,' dedi Kumkuma."[3]

"Lewis Carroll."

"*Aynanın İçinden*, altıncı bölüm."

"İlginç."

"İlginç olmaktan da öte, efendim. Çok önemli. İyi dinleyin, belki bir şey öğrenebilirsiniz. Humpty Dumpty, Alice'le yaptığı kısa konuşmada insanların umutlarının geleceğini kısaca tanımlayıp kurtuluşumuzun çaresini söylüyor: konuştuğumuz sözcüklerin efendisi olmak, dilin, ihtiyaçlarımızı gidermesini sağlamak. Humpty Dumpty bir peygamberdi, dünyanın hazır olmadığı gerçekleri söyleyen bir adamdı."

"Bir adam mı?.."

"Özür dilerim. Dilim sürçtü. Bir yumurta demek istiyorum. Ama bu dil sürçmesi bir şey öğretiyor ve görüşümü kanıtlamama yardımcı oluyor. Çünkü bir bakıma herkes yumurtadır. Varızdır ama kaderimizde yazılı olan biçimi henüz almamışızdır. Tepeden tırnağa olasılığızdır, henüz gelmeyen şeyin örneğizdir. Çünkü insan kovulmuş bir yaratıktır, bunu Tekvin'den biliyoruz. Humpty Dumpty de kovulmuş bir yaratıktır. Duvardan düşmüştür, kimse onun parçalarını yeniden bir araya getiremez, ne kral, ne kralın atları, ne de kralın adamları. Ama şimdi hepimiz bunu sağlamaya çalışmalıyız. İnsan olarak görevimiz bu: yumurtayı yeniden tek parça haline getirmek. Çünkü hepimiz birer Humpty Dumpty'yizdir efendim. Ona yardım etmekle kendimize yardım etmiş olacağız."

"İnandırıcı bir tez."

"En ufak bir eksiğini bulamazsınız."

"Yumurtada çatlak yok."

"Tamamen öyle."

"Ve aynı zamanda Henry Dark'ın kökeni."

"Evet. Ama ötesi de var. Bir başka yumurta daha var aslında."

"Birden fazla mı var?"

"Ulu Tanrım, evet. Milyonlarca yumurta var. Ama benim kastettiğim özellikle ünlü. Herhalde yumurtaların en ünlüsü."

"Sizi takip edemiyorum."

“Kolomb’un yumurtasından söz ediyorum.”

“Tabii ya. Elbette.”

“Hikâyeyi biliyor musunuz?”

“Herkes bilir onu.”

“Çok tatlı, değil mi? Bir yumurtayı dik olarak nasıl durduracağı sorulduğunda yumurtanın dibine hafifçe vurdu, dibinin düzleşmesini sağlayacak kadar çatlattı kabuğu ve elini çekince yumurta dik durdu.”

“İşe yaradı.”

“Elbette yaradı. Kolomb bir dâhiydi. Cenneti aradı ve Yenidünya’yı buldu. Oranın cennet olması için henüz vakit geç değil.”

“Gerçekten de.”

“Henüz her şeyin iyi gitmediğini kabul ediyorum. Ama yine de umut var. Amerikalılar yeni dünyalar keşfetme arzularını asla yitirmemişlerdir. 1969’da neler olduğunu anımsıyor musunuz?”

“Pek çok şey anımsıyorum. Siz hangisini söylüyorsunuz?”

“İnsanoğlu ayda yürüdü. Bir düşünün bunu efendim. İnsanoğlu ayda yürüdü!”

“Evet, anımsıyorum. Başkana bakılırsa, yaratılıştan bu yana en müthiş olaydı bu.”

“Haklıydı. O adamın söylediği tek zekice şey. Sizce ay neye benziyor?”

“Hiçbir fikrim yok.”

“Haydi ama, bir daha düşünün.”

“Tabii ya. Ne demek istediğinizi şimdi anladım.”

“Tamam, benzerlik tam değil. Ama bazı evrelerinde, özellikle de bulutsuz gecelerde ay bir yumurtaya çok benzer.”

“Evet. Çok benzer.”

Tam o anda bir garson kız Stillman’ın kahvaltısını getirdi ve masaya, onun önüne bıraktı. Yaşlı adam yiyeceklere beğenerek baktı. Sağ elindeki bıçağı abartılı bir hareketle kaldırıp az pişmiş yumurtasının kabuğunu kırarken, “Gördüğünüz gibi efendim,” dedi, “her taşın altına bakıyorum.”

Üçüncü buluşmaları o gün daha geç bir saatte oldu. İkindi saatleriydi, tuğlalara ve yapraklara puslu bir ışık vuruyor, gölgeler uzuyordu. Stillman bir kez daha Riverside Park’a çekildi, bu kez iyice kıyısına gitmiş, 84. Sokak’ta Mount Tom adıyla bilinen ufak bir tepede durmuştu. Aynı

tepecikte, 1843 ve 1844 yıllarının yaz aylarında Edgar Allan Poe saatlerce oturup Hudson Nehri'ne bakardı. Quinn bunu biliyordu, çünkü böyle şeyleri öğrenmeyi kendine iş edinmişti. Aslında kendisi de sık sık orada saatlerce oturmuştu.

Yapmak zorunda olduğu şeyi yapmaktan artık pek korkmuyordu. Kayanın çevresinde iki üç kez dolaştı, ama Stillman'ın dikkatini çekemedi. Sonra yaşlı adamın yanına oturup onu selamladı. İnanılmaz bir şey ama Stillman onu tanımadı. Quinn üçüncü kez kendini tanıtıyordu ve her seferinde bir başka kişiymiş gibi oluyordu. Bunun iyiye mi kötüye mi işaret olduğuna karar veremedi. Eğer Stillman numara yapıyorsa dünyada onun gibi bir oyuncu yok demekti. Çünkü Quinn her ortaya çıkışında karşısındakine sürpriz yapmıştı. Ama Stillman gözünü bile kırpmamıştı. Öte yandan Stillman onu gerçekten tanıyamamışsa bu ne anlama geliyordu? Bir insanın gördüğü şeylere karşı bu kadar kayıtsız olması mümkün müydü?

Yaşlı adam ona kim olduğunu sordu.

"Adım Peter Stillman," dedi Quinn.

"O benim adım," diye yanıtladı onu Stillman. "Peter Stillman benim."

"Ben öteki Peter Stillman'ım," dedi Quinn.

"Ya. Oğlumu kastediyorsun. Evet, bu mümkün. Ona çok benziyorsun. Ama tabii Peter sarışındır, sense esmersin. Henry Dark değilsin, ama saçların siyah. Ama insanlar değişir, öyle değil mi? Bir bakarsın böyleyizdir, bir bakarsın şöyle."

"Doğru."

"Seni sık sık merak ettim Peter. Birçok kez kendi kendime, acaba Peter neler yapıyor, diye düşündüm."

"Şimdi çok daha iyiyim, sağ ol."

"Bunu duyduğuma sevindim. Bir zamanlar biri bana senin öldüğünü söylemişti. Buna çok üzülmüştüm."

"Yo, ben tamamen düzeldim."

"Bunu görebiliyorum. Çakı gibisin. Hem çok da iyi konuşuyorsun."

"Bütün sözcükleri söyleyebiliyorum artık. Hatta pek çok kişinin zorlandığı sözcükleri bile. Hepsini söyleyebiliyorum."

"Seninle gurur duyuyorum, Peter."

"Hepsini size borçluyum."

“Çocuklar Tanrı’nın lütfu. Hep söyledim bunu. Mukayese edilemeyecek bir lütuf.”

“Buna eminim.”

“Bana gelince; iyi günlerim de oluyor kötü günlerim de. Kötü günler geldiğinde iyi olanları düşünüyorum. Bellek büyük bir lütuf, Peter. Neredeyse ölüm kadar iyi.”

“Hiç kuşkusuz.”

“Elbette şimdide de yaşamalıyız. Örneğin ben şimdi New York’tayım. Yarın başka bir yerde olabilirim. Çok yolculuk ederim ben. Bugün buradayımdır, yarın yokumdur. İşimin gereği bu.”

“İnsanı teşvik edici bir şey olmalı.”

“Evet, beni çok teşvik etti. Zihnim hep çalışır.”

“Bunu duyduğuma sevindim.”

“Yılların ağırlığı hissediliyor, doğru bu. Ama şükredeceğimiz çok şey var. Zaman bizi yaşlandırıyor, ama bize aynı zamanda günü ve geceyi de veriyor. Biz öldüğümüzde yerimize geçecek biri bulunuyor hep.”

“Hepimiz yaşlanıyoruz.”

“Sen yaşlandığında belki de seni avutacak bir oğlun olur.”

“Bunu çok isterdim.”

“O zaman sen de benim kadar şanslı olursun. Unutma Peter, çocuklar insana bir lütufturlar.”

“Unutmam.”

“Hem bütün yumurtaları aynı sepete koymaman gerektiğini de unutma. Öte yandan, kuluçkaya yatmadan tavuklarını sayma.”

“Hayır. Her şeyi olduğu gibi kabul ederim ben.”

“En sonunda da, doğru olduğuna yürekten inanmadığın hiçbir şeyi söyleme.”

“Söylemem.”

“Yalan söylemek kötü bir şeydir. Doğduğuna pişman eder insanı. Doğmamış olmak ise bir lanettir. Zamanın dışında yaşamaya mahkûm olursun. Ve zamanın dışında yaşayınca da gece de yoktur gündüz de. Ölme fırsatın bile olmaz.”

“Anlıyorum.”

“Yalanı geri alamazsın. Gerçek bile yeterli olmaz buna. Ben babayım ve bunları bilirim. Ülkemizin babasının başına neler geldiğini hatırla. Kiraz ağacını kesti, sonra babasına, ‘Yalan söyleyemem,’ dedi. Çok geçmeden

metal parayı nehrin öteki yakasına fırlattı. Bu iki hikâye Amerikan tarihinde çok önemli olaylardır. George Washington ağacı kesti, sonra da parayı attı. Anlıyor musun? O bize çok temel bir gerçeği söylüyordu. Yani, paranın ağaçta yetişmediğini. İşte bizim ülkemiz bu yüzden büyük bir ülke, Peter. Şimdi her kâğıt paranın üzerinde George Washington'ın resmi var. Bütün bunlardan çıkarılacak çok önemli bir ders var."

"Sizinle aynı görüşteyim."

"Tabii ağacın kesilmiş olması şanssızlıktı. O ağaç Hayat Ağacı'ydı, ve bize ölüme karşı bağışıklık sağlayacaktı. Şimdi biz ölüme kucak açıyoruz, özellikle de yaşlanınca. Ama ülkemizin babası görevini biliyordu. Başka türlü davranamazdı. 'Hayat bir kâse kirazdır' cümlesinin anlamı budur. Eğer ağaç ayakta kalsaydı, ebedi hayata sahip olabilirdik."

"Ne demek istediğinizi anlıyorum."

"Kafamda böyle birçok fikir var. Kafam hep çalışır. Sen her zaman zeki bir çocuktun Peter, anladığına seviniyorum."

"Sözlerinizi gayet iyi izleyebiliyorum."

"Bir baba oğluna her zaman, kendi öğrendiği dersleri öğretmelidir. Böylece bilgi kuşaktan kuşağa aktarılır ve hepimiz bilge oluruz."

"Bana anlattıklarınızı unutmayacağım."

"Artık huzur içinde ölebilirim, Peter."

"Sevindim."

"Ama hiçbir şeyi unutmamalısın."

"Unutmam baba. Söz."

Ertesi sabah, Quinn her zamanki saatinde otelin önündeydi. Hava sonunda değişmişti. İki haftadır süren harika havanın yerine şimdi New York'a yağmur çiseliyordu, hareket halindeki ıslak lastiklerin sesleri sokakları doldurmuştu. Quinn bir saat kadar bankta oturdu, siyah bir şemsiyenin altına sığınmıştı, Stillman'ın her an kapıdan çıkabileceğini düşünüyordu. Çöreğini yiyip kahvesini içti, Mets'in pazar günü kaybettiği maçın haberini okudu, ama yaşlı adam hâlâ görünürde yoktu. "Sabret", dedi Quinn kendine ve gazetenin geri kalanını da gözden geçirmeye başladı. Kırk dakika geçti. Son sayfalara geldi, iki şirketin birleşmesiyle ilgili bir analizi okumak üzereydi ki yağmur şiddetini artırdı. İstemeye istemeye oturduğu banktan kalktı ve otelin karşısındaki kaldırımda bir kapı eşiğine sığındı. Orada, ıslanan ayakkabılarıyla tam bir buçuk saat bekledi. "Acaba

Stillman hasta mı?” diye düşündü. Quinn onu yatağında yatmış ateşler içinde terlerken gözünün önüne getirdi. Belki de yaşlı adam gece ölmüş, cesedi henüz bulunmamıştı. Böyle şeyler oluyor, diye düşündü Quinn.

Bugün çok önemli bir gün olacaktı ve Quinn bugün için ayrıntılı olarak inceden inceye planlar yapmıştı. Ama evdeki hesap çarşıya uymamıştı. Böyle bir durumu dikkate almadığı için kendine kızıyordu şimdi.

Yine de tereddüt ediyordu. Şemsiyesinin altında dikiliyor, yağmurun küçük, ince damlalar halinde şemsiyenin üzerinde kaymasını izliyordu. Saat on bir olduğunda ne yapacağına karar vermeye başladı. Yarım saat sonra karşı kaldırıma geçti, aşağıya doğru kırk adım kadar yürüdü ve Stillman’ın oteline girdi. Otelin içi haşarat ilacı ve izmarit kokuyordu. Yağmurda gidecek yeri olmayan birkaç otel müşterisi, lobide, portakal rengi plastik koltuklara yayılmışlardı. Lobi bomboş duruyordu, bayat düşüncelerle doluydu.

Gömleğinin kollarını kıvırmış iriyarı bir siyah adam bankonun gerisinde oturuyordu. Dirseğinin birini tezgâha dayamıştı, başını avuç içine yaslamıştı. Öteki eliyle resimli bir gazetenin sayfalarını çeviriyor, ama yazılanları okumak için zaman harcamıyordu. Sanki ömrünü o otelde geçirmişçesine bıkkın görünüyordu.

“Müşterilerinizden biri için bir not bırakmak istiyorum,” dedi Quinn.

Adam başını kaldırıp ona şöyle bir baktı, sanki çekilip gitmesini istiyordu.

“Burada müşteri yok,” dedi adam. “Biz onlara konuk deriz.”

“Konuklarınızdan biri için öyleyse. Bir not bırakmak istiyorum.”

“Acaba bu konuk kimmiş, kardeş?”

“Stillman. Peter Stillman.”

Adam biraz düşünür gibi yaptı, sonra başını iki yana salladı. “I-ıh. Bu adda birini hatırlamıyorum.”

“Kayıt defteriniz yok mu?”

“Evet, bir defterimiz var. Ama kasada.”

“Kasa mı? Ne diyorsun sen?”

“Defterden söz ediyorum kardeş. Patron defteri kasaya koyup kilitlemekten hoşlanıyor.”

“Herhalde kasanın şifresini bilmiyorsundur?”

“Kusura bakma. Bir tek patron bilir onu.”

Quinn içini çekti, elini cebine attı, beş dolarlık bir banknot çıkardı. Parayı bankoya yapıştırdı, elini de üzerine koydu.

“Sanırım sende defterin bir kopyası yoktur, öyle değil mi?” diye sordu.

“Olabilir,” dedi adam. “Büroma bakmam gerek.”

Adam tezgâhın üzerinde serili duran gazeteyi kaldırdı, defter gazetenin altındaydı.

“Çok şanslıyız,” dedi Quinn elini paranın üzerinden çekerken.

“Hı-hı,” dedi adam, “sanırım şanslı günümdeyim.” Parayı tezgâhın üzerinde kaydırdı, kenarından aşağı indirdi ve cebine attı. “Arkadaşınızın adı ne demiştiniz?”

“Stillman. Beyaz saçlı, yaşlı bir adam.”

“Paltolu bey mi?”

“Evet, o.”

“Biz ona profesör diyoruz.”

“O adam. Oda numarası kaç? Yaklaşık iki hafta önce gelmişti otelinize.”

Görevli, defteri açtı, sayfalarını çevirdi, parmağını adların ve numaraların olduğu sütun boyunca gezdirdi. “Stillman,” dedi. “303 numaralı oda. Ama artık burada değil.”

“Ne?”

“Otelden ayrılmış.”

“Sen neden söz ediyorsun?”

“Dinle kardeş, ben sana burada yazanı söylüyorum, o kadar. Stillman dün gece otelden ayrılmış. Gitmiş.”

“Böyle saçma şey duymadım.”

“Ne olduğu umurumda değil. Her şey burada beyaz üzerine siyah yazıyor.”

“Gideceği adresi bırakmış mı?”

“Alay mı ediyorsun?”

“Saat kaçta ayrılmış?”

“Gece nöbetçisine sormam gerek, Louie’ye. Saat sekizde gelir.”

“Odaya bakabilir miyim?”

“Kusura bakmayın. Odayı bu sabah kendim müşteriye verdim. Adam şimdi yukarıda, uyuyor.”

“Neye benziyordu?”

“Beş papele karşılık bu kadar soru fazla.”

“Unut gitsin,” dedi Quinn, elini umarsızca sallayarak. “Önemi yok.”

Sağanak yağmur altında evine yürüdü, şemsiyesine rağmen sırılsıklam olmuştu. İşlevler bitti, dedi kendi kendine, sözcüklerin anlamları da bitti. Şemsiyeyi oturma odasının zeminine bezginlikle attı. Sonra ceketini çıkarıp duvara fırlattı. Her tarafa sular sıçradı. Şaşkınlıktan aklına yapacak başka şey gelmediğinden Virginia Stillman’a telefon etti. Quinn kapatmak üzereyken kadın telefonu açtı.

“Onu gözden kaybettim,” dedi Quinn.

“Emin misiniz?”

“Dün gece odasını bırakmış. Nerede olduğunu bilmiyorum.”

“Korkuyorum Paul.”

“Sizi aradı mı?”

“Bilmiyorum. Sanırım aradı, ama emin değilim.”

“Ne demek oluyor bu?”

“Bu sabah ben banyo yaparken çalan telefonu Peter açtı. Kimin aradığını söylemedi. Odasına gitti, perdeleri kapattı, benimle konuşmuyor.”

“Ama daha önce de böyle yaptığı oldu.”

“Evet. Bu yüzden emin olamıyorum. Ama uzun zamandır yapmamıştı.”

“Kulağa kötü geliyor.”

“Ben de bu yüzden korkuyorum.”

“Merak etmeyin. Benim bazı fikirlerim var. Hemen onlar üzerinde çalışmaya başlayacağım.”

“Sizi nasıl bulacağım?”

“Nerede olursam olayım iki saatte bir sizi ararım.”

“Söz mü?”

“Evet, söz.”

“Öyle korkuyorum ki dayanamayacağım.”

“Hepsi benim yüzümden. Budalaca bir hata yaptım, çok özür dilerim.”

“Hayır, sizi suçlamıyorum. Hiç kimse birini günde yirmi dört saat gözleyemez. Mümkün değil bu. Onun derisinin altına girerseniz olur bu.”

“Sorun da bu ya. Ben öyle yapabildiğimi sanıyordum.”

“Çok geç kalmadık, değil mi?”

“Kalmadık. Daha çok zamanımız var. Merak etmenizi istemiyorum.”

“Etmemeye çalışırım.”

“İyi. Sizi ararım.”
“İki saatte bir?”
“İki saatte bir.”

Quinn bu konuşmayı oldukça ustalıkla idare etmişti. Her şeye rağmen Virginia Stillman’ı sakinleştirebilmişti. İnanmakta zorlanıyordu, ama görünüşe bakılırsa kadın hâlâ ona güveniyordu. Bu güvenin pek işe yarayacağı yoktu ama olsun. Çünkü aslına bakılırsa Quinn ona yalan söylemişti. Fikirleri filan yoktu. Bir tek fikri bile yoktu.

1. *Dark:* Karanlık. (Ç.N.)

2. Lewis Carroll, *Aynanın İçinden*, Türkçesi Tomris Uyar, Can Çocuk Yayınları. Özgün kitapta Humpty Dumpty adı verilen yumurta, Tomris Uyar tarafından Kumkuma olarak Türkçeleştirilmiştir. Ancak harf oyununu bozmamak amacıyla bu çeviride Humpty Dumpty kullanılmıştır. (Ç.N.)

3. A.g.y. (Ç.N.)

10

Stillman gitmişti. Yaşlı adam kente karışmıştı. Bir noktaydı artık, bir noktalama işareti, tuğlalardan örülü ucu bucağı görünmeyen bir duvardaki bir tuğlaydı. Quinn ömrünün sonuna kadar her gün sokaklarda dolaşsa bile onu bulamazdı. Her şey şansa indirgenmişti, sayılardan ve olasılıklardan oluşan bir karabasana. Ne bir ipucu vardı, ne izlenecek bir yol, ne de yapılabilecek bir hamle.

Quinn zihninde bu vakanın başlangıcına gitti. Görevi Peter'ı korumaktı, Stillman'ı izlemek değil. O adamı izlemesi bir yöntemdi yalnızca, neler olacağını tahmin etmeye çalışmanın bir yoluydu. İşin teorisi, Stillman'ı gözleyerek Peter'a karşı ne gibi niyetler beslediğini öğrenmekti. Yaşlı adamı iki hafta izlemişti. Öyleyse nasıl bir sonuca varabilirdi? Hatırı sayılır bir şey elde edememişti. Stillman'ın davranışı bir ipucu vermeyecek derecede belirsizdi.

Alabilecekleri birtakım aşırı önlemler vardı kuşkusuz. Rehberde kayıtlı olmayan bir telefon numarası edinmesini önerebilirdi Virginia Stillman'a. Bu önlem en azından geçici bir süre rahatsız edici telefonları engelleyebilirdi. Bu işe yaramazsa Virginia ile Peter başka bir eve taşınabilirlerdi. O mahalleden ayrılır, hatta belki de kentten çekip gidebilirlerdi. En kötü olasılıkla yeni kimlikler edinirler, değişik adlar altında yaşayabilirlerdi.

Bu son düşüncesi aklına önemli bir şey getirdi. Bugüne kadar kendisinin hangi koşullar altında işe alındığını ciddi olarak sorgulamadığını fark etti. Her şey çok hızlı gelişmişti, kendisi de Paul Auster'ın yerine geçebileceğini doğal saymıştı. Bu adı bir kez benimsedikten sonra Auster'ın kendisini aklına getirmemişti. Bu adam Stillmanların sandıkları kadar iyi bir dedektifse, belki de bu vakanın çözümüne yardımcı olabilirdi. Quinn ona her şeyi açıkça anlatır, Auster onu bağışlar ve Peter Stillman'ı kurtarmak için ikisi birlikte çalışabilirlerdi.

Rehberin sarı sayfalarında Auster Dedektiflik Bürosu'nun numarasını aradı. Rehberde böyle bir ad yoktu. Ama beyaz sayfalarda o adı buldu. Manhattan'da, Riverside Drive'da –Quinn'in evinin yakınında– oturan bir Paul Auster vardı. Dedektiflik bürosu diye bir şey yazmıyordu ama bunun bir anlamı olmayabilirdi. Belki Auster'ın o kadar çok işi vardı ki reklam vermeye ihtiyaç duymuyordu. Quinn telefonu kaldırdı, tam numarayı çevirecekti ki vazgeçti. Böylesine önemli bir görüşme telefonda yapılmamalıydı. Terslenmek riskine girmek istemiyordu. Auster'ın bürosu olmadığına göre demek işlerini evinden yürütüyordu. Quinn onun evine gidip yüz yüze konuşacaktı.

Yağmur durmuştu, gökyüzü hâlâ kurşuni renkte olmasına rağmen batı yönünde, çok uzakta Quinn bulutların arasından süzülen incecik bir ışık oku görebiliyordu. Riverside Drive'da yürürken artık Stillman'ın peşinde olmadığı gerçeği aklına geldi. Sanki öbür yarısını yitirmişti. Tam iki hafta görünmez bir bağla o yaşlı adama bağlanmıştı. Stillman ne yaptıysa yapmıştı; Stillman nereye gittiyse gitmişti. Quinn'in bedeni bu yeni özgürlüğe alışkın değildi, ilk birkaç bloku eskisi gibi ayaklarını sürüye sürüye geçti. Büyü bozulmuştu ama bedeni bunu bilmiyordu.

Auster'ın oturduğu bina, 116. Sokak'la 119. Sokak'ın arasında uzanan binaların ortasındaydı, Riverside Kilisesi'yle Grant'ın Mezarı'nın hemen altında. Bakımlı bir binaydı burası, kapı tokmakları cilalı, camları tertemizdi, Quinn'in ilk bakışta hoşlandığı bir burjuva ağırbaşlılığı havası vardı. Auster'ın dairesi on birinci kattaydı, Quinn zili çaldığında kendisiyle dahili telefondan konuşacak bir ses duymayı bekliyordu. Ama hiçbir konuşma olmadan kapıyı açan otomatiğin sesi duyuldu. Quinn kapıyı itip açtı. Lobiden geçti ve asansöre binip on birinci kata çıktı.

Kapıyı bir erkek açtı. Otuz beş yaşlarında, uzun boylu, esmer biriydi, giysileri buruşuktu, suratında iki günlük sakal vardı. Sağ elinde, başparmağıyla onun yanındaki iki parmağı arasına sıkıştırılmış durumda kapağı açılmış bir dolmakalem duruyordu, hâlâ yazı yazar pozisyondaydı. Adam karşısında bir yabancı gördüğü için şaşırmışa benziyordu.

"Evet?" diye sordu, temkinli bir sesle.

Quinn elinden geldiğince kibar bir tavırla, "Başka birini mi bekliyordunuz?" diye sordu.

"Karımı bekliyordum aslında. Bu yüzden gelene kim olduğunu sormadan kapıyı açma düğmesine bastım."

“Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim,” dedi Quinn. “Paul Auster’ı arıyordum.”

“Paul Auster benim,” dedi adam.

“Acaba sizinle görüşebilir miyim? Çok önemli.”

“Önce bana ne konuda görüşmek istediğinizi söyleyin.”

“Bunu ben de biliyorum sayılmaz.” Quinn Auster’a ciddi gözlerle baktı. “Sanırım oldukça karmaşık. Çok karmaşık.”

“Adınız var mı?”

“Kusura bakmayın. Elbette var. Quinn.”

“Quinn ne?”

“Daniel Quinn.”

Bu ad Auster’da bir çağrışım yapmış gibiydi, bir an dalgın dalgın durdu, sanki belleğini araştırıyordu. “Quinn,” diye mırıldandı. “Bu adı bir yerden biliyorum.” Yine sustu, yanıtı bulmak için daha da zorladı kendini. “Şair değilsiniz, değil mi?”

“Eskiden şairdim,” dedi Quinn. “Ama uzun zamandır şiir yazmıyorum.”

“Birkaç yıl önce bir kitabınız yayımlanmıştı, öyle değil mi? Adı da sanırım *Bitmemiş İş*’ti. Mavi kapaklı küçük bir kitap.”

“Evet. Bendim o.”

“Çok beğenmiştim. Başka çalışmalarınızı da bekliyordum. Aslında nerelere kaybolduğunuzu merak ediyordum.”

“Hâlâ buradayım. Yani öyle sayılır.”

Auster kapıyı biraz daha açıp Quinn’e eve girmesini işaret etti. İçerisi oldukça hoştu: tuhaf biçimli, birkaç uzun koridoru olan, her yer tıklım tıklım kitap dolu, duvarlarında Quinn’in tanımadığı sanatçıların resimleri asılı, yerde de birkaç oyuncak –kırmızı bir kamyon, kahverengi bir ayı, yeşil bir uzay canavarı– saçılı bir ev. Auster önüne düşüp oturma odasına götürdü Quinn’i, oturması için döşemesi yırtık pırtık bir koltuk gösterdi, sonra bira getirmek üzere mutfağa gitti. Elinde iki şişeyle döndü, sehpa yerine geçen tahta bir sandığın üzerine koydu onları ve Quinn’in karşısındaki kanepeye oturdu.

“Edebiyatla ilgili bir konu hakkında mı konuşmak istemiştiniz?” diye sordu Auster.

“Hayır,” dedi Quinn. “Keşke öyle olsaydı. Ama konunun edebiyatla hiç ilgisi yok.”

“Neyle var peki?”

Quinn sustu, görmeyen gözlerle odaya bakındı ve konuşmaya çalıştı. “Korkunç bir hata olduğunu hissediyorum. Ben buraya özel dedektif Paul Auster’la konuşmaya gelmiştim.”

“Kimle?” Auster güldü ve o kahkahayla birlikte her şey dağılıp gitti. Quinn saçmaladığının farkına vardı. Kızılderili Şefi Oturan Boğa’yı da sormuş olabilirdi; bırakacağı etki farklı olmazdı.

“Özel dedektif,” diye yineledi, alçak sesle.

“Sanırım yanlış Paul Auster’a geldiniz.”

“Rehberde sizden başkası kayıtlı değil.”

“Olabilir,” dedi Auster. “Ama ben dedektif değilim.”

“O zaman kimsiniz? Ne iş yaparsınız?”

“Ben yazarım.”

“Yazar mı?” Quinn’in ağzından bu sözcük inler gibi çıkmıştı.

“Özür dilerim,” dedi Paul Auster, “ama ne yazık ki ben buyum.”

“Eğer öyleyse umut kalmadı demektir. Bütün bunlar kötü bir düş.”

“Neden söz ettiğiniz hakkında hiçbir fikrim yok.”

Quinn anlattı. Baştan başladı ve bütün hikâyeyi satır satır anlattı. O sabah Stillman kaybolduğundan beri içinde büyük bir baskı oluşmuştu, bu baskı şimdi çağlayan gibi fışkırıyordu dışarı. Paul Auster’a gelen telefonları, bu vakayı anlaşılmaz bir biçimde üstlenmesini, Peter Stillman’la buluşmasını, Virginia Stillman’la görüşmesini, Stillman’ın kitabını okumasını, Grand Central Garı’nda Stillman’ın peşine takılmasını, onun günlük gezintilerini, heybesini ve kırık nesneleri, alfabenin harflerini oluşturan rahatsız edici haritaları, Stillman’la konuşmalarını, Stillman’ın otelden çıkıp kayboluşunu anlattı. Hikâyenin sonuna geldiğinde, “Aklımı kaçırdığımı mı düşünüyorsunuz?” diye sordu.

“Yo,” dedi Auster, Quinn’in monoloğunu dikkatle dinlemişti. “Sizin yerinizde olsaydım aynı şeyleri yapardım herhalde.”

Bu sözler Quinn’in yüreğine su serpti, sanki uzun zaman sonra baskı yalnızca kendi omuzlarında değilmiş gibi oldu. İçinden Auster’a sarılıp ömür boyu arkadaş olacaklarını ilan etmek geldi.

“Bakın,” dedi Quinn, “bütün bunları uydurmuyorum. Elimde kanıt bile var.” Cüzdanını açıp Virginia Stillman’ın iki hafta önce yazmış olduğu çeki çıkardı. Çeki Auster’a uzattı. “Gördünüz mü,” dedi, “çek sizin adınıza kesilmiş.”

Auster çeki dikkatle inceleyip başını salladı. "Tamamen normal bir çeke benziyor."

"Eh, bu çek sizin," dedi Quinn. "Almanızı istiyorum."

"Almam mümkün değil."

"Benim işime yaramaz." Quinn gözlerini evin içinde gezdirip eliyle belli belirsiz bir işaret yaptı. "Kendinize kitaplar alın. Ya da çocuğunuz için oyuncaklar."

"Bu parayı siz kazandınız. Sizin hakkınız." Auster bir an durdu. "Ama sizin için bir şey yapabilirim. Çek benim adıma kesildiğine göre onu sizin için tahsil edebilirim. Yarın sabah bankama götürür, hesabıma yatırır ve karşılığı alınınca parayı size veririm."

Quinn hiçbir şey söylemedi.

"Tamam mı?" diye sordu Auster. "Anlaştık mı?"

"Tamam," dedi Quinn sonunda. "Bakalım neler olacak."

Sorunun çözümlendiğini söylemek istercesine Auster çeki sehpanın üzerine koydu. Sonra kanepede geriye yaslanıp gözlerini Quinn'e dikti. "Çekten çok daha önemli bir şey var," dedi. "Adımın bu olaya karışmış olması. Hiçbir şey anlamıyorum."

"Acaba son günlerde telefonunuzda bir sorun oldu mu? Bazen hatlar karışıyor. İnsan bir numarayı çevirmeye çalışıyor, doğru çevirmesine rağmen bazen karşısına başkası çıkıyor."

"Evet, bu daha önce geldi başıma. Ama telefonum bozulsa bile bu gerçek sorunu açıklamıyor. Bu, telefonun neden size geldiğini açıklar, ama neden benimle görüşmek istediklerini açıklamaz."

"Bu olaya karışan kişileri tanıyor olabilir misiniz?"

"Stillmanların adını daha önce hiç duymadım."

"Belki biri size bir oyun oynamak istemiştir."

"Öyle insanlarla işim yok benim."

"Bilinmez ki."

"Gerçek şu ki, bu bir şaka değil. Gerçek insanların karıştığı gerçek bir vaka."

"Evet," dedi Quinn uzunca bir suskunluğun ardından. "Bunun farkındayım."

Konuşabilecekleri şeylerin sonuna gelmişlerdi. Ondan ötede hiçbir şey bilmeyen insanların gelişigüzel düşüncelerinden başka bir şey yoktu. Quinn gitmesi gerektiğini anladı. Neredeyse bir saattir oradaydı ve Virginia

Stillman'a telefon edeceği saat yaklaşmaktaydı. Bununla birlikte içinden kalkmak gelmiyordu. Koltuğu çok rahattı, içtiği bira da kafasına vurmuştu. Uzun zamandır bu Auster kadar zeki biriyle konuşmamıştı. Quinn'in eski kitaplarını okumuştu adam, ona hayran olmuştu, başka kitaplarını da okumak istiyordu. Her şeye rağmen Quinn'in buna memnun olmaması mümkün değildi.

Orada kısa bir süre hiçbir şey konuşmadan oturdular. Sonunda, Auster omuzlarını silkti, böylece içinden çıkılmaz bir duruma geldiklerini kabul etmiş oluyordu. Ayağa kalktı, "Kendime öğle yemeği hazırlayacaktım," dedi. "İki kişilik de hazırlayabilirim, sorun olmaz."

Quinn duraksadı. Sanki Auster onun düşüncelerini okumuştu, en çok istediği şey –yemek yemek, orada biraz daha kalmak için bahane bulmak– adamın içine doğmuştu. "Aslında gitmem gerek," dedi Quinn. "Ama evet, sağ olun. Biraz yiyeceğin kimseye zararı olmaz."

"Jambonlu yumurtaya ne dersiniz?"

"Çok iyi olur."

Auster yemeği hazırlamak üzere mutfağa gitti. Quinn yardım etmek isterdi ama yerinden kımıldayamıyordu. Külçe gibiydi. Aklına başka hiçbir şey gelmediğinden gözlerini kapadı. Eskiden dünyayı yok saymak bazen onu rahatlatırdı. Ama bu kez Quinn kafasının içinde ilginç bir şey bulamadı. Sanki oradaki her şey durmuştu. Sonra, karanlığın içinden bir ses duymaya başladı, aynı cümleyi durmadan söyleyen aptal, tekdüze bir şarkı sesi: "Yumurtaları kırmadan omlet yapamazsın." Sözcükler dursun diye gözlerini açtı.

Ekmek, tereyağı, bira, bıçaklar ve çatallar, tuz ve karabiber, peçeteler, beyaz tabaklara akıtılmış iki omlet vardı. Quinn dikkatini tabağına vererek, incelikten uzak hareketlerle yedi yemeğini ve birkaç saniye içinde omletini silip süpürdü. Ondan sonra sakin kalmak için büyük çaba harcadı. Gözkapaklarının gerisinde yaşlar tuhaf bir biçimde kabarıyor, konuşurken sesi titriyordu, ama nasıl olduysa kendini tutabildi. Bencil ve kadirbilmez biri olmadığını kanıtlamak amacıyla Auster'a yazdıkları hakkında soru sormaya başladı. Auster nedense ketumdu bu konuda, ama sonunda bir deneme kitabı hazırlamakta olduğunu söyledi. O günlerde *Don Quijote* üzerine bir yazı yazıyordu.

"En sevdiğim kitaplardan biri," dedi Quinn.

"Benim de. Benzersiz bir kitap."

Quinn ona deneme yazısı hakkında soru sordu.

“Bir şey kanıtlamaya çalışmadığıma göre yazıya tartışma tarzında diyebiliriz sanırım. Aslında baştan sona esprili bir yazı, sanırım yaratıcı bir okuma sayılabilir.”

“Özü ne?”

“Çoğunlukla kitabın yazarlığı üzerinde duruyor. Kimin yazdığı, nasıl yazıldığı...”

“Bir sorun var mı?”

“Yok elbette. Ama benim demek istediğim, Cervantes’in yazdığı kitabın içindeki kitap, yazdığını hayal ettiği.”

“Ya.”

“Çok basit. Anımsarsanız, Cervantes yazarın kendisi olmadığına okuru ikna etmek için çabalar. Kitabın Arapça olarak Cid Hamete Benengeli tarafından yazıldığını söyler. Cervantes elyazmasını bir gün rastlantıyla Toledo’daki pazarda nasıl bulduğunu anlatır. İspanyolcaya çevirecek birini tutar, ondan sonra da kendini kitabın editörü olarak tanıtır. Aslında çevirinin doğruluğunu bile onaylayacak durumda değildir.”

“Yine de,” diye ekledi Quinn, “Cid Hamete Benengeli’nin yazdığının, Don Quijote’nin öyküsünün tek gerçek uyarlaması olduğunu söylemeyi sürdürür. Bütün öteki uyarlamalar sahtedir, sahtekârlar tarafından yazılmıştır. Kitapta yazılan her şeyin dünyada gerçekten meydana geldiğinde ısrar eder.”

“Doğru. Çünkü ne de olsa kitap, sahtekârlığın tehlikelerine bir saldırı. Bunu sağlamak için hayalî bir yapıt sunamazdı, öyle değil mi? Gerçek olduğunda ısrar etmek zorundaydı.”

“Ben yine de Cervantes’in bu eski serüvenleri bir solukta okuduğundan kuşkulanıyorum. Eğer bir yanınla bir şeyi sevmezsen bu kadar şiddetle nefret edemezsin ondan.”

“Sizinle aynı görüşteyim. Bir yazarın portresini verebilmek için kitapların büyüsüne kapılmış bir adamı göstermekten başka bir yol var mıdır?”

“Tam üstüne bastınız.”

“Her ne olursa olsun, kitap gerçek varsayıldığı için, hikâyenin, kitabın içindeki olaylara tanıklık etmiş biri tarafından yazılması gerektiği sonucu çıkıyor. Ama şu gerçek olduğu varsayılan yazar Cid Hamete hiç ortaya

çıkmaz. Olaylara tanık olduğunu bir kez bile öne sürmez. Benim sorum şu: Cid Hamete Benengeli kimdir?”

“Nereye varmak istediğinizi anlıyorum.”

“Yazımda savunduğu kuram, onun aslında dört değişik kişinin birleşimi olduğu. Tanık elbette Sancho Panza. Başka aday yok – çünkü Don Quijote’ye bütün serüvenlerinde eşlik eden kişi o. Ama Sancho okuma yazma bilmiyor. Bu yüzden yazar o olamaz. Öte yandan Sancho’nun dile büyük yeteneği olduğunu biliyoruz. Sözcükleri budalaca, uygunsuzca kullanmasına rağmen kitaptaki herkesi çenesiyle mat edebiliyor. Onun hikâyeyi bir başkasına dikte ettirmiş olması bana pekâlâ da mümkün görünüyor – yani Don Quijote’nin iyi arkadaşları olan berberle rahibe. Onlar hikâyeyi düzgün bir edebî metin haline sokuyorlar –İspanyolca olarak–, sonra elyazmasını Salamancalı edebiyatçı Samson Carrasco’ya veriyorlar, o da Arapçaya çeviriyor. Cervantes çeviriyi buluyor, yeniden İspanyolcaya çevirtiyor, sonra da *Don Quijote’nin Serüvenleri* adıyla kitap olarak yayımlıyor.”

“Ama Sancho ile ötekiler neden bunca zahmete girsinler?”

“Don Quijote’yi deliliğinden kurtarmak için. Arkadaşlarını korumak istiyorlar. Anımsayın, ilk başta onun şövalyelikle ilgili kitaplarını yakıyorlar, ama bunun bir etkisi olmuyor. Hüzünlü Yüzlü Şövalye saplantısından vazgeçmiyor. Sonra, bir ara kılık değiştirip onu aramaya çıkıyorlar –kederli bir kadın kılığında, Aynaların Şövalyesi kılığında, Beyaz Ay Şövalyesi kılığında–, amaçları Don Quijote’yi kandırıp eve dönmesini sağlamak. Sonunda gerçekten de başarıyorlar bunu. Kitap, onların numaralarından yalnızca biridir. Anafikir Don Quijote’nin deliliğine ayna tutmaktı, onun saçma sapan ve gülünç hayallerinin hepsini birer birer kaydetmekti, öyle ki sonunda kitabı okuyunca Don Quijote de hatalarını görsün.”

“Hoşlandım bundan.”

“Evet. Ama bir numara daha var. Bence Don Quijote gerçekten kaçık değildi. Numara yapıyordu. Aslında bütün bunları o düzenlemişti. Unutmayın: Kitap boyunca Don Quijote’nin aklını sonraki kuşaklar sorunu meşgul eder. Hayatını kayda geçiren kişinin, serüvenlerini eksiksiz olarak yazıp yazmayacağını merak eder. Bu, onun bazı şeyleri bildiğini gösterir. Kendi serüvenini yazıya dökecek bir tarihçinin olacağını önceden bilmektedir. Bu tarihçi Sancho Panza’dan, Don Quijote’nin tam bu amaçla

seçtiği sadık uşağından başka kim olabilir ki? Aynı biçimde, kendi biçtiği rolleri oynamaları için öteki üç kişiyi de seçer. Benengeli dörtlüsünü yaratan Don Quijote'nin kendisidir. Yalnızca yazarları seçmekle kalmadı, büyük olasılıkla Arapça elyazmasını İspanyolcaya çeviren de kendisiydi. Başkasını aramayalım. Böyle ustalıkla kılık değiştirebilen biri için teninin rengini koyultup Faslı kılığına girmek çok güç olmasa gerek. Toledo'daki pazar alanında yer alan o sahneyi gözümde canlandırmak hoşuma gidiyor. Cervantes, Don Quijote'nin hikâyesini çözmesi için Don Quijote'nin kendisini işe alıyor. Çok güzel bir şey."

"Ama Don Quijote gibi bir adamın böyle karmaşık bir oyuna girişmek için sakin yaşamından neden vazgeçeceğini hâlâ açıklamadınız."

"Bu kısım hepsinden ilginç. Bence Don Quijote bir deney yapıyordu. Arkadaşlarının kolay aldanıp aldanmayacağını sınıyordu. Acaba insanların karşısına dikilip yürekten inanarak yalanlar ve saçmalıklar sıralamak mümkün olabilir mi diye merak ediyordu. Yel değirmenlerinin şövalyeler olduğunu, berber leğeninin miğfer, kuklaların gerçek insanlar olduğunu söylemek? İnsanlar ona inanmasa bile söylediklerini onlara kabul ettirmesi mümkün olabilir miydi? Başka bir deyişle, insanlar kendilerini eğlendirse bile günaha girilmesine ne dereceye kadar hoşgörüyle bakacaklardı? Yanıt apaçık ortada, öyle değil mi? Sonuna kadar. Kanıtı, bizim kitabı hâlâ okuyor olmamız. Bizim için son derece eğlenceli hâlâ. İnsan da kitaptan bunu bekler işte, eğlendirmesini."

Auster kanepede geriye yaslandı, ironik bir keyifle gülümsedi ve bir sigara yaktı. Belli ki zevk alıyordu adam, ama bunun nasıl bir zevk olduğunu Quinn çıkaramadı. Sessiz bir kahkahaya benziyordu, son cümlesi söylenmemiş bir espriye, belli bir nesnesi olmayan genel bir şenliğe. Quinn Auster'ın kuramına karşılık bir şey söylemek üzereydi, ama buna fırsat bulamadı. Konuşmak üzere ağzını açmıştı ki sokak kapısından gelen bir anahtar tıkırtısı ona engel oldu, kapı açıldı ve sonra çarpılarak kapatıldı, konuşma sesleri duyuldu. Sesleri duyan Auster'ın yüzü güldü. Yerinden kalktı, Quinn'den izin isteyip hızla kapıya doğru yürüdü.

Quinn koridordan gelen kahkahaları duydu, önce bir kadın kahkahası, sonra bir erkek çocuğunki –yüksek sesli ve daha yüksek sesli, çınlayan bir şarapnel stakatosu–, arkasından da Auster'ın kahkahasının bas gümbürdemesi. Çocuk, "Bak baba ne buldum!" diyordu. Sonra kadın onu yerde bulduklarını söyledi, neden olmasındı, bir eksiği yoktu ki. Bir an

sonra çocuğun koridordan kendisine doğru koştuğunu duydu Quinn. Çocuk oturma odasına daldı, Quinn'i gördü ve olduğu yerde kalakaldı. Beş altı yaşlarında sarışın bir oğlandı.

"Merhaba," dedi Quinn.

Birden çekingenleşen oğlanın ağzından belli belirsiz bir selam sözcüğü çıktı. Sol elinde, Quinn'in ne olduğunu anlayamadığı kırmızı bir şey tutuyordu. Quinn çocuğa onun ne olduğunu sordu.

"Bir yoyo bu," diye karşılık verdi çocuk, avcunu açıp içindekini Quinn'e gösterirken. "Sokakta buldum."

"İşe yarıyor mu?"

Çocuk abartılı bir biçimde, konuşmadan omuzlarını silkti. "Bilmem. Siri beceremiyor. Ben de nasıl çalıştığını bilmiyorum."

Quinn çocuğa bir deneyip deneyemeyeceğini sordu, çocuk yaklaşıp elindekini Quinn'in avcuna bıraktı. Quinn yoyoyu incelerken, yanı başında durup her hareketini izleyen çocuğun soluklarını duyuyordu. Yoyo plastiktendi, kendisinin yıllar önce oynadıklarına benziyordu, ama nedense daha karmaşıktı, uzay çağının bir sanat yapıtıydı. Quinn ipin ucundaki ilmeği ortaparmağına doladı, ayağa kalktı ve denedi. Yoyo aşağı inerken flüt sesini andıran bir ıslık sesi çıkardı, içinde kıvılcımlar parladı. Çocuk soluğunu tuttu, ama yoyo birden durdu, ipin ucunda sallandı.

"Büyük bir filozof bir zamanlar demişti ki," dedi Quinn, "aşağı inişle yukarı çıkış aynı şeydir."

"Ama sen onu yukarı çıkartmadın ki," dedi çocuk. "Yalnız aşağı indi."

"Denemeye devam etmeli."

Auster'la karısı içeri girdiklerinde Quinn yeni bir deneme için ipi parmağına doluyordu. Başını kaldırınca önce kadını gördü. O kısacık an, başının dertte olduğunu anlamasına yetti. Uzun boylu ve incecik bir sarışındı kadın, ışıl ışıl bir güzelliği vardı, çevresindeki her şeyi görünmez kılan bir enerji ve mutluluk saçıyordu. Quinn bunu kaldıramayacaktı. Sanki Auster ona yitirdiği şeylerle meydan okuyordu, o da kıskançlıkla ve öfkeyle karşılık verdi Auster'a, kendine duyduğu acıma yaralayıcıydı. Evet, bu eşle bu çocuğa sahip olmayı o da isterdi, bütün gün oturup eski kitaplar hakkında saçma sapan nutuklar atmak, yoyolar, jambonlu omletler ve dolmakalemlerle çevrili olmak. Huzura kavuşmak için dua etti.

Yoyoyu Quinn'in elinde gören Auster, "Bakıyorum tanışmışsınız," dedi. "Daniel," dedi çocuğa, "bu Daniel." Sonra Quinn'e dönüp, yüzünde

aynı alaycı gülümsemeyle, “Daniel, bu Daniel,” dedi.

Çocuk gülmekten kırıldı, “Herkes Daniel,” dedi.

“Haklısın,” dedi Quinn. “Ben sen’im, sen de ben’sin.”

“Ve böylece sürüp gidiyor,” diye bağırdı çocuk, birden kollarını iki yana açtı, odanın içinde topaç gibi dönmeye başladı.

“Ve bu,” diye kadına döndü Auster, “karım Siri.”

Auster’ın eşi gülümsedi, Quinn’le tanıştığına memnun olduğunu söyledi, candan konuşuyor gibiydi, sonra elini Quinn’e uzattı. Quinn onun elini sıktı, kemiklerinin acayip narinliğini hissetti ve adının Norveç adı olup olmadığını sordu.

“Bunu pek bilen çıkmaz,” dedi Siri.

“Norveçli misiniz?”

“Dolaylı olarak,” dedi Siri. “Northfield, Minnesota üzerinden.” Sonra da o özgün gülüşüyle güldü ve Quinn, bir parça daha yıkıldı.

“Son dakikada söylediğimi biliyorum,” dedi Auster, “ama zamanınız varsa kalıp bizimle akşam yemeği yer misiniz?”

“Ah,” dedi Quinn, kendine hâkim olmaya çabalayarak. “Çok naziksiniz. Ama gitsem iyi olacak. Zaten geç kaldım.”

Son bir çabayla Auster’ın karısına gülümsedi, oğluna el salladı. “Hoşça kal Daniel,” dedi, kapıya doğru giderken.

Çocuk odanın karşı tarafından ona baktı ve yine güldü. “Hoşça kal kendim!” dedi.

Auster, Quinn’le birlikte kapıya kadar geldi. “Çekin karşılığı olur olmaz sizi ararım,” dedi. “Rehberde adınız var mı?”

“Evet,” dedi Quinn. “Tek Quinn benim.”

“Bana ihtiyacınız olursa,” dedi Auster, “arayın. Yardım etmekten memnun olurum.”

Auster elini uzatıp onunla tokalaştı, Quinn yoyonun hâlâ elinde olduğunu o zaman fark etti. Yoyoyu Auster’ın sağ eline koydu, omzuna hafifçe dokundu, sonra evden çıktı.

11

Quinn bir çıkmazdaydı artık. Elinde hiçbir şey yoktu, hiçbir şey bilmiyordu, hiçbir şey bilmediğini biliyordu. Yalnızca başladığı yere dönmekle kalmamış, başlangıcın da gerisine düşmüştü, öylesine uzağındaydı ki başlangıcın, burası aklına getirebildiği bütün sonlardan kötüydü.

Saati neredeyse altıyı gösteriyordu. Quinn geldiği yoldan döndü evine, her sokakta adımlarını daha da hızlandırıyordu. Oturduğu sokağa vardığında artık koşuyordu. Haziranın ikisi, diye düşündü. Bunu anımsamaya çalış. Burası New York, yarın da haziranın üçü olacak. Her şey yolunda giderse bir sonraki gün de ayın dördü olacak. Ama hiçbir şey kesin değil. Virginia Stillman'ı arayacağı saat çoktan geçmişti, telefon edip etmemeyi ölçüp biçti kafasında. Kadını yok saymak mümkün müydü? Her şeyi yüzüstü bırakabilir miydi şimdi, öylece? Evet, diye düşündü, bu mümkün. Bu vakayı unutabilir, kendi düzenine dönebilir, bir başka kitap yazabilirdi. Canı isterse bir geziye bile çıkabilirdi, bir süreliğine ülke dışına bile gidebilirdi. Paris'e gidebilirdi örneğin. Evet, bu mümkündü. Neresi olsa olur, diye düşündü, neresi olursa.

Salonda oturup duvarları seyretti. Bir zamanlar beyaz olduklarını anımsadı, ama şimdi tuhaf bir sarıya dönüşmüşlerdi. Belki bir gün iyice solarlar, griye, hatta kahverengiye çalarlardı, çürüyen meyve gibi. Beyaz bir duvar sarı bir duvar oluyor, sarı bir duvar gri bir duvar oluyor, dedi kendi kendine. Boya soluyor, kentin isi ona saldırıyor, sıva içten içe ufalanıyor. Değişiklikler, sonra başka değişiklikler.

Bir sigara içti, sonra bir tane daha ve bir tane daha. Ellerine baktı, kirli olduklarını gördü, yıkamak üzere ayağa kalktı. Banyoda lavaboya su akarken tıraş da olmak istedi. Yüzüne tıraş köpüğü sürdü. Temiz bir jilet çıkardı ve sakalını kazımaya başladı. Nedense aynaya bakmak hoşuna gitmedi ve aynada aksiyle göz göze gelmemeye çalıştı. "Yaşlanıyorsun,"

dedi kendi kendine, “yaşlı bir osuruğa dönüşüyorsun.” Sonra mutfağa gitti, bir kâse mısır gevreği yedi, üstüne de bir sigara daha içti.

Saat yedi olmuştu. Bir kez daha Virginia Stillman’a telefon etmeyi geçirdi aklından. Bu konuyu kafasında evirip çevirirken aklına artık hiçbir fikri olmadığı geldi. Telefon etme gereğini görüyor, ama aynı zamanda etmeme gereğini de görüyordu. Sonunda karar vermesini sağlayan, görgü kuralları oldu. Virginia Stillman’a haber vermeden ortadan kaybolması doğru olmayacaktı. Telefon ederse hareketi mazur görülebilirdi. İnsanlara ne yapacağını söylediğin sürece, diye mantık yürüttü, bir önemi olmaz. O zaman istediğini yapmakta özgür olursun.

Ama telefon meşguldü. Beş dakika bekleyip bir kez daha çevirdi numarayı. Yine meşguldü. Ondan sonraki bir saat boyunca Quinn bir numarayı çevirip bir bekledi. Ama sonuç değişmedi. Sonunda santralı arayıp telefonun bozuk olup olmadığını sordu. Yanıt almak için otuz cent ödemesi gerekiyordu. Sonra hatta bir cızırtı oldu, bir başka telefonun çevrildiğini duydu. Araya başka sesler karıştı. Quinn telefon santralında çalışanların nasıl insanlar olduğunu gözünde canlandırmaya çalıştı. Sonra ilk konuştuğu kadın, numaranın meşgul olduğunu bildirdi.

Quinn ne düşüneceğini bilemiyordu. Öyle çok olasılık vardı ki düşünmeye başlayamıyordu bile. Stillman mıydı? Telefon açık mı bırakılmıştı? Bambaşka biri miydi?

Televizyonu açtı, Mets’in maçının ilk iki atışını izledi. Sonra bir kez daha çevirdi numarayı. Aynı şey. Üçüncü devrenin ortasında St. Louis sayı yaptı, topa vurmadan birinci kaleye ilerledi, kale çaldı, saha içinden top çıkardı, bir de oyuncusu oyun dışı kaldı. Mets buna kendi yarı sahasında Wilson tarafından bir çift atışla ve Youngblood tarafından bir tek atışla karşılık verdi. Quinn oyunu hiç umursamadığını fark etti. Ekrana bir bira reklamı gelince sesi kıstı. Yirminci kez Virginia Stillman’a ulaşmaya çalıştı ve yirminci kez aynı şey oldu. Dördüncü devrenin ortasında St. Louis beş sayı yaptı, Quinn bunun üzerine televizyonu da kapattı. Kırmızı defterini buldu, masasına oturdu ve iki saat durmadan yazdı. Yazdıklarını okuma zahmetine girmedi. Sonra yine Virginia Stillman’ı aradı ve yine meşgul sesini duydu. Telefonun almacını yerine öyle bir çarptı ki plastik çatırdadı. Yeniden aramaya çalıştığında çevir sesi gelmedi. Ayağa kalkıp mutfağa gitti, kendine bir kâse mısır gevreği daha hazırladı. Sonra gidip yattı.

Daha sonra unuttuğu bir düş gördü: Auster'ın oğlunun elinden tutmuş, Broadway'de yürüyordu.

Quinn ertesi gün hiç oturmadı. Erkenden, saat sekizi geçer geçmez sokağa çıktı ve durup nereye gittiğini hiç düşünmedi. O gün, daha önce hiç farkına varmadığı şeyler gördü.

Yirmi dakikada bir, bir telefon kulübesine girip Virginia Stillman'a telefon etti. Bir gece önce nasılsa yine öyleydi. Quinn artık telefonun meşgul olmasını bekliyordu. Artık bunu umursamıyordu bile. Meşgul sesi adımlarının kontrpuanı olmuştu, kentin bulanık seslerinin içine durmadan vuran bir metronomdu. Numarayı her çevirişinde o meşgul sesini tekrar duyacağını, kendisini hep geri çevireceğini, konuşmaya ve konuşma olanağına geçit vermeyeceğini ve kalp atışları kadar ısrarcı olacağını düşünmek onu rahatlatıyordu. Virginia ve Peter Stillman'a artık ulaşamıyordu. Ama hâlâ onlara ulaşmaya çalıştığını düşünmek vicdanını rahatlatıyordu. O ikisi kendisini bir karanlığa doğru götürüyor olsalar da o onları henüz terk etmemişti.

Broadway'den 72. Sokak'a yürüdü, doğuya, Central Park'ın batı kenarına döndü, cadde boyunca ilerleyip 59. Sokak'a, Kolomb'un heykelinin olduğu yere çıktı. Orada bir kez daha doğuya döndü, Madison Caddesi'ne ulaşana kadar güney Central Park boyunca ilerledi, sağa saptı, kent merkezine, Grand Central Garı'na yürüdü. Birkaç sokakta gelişigüzel dolaştıktan sonra bir mil kadar güneye yürüdü, 23. Sokak'ta Broadway'le Beşinci Cadde'nin kesiştiği köşeye geldi, durup Flatiron Binası'nı inceledi, sonra yön değiştirdi, Yedinci Cadde'ye ulaşana kadar batıya doğru ilerledi, orada sola döndü ve kent merkezine doğru ilerledi. Sheridan Meydanı'na varınca yeniden doğuya döndü, Waverly Meydanı'na doğru avare avare yürüdü, Altıncı Cadde'de karşıya geçti, Washington Meydanı'na doğru devam etti. Kemerin altından geçti, kalabalığa karışıp güneye yöneldi, bir elektrik direğiyle bir ağaç gövdesi arasına gerilmiş gevşek bir ip üzerinde numaralar yapan bir hokkabazı seyretmek için kısa bir an durdu. Sonra, doğudaki, kent merkezine yakın olan kapısından çıkarak küçük parkı terk etti, yeşilliklerle kaplı üniversite konutlarından geçti, Houston Sokağı'nda sağa döndü. Batı Broadway'de yeniden döndü, ama bu kez sola, Canal'a doğru yoluna devam etti. Sağa doğru ufak bir kavis çizip küçük bir parktan geçti, Varick Sokağı'na girdi, bir zamanlar oturduğu 6 numaranın önünden

geçti, sonra yeniden güneye yöneldi, yeniden Batı Broadway'i tutturdu, Varick Sokağı'na çıktı. Batı Broadway'i izleyip Dünya Ticaret Merkezi'nin olduğu yere geldi, kulelerden birinin lobisine girdi, oradan Virginia Stillman'ı o gün on üçüncü kez aradı. Quinn bir şeyler yemeye karar verdi, zemin kattaki fast-food restoranlardan birine girdi, kırmızı defterine bir şeyler yazarken bir yandan da ağır ağır sandviçini yedi. Sonra yeniden doğuya doğru yürüdü, finans bölgesindeki dar sokaklarda gezindi, sonra güneye, Bowling Green'e doğru yöneldi, suyu, öğlen ışığında yan yatan martıları gördü. Bir an aklından Staten Adası feribotuna binmek geldiyse de vazgeçti ve kuzeye doğru yürümeye başladı. Fulton Sokağı'na varınca sağa saptı ve Doğu Broadway'den kuzeydoğuya ilerledi, Aşağı Doğu Yakası'nın kirli havasından ve sonra Çin Mahallesi'nden geçti. Oradan sonra Bowery'ye çıktı, o da Quinn'i alıp On Dördüncü Sokak'a götürdü. Sonra sola döndü, Union Alanı'ndan geçti, Park Bulvarı'nın güneyini izleyerek kuzeye çıktı. 23. Sokak'a gelince kuzeye çark etti. Birkaç blok sonra yine sağa saptı, bir blok boyunca doğuya doğru yürüdü, bir süre Üçüncü Cadde'de ilerledi. 32. Sokak'a gelince sağa saptı, İkinci Cadde'ye çıktı, sola döndü, kentin dışına doğru üç blok daha geçti, son bir kez sağa saptı, sapınca da Birinci Cadde'ye çıkmış oldu. Birleşmiş Milletler binasına kadar olan yedi bloku geçti, biraz dinlenmeye karar verdi. Alandaki bir taş banka oturup derin derin soluk aldı, gözlerini kapatıp açık havada ve ışığın altında oyalandı. Sonra kırmızı defteri açtı, sağır-dilsizin kalemini cebinden çıkardı ve temiz bir sayfaya yazmaya başladı.

Kırmızı defteri satın aldığından bu yana ilk kez o gün yazdığı şeylerin Stillman vakasıyla bir ilgisi yoktu. Dikkatini, yürürken gördüğü şeyler üzerinde toplamıştı. Durup da ne yaptığını düşünmedi ya da bu alışılmadık hareketin olası sonuçlarını çözümlemedi. Bazı şeyleri kaydetmek geldi içinden ve unutmadan önce hepsini kâğıda geçirmek istedi.

Bugün, hiç olmadığı kadar: Berduşlar, serseriler, alışveriş torbası hanımları, başıboşlar ve sarhoşlar. Yalnızca yoksul olanlardan sersefillere kadar değişen bir yelpaze. Nereye dönsen varlar, iyi ve kötü mahallelerde.

Bazıları dilenirken gururlu pozlar takınıyorlar. Bana şu parayı verirseniz, der gibiler, çok geçmeden yeniden aranıza dönerim, günlük turlarıma başlar, gider gelirim. Serserilikten kurtulma umudunu çoktan yitirmişler de var. Şapkalarını, çanaklarını ya da kutularını önlerine koyup

kaldırıma seriliyorlar, başlarını kaldırıp geçenlere bakmıyorlar bile, hatta para atanlara teşekkür edemeyecek kadar bezginler. Kendilerine verilen parayı hak etmeye çabalayanlar da var: kör kalem satıcıları, arabanızın ön camını silen şarapçılar... Bazıları hikâye anlatırlar, genellikle de kendi hayatlarının acıklı hikâyelerini, kendilerine yardım edenlerin iyiliklerine karşılık vermek istercesine – bu karşılık sözcüklerle sınırlı kalsa da.

Gerçek yeteneğe sahip olanlar da vardır. Örneğin bugünkü yaşlı zenciyi ele alalım, bir yandan sigaralarla hokkabazlık yapıyor, bir yandan da ayak ucunda dans ediyordu, gururluydu, belli ki bir zamanlar vodvil sanatçısıydı, üzerinde mor bir elbise, yeşil bir gömlek ve sarı bir kravat vardı, dudaklarında da sahne günlerinden kalma yarım yamalak bir gülümseme. Kaldırımlara tebeşirle resim çizen sanatçılar da var, müzisyenler de: saksofoncular, elektrogitar çalanlar, kemancılar. Ara sıra karşınıza bir dâhi de çıkabilir, tıpkı bugün bana olduğu gibi: başında yüzünü gizleyen şapkasıyla, yılan oynatıcısı gibi kaldırıma bağdaş kurup oturmuş, yaşını bilemediğim bir klarnetçi. Tam önünde iki tane kurmalı oyuncak maymun duruyordu, birinde tef, ötekinde trampet vardı. Biri sallanıyor, öteki elindeki çalgıyı gümbürdetiyor, birlikte acayip ve kusursuz bir sinkop tuttururken adam elindeki alette, doğaçlamadan sayısız minik müzikler çalıyor, dimdik tuttuğu bedeni öne arkaya sallanıyor, maymunların ritmini enerjik bir biçimde taklit ediyordu. Çevresini umursamadan, ustaca, minör makamda, gevrek ve delidolu notalar çalıyor, sanki o mekanik arkadaşlarıyla birlikte orada, kendi yarattığı evrenin içinde bulunmaktan memnunmuş gibi, bir kez bile başını kaldırıp bakmıyordu. Uzunca zaman sürdü bu, aslında hep aynı şeydi, ama onu dinledikçe oradan ayrılıp gitmek daha da güç geldi bana.

O müziğin içinde olmak, onun yinelemelerinin halkası içine çekilmek: belki de insan böyle bir yerde kesin olarak ortadan kaybolabilir.

Ama dilencilerle göstericiler, başıboş insan topluluğunun yalnızca küçük bir yüzdesini oluşturur. Onlar düşmüşlerin aristokrasisi, seçkinleridir. Yapacak işleri, gidecek yerleri olmayanların sayısı çok daha fazladır. Pek çoğu ayyaştır, ama bu söz, onların içinde bulunduğu yıkımı tam anlamıyla ifade etmez. Umarsızlık simgesi halinde, paçavralarıyla, yüzleri yara bere ve kan içinde zincire vurulmuş gibi sokaklarda ayaklarını sürüyerek dolaşırlar. Kapı eşiklerinde uyur, trafiğin içinde şaşkınca tökezleyerek yürürler, kaldırımlarda çöküp kalırlar, gözünüzü nereye çevirseniz onları

görürsünüz. Kimisi açlıktan ölür, kimisiyse yorgunluktan; dayak yiyenler, yananlar ya da işkence edilenler de vardır.

Bu özel cehenneme düşmüş her bir insana karşılık deliliğin içine hapsolmuş başkaları vardır; yanı başlarındaki dünyaya çıkmayı başaramayanlar. Oradaymış gibi görünseler de var sayılmaları mümkün değildir. Örneğin nereye gitse elindeki bagetleri bırakmayan şu adam; savruk, anlamsız bir ritimle kaldırıma vurur onları, sokakta yürürken tuhaf bir biçimde kamburunu çıkarır, betona vurur da vurur. Belki de önemli bir iş yaptığını sanıyordur. Belki o yaptığını yapmasa kent paramparça olacaktır. Belki Ay yörüngesinden çıkacak, Dünya'ya çarpıp parçalanacaktır. Kendi kendilerine konuşanlar vardır, homurdananlar, çığlık atanlar, sövenler, inleyenler, birisine anlatır gibi kendilerine öykü anlatanlar... Bugün gördüğüm adam, bir çöp yığını gibi Grand Central Garı'nın önünde oturan adam, önünden geçen kalabalıklara, panik içinde, yüksek sesle şöyle diyordu: "Üçüncü Deniz Birliği... Arıları yiyor... Arılar sürünerek ağzımdan dışarı çıkıyorlar." Ya da görünmeyen arkadaşına bağıran kadın: "Ya istemiyorsam! Ağzına sıçtığımın, ya istemiyorsam!"

Alışveriş torbalı kadınlar, karton kutu taşıyan adamlar da vardır, ellerindekini oradan oraya sürüklerler, sanki nerede oldukları çok önemliymiş gibi hep hareket halindedirler. Amerikan bayrağına sarınmış bir adam var. Suratına karnaval maskesi takmış bir kadın var. Yırtık pırtık bir palto giymiş bir adam, ayakkabılarına paçavralar dolamış, elinde askıya taktığı –ve hâlâ kuru temizlemecinin naylon torbası içinde duran– ütülü bembeyaz bir gömlek. Takım elbise giymiş bir başka adam, yalınayak, başında beyzbol kasketi. Giysileri tepeden tırnağa başkanlık seçiminin rozetleriyle kaplanmış bir kadın. Ellerini yüzüne kapayarak yürüyen bir adam, isterik bir biçimde ağlıyor, durmadan, "Hayır, hayır, hayır. O öldü. O ölmedi. Hayır, hayır, hayır. O öldü. O ölmedi..." diyor.

Baudelaire: *Il me semble que je serais toujours bien là où je ne suis pas.* Başka bir deyişle: Öyle sanıyorum ki benim mutlu olacağım yer hep bulunmadığım yer olacaktır. Ya da daha açık söylemek gerekirse: Bulunmadığım yer, kendim olduğum yerdir. Ya da, iyice dobralaşırsak: Dünyanın dışında neresi olursa olsun.

Akşam olmak üzereydi. Quinn kırmızı defteri kapatıp kalemi cebine koydu. Yazdıkları üzerinde biraz daha düşünmek istiyordu ama bunu

yapamayacağını anladı. Kendisini kuşatan hava, sanki artık kentin bir parçası değilmişçesine yumuşaktı, neredeyse tatlıydı. Oturduğu banktan kalktı, iyice gerindi, bir telefon kulübesine yürüdü, Virginia Stillman'ı bir kez daha aradı. Sonra akşam yemeği yemeye gitti.

Restorandayken, nesneler konusunda bir karara varmış olduğunu fark etti. Kendisi bunu bilmese de yanıt hazırdı, biçimlenmiş durumda başının içindeydi. Telefonun meşgul sesinin gelişigüzel olmadığını şimdi anlıyordu. Bir işaretti o, istese bile bu vakayla olan ilişkisini kesemeyeceğini söylüyordu ona. Bu işten vazgeçtiğini bildirmek üzere Virginia Stillman'la bağlantı kurmak istemiş ama kader buna izi vermemişti. Quinn durup düşündü bunun üzerinde. Kullanmak istediği sözcük "kader" miydi gerçekten? Sıkıcı ve modası geçmiş bir seçenek gibi göründü bu gözüne. Yine de, üzerinde iyice düşününce söylemek istediği şeyin tam da bu olduğunu keşfetti. Tam olmasa da aklına gelebilecek terimlerin en uygunuydu. Ne olduğu, ne olması gerektiği bağlamında "kader". "Yağmur yağıyor," ya da "gece indi" cümlelerindeki gibi kader. Bu yağmuru yağdıranın ya da geceyi indirenin ne olduğunu Quinn hiç bilmemişti. Her şeyin genelleştirilmiş bir durumuydu belki; dünyada olup bitenlerin üzerinde oturduğu temeldi. Bundan daha kesin konuşamıyordu. Ama belki de kesin bir tanım aramıyordu.

Kader'di öyleyse. Bunun üzerinde nasıl düşünürse düşünsün, değişik olmasını ne kadar isterse istesin, elinden bir şey gelmezdi. Bir öneriyi kabul etmişti ve şimdi o kabulü redde çevirmek elinde değildi. Bunun bir tek anlamı vardı: Devam etmek zorundaydı. İki yanıt olamazdı. Ya biriydi ya da öteki. Durum böyleydi, hoşuna gitsin ya da gitmesin.

Auster konusunda bir yanlışlık olduğu belliydi. Belki de bir zamanlar New York'ta o adda bir özel dedektif vardı, Peter'ın hemşiresinin kocası emekli bir polisti – yani genç değildi. Onun zamanında kuşkusuz Auster adında nam salmış biri vardı ve kendisinden bir dedektif bulması istenince doğal olarak aklına o gelmişti. Rehbere bakmış, o ad altında bir tek kişi bulmuş ve onun aradığı kişi olduğunu varsaymıştı. Sonra da o numarayı Stillmanlara vermişti. O noktada ikinci yanlışlık meydana gelmişti. Hatlarda bir karışıklık olmuş ve her nasılsa kendi numarasıyla Auster'ınki birbirine karışmıştı. Böyle şeyler hep olurdu. Böylece onun telefonu çalmıştı, ki zaten aranan kişi o değildi. Her şey yerine oturuyordu.

Geriye bir sorun kalmıştı. Virginia Stillman'la bağlantı kuramıyorsa – sandığı gibi onunla bağlantı kurmaması gerekiyorsa– tam olarak ne yapması gerekiyordu? Görevi Peter'ı korumak, başına bir şey gelmemesini sağlamaktı. Kendisinden bekleneni yerine getirdiği sürece Virginia Stillman onun ne yaptığını sanırsa sansındı, bunun önemi yoktu. İdeal olanı, bir dedektifin müşterisiyle sıkı bağlantı içinde olmasıydı. Max Work'ün ilkelerinden biriydi bu. Ama bu gerçekten gerekli miydi? Quinn işini yaptığı sürece bir önemi olabilir miydi? Bir yanlış anlama varsa bile, bu dava sona erer ermez giderilebilirdi.

Demek ki Quinn istediği gibi ilerleyebilirdi. Artık Virginia Stillman'a telefon etmesine gerek yoktu. Ne olduğu bilinmeyen o meşgul sinyalini aklından çıkarıp atabilirdi. Quinn farkına varmadan Stillman'ın Peter'a yaklaşması mümkün değildi.

Quinn hesabı ödedi, mentollü bir kürdanı ağzına soktu ve yeniden yola koyuldu. Gideceği yer uzakta değildi. Yolda yirmi dört saat açık bir Citibank'ta durdu ve bankadaki hesabını ATM'den kontrol etti. Hesabında üç yüz kırk dokuz dolar vardı. Üç yüz dolarını çekti, kâğıt paraları cebine koydu ve kentin merkezine doğru yoluna devam etti. 57. Sokak'a gelince sola döndü ve Park Bulvarı'na doğru yürüdü. Orada sağa saptı ve 69. Sokak'a gelene kadar kuzeye doğru ilerledi, Stillmanların evinin olduğu bloka kadar gitti. Bina, ilk günkü gibi görünüyordu. Evde ışık olup olmadığını görmek için başını kaldırıp baktı, ama Stillmanların pencerelerinin hangisi olduğunu anımsayamadı. Sokak çok sessizdi. Araba geçmiyordu, insan da. Quinn karşı kaldırıma geçti, iki bina arasındaki dar bir geçitte kendine yer buldu ve geceyi orada geçirmeye hazırlandı.

12

Aradan uzun bir zaman geçti. Ne kadar uzun olduğunu söylemek mümkün değil. Haftalar geçtiği kesin, hatta aylar bile geçmiş olabilir. Yazar bu dönemle ilgili daha ayrıntılı bir anlatım sunmak isterdi. Ama elde fazla bilgi yok, kesinlikle doğrulanamayacak şeylerden söz etmemeyi yeğlemiş. Bu öykü tümüyle gerçeklere dayandığından yazar kanıtlanabilirin sınırlarını aşmamayı, ne olursa olsun uydurmacanın tehlikelerinden sakınmayı görev biliyor. Hatta bugüne kadar Quinn'in yaşadıklarının ayrıntılı bir dökümünü sağlamış olan kırmızı defter bile kuşkulu. Bu süre içinde Quinn'in başına neler geldiğini kesin bir biçimde bilemeyiz, çünkü hikâyenin tam bu noktasında işler onun kontrolünden çıkmaya başladı.

Çoğunlukla o dar geçitte kaldı. Bir kez alıştıktan sonra orada rahatsızlık çekmedi, ayrıca gözden de uzak oluyordu. Bulunduğu yerden Stillmanların binasına girenleri, çıkanları görebiliyordu. O görmeden kimsenin dışarı çıkması ya da içeri girmesi olanaksızdı. İlk başta Virginia'yı da Peter'ı da görmemek şaşırttı Quinn'i. Ama sürekli gelip giden birtakım servis elemanları vardı ve sonunda Quinn o ikisinin binadan çıkmasına hiç de gerek olmadığını anladı. Her şey ayaklarına gelebilirdi. İşte o zaman Quinn onların da evlerine sindiklerini, bu olayın kapanmasını evlerinin içinde beklediklerini anladı.

Quinn yavaş yavaş bu yeni yaşamına alıştı. Birçok sorun çıktı karşısına, ama onları birer birer çözmeyi başardı. İlk başta yiyecek sorunu vardı. Tam anlamıyla tetikte olması beklendiğinden bulunduğu yerden uzunca bir süre ayrı kalmak istemiyordu. Kendisi yokken bir şeyler olabileceğini düşünmek işkence çektiriyordu ona ve bu riski en aza indirmek için elinden gelen çabayı gösterdi. Bir yerde, insanların büyük çoğunluğunun saat 3.30'la 4.30 arasında uykuda olduğunu okumuştu. İstatistik açısından o bir saat içinde hiçbir şey olmaması şansı büyüktü, Quinn de alışverişini o saatte yapacaktı. Biraz kuzeyde, Lexington

Bulvarı'nda, sabaha kadar açık olan bir bakkal vardı, Quinn her sabah saat üç buçukta hızlı adımlarla (hem spor olsun diye hem de zaman kazanmak için) oraya yürüyor, kendisine 24 saat ne gerekecekse satın alıyordu. Fazla bir şeye ihtiyacı olmadığı ortaya çıktı, hatta zaman geçtikçe bu ihtiyacı daha da azaldı. Çünkü Quinn, yemek yemenin yiyecek sorununu çözmesi gerekmediğini öğrendi. Bir öğün, bir sonraki öğünün kaçınılmazlığına karşı zayıf bir savunmadan başka bir şey değildi. Yiyeceğin kendisi, yiyecek sorununu asla çözmüyordu; yalnızca sorunun ciddi olarak sorulması gereken anı erteliyordu. Bu nedenle en büyük tehlike, çok yemek yemekti. Yemesi gerekenden fazla yerse bir sonraki öğün için duyacağı iştah artıyordu, böylece, doymak için daha fazla yiyeceğe ihtiyacı oluyordu. Quinn kendini tam anlamıyla denetim altında tutarak sonunda süreci tersine çevirmeyi başardı. Arzusu, olabildiğince az yemek yemekti, böylece açlığını bastırabilecekti. Başarılı olursa sıfır noktasına bile yaklaşabilirdi, ama içinde bulunduğu koşullarda fazla hırslı olmak istemiyordu. Hiçbir şey yememeyi zihninde bir ideal, amaçladığı ama asla ulaşamadığı bir kusursuzluk durumu olarak saklamakla yetindi. Açlıktan ölmek istemiyordu, bunu kendine her gün anımsatıyordu, onun istediği, kendisini gerçekten ilgilendiren şeyleri düşünmek için özgür kalmaktı. Şimdilik elindeki vakayı aklından hiç çıkarmamalıydı. Bereket, bu, Quinn'in öteki ana tutkusuyla örtüşüyordu: cebindeki üç yüz doların olabildiğince uzun dayanması. Quinn'in bu dönemde çok kilo kaybettiğini söylemeye gerek yok.

İkinci sorunu uykuydu. Hep uyanık kalamazdı ama durum bunu gerektiriyordu. Bu konuda da bazı özverilerde bulunması gerekiyordu. Yemek konusunda olduğu gibi Quinn burada da alışık olduğundan daha azıyla yetinebileceğini hissediyordu. Her zamanki gibi altı sekiz saat uyumak yerine üç dört saat uykuyla yetinmeye karar verdi. Buna uyum sağlamak güçtü, ama daha zoru, olabildiğince tetikte kalmak için bu üç dört saati nasıl dağıtacağıydı. Üç dört saat kesintisiz uyuyamayacağı belliydi. Çok büyük bir riski vardı bunun. Kuramsal olarak her beş altı dakikada bir otuz saniye uyuyarak zamanını en verimli bir biçimde kullanabilirdi. Bu suretle gözünden bir şey kaçırması riski neredeyse sıfıra inmiş oluyordu. Ancak bunun fiziksel olarak mümkün olamayacağını anladı. Öte yandan, bu olanaksızlığı örnek alarak kendini eğitip peş peşe kısa uykulara alışmaya çalıştı, becerebildiğince sık uyuyup uyanacaktı. Uzun bir mücadele oldu bu,

disiplin ve dikkat yoğunlaşması gerektirdi, çünkü bu deneme uzadıkça o da yoruldu. Başlangıçta, kırk beşer dakikalık süreler denedi, sonra bu süreleri yavaş yavaş otuzar dakikaya indirdi, sonuna doğru on beş dakikalık bir uyuklamayı oldukça başarılı bir biçimde sağladı. Bu çabalarında ona yakındaki bir kilise yardımcı oluyordu, kilisenin çanları her on beş dakikada bir çalıyordu, çeyrek geçelerde birer kez, buçuklarda ikişer kez, üç çeyrek geçelerde üç kez ve saat başlarında dört kez, ayrıca saat kaçsa o kadar vuruş. Quinn bu saatin ritmine uygun yaşıyordu, sonunda o saati kendi nabzından ayırt etmekte zorlanmaya başladı. Gece yarısında günlük düzenine başlıyor, saat on ikiyi vurmadan gözünü kapatıp uyumuş oluyordu. On beş dakika sonra uyanıyor, saat buçuğu vururken yeniden uykuya dalıyor, üç çeyrek saat çalarken bir kez daha uyanıyordu. Saat üç buçukta yiyecek almak için yola koyuluyor, saat dörtte dönüyor ve yeniden uyuyordu. Bu dönemde pek az düş görüyordu. Gördüğünde de tuhaf düşler oluyordu bunlar: En yakınındaki şeyler şöyle bir görünüyordu: elleri, ayakkabıları, yanı başındaki tuğla duvar. Üstelik hep bitkindi.

Üçüncü sorunu barınaktı, ama bu ötekilerden çok daha kolay çözümlendi. Bereket hava ılıktı, ilkbahar yerini yaza bırakırken pek az yağmur yağdı. Ara sıra sağanak boşalıyor, bazen de gök gürültüleri ve şimşeklerle birlikte bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, ama genelde durum pek fena değildi, Quinn de hep şansına dua ediyordu. Geçidin arka tarafında kocaman metal bir çöp bidonu vardı, geceleri yağmur yağdığında Quinn onun içine sığınıyordu. Bidonun içindeki koku berbattı, giysilerine sinip günlerce çıkmıyordu, ama Quinn ıslanmaktansa o kokuyu yeğliyordu, çünkü soğuk almayı ya da hastalanmayı göze alamıyordu. Bereket bidonun kapağı yamulmuştu, bidonun üstüne tam oturmuyordu. Bir köşesinde on beş yirmi santimlik bir aralık vardı, bu aralık Quinn'e hava alabileceği bir tür delik sağlıyordu; geceleri burnunu dışarı uzatıyordu buradan. Çöplerin üzerinde dizüstü duruyor, bedenini bidonun bir duvarına yaslıyor ve pek de rahatsız olmadığını düşünüyordu.

Bulutsuz gecelerde bidonun dibinde uyuyor, gözünü açar açmaz Stillmanların evinin kapısını görecek biçimde yerleştiriyordu başını. Mesanesini boşaltmaya gelince; bu işi genellikle geçidin en dibinde, sırtını sokağa dönüp bidonun arkasında yapıyordu. Bağırsakları da başka bir sorundu, bu işi kimse tarafından görülmeden çözümlemek için bidonun içine giriyordu. Bidonun yanında ayrıca birkaç tane plastik çöp kutusu

vardı, bunlardan birinde Quinn genellikle yeterince temiz bir gazete bulup temizlenebiliyordu, bir keresinde, acil bir durumda kırmızı defterden bir sayfa koparıp kullanmak zorunda da kalmıştı. Yıkanmaya ve tıraş olmaya gelince; Quinn bunlarsız yaşamayı öğrenmişti.

Bunca zaman kendini göstermemeyi nasıl başardığıysa bir muamma. Ama görünen o ki kimse onun farkına varmamış ya da böyle biri olduğu yetkililerin dikkatini çekmemiş. Çöpçülerin çöp toplama saatlerini çok geçmeden öğrenip onlar geldiğinde geçitten uzaklaştığına kuşku yok. Aynı biçimde, her akşam çöpleri çöp kutularına ve bidona boşaltan bina görevlisi geldiğinde de. Gerçekten tuhaf ama Quinn'i fark eden olmamış. Sanki kentin duvarlarının içinde eriyip gitmiş.

Barınma ve günlük yaşam sorunları, günlerinin belli bir bölümünü işgal ediyordu. Ama çoğunlukla Quinn zamanını istediği gibi kullanabiliyordu. Kimsenin kendisini görmesini istemediği için, başkalarından sistematik bir biçimde uzak duruyordu. Onlara bakamıyor, onlarla konuşamıyor, onları düşünemiyordu. Quinn her zaman kendisinin yalnızlıktan hoşlanan biri olduğuna inanmıştı. Son beş yıldır gerçekten yalnız kalmaya çabalamıştı. Ama ancak şimdi, o geçitte yaşamını sürdürürken yalnızlığın gerçek doğasını anlamaya başlamıştı. Artık kendisinden başka dayanağı yoktu. Orada geçirdiği günler boyunca keşfettikleri arasında kuşku duymadığı tek şey şuydu: Düşüyordu. Anlamadığı şeyse şuydu: Mademki düşüyordu kendisini yakalaması nasıl beklenirdi? İnsan aynı anda hem tepede hem dipte olabilir miydi? Anlamsız görünüyordu bu.

Saatlerce göğe dikiyordu gözlerini. Geçidin arka tarafında, bidonla duvar arasına sıkıştığı yerden fazla bir şey göremiyordu, günler geçtikçe başının üstündeki dünyadan zevk almaya başladı. Her şeyden önce gökyüzünün hiçbir zaman sakin olmadığını gördü. Bulutsuz günlerde, her yer masmaviyken bile sürekli olarak küçük küçük yer değiştirmeler, hava yoğunlaşıp incelirken azar azar bulutlanmalar oluyordu, uçaklar, kuşlar ve havada uçuşan kâğıtlar bembeyaz göz alıyordu. Bulutlar tabloyu karmaşıklaştırıyordu, Quinn pek çok öğle sonrasını onları inceleyerek geçirdi, nasıl hareket ettiklerini öğrenmeye çalıştı, ne yapacaklarını tahmin edip edemeyeceğini anlamak istedi. Sirus, kumulus, stratus, nimbuslar ve onların değişik kombinasyonları artık tanıdık gelmeye başladı ona, her birini sırası gelince gözlemledi, adı geçen bulutla birlikte gökyüzünde nasıl

bir değişiklik olduğunu gördü. Bulutlar renk sorununu da birlikte getiriyorlardı, siyahtan beyaza geniş bir yelpazeleri vardı, aralarında da sonsuz sayıda gri tonları. Bütün bunların incelenmesi, ölçülmesi ve deşifre edilmesi gerekiyordu. Üstüne üstlük, günün belirli saatlerinde güneşle bulutlar karşılıklı etkileşimde oldukları zaman ortaya çıkan pastel tonlar da vardı. Farklı atmosfer tabakalarındaki ısıya, gökte o anda görünen bulutlara ve güneşin konumuna bağlı olarak değişkenlerin tayfı da genişliyordu. Böylece, Quinn'in çok hoşlandığı kırmızılarla pembeler, morlarla parlak kırmızılar, turuncularla leylak renkleri, altın sarılarıyla uçuk hurma renkleri doğuyordu. Hiçbir şeyin ömrü uzun olmuyordu. Çok geçmeden renkler dağılıyor, başka renklerle karışıp silikleşiyor ya da gece inerken soluyordu. Hemen her zaman bu olayları hızlandıran bir esinti oluyordu. Quinn geçitte oturduğu yerde rüzgârı pek hissetmiyordu, ama bulutlar üzerindeki etkisini gözleyerek rüzgârın şiddetini, nasıl bir hava taşıdığını saptayabiliyordu. Birer birer her çeşit hava geçti başının üstünden, güneşten fırtınaya, kapalı havadan pırıl pırıl havaya kadar. Güneşin doğuşuyla batışını gözlemledi, öğle vakti yer alan değişimleri, erken inen akşamları, geceleri. Gökyüzü kapkarayken bile sakin kalmıyordu. Karanlığın içinden bulutlar geçiyor, ay sürekli biçim değiştiriyor, rüzgâr esmeye devam ediyordu. Bazen Quinn'in tepesindeki gökyüzü parçasına bir yıldızın takıldığı oluyordu, Quinn başını kaldırıp bakarken acaba yıldız hâlâ duruyor mu yoksa çoktan yanıp gitti mi diye merak ediyordu.

Günler böylece akıp gitti. Stillman görünmedi. Quinn'in parası sonunda suyunu çekti. Bir süredir kendini bu ana karşı hazırlıklı kılmaya çabalıyordu Quinn, sonlara doğru parasını manyakça bir titizlikle korudu. İhtiyacı olan şeyin ne kadar gerekli olduğunu tartıp biçmeden, artısıyla eksisiyle her yönüyle üzerinde düşünmeden tek kuruş bile harcamıyordu. Ama ne kadar dikkatli para harcarsa harcasın kaçınılmazı engelleyemezdi.

Ağustos ortalarında Quinn artık dayanamayacağını anladı. Yazar, bu tarihi titiz bir araştırma sonunda doğrulamıştır. Bu anın temmuz sonlarında ya da eylül başlarında olması olasılığı da vardır. Çünkü bu tür araştırmalarda belli bir hata yüzdesi tanınmalıdır. Ama yazar, bilebildiği kadarıyla, kanıtları dikkatle inceledikten, aksi olasılıkları da elden geçirdikten sonra aşağıdaki olayların ağustos ayında olması gerektiğine karar verdi, ayın on ikisiyle yirmi beşi arasında.

Quinn'in elinde neredeyse hiçbir şey kalmamıştı artık. Bir dolar etmeyen birkaç metal para dışında. Yokluğu sırasında hesabına para yatırıldığına emindi. Bütün yapacağı postanedeki posta kutusundan çekleri almak, onları bankaya götürmek ve paraya çevirmekti. Her şey yolunda giderse birkaç saat içinde Doğu 69. Sokak'a dönmüş olurdu. Yerinden ayrılmanın ona ne acılar çektirdiğini hiçbir zaman bilemeyeceğiz.

Otobüse binecek parası yoktu. Böylece, haftalardır ilk kez yürümeye başladı. Yeniden ayakta olmak, kesintisiz bir biçimde bir yerden bir yere gitmek, kollarını öne arkaya sallamak, tabanlarının altında kaldırımı hissetmek tuhaf geliyordu. Ama işte oradaydı, 69. Sokak'ta batıya doğru yürüyordu, Madison Bulvarı'nda sağa sapıyor ve kuzeye doğru yoluna devam ediyordu. Bacaklarında güç yoktu, kafasının içi sanki bomboştu. Soluğunu düzene sokmak için ara sıra durması gerekiyordu ve bir keresinde, tam yere düşecekken bir elektrik direğine tutunmak zorunda kaldı. Ayaklarını olabildiğince az kaldırıp ağır ağır, ayaklarını sürüyerek yürürse durumunun daha iyi olduğunu fark etti. Böylece gücünü sokak köşelerine saklayabilirdi, oralarda, kaldırımdan inerken ya da çıkarken atacağı her adımda dikkatle dengesini tutturması gerekiyordu.

84. Sokak'ta bir mağazanın önünde durakladı. Mağazanın önyüzünde bir ayna vardı, Quinn, nöbet tutmaya başladığından beri ilk kez kendini gördü. Kendi suretiyle karşılaşmaktan korkuyor değildi. Aklına gelmemişti, bu kadar basit. İşine öylesine dalmıştı ki kendini düşünmemişti ve sanki nasıl göründüğü sorun olmaktan çıkmıştı. Şimdi o mağazanın aynasında kendine bakarken ne şok geçirdi ne de hayal kırıklığına uğradı. Hiçbir şey hissetmedi, çünkü karşısında gördüğü kişinin kendisi olduğunu anlamamıştı. Aynada bir yabancıyı gördüğünü sanmıştı ve ilk anda onun kim olduğunu görmek için arkasına dönmüştü. Oysa yanında kimse yoktu. Sonra iyice bakmak için yeniden aynaya döndü. Karşısındaki suratın bütün hatlarını tek tek inceledi ve yavaş yavaş bu adamın her zaman kendisi olduğunu sandığı kişiye benzediğini fark etmeye başladı. Evet, bu adamın Quinn olma olasılığı çok yüksekti. Ancak şimdi bile rahatsız olmamıştı Quinn. Görünümündeki dönüşüm öylesine korkunç boyuttaydı ki hayranlıktan başka bir şey duymadı. Bir serseri olmuştu. Giysileri solmuş, perişan olmuştu, kir içindeydi. Kapkara sık bir sakal suratını kaplamıştı, sakalına küçük gri benekler düşmüştü. Saçları uzamış, karmakarışık olmuştu, kulaklarının arkasında donuk topaklar oluşturmuş, kıvrım kıvrım

neredeyse omuzlarına inmişti. Özellikle de Robinson Crusoe'yu getiriyordu aklına bu görüntü, bu değişikliklerin bu kadar çabuk olması hayrete düşürdü Quinn'i. Aradan yalnızca birkaç ay geçmiş ama Quinn başka biri olmuştu. Kendini eskiden olduğu gibi anımsamaya çabaladı ama bu iş güç geldi ona. Bu yeni Quinn'e bakıp omuzlarını silkti. Aslında önemi yoktu. Önceden bir şeydi, şimdiyse bir başka şey. Ne daha iyiydi ne de daha kötü. Farklıydı, hepsi bu.

Kuzeye doğru birkaç blok daha yürüdü, sonra sola saptı, Beşinci Cadde'yi geçti, Central Park'ın duvarı boyunca ilerledi. 96. Sokak'ta parka girdi, çimenlerle ağaçların arasında olmak hoşuna gitti. Yaz sonu olduğu için yeşil azalmıştı, yer yer kahverengi, tozlu lekeler halinde toprak görünüyordu. Ama ağaçlar hâlâ yaprak doluydu, her yerde ışığın ve gölgenin ışıltısı vardı, Quinn bunu mucizevi ve olağanüstü güzel buldu. Öğlene yakındı, öğle sonrasının dayanılmaz sıcaklığına daha birkaç saat vardı.

Parkın ortalarına gelince Quinn mutlaka dinlenmesi gerektiğini hissetti. Parkta sokak yoktu, ilerlerken işaret koyabileceği binalar da; sanki saatlerdir yürüyormuş gibi hissediyordu. Sanki sebat ederse, bir ya da iki günlük uzun ve çetin bir yürüyüş sonunda parkın öteki ucundan çıkabilecekti. Birkaç dakika daha yürüdüyse de sonunda bacaklarının üzerinde duramadı. Bulunduğu yerin yakınında bir meşe ağacı vardı, Quinn ona yöneldi, sabaha kadar içki âleminde kaldıktan sonra yatağının yolunu el yordamıyla bulmaya çalışan bir sarhoş gibi tökezleyerek yürüyordu. Ağacın kuzeye bakan tarafındaki hafif tümsek bir çimenlikte, başının altına yastık yerine kırmızı defteri koyarak uzandı ve uyuyuverdi. Aylardır ilk kez deliksiz bir uyku çekiyordu, ertesi sabaha kadar da uyanmadı.

Saatine bakınca dokuz buçuk olduğunu gördü, yitirdiği zamanı düşünmek onu korkuttu. Ayağa kalkıp uzun adımlarla batıya yöneldi, eski gücüne kavuşmuş olması şaşırttı onu, ama bu güce kavuşmak için harcadığı saatler için kendine lanet etti. Avunacak gibi değildi. Artık ne yaparsa yapsın hep çok geç kalmış olduğunu hissediyordu. Yüz yıl koşabilir, yine de ancak kapılar kapanırken yetişebilirdi.

96. Sokak'ta parktan çıktı, batıya doğru yoluna devam etti. Columbus Bulvarı'nın köşesinde gördüğü bir telefon kulübesi aklına ansızın Auster'ı ve beş yüz dolarlık çeki getirdi. Belki de o parayı şimdi alırsa zaman kazanabilirdi. Doğruca Auster'a gidebilir, parayı alıp cebine koyabilir,

böylece postaneye ve bankaya gitmekten kurtulurdu. Ama acaba Auster'ın elinde nakit para olacak mıydı? Eğer yoksa, Auster'ın bankasında buluşmak için sözleşebilirlerdi.

Quinn telefon kulübesine girdi, elini cebine attı ve kalan parasını çıkardı: iki onluk, bir çeyrek ve sekiz kuruş. Santralı çevirip numarayı sordu, onluğunu iade deliğinden geri aldı, yeniden makineye atıp numarayı çevirdi. Üçüncü çalışta Auster telefonu açtı.

"Ben Quinn," dedi Quinn.

Öteki uçta bir homurtu duydu. "Hangi delikte saklanıyordun sen?" Auster'ın sesi öfkeliydi. "Bin kez aradım seni."

"İşim vardı. Vaka üzerinde çalışıyordum."

"Vaka mı?"

"Vaka. Stillman vakası. Anımsadınız mı?"

"Elbette anımsıyorum."

"Bu yüzden arıyorum. Gelip parayı almak istiyorum. Beş yüz doları."

"Ne parası?"

"Çeki unuttunuz mu? Size verdiğim çek. Paul Auster adına yazılmış çek."

"Anımsıyorum elbette. Ama para yok. Bu yüzden seni aramaya çalışıyordum."

"O parayı harcamaya hakkınız yoktu!" diye haykırdı Quinn, kendini kaybetmişti. "O para bana aitti."

"Harcamadım. Çek karşılıksız çıktı."

"Size inanmıyorum."

"İstersen buraya gelip bankanın mektubunu görebilirsin. Masamda duruyor. Çek işe yaramadı."

"Saçma bu."

"Evet öyle. Ama artık bir önemi kalmadı, öyle değil mi?"

"Elbette önemi var. Vakayı izleyebilmek için paraya ihtiyacım var."

"Ama vaka filan yok ki. Bitti artık."

"Siz neden söz ediyorsunuz?"

"Senin söz ettiğin şeyden. Stillman vakasından."

"Bitti derken ne kastediyorsunuz? Ben hâlâ o vaka üzerinde çalışıyorum."

"Buna inanamam."

“Bilmece gibi konuşmasanıza. Neden söz ettiğiniz hakkında en ufak bir fikrim yok.”

“Olmadığına inanmıyorum. Nerelerdeydin sen? Gazeteleri okumuyor musun?”

“Gazeteler mi? Lanet olsun, konuşsanıza siz. Gazete okuyacak zamanım yok benim.”

Telefonun öteki ucunda sessizlik oldu; Quinn bir an konuşmanın bittiğini sandı, uyuyakalmıştı ve uyandığında telefon elinde duruyordu.

“Stillman Brooklyn Köprüsü’den atladı,” dedi Auster. “İki buçuk ay önce intihar etti.”

“Yalan söylüyorsunuz.”

“Bütün gazeteler yazdı. Kendi gözlerinle okuyabilirsin.”

Quinn hiçbir şey söylemedi.

“Senin Stillman’ındı,” diye devam etti Auster. “Columbia’da öğretim üyesi olan. Daha havadayken ölmüş dediler, suya çarpmadan önce.”

“Ya Peter? Peter ne oldu?”

“Hiçbir fikrim yok.”

“Bilen var mı?”

“Hiç bilemem. Bunu kendin öğrenmelisin.”

“Evet, sanırım öyle,” dedi Quinn.

Sonra, Auster’la vedalaşmadan telefonu kapadı. Öteki onluğunu çıkarıp Virginia Stillman’a telefon etti. Numarayı hâlâ ezbere biliyordu.

Mekanik bir ses telefon numarasını yineleyip o numaranın artık kullanılmadığını bildirdi. Mesaj yinelendi, sonra hat kesildi.

Quinn duygularından emin olamadı. O ilk anlarda sanki hiçbir şey hissetmiyor gibiydi, sanki bütün bunların hiçbir anlamı yoktu. Bu konuda düşünmeyi erteledi. “Bunun için sonra zamanım olacak,” diye düşündü. Şimdilik en önemli konu, eve gitmekti. Evine dönecek, giysilerini çıkaracak, sıcak su dolu küvette oturacaktı. Sonra yeni dergilere göz gezdirecek, birkaç plak çalacak, evi biraz temizleyecekti. Sonra da belki bu konu üzerinde düşünmeye başlardı.

107. Sokak’a yürüdü. Evinin anahtarları hâlâ cebindeydi, sokak kapısını açarken, dairesine kadar üç kat merdiveni çıkarken neredeyse mutluluk duydu. Ama evinden içeri adım atar atmaz her şey sona erdi.

Her şey değişmişti. Bambaşka bir yer gibi görünüyordu burası, Quinn yanlışlıkla bir başka daireye girdiğini düşündü. Koridora çıkıp kapının üzerindeki numarayı kontrol etti. Hayır, yanlış gelmemişti. Kendi dairesiydi, kapıyı açan kendi anahtarıydı. Tekrar eve girip durum değerlendirmesi yaptı. Mobilyaların yeri değiştirilmişti. Eskiden masanın durduğu yerde şimdi bir koltuk vardı. Eskiden kanepenin bulunduğu yerde şimdi masa duruyordu. Duvarlarda yeni tablolar, yerde yeni bir halı vardı. Ya çalışma masası? Bakındı ama göremedi. Mobilyalara daha dikkatli bakınca bunların kendininkiler olmadığını anladı. Dairesine son geldiğinde orada olanlar artık yoktu. Çalışma masası gitmişti, kitapları gitmişti, ölmüş oğlunun çocukken yaptığı resimler gitmişti. Oturma odasından yatak odasına geçti. Yatağı da yoktu, şifoniyer de. Odadaki şifoniyerin en üstteki çekmecesini açtı. Kadın iç çamaşırları karmakarışık öbekler halinde duruyordu: külotlar, sutyenler, slipler. Alttaki çekmecede kadın kazakları vardı. Quinn daha ileriye gitmedi. Yatağın yanındaki bir masada sarışın, biftek suratlı bir genç adamın çerçeveli fotoğrafı duruyordu. Bir başka fotoğrafta aynı genç adam gülümsüyordu, karda durmuş, sevimsiz bir genç kızın omzuna sarılmıştı. Kız da gülümsüyordu. Arkalarında kayak yapılan bir yamaç görülüyordu, ayrıca sırtında iki tane kayak taşıyan bir adam ve mavi bir kış göğü.

Quinn salona dönüp bir koltuğa oturdu. Küllüklerden birinde yarıya kadar içilmiş, üzerinde ruj lekesi olan bir sigara gördü. Sigarayı yakıp içine çekti. Sonra mutfağa gitti, buzdolabını açtı, biraz portakal suyuyla bir ekmek buldu. Portakal suyunu içti, üç dilim ekmek yedi, sonra oturma odasına dönüp yeniden koltuğa yerleşti. On beş dakika sonra merdivende ayak sesleri işitti, sokak kapısında anahtarlar şıngırdadı, sonra fotoğraftaki kız eve girdi. Üzerinde beyaz bir hemşire üniforması vardı, kollarının arasında da kahverengi kâğıttan bir alışveriş torbası. Quinn'i görünce elindeki torbayı yere düşürüp çığlık attı. Ya da önce çığlığı atıp sonra torbayı düşürdü. Quinn hangisinin önce olduğuna emin olamadı. Torba yere düşünce patladı, içindeki süt halının kenarına doğru beyaz bir yol çizerek, köpürerek aktı.

Quinn ayağa kalktı, barış işareti olarak elini havaya kaldırdı ve kıza korkmamasını söyledi. Ona zarar vermeyecekti. Bilmek istediği tek şey, kızın neden onun evinde oturduğuydu. Cebinden anahtarını çıkarıp iyi

niyetini göstermek istercesine havaya kaldırdı. Kızı ikna etmesi zaman aldı ama sonunda kızın korkusu yatıştı.

Bu, kızın ona güvenmeye başladığı ya da daha az korktuğu anlamına gelmiyordu. Kız, açık duran kapının yakınındaydı, en ufak bir sorun halinde kapıdan dışarıya fırlamaya hazırdı. Olayı büyütmek istemeyen Quinn kızın uzağında kalmıştı. Çenesi durmadan işliyor, kıza kendi dairesinde oturduğunu yineleyip duruyordu. Kızın onun söylediklerinin tek sözcüğüne bile inanmadığı belliydi, ama Quinn'e ters gitmemek için dinliyordu onu, kuşkusuz konuşa konuşa lafının tükeneceğini ve sonunda gideceğini umuyordu.

"Ben burada bir aydır oturuyorum," dedi kız. "Benim dairem burası. Bir yıllık kontratım var."

"Öyleyse neden bende anahtar var?" diye sordu Quinn, yedinci ya da sekizinci kez. "Bu sizi inandırmıyor mu?"

"O anahtarı elde etmenin yüzlerce yolu var."

"Siz bu evi kiraladığınızda burada birisinin oturduğunu söylemediler mi size?"

"Bir yazar oturuyordu dediler. Ama ortadan kaybolmuş, aylarca kirasını da ödememiş."

"O benim!" diye haykırdı Quinn. "O yazar benim!"

Kız onu soğuk soğuk süzüp güldü. "Yazar mı? Duyduğum en gülünç şey bu. Şu halinize bakın. Hayatımda bundan daha berbat bir şey görmedim."

"Son zamanlarda güç günler geçirdim," diye geveledi Quinn, açıklama yaparcasına. "Ama geçici bir durum bu."

"Ev sahibim bana sizden kurtulduğu için sevindiğini söyledi. İşleri olmayan kiracılardan hoşlanmıyor. Fazla yakıt harcayıp demirbaşları eskitiyorlarmış."

"Eşyalarıma ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Ne eşyası?"

"Kitaplarım. Mobilyam. Kâğıtlarım."

"Hiç bilmiyorum. Herhalde satabildiklerini satıp gerisini de atmışlardır. Ben taşınmadan önce hepsi götürülmüştü."

Quinn tuttuğu soluğunu bıraktı. Kendinin sonuna gelmişti. Bunu hissedebiliyordu şimdi, sanki büyük bir gerçeği şimdi anlamıştı. Geriye bir şey kalmamıştı.

“Bunun ne anlama geldiğinin farkında mısınız?” diye sordu.

“Doğrusu hiç umurumda değil,” dedi kız. “Bu sizin sorununuz, benim değil. Buradan çıkmanızı istiyorum. Hemen. Burası benim evim ve sizin gitmenizi istiyorum. Gitmezseniz polisi çağırır, sizi tutuklatırım.”

Artık hiçbir şeyin önemi yoktu. Akşama kadar orada dikilip kızla tartışsa da dairesini geri alamazdı. Gitmişti evi, kendi de gitmişti, her şey gitmişti. Quinn anlaşılmaz bir şeyler geveledi, zamanını aldığı için kızdan özür diledi, yanından geçip kapıdan çıktı.

13

Olanlar artık umurunda olmadığı için, 69. Sokak'taki binanın sokak kapısı anahtarsız açılınca Quinn hiç şaşırmadı. Dokuzuncu kata çıkıp koridordan Stillmanların dairesine yürüdüğünde daire kapısını açık bulmak da şaşırtmadı onu. En az şaşırtansa evin boş olmasıydı. Daire bomboştu, odalarda hiçbir şey yoktu. Hepsi birbirine benziyordu, tahta bir döşeme ve dört beyaz duvar. Bu durum Quinn'i pek etkilemedi. Bitkindi ve düşünebildiği tek şey gözlerini kapamaktı.

Dairenin arka tarafındaki odalardan birine gitti, burası iki buçuk metreye bir buçuk metre kadar küçük bir odaydı. Sineklik takılmış penceresi aydınlığa bakıyordu, öteki odalardan daha karanlıktı. Odadaki ikinci bir kapıdan içinde bir klozetle bir lavabo bulunan penceresiz küçük bir bölmeye geçiliyordu. Quinn kırmızı defteri yere bıraktı, sağır-dilsizin kalemini cebinden çıkardı, kırmızı defterin üzerine fırlattı. Sonra kol saatini çıkardı ve cebine koydu. Arkasından çırılçıplak soyundu, pencereyi açtı ve giysilerinin hepsini teker teker aydınlığa bıraktı: önce ayakkabısının sağ teki, sonra sol teki, çorabın biri, sonra öteki; gömleği, ceketi, külotu ve pantolonu. Düşerken arkalarından bakmadı, nereye düştüklerini görmek için de bakmadı. Pencereyi kapattı, odanın ortasında yere uzandı ve uyudu.

Uyandığında oda karanlıktı. Quinn aradan ne kadar zaman geçtiğini bilemedi, o günün gecesi miydi yoksa bir sonraki günün gecesi mi? Hatta, "Gece bile olmayabilir," diye düşündü. Belki de yalnızca odanın içi karanlıktı, dışarıda, pencerenin dışında da güneş parlıyordu. Ayağa kalkıp durumu görmek için pencerenin önüne gitmeyi düşündü ama sonra önemi olmadığına karar verdi. Şimdi gece değilse, diye düşündü, daha sonra gece olacak nasılsa. Bu kesindi, pencereden dışarı baksa da bakmasa da yanıt aynı olacaktı. Öte yandan burada, New York'ta geceyse, bir başka yerde kesinlikle güneş parlıyordu. Çin'de örneğin, kuşkusuz öğle sonrasıydı, pirinç işçileri alınlarındaki teri siliyorlardı. Gece ve gündüz göreceli

deyimlerdi, mutlak bir duruma işaret etmiyorlardı. Herhangi bir anda, her ikisi de mevcuttu. Bunu bilmememizin tek nedeni, aynı anda iki yerde birden bulunamamamızdı.

Quinn'in aklından kalkıp öteki odalardan birine gitmek de geçti, ama sonra bulunduğu yerde son derece mutlu olduğunun farkına vardı. Seçtiği nokta çok rahattı, sırtüstü, gözleri açık ve tavana ya da görebilseydi tavan olması gereken yere dikili durumda yatmaktan hoşlandığını anladı. Eksikliğini hissettiği bir şey vardı, o da gökyüzüydü. Açık havada onca gece ve gündüz geçirdikten sonra başının üstündeki gökyüzünün eksikliğini hissediyordu, bunu anladı. Ama artık kapalı yerdeydi, hangi odayı seçip yerleşirse yerleşsin, gökyüzü saklı kalacaktı, çok uzaktan bile olsa görülemeyecekti.

Mümkün olan en son dakikaya kadar orada kalacağını düşündü. Susuzluğunu gidermek için musluktan su alabilirdi, böylece biraz zaman kazanırdı. Eninde sonunda acıkacak ve yemek yemesi gerekecekti. Ama o kadar uzun zamandır kendisini çok az şeye ihtiyaç duymaya alıştırmıştı ki o anın daha birkaç gün gelmeyeceğini biliyordu. Zorunlu olana kadar bunu düşünmemeye karar verdi. Kaygılanmanın anlamı yok, diye düşündü; önemi olmayan şeylerle kendini üzmenin anlamı yoktu.

Bu hikâye başlamadan önceki hayatını düşünmeye çalıştı. O günler öylesine uzakta kalmıştı ki epeyce güçlük çekti. William Wilson adı altında yazmış olduğu kitapları anımsadı. “Bunu yapmış olmam çok tuhaf,” diye düşündü, neden yaptığını merak etti. Yüreğinin derininde, Max Work'ün ölmüş olduğunu anladı. Bir sonraki vakasına giderken bir yerde ölmüştü, Quinn'in içinden üzülmek gelmedi. Bütün bunlar artık çok önemsizdi gözünde. Çalışma masasını ve o masada yazmış olduğu binlerce sözcüğü düşündü. Menajeri olan adamı düşündü ve onun adını anımsayamadığını fark etti. Öyle çok şey silinip gidiyordu ki şimdi, bir bir akılda tutmak çok zordu. Mets'in oyuncularını ve mevkilerini anımsamaya çalıştı ama zihni bulanıktı. Merkezde oynayanın adının Mookie Wilson olduğu geldi aklına, asıl adı William Wilson olan yetenekli genç bir oyuncuydu. Burada ilginç bir şey vardı kuşkusuz. Quinn bir süre bu düşünce üzerinde oyalandı ama sonra vazgeçti. İki William Wilson birbirini götürdü, hepsi buydu, Quinn içinden onlarla vedalaştı. Mets yine sonuncu olacaktı, kimse de üzülmeyecekti.

Bir sonraki uyanışında odanın içine güneş vurmuştu. Yerde, yanında bir tepsi dolusu yiyecek duruyordu, tabakta dumanı tüten şey ızgara bifteğe benziyordu. Quinn bu gerçeği itirazsız kabullendi. Ne şaşırmıştı ne de rahatsız olmuştu bu durumdan. Evet, dedi kendi kendine, buraya benim için yemek bırakılmış olması son derece mümkün. Bunun nasıl ya da neden yapıldığını hiç merak etmiyordu. Odadan çıkıp sorularına yanıt aramak için evin içinde dolaşmak bile gelmedi aklına. Bunun yerine tepsideki yemeği dikkatle inceledi ve iki kocaman dilim bifteğin yanında birkaç tane kızarmış patates, bir tabak kuşkonmaz, taze bir ekmek, salata, bir karaf kırmızı şarap, üçgen kesilmiş peynirler ve tatlı olarak da bir armut bulunduğunu gördü. Beyaz keten bir peçete de vardı, gümüş çatal bıçak da en iyi cinstendi. Quinn yemekleri yedi, ya da yarısını yedi, daha fazlasına gücü yetmemişti.

Yemekten sonra kırmızı deftere yazmaya başladı. Odanın içi karanlık olana kadar yazdı. Tavanın ortasında küçük bir lamba, kapının yanında da elektrik düğmesi vardı ama onu kullanmak Quinn'in aklına gelmedi. Çok geçmeden uykuya daldı. Uyandığında oda güneş içindeydi, yerde de bir tepsi yiyecek daha duruyordu. Yiyeceklerden yiyebildiği kadarını yedi, sonra yeniden kırmızı deftere yazmaya koyuldu.

Bu dönemde deftere geçirdiği notlar çoğunlukla Stillman olayıyla ilgili önemsiz sorulardı. Örneğin Quinn, Stillman'ın 1969 yılında tutuklanmasıyla ilgili gazete haberlerine bakma zahmetine neden girmediğini merak ediyordu. O yıl Ay'a ayak basılmasıyla bu olanların arasında herhangi bir bağlantı olup olmadığını düşündü. Stillman'ın öldüğünü söyleyen Auster'ın sözüne neden inandığını sordu kendine. Yumurtaları düşünmeye çalıştı, "iyi bir yumurta", "yumurta suratlı", "yumurtlamak", "tek yumurta ikizi gibi" cümlecikler yazdı. İlk Stillman yerine ikincisinin peşinden gitseydim acaba ne olurdu, diye düşündü. Yolculukların koruyucu azizi olan Christophorus' un neden 1969 yılında papa tarafından aforoz edildiğini merak etti, tam Ay'a ayak basıldığı yıl. Don Quijote'nin neden sevdiği türde kitaplar yazmak yerine o kitaplardaki serüvenleri yaşamayı yeğlediği sorusu üzerinde düşündü. Kendisinin adının ve soyadının baş harflerinin neden Don Quijote'ninkilerle aynı olduğunu düşündü. Dairesine taşınan kızın, Grand Central Garı'nda kendi yazdığı kitabı okurken gördüğü kız olup olmadığını merak etti. Virginia Stillman'la bağlantı kuramayınca kadının bir başka dedektifi görevlendirip görevlendirmediğini merak etti. "Çekin karşılıksız olduğunu söyleyen

Auster’ın sözüne neden inandım acaba,” dedi. Peter Stillman’ı düşündü ve onun şimdi kendisinin bulunduğu odada yatıp yatmadığını merak etti. Bu vakanın gerçekten kapanıp kapanmadığını ve kendisinin bir biçimde onun üzerinde hâlâ çalışıp çalışmadığını merak etti. Hayatında attığı bütün adımların haritasının neye benzeyeceğini merak etti ve sonunda ortaya hangi sözcüğün çıkacağını.

Karanlık basınca uyudu Quinn, hava aydınlanınca da yemeğini yiyip kırmızı deftere yazdı. Yaptıkları arasında ne kadar zaman geçtiğine hiç emin olamıyordu, çünkü ne günleri sayıyordu ne de saatleri. Ama karanlık aydınlıktan gitgide daha uzun sürüyor gibi geliyordu ona, başlangıçta gün ışığı baskın olsa da ışık artık zayıflamaya, daha uçucu olmaya başlamıştı. İlkönce bunu mevsim değişikliğine verdi. Gün-tün eşitliği olmuştu mutlaka, belki de gündönümü yaklaşıyordu. Ama kış geldi, karanlık-aydınlık dengesinin tersine dönmeye başlaması gerekti, yine de Quinn karanlık saatlerin aydınlık olanları bastırmaya devam ettiğini gördü. Yemeğini yemek ve kırmızı deftere yazmak için ayrılan zaman gitgide kısalıyordu. Sonunda bu sürelerin neredeyse dakikalara indiğini düşündü. Bir keresinde örneğin, yemeğini bitirdiğinde deftere ancak üç cümle yazacak kadar zamanı kaldığını gördü. Bir sonraki aydınlık sürede ancak iki cümle bitirebildi. Zamanını kırmızı deftere ayırabilmek için yemekleri boşverdi, açlığa dayanamayacağını anladığı zaman yiyordu ancak. Ama zaman kısalmayı sürdürüyordu, çok geçmeden karanlık çökmeden ancak bir iki lokma yemeye zaman kalır oldu. Elektriği açmak aklına gelmiyordu, çünkü odada elektrik olduğunu unutalı çok olmuştu.

Karanlığın gitgide arttığı bu dönem, kırmızı defterdeki boş sayfaların tükenmeye başlamasıyla örtüşüyordu. Quinn yavaş yavaş sona yaklaşıyordu. Bir an geldi ki, yazmayı sürdürdükçe, artık bir daha hiçbir şey yazamayacağı zamanın daha çabuk geleceğini anladı. Sözcüklerini dikkatle seçmeye başladı, kendini olabildiğince az sözcükle ve anlaşılır biçimde ifade etmeye çabaladı. Kırmızı deftere ilk başladığında onca sayfayı ziyan ettiğine pişman olmuştu, aslında Stillman konusunda yazmaya kalkıştığı için de pişmandı. Çünkü bu vaka çoktan geride kalmıştı, artık onun üzerinde düşünmeye gerek görmüyordu. Hayatındaki bir başka yerle arasındaki köprüydü o vaka, artık o köprünün üzerinden geçtiğine göre bir anlamı kalmamıştı. Quinn artık kendisiyle ilgilenmiyordu. Yıldızlar hakkında, dünya hakkında, insanlık için beslediği umutlar hakkında

yazıyordu. Sözcüklerinin artık kendisinden koparılıp alındığını hissediyordu, onlar artık dünyanın malıydılar, taşlar, göller ya da çiçekler kadar gerçek ve mutlaktılar. Artık Quinn'le bir ilgileri yoktu. Doğduğu an, annesinin rahminden nasıl yavaşça çekilip alındığı geldi aklına. Dünyanın kendisine sunduğu sayısız iyiliği ve sevdiği bütün insanları anımsadı. Şimdi bütün bu güzellikler dışında hiçbir şeyin önemi kalmamıştı. Bu konuda yazmaya devam etmek istiyor, bunun mümkün olamayacağını bilmek acı veriyordu ona. Yine de kırmızı defterin son sayfasını cesaretle karşılamaya çalışıyordu. "Acaba kalemsiz yazmayı becerebilir miyim," diye düşündü, "yazmak yerine konuşmayı öğrenebilir miyim, bir daha hiç ışık olmasa da karanlığı sesimle doldurup sözcükleri havaya, duvarlara, kentin içine söyleyebilir miyim?"

Kırmızı defterin son cümlesi şöyleydi: "Kırmızı defterde boş sayfa kalmayınca ne olacak?"

Bu noktada hikâye anlaşılmaz oluyor. Başka bilgi yok ve bu son cümleyi izleyen olaylar asla bilinmeyecek. Bir tahminde bulunmak bile budalalık sayılır.

Afrika'ya yaptığım geziden şubat ayında döndüm, New York'a bir kar fırtınası gelmesinden birkaç saat önce. O akşam arkadaşım Paul Auster'ı aradım, en kısa zamanda gidip kendisini görmemi istedi benden. Sesi öylesine ısrarcıydı ki reddetmeye cesaret edemedim, oysa çok yorgundum.

Evine gidince Auster bana Quinn'le ilgili bildiği üç beş şeyi anlattı, sonra da rastlantı sonucu karıştığı bu tuhaf vakayı özetledi. Bu vaka bende saplantı haline geldi, dedi, ne yapması gerektiği hakkında benden öğüt istiyordu. Auster'ın anlattıklarını dinledikten sonra Quinn'e karşı böyle aldırmazca davrandığı için öfkelendim ona, olaylarda daha fazla pay almadığı, başının dertte olduğu bu kadar belli olan bir adama yardımcı olmadığı için azarladım Auster'ı.

Sözlerim belli ki Auster'ın içine işlemişti. "Aslında ben de bu yüzden gelmeni istedim," dedi. Suçluluk duyuyor, içini dökmek istiyordu. Benden başka kimseye güvenemeyeceğini söyledi.

Son birkaç ayı Quinn'in izini sürerek geçirmişti, ama sonuç alamamıştı. Quinn eski dairesinde oturmuyordu, Virginia Stillman'a ulaşma çabaları da sonuçsuz kalmıştı. İşte o zaman ona, gidip Stillmanların evine bir göz atalım, dedim. İçime Quinn'in oraya gitmiş olacağı doğmuştu.

Paltolarımızı sırtımıza geçirdik, dışarı çıktık, Doğu 69. Sokak’a gitmek üzere bir taksi çevirdik. Bir saattir kar yağıyordu, yollar daha şimdiden tehlikeli olmaya başlamıştı. Binaya girmekte zorlanmadık, evine dönmekte olan kiracılardan birinin peşine takıldık. Yukarı çıktık ve bir zamanlar Stillmanların oturduğu dairenin kapısını bulduk. Kapı kilitli değildi. İhtiyatla girdik içeri ve birkaç boş, mobilyasız oda gördük. Arkadaki küçük bir odada, öteki odalar gibi pırıl pırıl olan o küçük odada kırmızı defter yerde duruyordu. Auster defteri yerden aldı, kısaca bir göz attı, Quinn’in defteri olduğunu söyledi. Sonra bana verip saklamamı istedi. Bütün bunlar onu öylesine altüst etmişti ki defteri alıkoymak onu ürkütüyordu. Kendisi okumaya hazır olana kadar defteri saklayacağımı söyledim, ama Auster başını iki yana sallayıp onu bir daha görmek istemediğini belirtti. Sonra evden çıkıp karda yürüdük. Kent bembeyaz olmuştu, kar hiç durmayacakmış gibi yağıyordu.

Quinn’in şimdi nerede olduğu söylemem olanaksız. Elimden geldiğince izledim kırmızı defteri, hikâyede tutarsızlık varsa suçu benimdir. Metinde yer yer güçlükle okunabilen bölümler vardı, ama elimden geleni yaptım ve yorumda bulunmaktan kaçındım. Kırmızı defter, hikâyenin ancak yarısı tabii, her duyarlı okur anlar bunu. Auster’a gelince; onun baştan sona kötü davrandığına inanıyorum. Arkadaşlığımız sona erdiyse suçu kendisinde aramalıdır. Bana gelince; aklım Quinn’de. Hep de öyle olacak. Her nereye kaybolduysa şansı açık olsun.

(1981-1982)

HAYALETLER

İlkönce Mavi var. Sonra Beyaz geliyor, arkasından Siyah; başlangıçtan önce de Kahverengi var. Kahverengi ona ustalık etti, Kahverengi ona işi öğretti, Kahverengi yaşlanınca da yerine Mavi geçti. İşte böyle başlıyor. Yer, New York; zaman, günümüz; her ikisi de değişmez. Mavi her gün bürosuna gidiyor, masasında oturuyor, bir şeyler olmasını bekliyor. Uzunca bir süre bir şey olmuyor, sonra Beyaz adında bir adam kapıdan giriyor ve işte her şey böyle başlıyor.

Vaka oldukça basit görünüyor. Beyaz, Mavi'den Siyah adlı bir adamı izlemesini, gerektiği sürece gözünü onun üstünden ayırmamasını istiyor. Kahverengi için çalışırken Mavi pek çok kişiyi izlemişti, bu da onlardan pek farklı durmuyor, belki öteki işlerin pek çoğundan daha basit.

Mavi'nin bu işe ihtiyacı var. Bu yüzden Beyaz'ın anlattıklarını dinliyor ve fazla soru sormuyor. Konunun evlilikle ilgili ve Beyaz'ın da kıskanç bir koca olduğunu varsayıyor. Beyaz, ayrıntılara girmiyor. Haftada bir rapor istediğini söylüyor, şu genişlikte ve şu uzunlukta kâğıtlara çift kopya olarak yazarak şu numaralı posta kutusuna gönderecektir raporu. Mavi'ye her hafta postayla bir çek ulaştırılacaktır. Sonra Beyaz, Siyah'ın nerede oturduğunu, görünümünün nasıl olduğunu filan anlatıyor. Mavi, bu işin ne kadar süreceğini tahmin ediyorsunuz, diye sorduğunda Beyaz bilmediğini söylüyor. Ben dur diyene kadar, diyor, raporlarını göndermeye devam et.

Mavi'ye haksızlık etmeyelim, bütün bunları bir parça garip buluyor. Ancak bu aşamada birtakım kuşkulara kapıldığını söylemek de doğru olmaz. Yine de Beyaz'la ilgili bazı şeyler gözünden kaçmıyor. Siyah sakalı örneğin ve aşırı kalın kaşları. Sonra şu cildi, pudrayla kaplanmış gibi aşırı beyaz görünüyor. Kılık değiştirmek konusunda Mavi amatör sayılmaz, karşısındakinin maskesinin altını görmekte zorlanmıyor. Ne de olsa öğretmeni Kahverengi'ydi ve zamanında Kahverengi işinin en iyisiydi. Böylece Mavi, yanıldığını, bu vakanın evlilikle ilgisinin olmadığını düşünmeye başlıyor. Ama daha ileri gidemiyor, çünkü Beyaz hâlâ onunla konuşmaktadır, Mavi de dikkatini onun anlattıklarına vermelidir.

Her şey ayarlandı, diyor Beyaz. Siyah'ın evinin tam karşısında küçük bir daire var. Onu kiraladım bile, bugün taşınabilirsiniz. Bu iş sona erene

kadar kirası ödenecek.

İyi fikir, diyor Mavi, anahtarı Beyaz'dan alırken. Böylece bacaklarıma iş düşmeyecek.

Doğru, diye yanıtlıyor onu Beyaz, sakalını sıvazlayarak.

Böylece iş bağlanıyor. Mavi işi kabul ediyor, el sıkışıyorlar. Hatta güvenini kanıtlamak için Beyaz, Mavi'ye on tane ellilik doları avans olarak veriyor.

Her şey böyle başlıyor işte. Genç Mavi, bir de Beyaz adında bir adam, ki Beyaz'ın aslında başka biri olduğu bellidir. Beyaz gittikten sonra, bunun önemi yok, diyor Mavi kendi kendine. Eminim ki kendine göre nedenleri vardır. Hem bana ne. Ben aklımı işime vermeliyim.

1947 yılının 3 Şubat'ıdır. Bu vakanın yıllarca süreceğini Mavi bilemez elbette. Ama bugün de geçmiş kadar karanlıktır ve aynen gelecek kadar bilinmezlerle doludur. Dünya böyledir işte: Adımlar birer birer atılır, sözcükler teker teker söylenir. Bu noktada Mavi'nin bilmesi mümkün olmayan şeyler vardır. Çünkü bilgi yavaş edinilir, edinildiğinde de çoğunlukla büyük kişisel özveriler pahasına olur.

Beyaz, bürodan çıkıyor, biraz sonra da Mavi telefonu eline alıp müstakbel Bayan Mavi'yi arıyor. Ortadan kaybolacağım, diyor sevgilisine. Bir süre benimle bağlantı kuramazsan merak etme. Hep seni düşüneceğim.

Mavi, raftan küçük gri bir el çantası indiriyor, içine otuz sekizliğini, bir dürbün, bir defter ve mesleğinin gerektirdiği öteberiyi koyuyor. Sonra masasını toparlıyor, kâğıtlarını düzenliyor, bürosunu kilitliyor. Çıkıp Beyaz'ın kendisi için tuttuğu daireye gidiyor. Adresin önemi yok. Brooklyn Heights semti diyelim isterseniz, bir şey demiş olmak için. Orada, köprüden pek uzakta olmayan, pek ayakaltı olmayan, sakin bir sokak, Turuncu Sokak olabilir örneğin. Walt Whitman, *Çimen Yaprakları*'nın ilk baskısını 1855 yılında bu sokakta dizmişti; Henry Ward Beecher da kırmızı tuğlalı kilisesindeki kürsüden köleliğe karşı konuşmasını burada yapmıştı. Bu kadar yerel bilgi yeter.

Kahverengi taştan yapılma dört katlı bir binanın üçüncü katında, küçük bir stüdyo dairedir kiralanan. Dairenin eksiksiz döşenmiş olduğunu görmek Mavi'yi sevindiriyor, odada dolaşıp mobilyaları incelerken oradaki her şeyin yeni olduğunu görüyor: yatak, masa, koltuk, halı, çarşaflar, mutfak gereçleri, her şey. Gardıropta asılı tam takım giysiler de vardır, bu giysilerin kendisi için mi bırakıldığını merak eden Mavi onları deniyor ve üzerine

oturduklarını görüyor. Daha büyük evler gördüm, diyor kendi kendine, odayı adımlarken, ama burası çok sevimli, çok.

Sokağa çıkıyor, karşı kaldırıma geçiyor ve oradaki binaya giriyor. Girişteki posta kutularında Siyah'ın adını arayıp buluyor: Siyah – 3. kat. Şimdilik iyi gidiyor. Sonra odasına dönüyor ve işe koyuluyor.

Pencerenin perdelerini aralayarak dışarı bakıyor ve Siyah'ın sokağın karşısındaki odasında bir masanın başında oturduğunu görüyor. Görebildiği kadarıyla Siyah'ın yazı yazmakta olduğunu tahmin ediyor. Dürbünle bakınca tahmini doğrulanıyor. Ama dürbünün mercekleri neler yazıldığını gösterecek kadar güçlü değil, öyle olsalar bile Mavi o yazıyı tersten okuyabileceğinden kuşkulu. Bu yüzden, emin olabildiği tek şey, Siyah'ın bir deftere kırmızı mürekkepli bir dolmakalemle yazdığıdır. Mavi kendi defterini çıkarıp şunu yazıyor: 3 Şubat, saat 15.00. Siyah masasında yazı yazıyor.

Siyah ara sıra işine ara verip camdan dışarı bakıyor. Bir ara Mavi onun gözlerini kendisine diktiğini sanıp kenara çekiliyor. Ama dikkat edince onun boş boş baktığını fark ediyor, gördüğünü değil de bir şey düşündüğünü işaret etmektedir bu bakış, her şeyi görünmez kılan, onları içine almayan bir bakıştır. Siyah oturduğu iskemleden ara sıra kalkıyor, odanın görünmeyen bir yerinde gözden kayboluyor, bir köşeye gittiğini tahmin ediyor Mavi, ya da banyoya, ama uzun zaman kalmıyor orada, hemen arkasından masasına dönüyor. Bu böylece birkaç saat sürüyor, onca çabadan sonra Mavi hiçbir şey öğrenmiş olmuyor. Saat altıda defterine ikinci cümleyi yazıyor: Saatlerdir aynı şey.

Mavi sıkılmasa da engellenmiş hissediyor kendini. Siyah'ın yazdıklarını okuyamadığı sürece hiçbir şey elde edemeyecektir. Belki de bu adam deli, diye düşünüyor Mavi. Dünyayı havaya uçurmayı planlıyor olabilir. Belki bu yazdıkları onun gizli formülüyle ilgilidir. Ama bu çocukça düşüncelerden utanıyor Mavi. Bir şeyler öğrenmek için henüz çok erken, diyor kendi kendine, ve şimdilik bir sonuca varmamaya karar veriyor.

Aklı oraya buraya gidiyor, sonunda müstakbel Bayan Mavi üzerinde odaklanıyor. O gece dışarı çıkmayı planladıklarını anımsıyor, bugün Beyaz büroya gelmeseydi ve bu yeni vaka olmasaydı şimdi sevgilisiyle olacaktı. Önce 39. Sokak'taki Çin lokantası, orada çubuklarla boğuşacak ve masanın altında el ele tutuşacaklardı, sonra Paramount Sineması'nda iki seans. Kısacık bir an sevgilisinin yüzü şaşırtıcı bir berraklıkta aklına düşüyor (yere

bakarak gülerken, şaşırmış gibi yaparken), o zaman Mavi bu küçük odada Tanrı bilir kaç saat oturmak yerine onunla olmayı istediğini anlıyor. Gevezelik etmek için ona telefon etmek geçiyor aklından, duraksıyor, ve sonra vazgeçiyor. Zayıf görünmek istemiyor. Sevgilisi onun kendisine ne kadar ihtiyacı olduğunu anlarsa Mavi üstünlüğünü kaybetmeye başlayacaktır, bu da iyi olmaz. Erkek hep kadından daha güçlü olmalıdır.

Siyah masanın üstünü temizlemiş, yazı malzemesinin yerine yemeklerini koymuştur. Lokmalarını ağır ağır çiğneyerek oturuyor orada, gözlerini boşluğa dikip pencereden dışarı bakıyor. Yiyecekleri gören Mavi de acıktığını anımsıyor ve mutfak dolaplarında yiyecek bir şeyler arıyor. Bir kutu konserve türlüde karar kılıp yemeğin suyuna da bir dilim beyaz ekmek bandırıyor. Yemekten sonra Siyah'ın biraz dışarı çıkacağını ummaktadır. Karşıdaki odada ansızın telaşlı koşuşturmalar görünce umudu artıyor. Ama sonu gelmiyor. On beş dakika sonra Siyah yine masanın başına oturmuş, kitap okumaya başlamıştır. Yanı başındaki lamba yandığı için Mavi, Siyah'ın yüzünü öncesine kıyasla daha iyi görmektedir. Mavi, Siyah'ın kendisiyle aşağı yukarı aynı yaşta olduğunu tahmin ediyor, aralarında olsa olsa bir iki yıl fark vardır. Yani, yirmili yaşlarının sonunda ya da otuzlarının başındadır. Siyah'ın hoş bir yüzü olduğunu düşünüyor, her gün sokakta karşılaşılan binlerce yüzden farkı yoktur. Bu, Mavi'yi hayal kırıklığına uğratıyor, çünkü içten içe hâlâ Siyah'ın delinin biri olmasını ummaktadır. Mavi dürbünle bakıyor ve Siyah'ın elindeki kitabın adını okuyor. Henry David Thoreau'nun *Doğal Yaşam ve Başkaldırı* adlı kitabıdır. Mavi daha önce o kitabın adını duymamıştır, defterine özenle kaydediyor bu adı.

Akşam boyunca böyle sürüp gidiyor; Siyah okuyor, Mavi de onu seyrediyor. Saatler geçtikçe Mavi'nin morali bozuluyor. Böyle boş boş oturmaya alışık değildir, karanlıkta kaldıkça sinirleri bozulmaya başlıyor. O hep ayakta olmayı seviyor, oradan oraya gitmeyi, bir şeyler yapmayı. Patronu Kahverengi ona ne zaman yerleşik bir görev verse, ben Sherlock Holmes tipi değilim, derdi. Dişlerimi geçirebileceğim bir görev verin bana. Artık kendi kendinin patronu olduğunda üstlendiği işe bakın: boş boş oturmak. Çünkü birini okurken ve yazarken izlemek aslında hiçbir şey yapmamaktır. Mavi'nin neler olduğunu anlamasının tek yolu, Siyah'ın zihnine girmek, ne düşündüğünü görmektir, bu ise kuşkusuz mümkün değildir. Bu yüzden Mavi, azar azar, kendi zihninin eski günlere kaymasına izin veriyor. Kahverengi'yi düşünüyor, birlikte çalıştıkları bazı vakaları

anımsıyor, eski zaferlerini aklına getirip keyifleniyor. Örneğin Redman olayı; çeyrek milyon doları zimmetine geçiren banka veznedarının izini bulmuşlardı. Bu olayda Mavi müşterek bahis düzenleyen biri numarası yapıp Redman'ı bahse girmek için kandırmıştı. Paranın, bankadan çalınan banknotlardan biri olduğu anlaşılmış, adam da cezasını bulmuştu. Gri olayı daha da iyiydi. Gri bir yılı aşkın zamandır kayıptı, karısı da onun ölmüş olduğunu kabullenmek üzereydi. Mavi bütün normal yollardan araştırma yapmış ama eli boş dönmüştü. Sonra, günün birinde, son raporunu yazmak üzereyken, Gri'nin bir daha evine dönmeyeceğine ikna olmuş karısından iki blok bile uzakta olmayan bir barda rastlamıştı adama. Gri'nin adı artık Yeşil'di ama Mavi buna rağmen onun Gri olduğunu anlamıştı, çünkü üç aydır o adamın bir fotoğrafını yanında taşıyordu ve yüzünü ezbere biliyordu. Bellek kaybı olduğu ortaya çıktı. Mavi, Gri'yi alıp karısına götürdü, adam karısını hatırlamasa da, ben Yeşil'im diye ısrar etse de kadından hoşlandı ve birkaç gün geçmeden de ona evlenme teklif etti. Böylece Bayan Gri, Bayan Yeşil oldu, aynı adamla ikinci kez evlendi; Gri geçmişi hatırlamasa da –ve her şeyi unuttuğunu inatla yadsısa da– bu onu şimdiki zamanda rahatça yaşamaktan alıkoyamadı. Gri, önceki yaşamında mühendislik yapıyordu. Yeşil olaraksa iki blok ötedeki barda barmen olarak çalışıyordu. İçkileri karıştırmaktan hoşlanıyorum, diyordu, bara gelenlerle konuşmaktan da, başka bir şey yapmayı hayal bile edemiyordu. Ben barmen olmak için doğmuşum, demişti Kahverengi'yle Mavi'ye düğününde, onlar kim oluyordu da kendisinin hayatını nasıl kullanacağına itiraz ediyorlardı?

Eski günler güzeldi, diyor şimdi Mavi kendi kendine, sokağın karşısındaki odasında Siyah'ın ışığı kapatmasını izlerken. Tuhaf değişiklikler ve eğlenceli rastlantılarla dolu. Eh, her vaka böyle heyecan verici olmaz. İyisi de var kötüsü de.

İyimserliğini hiç yitirmeyen Mavi ertesi sabah uyandığında keyiflidir. Dışarıda, sakin sokağa kar yağmaktadır, her yer bembeyaz olmuştur. Siyah'ın, pencerenin önündeki masada kahvaltı etmesini ve *Doğal Yaşam ve Başkaldırı*'dan birkaç sayfa daha okumasını izledikten sonra onun odanın arka tarafına çekildiğini, sonra sırtında paltosuyla camın önüne geldiğini görüyor. Saat sekizi biraz geçmektedir. Mavi şapkasını, paltosunu, atkısını ve botlarını alıyor, alelacele giyiyor hepsini ve Siyah'tan bir dakika kadar sonra aşağı inip sokağa çıkıyor. Rüzgârsız bir sabahtır, ortalık öylesine sessizdir ki, ağaçların dallarına inen karın sesini duyuyor. Sokakta kimse

yoktur, Siyah'ın ayakkabıları beyaz kaldırımda derin izler bırakmıştır. Mavi ayak izlerinin peşinden köşeyi dönüyor, Siyah'ın havanın tadını çıkarırcasına yandaki sokakta salına salına yürüdüğünü görüyor. Kaçmak üzere olan birine benzemiyor, diye düşünen Mavi de adımlarını yavaşlatıyor. İki sokak sonra Siyah ufak bir bakkal dükkânına giriyor, orada on on iki dakika kalıyor, sonra ağzına kadar dolu iki kahverengi kâğıt torbayla çıkıyor dışarı. Karşı kaldırımda bir kapı eşiğinde duran Mavi'yi fark etmeksizin geldiği yolu izleyerek Turuncu Sokak'a doğru yürümeye başlıyor. Fırtınaya karşı stok yapıyor, diye düşünüyor Mavi. Siyah'la bağlantısını yitirme pahasına, aynı işi görmek üzere dükkâna giriyor. Bu bir tuzak değilse, diye düşünüyor, ve Siyah aldığı malları çöpe atıp ortadan kaybolmayacaksa mutlaka evin yolunu tutmuştur. Bu yüzden Mavi de alışverişini yapıyor, yandaki dükkâna uğrayıp bir gazeteyle birkaç dergi alıyor, sonra Turuncu Sokak'taki odasına dönüyor. Siyah elbette pencerenin önündeki masasındadır, bir gün önceki gibi defterine yazı yazmaktadır.

Kar nedeniyle görüş zayıftır, Siyah'ın odasında olanları seçmekte zorlanıyor Mavi. Dürbünün bile pek yararı olmuyor. Karanlık bir gündür, dinmek bilmeyen karın arasından Siyah karşıda bir gölge olarak kalıyor. Mavi uzun bir bekleyişe razı oluyor, gazetesiyle dergilerini alıp koltuğa yerleşiyor. *Gerçek Dedektif* dergisinin sadık bir okurudur, bir ay bile sektirmemeye çalışır. Şimdi bol zamanı olduğu için derginin yeni sayısını baştan sona okuyor, hatta küçük ilanları ve arka sayfalardaki reklamları bile atlamıyor. Çeteler ve gizli ajanlarla ilgili yazılar arasında Mavi'yi duygulandıran kısa bir haber yer almaktadır, dergiyi okuyup bitirdikten sonra bile Mavi'nin aklı o yazıda kalıyor. Anlatıldığına göre, yirmi beş yıl önce, Philadelphia dışında bir ormanlık arazide küçük bir erkek çocuğun cesedi bulunur. Polis bu vaka üzerinde hemen çalışmaya başlasa da bir ipucu bulamaz. Hiçbir şüpheli yakalayamadıkları gibi küçük çocuğu da teşhis edemezler. Kim olduğu, nereden geldiği, neden orada bulunduğu: Bütün bu sorular yanıtsız kalır. Sonunda bu olayın dosyası kapanır; çocuğun cesedi üzerinde otopsi yapmakla görevlendirilen tahkikat memuru da olmasa bu olay tümüyle unutulup gidecektir. Gold adındaki bu adam bu cinayeti kafasına takar. Çocuk gömülmeden önce suratının kalıbını çıkartır, ondan sonra da bütün boş zamanlarını bu muammaya ayırır. Yirmi yıl sonra emekliliği gelir, işinden ayrılır ve her dakikasını bu olayla meşgul olarak geçirir. Ama işler yolunda gitmez. Hiçbir ilerleme kaydedemez, cinayetin

çözümüne bir adım bile yaklaşamaz. *Gerçek Dedektif* dergisindeki yazıda, bu küçük oğlan hakkında bilgi verecek kişilere adamın iki bin dolar ödeyeceği bildirilmektedir. Dergide ayrıca çocuğun ölü suratından alınmış maskeyi elinde tutan adamın bulanık, rötuşlu bir fotoğrafı da vardır. Adamın gözlerinde öylesine tekinsiz ve yalvaran bir bakış vardır ki Mavi gözlerini ondan alamaz. Gold iyice yaşlanmıştır, bu vakayı çözmeden ölmekten korkmaktadır.

Bu hikâye, Mavi'yi çok etkiliyor. Mümkün olsa elindeki işi bırakacak ve Gold'a yardım etmeye çalışacaktır. Böyle adamların sayısı fazla değil, diye düşünüyor. Çocuk, Gold'un oğlu olsaydı bütün bunların bir anlamı olacaktı: intikam, kesin ve basit, ve herkes anlardı bunu. Ama çocuk Gold için bir yabancıydı, demek ki işin kişisel bir yanı yoktu, gizli bir nedene işaret eden bir şey de. Mavi'yi etkileyen de bu düşüncedir. Gold, bir çocuk katilinin ceza almadan serbestçe dolaşabileceği bir dünya istememektedir, katil şimdi artık hayatta olmasa bile, hatayı düzeltmek için Gold kendi hayatını ve mutluluğunu feda etmeye hazırdır. Mavi bir süre küçük çocuğu düşünüyor, neler olduğunu tahmin etmeye çalışıyor, çocuğun neler hissetmiş olabileceğini hissetmeye çalışıyor ve sonra birden aklına katilin, çocuğun annesi ya da babası olabileceği geliyor, yoksa çocuğun kaybolduğu polise bildirilirdi. Bu durumda işler daha da sarpa sarar, diye düşünüyor Mavi, bunu düşünürken midesi bulanmaya başlıyor, Gold'un bütün o yıllar boyunca neler hissettiğini tamamen anlıyor, yirmi beş yıl önce kendisinin de küçük bir çocuk olduğunu, o çocuk yaşasaydı kendi yaşında olacağını fark ediyor. O ölen ben olabilirdim, diye düşünüyor, o küçük çocuk ben olabilirdim. Ne yapacağını bilemediğinden dergideki resmi kesiyor ve yatağının üzerinde duvara yapıştırıyor.

İlk günler böyle geçiyor. Mavi, Siyah'ı gözetliyor, pek bir şey olmuyor. Siyah yazıyor, okuyor, yemek yiyor, mahallede kısa gezintilere çıkıyor, Mavi'nin varlığını fark etmemiş görünüyor. Mavi ise kaygılanmamaya çalışıyor. Siyah'ın gizlendiğini, uygun an gelene kadar zaman geçirdiğini tahmin ediyor. Mavi tek başına çalıştığı için kendisinden bütün gün gözü açık olmasının beklenmediğini anlıyor. Ne de olsa insan kimseyi günün yirmi dört saati gözleyemez. Uyumanız, yemek yemeniz, çamaşırınızı yıkamanız filan için zamana ihtiyacınız vardır. Beyaz, Siyah'ın yirmi dört saat gözetlenmesini istemiş olsaydı iki üç kişi tutardı, bir tek kişi değil. Ama Mavi tek başınadır, ancak elinden geleni yapabilecektir.

Sakinleşmeye çalışsa da kaygılanmaya başlamıştır. Çünkü eğer Siyah gözetlenecekse, her günün her saati gözetlenmesi gerekir. Sürekli gözetim altında tutulmadığı takdirde hiç gözetlenmese de olur. Tablonun değişmesi için fazla bir şeye gerek yok, diye mantık yürütüyor Mavi. Bir anlık dikkatsizlik –yan tarafa bakması, başını kaşımak için gözlerini çevirmesi, bir ufacık esneme– ve buyurun, Siyah gizlice çekip gider ve tasarladığı kötülük her ne ise onu işleyiverir. Böylesi anlar olacaktır elbette, her gün böyle yüzlerce, hatta binlerce an yaşanacaktır. Mavi kaygı verici buluyor bunu, bu sorunu kafasında ne kadar evirip çevirse de bir çözüme ulaşamıyor. Ama onu tasalandıran yalnızca bu değil.

Bugüne kadar Mavi böyle boş oturma fırsatı bulmamıştır, yeni tanıştığı bu tembellik yüzünden ne yapacağını bilmez durumdadır. Hayatında ilk kez kendisiyle baş başa kalmıştır, elini atacağı hiçbir şey yoktur, dakikalar birbirinin aynı geçmektedir. Kendi iç dünyası üzerinde daha önce pek kafa yormamıştır, var olduğunu hep bilse de o dünya bilinmedik bir kütle olarak kalmıştır, keşfedilmemiş ve karanlıktır, kendisine karşı bile. Kendini bildi bileli her şeyin yüzeyinden hızla geçmiştir, yalnızca algılamak için dikkat etmiştir o yüzeylere, birini ölçüp biçtikten sonra ötekine atlamıştır, dünyayı olduğu gibi kabul edip zevk almıştır, var olmalarından başka bir şey beklememiştir nesnelerden. Bugüne kadar bu nesneler gün ışığının önünde keskinleşen hatlarıyla ne olduklarını ona açık seçik anlatmışlardır: Salt kendileridir onlar, başka bir şey değil; bu yüzden de hiçbirinin önünde asla oyalanmamış, ya da ikinci bir kez göz atmamıştır. Şimdi, ansızın, dünya adeta ondan geri çekilmişken, Siyah adında ne olduğu belirsiz bir gölge dışında görecek fazla bir şey olmadan, daha önce aklına hiç gelmeyen şeyleri düşündüğünü fark ediyor ansızın, bu da onu kaygılandırmaya başlıyor. Burada düşünmek sözcüğü fazla kaçarsa, biraz daha hafif bir terim –örneğin spekülasyon– kullanmak uygun düşebilir. Latince *speculatus* kökeninden gelme spekülasyon, ki anlamı gözlemek, bakmaktır, ayna anlamına gelen *spekulum* sözcüğüyle ilintilidir. Sokağın karşısındaki Siyah'ı gözetlerken Mavi sanki bir aynaya bakar gibidir, bir başkasını gözetlemek yanında aynı zamanda kendisini de gözetlediğini anlıyor. Hayatı birdenbire o kadar yavaşlamıştır ki Mavi daha önce dikkatinden kaçmış olan şeyleri şimdi görebilmektedir. Örneğin her gün odanın içinden geçen ışığın yörüngesi, güneşin belli saatlerde odasının tavanının karşı köşesinde karı yansıtması. Kalp atışları, soluğunun sesi, gözlerini

kırpıştırması; Mavi şimdi bu küçük ayrıntıların farkında, onları ne kadar görmezden gelmeye çalışsa da üst üste yinelenen anlamsız bir cümle gibi aklından çıkmıyorlar. Bu cümlenin doğru olmadığını biliyor, ama o cümle sanki yavaş yavaş anlam kazanıyor.

Siyah'a, Beyaz'a, yerine getirmesi için tutulduğu göreve bakan Mavi şimdi bazı kuramlar çıkarmaya başlıyor. Birtakım hikâyeler uydurmanın zaman geçirtmenin ötesinde zevk veren bir şey olduğunu keşfediyor. Belki de Beyaz'la Siyah kardeştir, diye düşünüyor, ve ortada büyük bir miktar para vardır, bir miras örneğin, ya da bir ortaklığa yatırılmış bir sermaye. Belki de Beyaz, Siyah'ın ehliyetsiz olduğunu kanıtlamak, onu bir akıl hastanesine kapattırmak ve ailesinin servetini kendi yönetmek istiyordur. Ancak Siyah buna kanmayacak kadar akıllıdır, bir yere gizlenir, bu baskının azalmasını bekler. Mavi'nin kafasında geliştirdiği ikinci bir kuramda Beyaz ile Siyah rakiptirler, her ikisi de aynı hedefe yönelmişlerdir, bilimsel bir sorunun çözümüne örneğin; Beyaz, kendisine bir numara yapılmadığından emin olmak için Siyah'ı gözetlettirmektedir. Bir başka hikâyede ise Beyaz, Federal Araştırma Bürosu'na ya da bir başka casusluk örgütüne –yabancı bir örgüt de olabilir– ihanet eden bir ajandır, üstleri tarafından pek de onaylanmayan önemsiz bir araştırmayı kendi başına yürütmeye kalkışmıştır. Kendi adına bu işi yürütmesi için Mavi'yi işe alarak Siyah'ın gözetlendiğini sır olarak tutabilir, aynı zamanda kendi normal görevlerini yerine getirmeyi de sürdürebilir. Bu hikâyelerin listesi günden güne uzuyor, Mavi bazen kafasındaki ilk hikâyelerden birine dönüyor, o hikâyeye bazı ayrıntılar katıyor, eklemeler yapıyor, bazen de yepyeni bir hikâyeye geçiyor. Cinayet planları örneğin ve büyük miktarda fidyeler karşılığında adam kaçırma planları. Günler geçtikçe Mavi, bu hikâyelerin sonunun gelmeyeceğini fark ediyor. Çünkü Siyah, bir tür boşluktan başka bir şey değildir, nesnelerin dokusunda bir deliktir o, bu deliği hangi hikâye olsa doldurur.

Ama Mavi, doğru sözlüdür. Gerçek hikâyeyi öğrenmeyi her şeyden çok istediğini biliyor. Öte yandan daha işin başında olduğu için sabır göstermesi gerektiğini de biliyor. Bu nedenle bulunduğu yere yavaş yavaş yerleşiyor, her geçen gün durumuna daha da alışıyor, uzun bir bekleyiş olacağı gerçeğini iyice benimsiyor.

Ne yazık ki müstakbel Bayan Mavi'yi düşünmek, artmakta olan iç huzurunu zaman zaman bozuyor. Mavi onu her zamankinden de çok özlemekte, ama hiçbir şeyin bir daha eskisi gibi olmayacağını da seziyor.

Böyle bir duyguya nereden kapıldığını bilmiyor. Ancak, düşüncelerini Siyah üzerinde, odası üzerinde, üzerinde çalıştığı vaka üzerinde topladığında hoşnutluk hissetse de müstakbel Bayan Mavi ne zaman bilinçaltının derinlerinden çıksa paniğe benzer bir duyguya kapılıyor. Dinginliği ansızın ürküye dönüşüyor, çıkış yolu bulma umudunun olmadığı karanlık, mağaramsı bir yere düştüğünü hissediyor. Neredeyse her gün içinden telefonu eline alıp onu aramak geçiyor, gerçekten bir temasları olursa belki de büyünün bozulacağını düşünüyor. Oysa günler geçse de Mavi ona telefon etmiyor. Bu da ayrıca kaygılandırıyor onu, çünkü hayatında daha önce hiç apaçık arzuladığı bir şeyi yapmaya böylesine isteksiz olduğu bir zaman olduğunu anımsamıyor. Değişiyorum, diye düşünüyor. Yavaş yavaş eski Mavi olmaktan çıkıyorum. Bu yorum yüreğine biraz su serpiyor, en azından bir süreliğine, ama sonunda kendisini eskisinden de tuhaf hissediyor. Günler geçtikçe müstakbel Bayan Mavi'nin resimleri kafasının içinden çıkmaz oluyor, özellikle de geceleri ve odasının karanlığında, gözleri açık sırtüstü yatarken onun bedenini santim santim yaratıyor zihninde, ayaklarından ve ayak bileklerinden başlıyor, bacaklarından, kalçalarından yukarı çıkıyor, karnından göğüslerine tırmanıyor ve sonra, o bedenin yumuşaklığında mutlu mutlu gezinip kalçalarına iniyor, sonra yeniden yukarı çıkıp sırtında dolaşıyor, ensesini buluyor, öne dolanıp yuvarlak, gülümseyen yüzüne geliyor. Acaba şu anda ne yapıyor, diye düşünüyor bazen. Ve bütün bunlara ne diyor? Ama tatmin edici bir yanıt bulamıyor. Siyah'la ilgili olgulara denk düşecek pek çok hikâye uydurmayı becerse de iş müstakbel Bayan Mavi'ye gelince tam bir sessizlik, karmaşa ve boşluk hüküm sürüyor.

İlk raporunu yazacağı gün geliyor. Bu tür raporlar Mavi için çocuk oyuncağıdır, bugüne kadar zorluk çektiği olmamıştır. Yöntemi, dış olgulara bağlı kalmak, her sözcük tanımladığı şeye bire bir denk geliyormuş gibi olayları tanımlamak ve konuyu daha fazla kurcalamamaktır. Mavi için sözcükler saydamdır, dünyayla arasında duran kocaman pencerelerdir, bugüne kadar onun manzarasını asla engellememişlerdir, hatta varlıklarını bile hissettirmemişlerdir. Ah, camın biraz lekelendiği, Mavi'nin de camın şurasını ya da burasını temizlemesi gerektiği olmuştur ama doğru sözcüğü bulduğunda her şey aydınlanmıştır. Daha önce defterine yazdığı notlardan yararlanarak, belleğini tazelemek için onları gözden geçirerek ve uygun ifadelerin altını çizerek, tutarlı bir bütün yaratmaya çalışır, fazlalıkları atar,

meselenin özünü geliştirir. Bugüne kadar yazdığı bütün raporlarda eylem yoruma baskındır. Örneğin: Söz konusu kişi Columbus Circle'dan Carnegie Hall'a yürüdü. Ne havadan söz eder, ne trafikten, söz konusu kişinin kafasından neler geçebileceğini tahmin etmeye bile kalkışmaz. Rapor, bilinen ve kanıtlanabilir gerçeklerle sınırlıdır, bu sınırların ötesine geçmeye çalışmamıştır.

Siyah vakasının gerçekleriyle yüz yüze gelince Mavi durumunun farkına varıyor. Defteri vardır elbette, ama neler yazdığını görmek için defteri gözden geçirince ne kadar az ayrıntı olduğunu görüp hayal kırıklığına uğruyor. Sanki sözcükleri, gerçekleri bulup apaçık ortaya koyacaklarına onların kaybolmalarına neden olmuşlardır. Daha önce Mavi'nin başına böyle bir şey gelmemiştir. Karşıya bakıyor ve Siyah'ın her zamanki gibi masasında oturduğunu görüyor. Siyah da o sırada camdan dışarı bakmaktadır, Mavi birden artık eski usullere bağlı kalamayacağını anlıyor. İpuçları, koşturmaca, araştırma rutini, artık bunların hiçbirinin önemi olmayacaktır. Ama sonra, bunların yerine neyin geçeceğini tasarlamaya çalıştığında bir sonuca ulaşamıyor. Bu evrede Mavi yalnızca vakanın ne olmadığını tahmin edebilir. Ne olduğunu söylemekse gücünün ötesindedir.

Mavi daktilosunu masanın üzerine koyuyor ve fikir üretmeye, kendini elindeki işe vermeye çalışıyor. Geçen haftanın gerçeklere uygun bir dökümünü yaparsa belki de Siyah'la ilgili uydurduğu hikâyelerin de bu dökümün içinde yer alacağını düşünüyor. Rapora yazacak pek fazla şey olmadığından, hayal dünyasına yapacağı bu gezintiler en azından olup bitene bir renk katabilecektir. Ama Mavi düşündüğünü yapmıyor, bu hikâyelerin Siyah'la bir ilgisinin olmadığını anlamıştır. Ne de olsa kendi hayat hikâyem değil bu, diyor. Ben Siyah'ı yazmalıyım, kendimi değil.

Yine de bu düşünce sapkın bir kışkırtma gibi beliriyor karşısında, ondan kurtulmak için Mavi'nin bir süre kendi kendisiyle mücadele etmesi gerekiyor. Başa dönüyor ve adım adım vakanın üzerinden geçiyor. Kendisinden isteneni yapmaya kararlı olarak raporunu titizlikle eski usulde yazıyor, her ayrıntıyı öylesine özenle ve kılı kırk yararak ele alıyor ki, bitirmeyi başardığında aradan saatler geçmiş oluyor. Sonucu yeniden okurken her şeyin doğru göründüğünü itiraf etmesi gerekiyor. Ama neden böyle tatminsizlik hissetmektedir, yazdıkları onu neden böyle rahatsız etmektedir? Kendi kendine, bu olanlar aslında olmamıştır, diyor. Rapor

yazma deneyiminde ilk kez, sözcüklerin mutlaka işe yaramak durumunda olmadığını, açıklamak istedikleri şeyleri örtebileceklerini keşfediyor. Odada çevresine bakınıyor ve dikkatini teker teker bazı nesnelerde topluyor. Lambayı görüyor ve kendi kendine, lamba, diyor. Yatağı görüyor ve kendi kendine, yatak, diyor. Defteri görüyor ve kendi kendine, defter, diyor. Lambaya yatak demek doğru değil, diye düşünüyor, ya da yatağa lamba. Yo, bu sözcükler temsil ettikleri şeye tıpatıp uymaktadırlar, Mavi onları ağzından çıkarır çıkarmaz derin bir tatmin duyuyor, sanki az önce dünyanın var olduğunu kanıtlamıştır. Sonra sokağın karşı tarafına bakıyor ve Siyah'ın penceresini görüyor. Pencere karanlıktır, Siyah uykudadır. İşte sorun bu, diyor Mavi kendi kendine, cesaretini toplamaya çalışırken. Bu, başka bir şey değil. Siyah orada, ama onu görmek olanaksız. Onu gördüğümde bile sanki ışıklar sönük gibi oluyor.

Raporunu bir zarfa koyup ağzını kapatıyor ve dışarı çıkıyor. Köşe başına yürüyor, zarfı posta kutusuna atıyor. Dünyanın en akıllı insanı olmayabilirim, diyor, ama elimden geleni yapıyorum, elimden geleni yapıyorum.

Sonra kar erimeye başlıyor. Ertesi sabah pırıl pırıl bir güneş çıkıyor, ağaçlara kümelenmiş serçeler cıvıldaşıyorlar, Mavi, çatının kenarından, dallardan, elektrik direklerinden damlayan suyun ruhu okşayıcı sesini duyuyor. Birden, ilkbahar çok uzak gibi durmuyor. Birkaç hafta sonra, diyor kendi kendine, her sabah bu sabah gibi olacak.

Siyah, güzel havadan yararlanıp her zamankinden daha uzaklara yürüyor, Mavi de peşinden gidiyor. Yeniden hareket halinde olmak Mavi'yi rahatlatıyor, Siyah yoluna devam ederken Mavi, kasları iyice açılana kadar bu gezintinin bitmemesini diliyor. Yürüyüş meraklısı olduğunu tahmin etmek güç değil, sabah havasında bacaklarının hareket ettiğini hissetmek içini sevinçle dolduruyor. Brooklyn Heights'ın dar sokaklarında yürürlerken Siyah'ın evinden gitgide uzaklaştığını görmek Mavi'yi iyice heveslendiriyor. Ama sonra, birden keyfi kaçıyor. Siyah, Brooklyn Köprüsü'ndeki yaya yoluna çıkan merdiveni tırmanmaya başlayınca Mavi onun suya atlamayı planladığını düşünüyor. Olur böyle şeyler, diyor kendi kendine. Adamın biri köprünün üstüne çıkar, rüzgârın ve bulutların arasında dünyaya son bir kez göz atar, sonra suya atlar, suya değer değmez kemikleri kırılır, bedeni paramparça olur. Bu görüntü karşısında tıkanıp kalıyor Mavi, uyanık olmalıyım, diyor kendine. Bir şey olursa, tarafsız gözlemci rolünden

vazgeçip çıkıp müdahale edeceğim, diye karar veriyor. Çünkü Siyah'ın ölmesini istememektedir, en azından şimdilik.

Mavi yıllardır Brooklyn Köprüsü'nden yayan geçmemiştir. Son kez babasıyla birlikte, küçük bir çocukken geçmişti, o günün anısı şimdi aklına düşüyor. Kendini, babasının elinden tutmuş yanında yürürken görüyor, aşağıda çelik köprünün üzerinde araçların hareket ettiğini duyarken babasına, o gürültünün kocaman bir arı sürüsünün vızıltısına benzediğini söylediğini anımsıyor. Solunda Özgürlük Anıtı vardır; sağında Manhattan, binalar sabah güneşinde o kadar yüksek durmaktadırlar ki sanki birer hayaldirler. Mavi'nin babası çok bilgili biriydi, oğluna bütün anıtların ve gökdelenlerin hikâyelerini anlatmıştı; birbirine benzeyen bir sürü ayrıntı –mimarlar, tarihler, siyasi entrikalar– yanında Brooklyn Köprüsü'nün bir zamanlar Amerika'nın en yüksek yapısı olduğunu da söylemişti. Yaşlı adam köprünün tamamlandığı yıl doğmuştu, Mavi'nin zihninde bu bağlantı yer etmişti, sanki o köprü babasının adına dikilmiş bir anıttı. Babasıyla birlikte o gün şu anda yürümekte olduğu ahşap kirişlerin üzerinde yürürken kendisine anlatılan hikâyeden hoşlanmıştı ve nedense hiç unutmamıştı onu. Köprünün tasarımcısı John Roebling'in, planları bitirdikten birkaç gün sonra ayağının, doktaki temel kazıklarıyla bir arabalı vapurun arasında nasıl sıkıştığını, üç hafta geçmeden kangrenden öldüğünü dinlemişti. Ölmeyebilirdi, demişti Mavi'nin babası, ama hidroterapiden başka bir tedaviyi kabul etmedi, bu da işe yaramadı. İnsanlar ıslanmasın diye hayatını suların üstüne köprüler yapmakla geçiren bir adamın, tek ilacın kendini suya batırmak olduğuna inanması Mavi'yi çok şaşırttı. John Roebling'in ölümünden sonra başmühendisliği oğlu Washington devralmıştı, bu da bir başka ilginç hikâye. O sırada Washington Roebling otuz bir yaşındaydı, İç Savaş sırasında planlarını çizdiği ahşap köprüler dışında herhangi bir inşaat deneyimi yoktu, ama sonunda babasından daha parlak bir mühendis olduğu kanıtlandı. Ancak Brooklyn Köprüsü inşaatının başlamasının üzerinden çok geçmeden bir yangın sırasında sualtındaki temel sandıklarından birinde saatlerce mahsur kaldı, sandıktan çıkarken ağır bir vurgun yemişti, kan dolaşımında nitrojen kabarcıklarının toplandığı acı veren bir hastalıktır bu. Bu darbe neredeyse öldürüyordu onu; sakat kaldı, Brooklyn Heights'ta karısıyla birlikte oturduğu evin en üst katındaki odasından çıkamadı. Washington Roebling orada yıllarca oturup bir teleskop yardımıyla köprünün yapımını izledi, her sabah karısına talimat verip aşağıya yolladı,

İngilizce konuşmayan yabancı işçiler için, ne yapacaklarını anlayabilsinler diye ayrıntılı renkli resimler çizdi; işin ilginç yanı, köprünün tamamının onun kafasında olmasıydı; her bir parçasını ezbere tanıyordu, en küçük çelik ve taş parçasına kadar, tümüyle mevcuttu kafasının içinde o köprü, sanki bütün o yılların sonunda bedeninin içine yerleşip orada gelişmişti.

Şimdi nehrin üzerinden geçerken, önünde yürüyen Siyah'ı izlerken, babasını ve Gravesend'deki çocukluğunu anımsarken bunları düşünüyor Mavi. Yaşlı adam bir polisti, sonra da 77. Bölge'de dedektif. Russo vakası ve 1927 yılında babasının kafasına saplanan kurşun olmasaydı hayat iyi olurdu, diyor Mavi. Yirmi yıl önce, diye düşünürken aradan ne kadar çok zaman geçtiğini fark etmek irkiltiyor onu, acaba bir cennet var mı ve eğer varsa, öldükten sonra babamı görebilecek miyim, diye merak ediyor. O hafta içinde okumuş olduğu sayısız dergiden birindeki bir yazıyı anımsıyor, *Kurmacadan Daha Tuhaf* adlı yeni bir aylık dergidir bu, az önce aklına gelen bütün öteki düşüncelerin bir sonucu gibi görünmektedir. Fransız Alpleri'nin bir yerinde, diye anımsıyor, yirmi yirmi beş yıl önce bir adam kayak yaparken kaybolmuştur, bir çığ yutmuştur onu, cesediyse asla bulunamamıştır. O sıralarda küçük bir çocuk olan oğlu da büyüyünce kayakçı olmuştur. Geçen yıl bir gün, babasının kaybolduğu yerin yakınında kayak yapmaya gitmiştir, kendisi bunu bilmemektedir. Babasının ölümünden beri geçen onyıllar boyunca buzun azar azar ve sürekli yer değiştirmesi yüzünden o bölge şimdi eskisinden çok farklıdır. Dağlarda tek başına, insanlardan millerce uzakta olan genç adam buzun içinde bir cesede rastlar, bir ölüye, tıpkı yaşıyormuş gibi hiç bozulmamıştır. Genç adamın durup cesedi incelediğini söylemeye gerek yok, eğilip cesedin suratına baktığında aynaya bakıyormuş gibi kesin ve ürkütücü bir izlenime kapılır. Korkudan titreyerek, denmektedir yazıda, cesedi daha yakından inceler genç adam, buzun içine gömülü, kalın bir pencerenin öte tarafındaki biri gibidir, ve o cesedin babasına ait olduğunu anlar. Ve hâlâ gençtir, hatta oğlundan bile gençtir, bu olayın huşu uyandıran bir yanı olduğunu hissediyor Mavi, insanın kendi babasından yaşlı olması çok tuhaf ve korkunçtur, Mavi, dergideki bu yazıyı okurken gözyaşlarını güçlükle engellemiştir. Şimdi, köprünün öbür ucuna yaklaşırken aynı duygular yeniden dolduruyor içini, babam keşke burada olsaydı, diye dua ediyor Tanrı'ya, nehrin üstünde yürüseydi ve bana hikâyeler anlatsaydı. Sonra, zihninin neler yaptığını ansızın fark eden genç adam neden bu kadar

duygusallaştığını merak ediyor, bunca yıl bu düşünceler bir kez bile aklına gelmemişken neden şimdi kafasına doluştuklarını soruyor kendine. Hepsi bu işin bir parçası, diye düşünüyor, böyle davrandığı için kendine kızıyor. Konuşacak kimsen olmazsa işte böyle olur.

Köprünün sonuna gelince Siyah konusunda yanıldığını görüyor. Bugün intihar filan olmayacaktır, köprüden atlanmayacak, bilinmeze dalınmayacaktır. İşte yürümektedir adamı, son derece neşeli ve rahat, yaya yolunun basamaklarından inmekte ve belediye binasının çevresinden dolaşan sokakta ilerlemektedir, sonra Centre Sokağı'ndan kuzeye doğru gidip adliye binasının ve öteki belediye binalarının önünden geçerek yoluna devam ediyor, adımlarını hiç yavaşlatmadan, Çin Mahallesi'nden ve bitişiğindeki mahallelerden geçiyor. Saatlerce böyle başıboş dolaşıyor, bu gezintinin hiçbir anında Mavi, Siyah'ın belli bir amaçla dolaştığı duygusuna kapılmıyor. Ciğerlerine temiz hava dolduruyor gibidir, salt zevk aldığı için yürüyordur sanki; bu gezinti sürdükçe Mavi, Siyah'tan hoşlanmaya başladığını kendine ilk kez itiraf ediyor.

Bir ara Siyah bir kitapçıya giriyor, Mavi de peşinden. Siyah orada yarım saat kadar oyalanıyor, birtakım kitaplar seçiyor, yapacak başka işi olmayan Mavi de dolaşıyor içeride, o arada yüzünü Siyah'a göstermemeye çabalıyor. Siyah başka yana bakarken ona fırlattığı kısa bakışlar Siyah'ı daha önce görmüş olduğu duygusu uyandırıyor içinde, ama nerede olduğunu anımsayamıyor. Gözlerinde bir şey var, diyor kendi kendine, ama daha fazlasını çıkaramıyor, dikkati kendi üstüne çekmeyi istemiyor, hissettiklerinin doğru olup olmadığına da emin olamıyor.

Bir dakika sonra Mavi'nin eline Henry David Thoreau' nun *Doğal Yaşam ve Başkaldırı*'nın bir kopyası geçiyor. Sayfaları karıştırırken yayıncının adının Siyah olduğunu görüp şaşırıyor: "Klasikler Kulübü adına Yayıncı Walter J. Black, Inc. Copyright 1942." Bu rastlantı Mavi'yi bir an sarsıyor, belki de benim için bir mesaj vardır burada, diye düşünüyor, her şeyi değiştirebilecek bir anlam vardır. Ama sarsıntının etkisinden kurtulunca, yoktur, diye geçiriyor aklından. Sık rastlanan bir ad, diyor kendi kendine, hem Siyah'ın ön adının Walter olmadığını bilmektedir. Bir akrabasıdır belki, diyor, ya da babası. Bu son noktayı zihninde evirip çevirirken o kitabı satın almaya karar veriyor. Siyah'ın yazdıklarını okuyamadığına göre hiç değilse okuduğunu okuyabilecektir. Güç bir işe

kalkışıyorum, diyor kendi kendine, ama bu adamın kafasından neler geçtiği hakkında bir ipucu vermeyeceğini kim bilebilir?

Her şey yolundadır. Siyah aldığı kitapların parasını ödüyor, Mavi de kendininkini ödüyor ve yürümeye devam ediyorlar. Mavi, bir motif oluşmasını bekliyor, Siyah'ın sırrını anlamasına yardımcı olacak bir ipucu bulmayı umuyor. Ama Mavi kendini aldatamayacak kadar dürüst bir adamdır, ve o ana kadar olanlardan hiçbir anlam ya da yorum çıkarılamayacağını bilmektedir. İlk kez cesareti kırılmamıştır. Aslında, kendini daha sıkı yokladığında bu durumun kendisine güç verdiğini fark ediyor. Karanlıkta olmanın hoş bir yanı olduğunu, az sonra olacakları bilmemenin insana heyecan verdiğini keşfediyor. İnsanı tetikte tutuyor, diye düşünüyor, bunun da bir zararı yok, öyle değil mi? Gözlerin açık, tetiktesin, antenlerin çalışıyor, her şeye hazırsın.

Böyle düşündükten az sonra Mavi için yeni bir gelişme oluyor ve elindeki vakada ilk dönemeci dönüyor. Siyah, kentin merkezinde bir sokağa sapıyor, ortasına kadar yürüyor, adres ararcasına biraz duralıyor, birkaç adım geriye gidiyor, yeniden ilerliyor, birkaç saniye sonra da bir lokantaya giriyor. Mavi onun peşinden gidiyor, bu durumu pek de önemsemememekte, üzerinde durmamaktadır, çünkü ne de olsa öğle yemeği zamanıdır, insanların yemek yemesi gerekmektedir; ancak Siyah'ın tereddüdünün, buraya daha önce hiç gelmediğinin işareti olduğu Mavi'nin gözünden kaçmıyor, bu da Siyah'ın orada biriyle randevusu olduğu anlamına gelebilir. İçerisi karanlıktır, oldukça kalabalıktır, ön taraftaki barın çevresine bir grup insan doluşmuştur; gevezelik edenlerin, gümüş çatal bıçakların ve tabak çanağın gürültüsü gelmektedir arka taraftan. Buranın pahalı bir yere benzediğini düşünüyor Mavi, duvarlar ahşap lambrilidir, masalarda beyaz masa örtüleri vardır, hesabını olabildiğince düşük tutmaya karar veriyor. Boş bir masa buluyor; Siyah'ı görebileceği bir yere oturtulmasını hayra yoruyor Mavi, göze batacak kadar yakınında değildir ama ne yaptığını göremeyecek kadar uzak da değildir. İki mönü isteyen Siyah sırrını ele vermiş oluyor, üç dört dakika sonra salondan geçip masasına yaklaşan kadını görünce de yüzüne bir gülümseme yayılıyor; kadın yerine oturmadan önce Siyah'ı yanağından öpüyor. Hiç de fena değil kadın, diye düşünüyor Mavi. Kendi zevkine göre biraz sıska sayılsa da hiç de fena değildir. İşte şimdi işin ilginç yanı başlıyor, diye düşünüyor.

Ne yazık ki kadının sırtı Mavi'ye dönük, bu yüzden yemek boyunca onun yüzünü göremiyor. Orada oturup Salisbury usulü bifteğini yerken, belki de önsezim doğruydu, diye düşünüyor, bir evlilik meselesiymiş bu. Mavi, bir sonraki raporuna yazacağı çeşitli şeyleri kafasında canlandırmaya başlamıştır bile, şu anda gördüklerini tanımlamak için kullanacağı cümleleri tasarlamaktan zevk alıyor. Olaya biri daha karıştığı için bazı kararlar alması gerektiğini biliyor. Örneğin: Siyah'ın peşinde mi kalacaktır, yoksa dikkatini kadına mı yöneltecektir? Bu ikincisi, işin gidişini biraz hızlandırabilir, ama aynı zamanda Siyah'ın elinden kaçmasına da neden olabilir, belki de bir daha ortaya çıkmaz. Başka bir deyişle, bu kadınla buluşması bir numara mıdır, yoksa gerçek midir? Elindeki vakanın bir parçası mıdır, değil midir? Önemli bir olgu mudur, önemsiz midir? Mavi bu soruları bir süre zihninde evirip çeviriyor ve bunu bilmek için erken olduğuna kadar veriyor. Evet, diyor kendi kendine, öyle de olabilir böyle de.

Yemeğini yarılamışken işler kötüye doğru gider gibi oluyor. Mavi, Siyah'ın yüzünde büyük bir üzüntü okuyor ve daha ne olduğunu anlamadan kadın ağlamaya başlıyor. En azından kadının duruşunun ansızın değişmesinden anladığı budur; omuzları çökmüş, başı öne eğilmiştir, yüzünü elleriyle kapamış olabilir, sırtından aşağı bir ürperti geçmektedir. Gülme krizi de olabilir bu, diye mantık yürütüyor Mavi, ama öyleyse Siyah neden öyle berbat gözüksün? Sanki ayaklarının altındaki zemin kaymıştır. Bir dakika sonra kadın yüzünü yana çevirince Mavi onun profilini görebiliyor: Belli ki gözyaşları, diye düşünüyor, kadının gözlerini bir peçeteyle kuruladığını görünce; rimeli akıp yanağına bulaşmıştır. Kadın birden ayağa kalkıp tuvalete doğru yürüyor. Mavi bir kez daha gayet net biçimde görüyor Siyah'ı; yüzündeki o üzüntüyü, o mutlak kederi görünce neredeyse ona acımaya başlıyor. Siyah, Mavi'nin olduğu tarafa baksa da belli ki hiçbir şey görmemektedir, ve sonra, bir an sonra yüzünü ellerine gömüyor. Mavi neler olduğunu tahmin etmeye çalışıyor, ama bunu bilmesi imkânsızdır. Aralarındaki her şey bitmiş gibi, diye düşünüyor; sonuna gelen bir şey izlenimi vermektedir görüntü. Yine de, her şeye rağmen, yalnızca küçük bir tartışma da olabilir.

Kadın masaya döndüğünde biraz daha iyi görünüyor, o ikisi orada birkaç dakika daha hiçbir şey konuşmadan oturuyorlar, yemeklerine ellerini sürmüyorlar. Siyah bir iki kez iç geçiriyor, gözlerini uzağa dikiyor, sonunda garsondan hesabı istiyor. Mavi de aynı şeyi yapıyor, sonra da ikisinin

peşinden lokantadan çıkıyor. Siyah'ın kadının dirseğini tuttuğunu görüyor, ama bu yalnızca bir refleks olabilir, diye düşünüyor, herhalde bir anlamı yoktur. Sessizce sokakta yürüyorlar, köşeye gelince Siyah bir taksi çağırıyor. Kadına kapıyı açıyor, kadın taksiye binmeden önce yavaşça yanağını okşuyor. Kadın da karşılık olarak ona metanetle, hafifçe gülümsüyor, ama hâlâ konuşmamaktadırlar. Sonra kadın arka koltuğa oturuyor, Siyah kapıyı kapatıyor, taksi hareket ediyor.

Siyah birkaç dakika boş boş dolaşıyor, bir turizm bürosunun vitrininin önünde duraklayıp Beyaz Dağlar'ın bir afişini inceliyor, sonra o da bir taksiye atlıyor. Mavi'nin işi yine rast gidiyor, birkaç saniye sonra o da bir taksi buluyor. Sürücüye Siyah'ın taksisini izlemesini söyleyip arkasına yaslanıyor, iki sarı taksi kentin merkezine doğru akan trafikte ağır ağır ilerleyip Brooklyn Köprüsü'nden geçiyorlar ve Turuncu Sokak'a geliyorlar. Taksi ücretini duyunca şaşkına dönüyor Mavi, Siyah'ın yerine kadını izlemediği için içinden dövünüyor. Siyah'ın eve döndüğünü bilmesi gerekirdi. Kendi dairesinin olduğu binaya girip posta kutusunda bir zarf bulunca keyfi yerine geliyor. Bir tek şey olabilir bu, diye düşünüyor, gerçekten de öyledir, yukarı çıkıp zarfı açtığında umduğunu buluyor: ilk çeki, Beyaz'la anlaştığı rakamı içeren bir posta havalesini. Ödeme yönteminin böyle anonim olması kafasını karıştırmıyor değil. Beyaz neden kendi kişisel çekini yollamamıştır? Beyaz'ın hain bir ajan olduğu düşüncesi yeniden geliyor aklına, Beyaz iz bırakmamayı amaçladığı için ödediği paranın herhangi bir kaydı olmamasına dikkat etmektedir. Şapkasını ve paltosunu çıkarıp yatağa uzanan Mavi gönderdiği raporla ilgili bir yorum olmamasının kendisini hayal kırıklığına uğrattığını fark ediyor. Doğru düzgün bir rapor hazırlamak için ne kadar çabaladığını düşününce cesaret verici bir cümlenin çok hoşuna gideceğini düşünüyor. Paranın gönderilmiş olması Beyaz'ın hoşnutsuz olmadığını göstermektedir. Yine de –ne anlama gelirse gelsin– sessiz kalınması gönül okşayıcı bir yanıt değildir. Eğer işler böyle yürüyecekse, diye düşünüyor Mavi, buna alışmalıyım.

Günler geçiyor ve bir kez daha her şey değişmez bir döngüye oturuyor. Siyah yazıyor, okuyor, mahallede alışveriş ediyor, postaneye uğruyor, arada sırada gezintiye çıkıyor. Kadın bir daha görünmüyor, Siyah da Manhattan'a bir daha gitmiyor. Mavi her an bu konunun kapandığını bildiren bir mektup alabileceğini düşünmeye başlamıştır. Kadın gitti, diye mantık yürütüyor, bu da işin sonu olabilir. Ama düşündüğü çıkmıyor. Mavi'nin, lokantadaki

sahneyi inceden inceye tarif etmesi Beyaz'dan özel bir yanıt almasını sağlamıyor, haftalar geçiyor ve çekler zamanında gelmeyi sürdürüyor. Aşk bu kadarcıktı işte, diye düşünüyor Mavi. Kadının hiçbir anlamı yoktu. Gönül oyalayıcı bir şeydi.

Bu ilk dönemde, Mavi'nin zihinsel durumunu en iyi tanımlayacak sözcüklerin kararsızlık ve çelişki olduğu söylenebilir. Zaman zaman kendini Siyah'la öyle büyük bir uyum içinde hissediyor, onunla öylesine özdeşleşiyor ki onun ne yapacağını tahmin etmesi, ne zaman odasında kalacağını, ne zaman dışarı çıkacağını bilmesi için kendi içine bakması yeterli oluyor. Pencereden dışarı bakma ya da sokağa çıkan Siyah'ın peşinden gitme zahmetine girmediği günler oluyor. Ara sıra tek başına sokağa çıkıp gezindiği de oluyor, kendisi sokaktayken Siyah'ın bir yere gitmeyeceğinden emindir. Bunu nasıl bildiğini kendisi de çözemiyor, ama gerçek şudur ki asla yanılmaz, böyle hissettiği anlarda ne kuşkusu kalır ne de tereddüdü. Öte yandan her zaman böyle olmuyor. Kendini Siyah'tan çok uzak hissettiği anlar da olmaktadır, o zaman ondan öylesine kesin ve mutlak bir biçimde kopuktur ki kim olduğu duygusunu yitirmeye başlıyor. Yalnızlık sarıp sarmalıyor onu, içine alıyor, bu yalnızlıkla birlikte o güne kadar hiç tatmadığı ölçüde bir korkuya kapılıyor. Bir durumdan ötekine böyle hızlı geçmek aklını karıştırıyor, uzunca bir süre hangisinin gerçek hangisinin sahte olduğunu bilemeden iki uç arasında gidip geliyor.

Birbirini izleyen berbat günlerin ardından arkadaşlık edeceği birilerinin özlemini çekmeye başlıyor Mavi. Oturup Kahverengi'ye ayrıntılı bir mektup yazıyor, vakayı anlatıp ona akıl danışıyor. Kahverengi, emekli olup Florida'ya taşınmıştır, orada zamanının büyük bölümünü balık avlayarak geçirmektedir, yanıt alana kadar uzunca bir zaman geçmesi gerektiğini Mavi biliyor. Yine de, mektubu postalamasının üzerinden daha bir gün geçince öylesine bir hevesle yanıt beklemeye başlıyor ki bu heves çok geçmeden saplantıya dönüşüyor. Her sabah, posta gelmeden bir saat kadar önce, pencerenin önüne yerleşiyor, bütün umutlarını Kahverengi'nin söyleyeceği sözlere bağlamış durumda postacının köşeden görünmesini bekliyor. Bu mektuptan ne beklediği tam olarak belli değildir. Mavi bu soruyu kendine sormuyor bile, ama mutlaka çok büyük bir şeydir beklediği, onu yeniden canlıların dünyasına geri getirecek birtakım akıllı ve olağanüstü sözcüklerdir.

Günler, haftalar geçip de Kahverengi'den mektup gelmeyince Mavi'nin hayal kırıklığı büyüyüp acı veren, mantıksız bir umarsızlığa dönüşüyor. Ama sonunda mektup geldiğinde hissettikleri yanında bu hiç kalıyor. Çünkü Kahverengi, Mavi'nin sorularına yanıt vermemiştir. Senden haber almak hoşuma gitti, diye başlamaktadır mektup, böyle sıkı çalıştığını öğrenmekten de hoşlandım. Elindeki, ilginç bir vakaya benziyor. Yine de sana imrendiğimi söyleyemeyeceğim. Ben burada en iyi hayatı yaşıyorum; erkenden kalkıp balığa çıkıyorum, karımla zaman geçiriyorum, biraz okuyor, güneşte uyuyorum, halimden hoşnutum. Tek akıl erdiremediğim, buraya neden yıllar önce taşınmadığım.

Mektup, Mavi'nin çektiği sıkıntılara ve korkulara bir tek satırla bile değinmeden bu minval üzere birkaç sayfa sürüyor. Bir zamanlar baba bildiği adamın ihanetine uğradığını hissediyor Mavi, mektubu bitirdiğinde kendini bomboş hissediyor, sanki içi boşalmış gibi oluyor. Bir başınayım, diye düşünüyor, başvurabileceğim kimsem yok artık. Umutsuzluk içinde, kendine acıyarak saatler geçiriyor, bir iki kez, ölsem daha iyi, diye düşünüyor. Ama sonunda kendini bu karamsarlıktan çıkaracak yolu buluyor. Çünkü Mavi aslında sağlam bir kişiliğe sahiptir, çoğu kişiden daha az karamsardır, zaman zaman dünyanın berbat bir yer olduğunu hissetse bile onu bu yüzden suçlayabilir miyiz? Akşam yemeği saati geldiğinde Mavi işin olumlu yanını görmeye başlamıştır bile. Belki de en büyük yeteneği budur: Umarsızlığa kapılmıyor diyemeyiz ama kapılsa da bu hiçbir zaman pek uzun sürmüyor. Her şeye rağmen iyi bir şey olabilir bu, diyor kendi kendine. Başkasına bağımlı olmaktansa insanın kendi başına olması belki de daha iyidir. Mavi bu konu üzerinde bir süre düşünüyor ve bu işte bir hayır olduğuna karar veriyor. Artık çırak değildir. Artık bir ustanın emrinde çalışmamaktadır. Kendimin efendisiyim, diye düşünüyor. Kendimin efendisiyim ve kendimden başka kimseye hesap vermem gerekmiyor.

Olaylara bu yeni yaklaşımın verdiği esinle sonunda müstakbel Bayan Mavi'yle bağlantı kurmak için cesaret topladığını fark ediyor. Ama telefonu eline alıp onun numarasını çevirdiğinde açan olmuyor. Hayal kırıklığına uğrasa da yılgınlığa kapılmıyor. Başka bir sefer yine denerim, diyor. Yakında yine denerim.

Günler geçmeye devam ediyor. Mavi yine Siyah'la uyum içinde yaşıyor, belki eskisinden daha uyumludur. Böyle yapınca, bulunduğu

durumun içinde var olan paradoksu keşfediyor. Kendini Siyah'a ne kadar yakın hissederse onun hakkında düşünmeye o kadar az gerek duyuyor. Başka bir deyişle, bu işe ne kadar çok bulaşırsa o kadar özgürleşiyor. Ona engel olan, işin içine iyice girmesi değil, ayrı kalmasıdır. Çünkü ancak Siyah ondan uzaklaşır gibi göründüğünde Mavi'nin çıkıp onu araması gerekmektedir, bu da zamanını alıyor, güç harcamasını gerektiriyor, mücadele etmek de cabası. Kendini Siyah'a en yakın hissettiği anlarda ise ondan bağımsız yaşamaya benzer bir şey bile başlatabiliyor. Önceleri, göze aldığı şeyler açısından pek de aşırıya kaçmıyor, ama bu durumda bile bunu bir tür zafer gibi görüyor, hatta neredeyse kahramanlık gibi. Örneğin dışarı çıkıp sokak boyunca bir aşağı bir yukarı gitmek. Bu hareket önemsiz olsa da içini mutlulukla dolduruyor, o güzel ilkbahar gününde Turuncu Sokak'ta dolaşırken yıllardır hissetmediği bir biçimde hayatta olduğu için sevinç duyuyor. Bir uçta nehrin ve limanın manzarası, Manhattan'ın silueti, köprüler vardır. Bütün bunları harika buluyor Mavi, bazı günler, banklardan birine birkaç dakika oturup tekneleri seyretmeyi bile göze alıyor. Öteki yönde ise kilise vardır; Mavi ara sıra onun küçük, çimli avlusuna gidip biraz oturuyor, Henry Ward Beecher'in bronz heykelini seyrediyor. Beecher'ın bacaklarından, kendilerine yardım etmesini, artık özgür bırakmasını yakarırcasına, iki köle tutmaktadır, arkadaki tuğla duvarda Abraham Lincoln'ın porselen bir rölyefi yer almaktadır. Mavi elinde olmadan etkileniyor bu imgelerden ve ne zaman o kilisenin avlusuna girse, kafası insan onuruyla ilgili soylu düşüncelerle doluyor.

Yavaş yavaş her şeyi göze alıp Siyah'tan daha da uzaklaşıyor. 1947 yılıdır, Jackie Robinson'un Dodgers'a katıldığı yıl. Mavi de onun gelişmesini yakından izliyor, kilisenin avlusunu anımsayınca işin içinde beyzboldan daha fazlası olduğunu anlıyor. Mayıs ayında, pırıl pırıl bir salı günü, Ebbetts Field'e kadar uzanmaya karar veriyor, Siyah'ı her zaman olduğu gibi kalemi ve kâğıtlarıyla masasına eğilmiş durumda Turuncu Sokak'taki odasında bırakırken tasalanması için neden olmadığını hissediyor, geri döndüğünde her şeyi bıraktığı gibi bulacağından emindir. Metroya biniyor, kalabalıkla omuz omuza yolculuk ediyor, içinde bulunduğu anı dolu dolu yaşamak üzere olduğunu hissediyor. Tribündeki yerine otururken, çevresindeki renklerin göz alıcı parlaklığı onu çarpıyor: yeşil çimen, kahverengi toprak, beyaz top, başının üstündeki mavi gökyüzü. Her bir şey ötekilerden kesin hatlarla ayrılıyor, apayrı ve belirgin

görünüyor, bu motifin geometrik basitliğinde yatan güç, Mavi'yi etkiliyor. Oyunu izlerken gözlerini Robinson'dan almakta zorlanıyor, adamın yüzünün siyahlığının çekiciliğinden bir türlü kurtulamıyor, onun yaptığını yapmanın cesaret gerektirdiğini düşünüyor, onca yabancının önünde öylesine tek başına olmanın; o adamların yarısı mutlaka onun ölmesini istiyordur. Oyun sürerken Mavi, Robinson ne yaparsa yapsın onu alkışlarken buluyor kendini, siyah oyuncu üçüncü atışta kale kazanınca ayağa fırlıyor; daha sonra yedinci atışta topu soldaki çizgiden döndürüp çifte sayı alınca yanındaki adamın sırtını sevinçten yumrukluyor. Dodgers dokuzuncu atışta bir oyuncularının oyun dışı kalmasından sonra oyunu alıyor, Mavi kalabalıkla birlikte ağır ağır stadyumdan ayrılıp evin yolunu tutarken Siyah'ın bir kez bile aklına gelmediğini fark ediyor.

Ama maçlar yalnızca bir başlangıçtır. Bazı geceler, Siyah'ın bir yere gitmeyeceğini anladığında yakındaki bir bara uzanıp bir iki bira içiyor, ara sıra adı Kırmızı olan barmenle sohbetten zevk alıyor, bu barmen nedense Yeşil'i andırıyor, uzun zaman önce Gri vakasında tanıdığı barmeni. Menekşe adında kırmızı suratlı bir fahişe de sık sık uğruyor bara, Mavi bir iki kez onu iyice sarhoş edip kendini kadının yan sokaktaki evine davet ettiriyor. Kadın bu iş karşılığında hiç para istemediği için onun kendisinden hoşlandığını biliyor Mavi, ama bunun aşkla bir ilgisi olmadığını da biliyor. Kadın ona tatlım, diyor, cildi yumuşacık, tombul, ama ne zaman içkiyi fazla kaçırsa ağlamaya başlıyor, o zaman Mavi'nin onu avutması gerekiyor, içinden, acaba bu zahmete değer mi, diye geçiriyor. Müstakbel Bayan Mavi'ye yönelik suçluluk duygusuysa pek yok, çünkü Menekşe ile buluşmalarına mazeret olarak yabancı bir ülkede savaşmakta olan bir askerle kıyaslıyor kendini. Her erkeğin biraz rahatlamaya ihtiyacı vardır, özellikle de yarın ölme olasılığı varsa. Hem taştan yaratılmadım ya, diyor kendi kendine.

Ancak çoğu kez Mavi bara girmeden önünden geçiyor, birkaç sokak ötedeki sinemaya gidiyor. Yaklaşan yaz ve küçük odasını oturulmaz duruma getirmeye başlayan sıcaklık nedeniyle serin sinema salonunda oturup film izlemek insanı canlandırıyor. Mavi, film izlemeyi seviyor, salt anlatılan hikâye ve gösterdiği güzel kadınlar nedeniyle değil, sinema salonundaki karanlık nedeniyle seviyor, ekrandaki resimler, gözlerini kapar kapamaz kafasının içinde gördüğü düşüncelere nedense benzediği için de seviyor. İzlediği filmlere kayıtsız kaldığı söylenebilir, komedilere ya da dramlara

örneğin, filmin siyah beyaz ya da renkli olup olmamasına da aldırmıyor, ama kendisiyle arasında doğal bir bağlantı olduğundan polisiye filmlere özel bir zaafı var, onların konuları onu ötekilerden daha çok etkiliyor. O dönem içinde böyle pek çok film izliyor ve hepsinden de zevk alıyor: *Lady in the Lake, Fallen Angel, Dark Passage, Body and Soul, Ride the Pink Horse, Desperate* vb. Ama bunlardan bir tanesinin Mavi için özel bir önemi var, o filmden o kadar hoşlanıyor ki bir sonraki gece bir kez daha izlemeye gidiyor.

Filmin adı, *Out of the Past*, başrolde Robert Mitchum oynamaktadır, eski bir dedektif olan kahraman, takma bir adla bir kasabada kendine yeni bir hayat kurmaya çalışır. Bir kız arkadaşı vardır, Ann adında tatlı bir kasaba kızı; Mitchum, sağır-dilsiz bir delikanlının, Jimmy'nin yardımıyla bir benzin istasyonu çalıştırır, Jimmy ona çok bağlıdır. Ama geçmişi Mitchum'un yakasını bırakmaz, ancak bu konuda elinden bir şey gelmez. Yıllar önce, gangster Kirk Douglas'ın metresi Jane Greer'i bulması için tutulmuştur, ama kadını bulunca birbirlerine âşık olmuş, gizlice birlikte yaşamak için kaçmışlardır. Olaylar birbirini izlemiş –para çalınmış, bir cinayet işlenmiş–, sonunda Mitchum'un aklı başına gelmiş, kadının ne kadar ahlaksız olduğunu anlayıp Greer'i terk etmiştir. Şimdiyse Douglas ile Greer bir olup cinayet işletmek için ona şantaj yapmaktadırlar, ama bu cinayet de numaradan başka bir şey değildir, çünkü Mitchum neler döndüğünü anlayınca bir başka cinayeti onun sırtına yıkmaya çalıştıklarını görür. Durum karışır, Mitchum bu tuzaktan kurtulmak için umarsızca çabalar. Hikâyenin bir yerinde yaşadığı kasabaya döner, Ann'a masum olduğunu anlatır ve kızı kendisini sevdiğine ikna eder. Ama artık çok geçtir, bunu Mitchum da bilmektedir. Filmin sonuna doğru Douglas'ı, cinayeti işlemiş olan Greer'i polise ihbar etmesi için ikna eder, ama tam o sırada odaya giren Greer istifini bozmadan tabancasını çıkarıp Douglas'ı vurur. Mitchum'a birbirlerine ait olduklarını söyler, kaderine razı olan Mitchum da ona inanmış görünür. Birlikte yurtdışına kaçmaya karar verirler, ama Greer bavulunu toplamaya gittiğinde Mitchum polise telefon eder. Kadınla birlikte arabaya binip hareket ederler, ama çok geçmeden polis barikatıyla karşılaşırlar. Kendisine kazık atıldığını anlayan Greer, çantasından tabancasını çıkarıp Mitchum'u vurur. Polis arabaya ateş açar, Greer öldürülür. Bundan sonra son bir sahne vardır, ertesi sabah, Bridgeport kasabasında. Jimmy benzin istasyonunun önünde bir bankta oturmaktadır.

Ann gelip onun yanına oturur. Bana şunu söyle Jimmy, der, şunu bilmeliyim: Mitchum o kadınla kaçıyor muydu, kaçmıyor muydu? Çocuk bir an düşünür, gerçeği söylemekle nazik davranmak arasında seçim yapmaya çalışır. Arkadaşının adına leke sürmemek mi önemlidir, kızı üzmemek mi? Bütün bunlar birkaç saniye içinde olur. Kızın gözlerinin içine bakarak başını evet anlamında sallar, evet, Mitchum, Greer'e âşıktı, dercesine. Ann, Jimmy'nin koluna dokunup ona teşekkür eder, sonra eski erkek arkadaşının yanına gider, Mitchum' dan hep nefret etmiş olan dürüst bir kasaba polisidir bu. Jimmy, üzerinde Mitchum'un adı yazılı olan benzin istasyonunun tabelasına bakar, dostça bir selam çakar ona, sonra dönüp yürümeye başlar. Gerçeği bilen tek kişidir o ve bunu kimseye söylemeyecektir.

Sonraki günlerde Mavi bu öykünün üzerinde defalarca düşünür. Filmin, sağır dilsiz çocuğun bulunduğu sahneyle bitmesinin doğru olduğuna karar verir. Mitchum' un sırrı kendisiyle birlikte gömülecek, Mitchum öldükten sonra bile bir yabancı olarak kalacaktır. Aslında çok basit bir tutkusu vardı onun: sıradan bir Amerikan kasabasında sıradan bir vatandaş olmak, komşunun kızıyla evlenmek, sakin bir yaşam sürmek. Mitchum'un kendine seçtiği adın Jeff Bailey olması ne kadar tuhaf, diye düşünüyor Mavi. Bu ad, geçen yıl müstakbel Bayan Mavi'yle gittiği bir filmdeki kahramanın adını andırmaktadır nedense: James Stewart'ın *It's a Wonderful Life* adlı filmdeki adı olan George Bailey'yi. O film de küçük bir Amerikan kasabasında geçiyordu, ama tam tersi bir bakış açısıyla işlenmişti: Bütün hayatını kaçmaya çalışarak geçiren bir adamın hayal kırıklıklarını anlatıyordu. Ama sonunda adam hayatının iyi geçtiğini, doğru şeyi yapmış olduğunu anlıyordu. Mitchum'un Bailey'si de mutlaka Stewart'ın Bailey'si gibi olmak isterdi. Ama onun durumunda ad sahtedir, hayal ürünüdür. Mitchum'un gerçek adı Markham'dır –ya da Mavi'nin telaffuz ettiği biçimiyle, *Mark him* (damgala onu)– ve önemli olan da budur. Geçmiş damgasını vurmuştur ona, bir kez böyle olunca yapılacak bir şey kalmamıştır. Bir şey olur, diye düşünüyor Mavi, sonra sonsuza kadar olmaya devam eder. Asla değiştirilemez, asla başka türlü olamaz. Bu düşünce Mavi'nin kafasından çıkmıyor, çünkü onu bir tür uyarı, kendi içinden gelen bir mesaj olarak görmektedir, ne kadar kafasından atmaya çabalarsa çabalasın bu düşüncenin baskısından kurtulamıyor.

Bu yüzden Mavi, *Doğal Yaşam ve Başkaldırı*'ya dönüyor bir gece. Zamanı geldi, diyor kendi kendine, şimdi bir çaba göstermezse bir daha asla gösteremeyeceğini bilmektedir. Ama kolay bir kitap değildir bu. Mavi okumaya başladığında yabancı bir dünyaya adım atar gibi oluyor. Bataklıklardan ve çalılıklardan güçlükle geçerken, dağ eteklerinde yığılı taşlara basıp tehlikeli kayalıklara tırmanırken, zorla yürütülen bir tutuklu gibi hissediyor kendini, tek düşüncesi kaçmaktır. Thoreau'nun sözlerinden sıkılıyor, dikkatini toplamakta zorlanıyor. Koca koca bölümleri okuyup geçiyor ama sonuna geldiğinde aklında tek bir cümle bile kalmadığını fark ediyor. İnsan neden başını alıp ormana gitsin ve orada tek başına yaşamak istesin ki? Bu fasulye yetiştirme, kahve içmeme, et yememe de neyin nesidir? Neden bitmek bilmez kuş betimlemeleri vardır? Mavi bir hikâye bulacağını ummuştu kitapta, ya da en azından hikâyeye benzeyen bir şey, ama bütün bunlar saçmalıktan, incir çekirdeğini doldurmayacak laf salatasından başka bir şey değildir.

Yine de onu suçlamak haksızlık olur. Mavi o güne kadar gazete ve dergi dışında bir şey okumamıştı, bir de küçükken ara sıra okuduğu serüven romanları vardı. Deneyimli ve uzman okurların bile *Doğal Yaşam ve Başkaldırı*'yı okurken sorunları olurdu, Emerson gibi biri bir keresinde günlüğüne Thoreau'yu okumanın kendisini sinirli ve berbat hissetmesine neden olduğu notunu düşmüştü. Oysa Mavi direniyor, pes etmiyor. Ertesi gün yeniden başlıyor ve bu ikinci okuma birinci kadar güç gelmiyor. Üçüncü bölümde karşısına çıkan bir cümle sonunda onun için bir anlam ifade ediyor –kitapları, yazıldıkları kadar üzerinde kafa yorarak ve kendimizi vererek okumalıyız– ve birden işin püf noktasının yavaş gitmekte, sözcükleri, daha önce hiç yapmadığı kadar ağır bir tempoyla okumakta yattığını anlıyor. Bu, bir dereceye kadar yardımcı oluyor ve bazı bölümler açıklığa kavuşmaya başlıyor: kitabın başındaki giysilerle ilgili konu, kırmızı karıncalarla siyah karıncalar arasındaki savaş, çalışmaya karşı öne sürülen argüman. Ama Mavi'ye yine de güç geliyor kitap, Thoreau'nun sandığı kadar budala olmadığını istemeye istemeye itiraf etse de, kendisine bu işkenceyi çektirdiği için Siyah'a öfkelenmeye başlıyor. Bilmediği şey, o kitabı gereken ruh hali içinde okuma sabrını gösterseydi, bütün hayatının değişmeye başlayacağıydı; içinde bulunduğu durumu eksiksiz anlayabilecekti, yani Siyah'ı, Beyaz'ı, vakayı, kendisini ilgilendiren her şeyi. Ama kaçırılan fırsatlar da kullanılan fırsatlar kadar hayatın bir

parçasıdır ve bir hikâye “neler olabilirdi” üzerinde oyalanamaz. Kitabı nefretle bir kenara fırlatarak paltosunu giyen Mavi (çünkü artık sonbahar gelmiştir) hava almak için dışarı çıkıyor. Bu yaptığının, sonun başlangıcı olduğunun pek farkında değildir. Çünkü bir şey olmak üzeredir ve bu olunca da hiçbir şey eskisi gibi kalmayacaktır.

Manhattan’a gidiyor, daha önce hiç olmadığı kadar uzaklaşıyor Siyah’tan, hayal kırıklığını hareket ederek boşaltıyor, bedenini yorarak sakinleşmeyi umuyor. Kuzeye yürüyor, düşünceleriyle baş başadır, çevresinde gördükleriyle hiç ilgilenmiyor. Doğu 26. Sokak’ta ayakkabısının bağı çözülüyor, tam o sırada, bağı bağlamak üzere yere eğilip bir dizinin üzerine çöktüğü sırada dünya başına yıkılıyor. Tam o sırada kimi görüyor dersiniz: müstakbel Bayan Mavi’yi. Mavi’nin daha önce görmediği bir adamın sağ koluna iki koluyla sarılmış olarak sokakta yürümektedir, yüzünde ışıl ışıl bir gülümseme vardır, adamın söylediklerine kaptırmıştır kendini. Mavi birkaç saniye şaşkınlık içinde kalakalıyor; başını daha da eğip yüzünü gizlesin mi yoksa ayağa kalkıp artık karısı olmayacağını anladığı kadını selamlasın mı bilemiyor – bir kapı çarpılması kadar ani ve kesin bir biçimde anlamıştır bunu. Ne birini becerebiliyor ne de ötekini, önce başını yere eğiyor, ama aradan bir saniye geçmeden kadının kendisini görmesini istediğini fark ediyor, onun kendisini görmeyeceğini, bütün dikkatini yanındaki adamla konuşmaya verdiğini anlayınca onlarla arasında bir buçuk metre kadar mesafe kaldığında çömeldiği yerden doğruluyor. Müstakbel Bayan Mavi karşısında birdenbire hortlak görmüş gibi oluyor, kadın daha o hortlağın kim olduğunu anlamadan küçük bir çığlık atıyor. Mavi onun adını söylüyor, sesi kendisine bile yabancıdır, ve kadın olduğu yerde kalakalıyor. Gözlerinde Mavi’yi görmenin şoku okunuyor, sonra, yüzündeki ifade hızla öfkeye dönüşüyor.

Sen, diyor Mavi’ye. Sen!

Mavi bir şey söyleme fırsatı bulamadan kadın yanındakinin kolundan sıyrılıyor, Mavi’nin göğsünü yumruklamaya başlıyor, çılgınca bağırıyor ona, işlediği suçları art arda sıralıyor. Mavi’nin elinden kadının adını üst üste yinelemekten başka bir şey gelmiyor, sanki sevdiği kadınla şu anda kendisine saldıran vahşi hayvan arasında umarsızca bir ayrım yapmaya çalışıyor. Kendini tamamıyla savunmasız hissediyor, saldırı sürerken yediği her yumruğu davranışı için bir ceza olarak kabul ediyor. Ancak öteki adam çok geçmeden duruma el koyuyor, Mavi’nin içinden ona yumruğu indirmek

gelse de hızla harekete geçemeyecek kadar şaşkındır, daha ne olduğunu anlamadan adam eski müstakbel Bayan Mavi'yi alıp götürüyor, birlikte köşeyi dönüyorlar. Bu iş de böylece bitiyor.

Beklenmedik bir anda yaşadığı bu kısa ama yıkıcı sahne Mavi'yi perişan ediyor. Kendine gelip eve dönmeyi başardığında hayatını mahvetmiş olduğunu anlıyor. Kabahat kızda değil, diye düşünüyor, onu suçlamak istese bile elinden böyle bir şey gelemeyeceğini biliyor. Kız onun ölmüş olduğunu sanmıştı belki de, yaşamak istedi diye onu suçlayabilir miydi? Mavi gözlerine yaş dolduğunu hissediyor, ama kederden çok kendisine duyduğu öfkedendir bu, böylesine budalaca davrandığı için duyduğu öfkeden. Mutlu olma fırsatı varsa bile kaçırmıştır bunu, eğer durum böyleyse sonun başlangıcında olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Mavi, Turuncu Sokak'taki evine dönüyor, yatağına uzanıp olasılıkları değerlendiriyor. Sonunda yüzünü duvara döndürüyor, Philadelphialı Müfettiş Gold'un fotoğrafına bakıyor. Çözülmemiş vakanın bıraktığı üzücü boşluğu düşünüyor, çocuğun yattığı adsız mezarı; küçük çocuğun ölüm maskesini incelerken aklına gelen bir düşünceyi kafasında evirip çeviriyor. Belki Siyah'a yakınlaşma yolları vardır, diye düşünüyor, kendisini ele vermeyecek yollar. Tanrı bilir vardır. Atılacak adımlar, uygulamaya konulacak planlar; belki de iki üç plan bile vardır. Gerisini merak etme, diyor kendi kendine, sayfayı çevirme zamanı geldi.

Bir sonraki raporunu ertesi gün göndermesi gerekmektedir, raporu zamanında postalayabilmek için oturup yazmaya başlıyor. Son birkaç aydır raporları özellikle üstü kapalı hazırlamış, bir iki paragrafı geçirmemiş, yalnızca anahatları yazmıştır, fazlasını değil, bu kez de alışkanlığını bozmuyor. Bununla birlikte sayfanın altına, Beyaz'dan suskunluk yerine daha fazla şeyler almayı umarak, sırf onu denemek için, ne olduğu anlaşılmayan bir yorum ekliyor: Siyah hasta görünüyor, öleceğinden korkuyorum. Sonra raporu zarfa koyuyor ve bunun yalnızca bir başlangıç olduğunu düşünüyor.

Aradan iki gün geçince Mavi sabah erkenden Brooklyn postanesine koşuyor, Manhattan Köprüsü'ne bakan kocaman, şato gibi bir yerdir burası. Mavi bütün raporlarını buradaki 1001 numaralı posta kutusuna göndermiştir, şimdi sanki oradan gelişigüzel geçermiş gibi yaparak kutunun bulunduğu yere gidiyor, yanından ağır adımlarla geçiyor, raporun gelip

gelmediğini görmek için belli etmeden içine bir göz atıyor. Gelmiştir. Ya da en azından bir mektup vardır kutuda – daracık kutunun içinde kırk beş derecelik açıyla duran bir tek beyaz zarf. Bunun kendisininkinden başka bir mektup olduğundan kuşkulanması için bir neden yoktur. Postanede ağır adımlarla daireler çizerek dolaşıyor, Beyaz ya da onun adına çalışan biri gelene kadar orada kalmaya kararlıdır. Gözlerini numaralı kutuların olduğu yüksek duvara dikiyor, her kutunun değişik bir şifresi vardır, her biri değişik bir sırra ortaktır. İnsanlar geliyorlar ve gidiyorlar, kutuları açıp kapatıyorlar, Mavi daireler çizmeyi sürdürüyor, ara sıra rasgele bir noktada duruyor, sonra yine yoluna devam ediyor. Sanki dışarıdaki sonbahar havası o salona nüfuz etmiş gibi her şeyi kahverengi görmektedir, salonun içinde hoş bir puro kokusu vardır. Birkaç saat sonra karnı acıkıyor, ama midesinin sesine kulak vermeyip, ya şimdi ya hiç, diyerek yerinden ayrılmıyor. Posta kutularına yaklaşan herkese gözünü dikip bakıyor Mavi, 1001 numaralı kutunun yakınından geçen herkesi dikkatle izliyor, raporu almaya Beyaz gelmezse herhangi bir kişinin gelebileceğinin farkındadır, yaşlı bir kadın olabilir ya da küçük bir çocuk, bu yüzden görünüşe aldanmamalıdır. Ama bu olasılıkların hiçbiri gerçekleşmiyor, çünkü kutuyu açan çıkmıyor, Mavi, kutuya yaklaşan her aday için anında ve başarıyla bir öykü uydursa da, bu kişinin Beyaz'la ya da Siyah'la arasında nasıl bir bağ olduğunu, o kişinin bu vakada nasıl bir rol üstlendiğini filan kafasında canlandırmaya çalışsa da bütün tahminleri birer birer kafasından silmek zorunda kalıyor, onları geldikleri yere, bilinmezliğe geri gönderiyor.

Öğle saatini biraz geçe, –öğle tatilinden yararlanıp mektup postalamak ya da şu ya da bu işlerini görmek için postaneye doluşan insanlarla– postanenin kalabalıklaşmaya başladığı sırada yüzü maskeli bir adam içeri giriyor. Kapıdan aynı zamanda giren pek çok kişinin arasında Mavi onu hemen fark etmiyor, ama adam kalabalıktan sıyrılıp numaralı posta kutularına doğru yürümeye başladığında maskesi Mavi'nin gözüne çarpıyor, çocukların Cadılar Bayramı'nda taktıkları türden bir maskedir bu, lastiktendir, alnından boynuzlar çıkan, kanlı gözleri, kocaman dişleri olan ürkünç bir canavar maskesi. Geri kalanı son derece normaldir adamın (gri tüvit palto, boynunda kırmızı bir atkı), Mavi onu görür görmez maskenin arkasındakinin Beyaz olduğunu seziyor. Adam 1001 numaralı kutunun olduğu yana doğru ilerlemeye devam ederken, Mavi'nin sezgisi kanaate dönüşüyor. Aynı zamanda, Mavi o adamın gerçekten orada olmadığını da

hissediyor, onu gördüğünü bilmesine rağmen onu kendisinden başka gören olmaması olasılığı çok yüksektir. Oysa Mavi bu noktada yanılmaktadır, çünkü maskeli adam geniş mermer zeminde yürümeye devam ederken Mavi bazı insanların gülerek onu gösterdiklerini görüyor, ama bunun daha mı iyi yoksa daha mı kötü olduğunu bilemiyor. Maskeli adam 1001 numaralı kutuya uzanıyor, şifre düğmesini arkaya, öne, arkaya çeviriyor ve kutuyu açıyor. Mavi, karşısındakinin aradığı adam olduğuna emin olunca onun bulunduğu yere doğru bir hamle yapıyor, ne yapacağını tam olarak bilemese de aklının derinlerinde adamı yakalayıp yüzündeki maskeyi çekip almak vardır kuşkusuz. Ancak adam uyanıktır, zarfı cebine indirip kutuyu kilitleyince salona şöyle bir göz atıyor, Mavi'nin yaklaştığını görünce ileri atılıyor, elinden geldiğince hızla kapıya koşuyor. Mavi peşinden gidiyor, arkadan yetişip onu yakalayacağını ummaktadır, ama kapının yanında birikmiş insanlara çarpıyor, aralarından geçene kadar maskeli adam merdivenlerden inmiş, kaldırıma adım atmış ve sokak boyunca koşmaya başlamıştır bile. Mavi onun peşini bırakmıyor, hatta ona yetişeceğini hissediyor, ama o sırada adam köşeye varmıştır, duraktan kalkmakta olan otobüse rahatça atlıyor, Mavi ise şaşkın, soluk soluğa, budala gibi dikilip kalıyor orada.

İki gün sonra, Mavi'ye posta kanalıyla çeki geldiğinde Beyaz'dan bir not da vardır en sonunda. Bir daha numara yapmanı istemiyorum, yazmaktadır notta. Pek fazla bir şey demese de Mavi yine de böyle bir not aldığına, Beyaz'ın sessizlik duvarını en sonunda yıktığına memnun oluyor. Ancak, notta kastedilenin son gönderdiği rapor mu, yoksa postanedeki olay mı olduğunu çözemiyor. Bir süre aklında evirip çevirdikten sonra hangisi olursa olsun fark etmeyeceğine karar veriyor. Öyle de olsa böyle de olsa bu vakanın anahtarı, harekete geçmektir. Elinden geldiğince, biraz şuradan, biraz buradan, her şeyi bozacak, sonunda bütün yapı zayıflamaya başlayana kadar ne olduğu anlaşılmayan her şeyi kıyısından köşesinden kurcalayacak, günü gelince bütün bu berbat iş çökecektir.

Sonraki birkaç hafta Mavi defalarca postaneye gidiyor, amacı Beyaz'ı bir kez daha görmektir. Ama bir sonuç alamıyor. Ya o gittiğinde rapor kutudan alınmış oluyor ya da Beyaz hiç ortaya çıkmıyor. Postanenin bu bölümünün yirmi dört saat açık olması Mavi'nin elinde fazla olanak bırakmıyor. Beyaz'ın gözü açılmıştır artık, aynı hatayı iki kez işlemeyecektir. Kutuya gitmeden önce Mavi'nin postaneden ayrılmasını

bekleyecektir, Mavi bütün hayatını postanede geçirmeye razı değilse bir daha Beyaz'ı tongaya bastırması mümkün olmayacaktır.

Durum, Mavi'nin hayal bile edemeyeceği kadar karmaşık. Neredeyse bir yıldır kendisinin temelde özgür olduğunu düşünmüştü. İşini iyi kötü yapmıştı, gözlerini tam karşıya dikip Siyah'ı incelemiş, bir ipucu bekleyip işini yürütmeye çalışmıştı; ama bütün bu zaman boyunca kendisinin arkasında neler çevrilebileceğini hiç mi hiç düşünmemişti. Şimdi, maskeli adam olayından ve bu olayın peşinden gelen engellerden sonra Mavi artık ne düşüneceğini bilemiyor. Ben de pekâlâ gözetleniyor olabilirim, diye geçiriyor aklından, kendisinin Siyah'ı izlediği gibi bir başkası da onu gözlüyor olabilir. Eğer durum böyleyse o zaman asla özgür olmamış demektir, en başından beri ortadaki adam olmuştu, ön taraftan engellenmiş, arka taraftan kuşatılmıştı. Tuhaftır ki bu düşünce aklına *Doğal Yaşam ve Başkaldırı*'dan bazı cümleler getiriyor ve defterinde cümlenin tam biçimini arıyor, onu not ettiğine emin. Bulunduğumuz yerde değiliz, diyor o cümle, yanlış bir konumdayız. Doğalarımızdaki bir kusur sonucu, bir durum varsayar ve kendimizi onun içine oturturuz, bu yüzden aynı anda iki durumda oluruz, bunların içinden çıkmak iki kat güçleşir. Bu cümle mantıklı geliyor Mavi'ye, biraz korkmaya başlasa da bu konuda bir şeyler yapması için henüz geç olmadığını düşünüyor.

Asıl sorun, o sorunun yapısını tanımlamaktır şimdi. Önce, hangisinin daha büyük bir tehlike oluşturduğunu çözmelidir, Beyaz mı, Siyah mı? Beyaz, anlaşmaya uymuştur; çekler her hafta zamanında gelmektedir, şimdi ona karşı çıkması, kendisini besleyen eli ısırması anlamına gelecektir. Yine de bu vakayı başlatan kişi Beyaz'dır, Mavi'yi adeta boş bir odaya sokmuş, sonra ışığı söndürüp kapıyı kilitlemiştir. O günden beri Mavi karanlıkta el yordamıyla hareket etmiş, elektrik düğmesini aramıştır, bu vakanın mahkûmu olmuştur. İyi hoş da Beyaz neden böyle bir şey yapsın? Mavi bu soruya gelince artık düşünemez oluyor. Beyni duruyor, daha öteye gidemiyor.

Siyah'ı ele alalım o zaman. Şimdiye kadar bütün vaka, Siyah'ın kendisi olmuş, Mavi'nin bütün sorunlarının görünürdeki nedeni sayılmıştır. Ama eğer Beyaz'ın amacı Siyah'ı değil de Mavi'yi ele geçirmekse, o zaman belki de Siyah'ın bu konuyla hiç ilgisi yoktur, belki de olayın dışında kalan masum bir oyuncudur. Bu durumda, onca zaman Mavi'nin kendisinin bulunduğunu sandığı konumda Siyah vardır, Mavi Siyah'ın

rolünü oynamaktadır. Bu konuda epey şey söylenebilir. Öte yandan, Siyah'ın Beyaz'la müttefik olması ve o ikisinin Mavi'nin hakkından gelmek için işbirliği yapmaları da mümkündür.

Durum böyleyse, onlar Mavi'ye ne yapmaktadırlar? Pek korkunç bir şey değil sonunda, en azından mutlak anlamda değil. Mavi'yi tuzağa düşürüp boş oturmasını sağlamışlar, hayatını neredeyse sıfır hayat derecesine indirecek kadar edilgen kılmışlardır onu. Evet, diyor Mavi kendi kendine, böyle bir duygu bu: hiçbir şey gibi. Kendini, bir odada oturmaya ve hayatının sonuna kadar bir kitap okumaya mahkûm edilmiş gibi hissediyor. Çok tuhaf bu, yarı yarıya hayatta olmak, dünyayı sözcükler yardımıyla görmek, başkalarının hayatları aracılığıyla yaşamak. Ama kitap ilginç olsaydı durum pek de o kadar kötü sayılmazdı. Kendini, deyim yerindeyse, öyküye kaptırabilir ve yavaş yavaş kendini unutmaya başlardı. Ne var ki bu kitaptan hiçbir zevk almıyordu. Bir hikâye yoktu, kurgu da, aksiyon da; bir odada oturmuş kitap yazan bir adam dışında hiçbir şey yoktu. Hepsi bu, diye farkına varıyor Mavi, artık o kitabın bir parçası olmak istemiyor. Ama nasıl kurtulacaktır? Kendisi o odada kaldığı sürece yazılmaya devam edecek kitap olan bu odadan nasıl kurtulacaktır?

Siyah'a, yani bu kitabın sözümona yazarına gelince; Mavi artık gördüklerine güvenemiyor. Gerçekten böyle bir adamın olması mümkün müdür, hiçbir şey yapmayan, sadece odasında oturup yazı yazan?.. Mavi onu nereye gitse izlemişti, en uzak noktalara bile peşinden gitmişti, onu öyle sıkı gözlemişti ki gözleri artık neredeyse yanıltıyor onu. Siyah, odasından çıksa bile hiçbir yere gitmiyor, dişe dokunur bir şey yapmıyor: Yiyecek satın alıyor, ara sıra saçını kestiriyor, sinemaya gidiyor filan. Ama çoğunlukla sokaklarda dolaşıyor, manzaraya, gelişigüzel nesnelere bakıyor, bunu bile ara sıra yapıyor. Bir süre binalara odaklanıyor; boynunu iyice uzatarak damları görmeye çabalıyor, kapı girişlerini inceliyor, ellerini usulca taş cephelerde gezdiriyor. Sonra, bir iki hafta kadar heykelleri izliyor ya da nehirdeki tekneleri ya da sokaklardaki levhaları. Bu kadar işte; kimseyle pek konuşmuyor, şimdi çok gerilerde kalan o gün gözyaşları içindeki kadınla öğle yemeğinde görüşmesi dışında kimseyle buluşmuyor da. Mavi, Siyah hakkında bilinecek ne varsa biliyor: ne tür sabun kullandığını, hangi gazeteleri okuduğunu, nasıl giysileri olduğunu, bütün bunları dikkatle defterine kaydetmiş. Bin çeşit şey öğrenmiş, ama öğrendiği

tek şey hiçbir şey bilmediği. Çünkü gerçek şu ki, bunların hiçbiri mümkün değil. Siyah diye bir adamın mevcut olması mümkün değil.

Bunun sonucu olarak Mavi, Siyah'ın bir hileden başka bir şey olmayacağından kuşkulanmaya başlıyor, Beyaz'ın tuttuğu adamlardan biridir, o odada hiçbir şey yapmadan otursun diye haftalık ücret almaktadır. Belki bütün o yazı yazmalar da yapmacıktır, her bir sayfası: Belki de telefon rehberindeki adları birer birer yazıyordur örneğin, ya da sözlükteki bütün sözcükleri alfabetik olarak yazıyordur, ya da *Doğal Yaşam ve Başkaldırı*'yı el yazısıyla kâğıda geçiriyordur. Belki sözcük bile değildir yazdıkları, anlamsız karalamalardır, kalemin gelişigüzel çektiği çizgilerdir, üst üste yığılan anlamsız ve karmakarışık işaretler. Bu durum, Beyaz'ı gerçek yazar yapmaktadır öyleyse; Siyah'sa onun dublörüdür, sahte biridir: kendi cevheri olmayan bir oyuncu. Bu düşünceyi izleyen Mavi'nin, Siyah'ın bir tek değil birkaç kişiden oluştuğuna inandığı zamanlar oluyor. Mavi'nin karşısında Siyah rolü oynayan iki-üç-dört benzer adam, her biri kendisi için öngörülen zamanı ayırıp sonra kendi sıcak yuvasına çekilmekte. Ama bu düşünce, Mavi'nin uzun süre üzerinde duramayacağı kadar müthiş. Aradan aylar geçiyor, sonunda kendine şunu haykırıyor: Artık soluk alamıyorum. Sonum geldi. Ölüyorum.

1948 yazının ortalarıdır. Harekete geçecek cesareti sonunda toplayan Mavi, elini kılık değiştirmekte kullandığı malzemenin durduğu çantaya atıyor ve yeni bir kimlik tasarlıyor. Birkaç olasılık üstünde durduktan sonra, çocukken oturduğu mahallenin sokak köşelerinde dilenen yaşlı bir adamda karar kılıyor –Jimmy Pembe adında oralarda yuvalanan biridir bu adam– ve serseri kılığına giriyor: yırtık yün çoraplar, tabanları ayrılmasın diye iplerle bağlanmış ayakkabılar, eşyasını koyduğu yıpranmış bir heybe, ve en son olarak, upuzun bir beyaz sakal ve uzun beyaz saçlar. Bu son ekledikleri ona Tevrat'tan çıkma bir peygamber görüntüsü veriyor. Jimmy Pembe rolündeki Mavi, kötü ahlaklı, hayatın sillesini yemiş biri değil de bilge bir budaladır; toplumun kıyılarında yaşayan yoksul bir aziz. Azıcık kaçık olsa da zararsızdır; çevresindeki dünyaya karşı tatlı bir umursamazlık içindedir, çünkü başına ne gelecekse gelmiş, artık onu rahatsız edecek bir şey kalmamıştır.

Mavi, karşı kaldırımın uygun bir yerine yerleşiyor, cebinden kırık bir büyüteç parçası çıkarıyor, yakındaki çöp kutularının birinden bulduğu bir gün öncesine ait buruşuk bir gazeteyi okumaya başlıyor. İki saat sonra

Siyah görünüyor, evinin önündeki merdivenden inip Mavi’nin oturduğu yöne sapıyor. Siyah, serseriyle ilgilenmiyor, ya çok dalgındır ya da onu mahsus görmezden gelmektedir. Siyah yaklaşınca Mavi tatlı bir sesle konuşuyor onunla:

Biraz bozuk paranız var mı efendim?

Siyah duruyor, az önce konuşan, saçı başı darmadağın yaratığa bakıyor, tehlikede olmadığını anlayınca yüzünde bir gülümseme beliriyor. Sonra elini cebine atıp metal bir para çıkarıyor, parayı Mavi’nin avcuna bırakıyor.

Al işte, diyor.

Tanrı sizi korusun, diyor Mavi.

Sağ ol, diye yanıt veriyor Siyah, karşısındakinin konuşmasından duygulanmıştır.

Asla korkmayın, diyor Mavi, Tanrı herkesi kutsar.

Bu güven verici sözden sonra Siyah şapkasının kenarına dokunarak selamlıyor Mavi’yi ve yoluna devam ediyor.

Ertesi gün öğleden sonra, yine serseri kılığındaki Mavi, aynı yerde Siyah’ı bekliyor. Bu kez konuşmayı biraz daha uzatmaya kararlıdır, Siyah’ın güvenini kazandığını düşünmektedir, ama Siyah’ın kendi yanında kalmak için ne kadar hevesli olduğunu görünce artık dümenin ona geçtiğini anlıyor. Akşam olmak üzeredir, henüz hava kararmamıştır ama ikindi vakti geride kalmıştır, ağır değişikliklerin olduğu, tuğlaların ve gölgelerin ışıldadığı alacakaranlık saatidir. Serseriyi içtenlikle selamlayıp ona para verdikten sonra Siyah biraz duraksıyor, söze başlayıp başlamamayı tartıp biçer gibidir, sonunda,

Walt Whitman’a tıpatıp benzediğinizi size söyleyen oldu mu? diyor.

Walt kim? diyor Mavi, rolünü oynamayı unutmamıştır.

Walt Whitman. Ünlü bir şair.

Yo, diyor Mavi. Onu tanıdığımı sanmıyorum.

Tanıyamazsınız zaten, diyor Siyah. Artık yaşamıyor. Ama aranızdaki benzerlik çok ilginç.

Eh, ne derler bilirsiniz, diyor Mavi. Herkesin bir ikizi vardır. Benimkisi neden ölmüş biri olmasın.

İşin tuhaf tarafı, diyor Siyah, Walt Whitman bu sokakta çalışırdı. İlk kitabını tam burada bastırmıştı, durduğumuz yerin yakınında.

Sahi mi, diyor Mavi, başını düşünceli düşünceli sallayarak. Düşündürücü bir şey, değil mi?

Whitman hakkında bazı tuhaf hikâyeler var, diyor Siyah, Mavi'ye arkalarındaki binanın cephesindeki çıkıntıya oturmasını işaret ederken; Mavi oturuyor, Siyah da oturuyor, ansızın yaz güneşi altında o ikisinden başka kimse kalmıyor orada, havadan sudan konuşan iki eski arkadaş gibidirler.

Evet, diyor Siyah, yaşadığı anın gevşekliğine kendini bırakarak, birkaç tane çok ilginç öykü var. Whitman hayatı boyunca frenoloji bilimine inanmıştı. Hani şu kafatasındaki yumruları okuyan bilim. O sıralarda çok popülerdi.

Böyle bir şeyi daha önce duyduğumu söyleyemem, diye yanıt veriyor Mavi.

Eh, bunun pek önemi yok, diyor Siyah. Önemli olan Whitman'ın beyinlerle ve kafataslarıyla ilgilenmesiydi; bunların bir insanın kişiliğini ele verdiğine inanıyordu. Her neyse; Whitman elli altmış yıl önce New Jersey'de ölüm döşeğinde yatarken öldükten sonra üzerinde otopsi yapılmasına izin vermişti.

Öldükten sonra nasıl izin verdi?

Ah, haklısın. Doğru söylemedim. İzin verdiğinde hayattaydı henüz. Öldükten sonra kendisini kesip biçmelerine itirazı olmayacağını bilmelerini istemişti. Son arzusu da diyebilirsin.

Ünlü son sözler.

Haklısınız. Pek çok kişi onun dâhi olduğuna inanıyordu, sizin anlayacağınız, içinde özel bir şey olup olmadığını görmek için beynine göz atmak istiyorlardı. Böylece ölümünün ertesi günü bir doktor Whitman'ın beynini çıkardı –başının içinden kesip aldı– ve ölçülmesi ve tartılması için Amerikan Antropometri Derneği'ne gönderdi.

Dev bir karnabahar gibi, diyerek onun sözünü kesiyor Mavi.

Tam üstüne bastınız. Kocaman gri bir sebze gibi. Ama hikâye bu noktada ilginç olmaya başlıyor. Beyin laboratuvara geliyor, tam üstüne çalışmaya başlayacaklarken asistanlardan biri beyni yere düşürüyor.

Parçalanıyor mu?

Elbette parçalanıyor. Beyin pek sağlam değildir, bilirsiniz. Yere saçılıyor ve bu iş bitiyor. Amerika'nın en büyük şairinin beyni süpürülüp çöpe atılıyor.

Büründüğü kişiliğe uygun davranması gerektiğini kendine anımsatan Mavi, peş peşe birkaç hırıltılı kahkaha koyveriyor, yaşlı ve antika bir adamın eğlenmesinin iyi bir taklidi. Siyah da gülüyor, o arada aralarında öyle bir samimiyet doğmuştur ki onlara bakıp da çocukluk arkadaşı olmadıklarını kimse anlayamaz.

Mezarında yatan zavallı Walt'u düşününce üzülüyor insan ama, diyor Siyah. Yapayalnız ve beyinsiz.

Tıpkı şu korkuluk gibi, diyor Mavi.

Tam öyle, diyor Siyah. Oz'un ülkesindeki korkuluk gibi.

Bir kahkaha daha attıktan sonra Siyah, Bir de Thoreau'nun Whitman'ı ziyarete geldiği günün hikâyesi var, diyor. O da iyi bir hikâye.

O da mı şairdi?

Tam sayılmaz. Ama iyi bir yazardı. Ormanlarda tek başına yaşayan bir yazardı.

Ah, evet, diyor Mavi, fazla cahil görünmemek için. Bir zamanlar biri bana ondan söz etmişti. Doğadan pek hoşlanırmış. O adamı mı söylüyorsunuz?

Evet onu, diyor Siyah. Henry David Thoreau. Massachusetts'ten bir süreliğine gelip Brooklyn'de Whitman'ı ziyaret etmişti. Ama o günden bir gün önce tam buraya, Turuncu Sokak'a gelmişti.

Bir nedeni var mıydı?

Plymouth Kilisesi. Henry Ward Beecher'ın vaazını dinlemek istiyordu.

Hoş bir yer, diyor Mavi, kilisenin çimli avlusunda geçirdiği hoş saatleri düşünerek. Oraya gitmekten ben de hoşlanıyorum.

Pek çok önemli adam gitmiştir oraya, diyor Siyah. Abraham Lincoln, Charles Dickens, hepsi de bu sokaktan geçip kiliseye girmişlerdir.

Hayaletler.

Evet, dört bir yanımızda hayaletler var.

Ya hikâye?

Aslında çok basit. Thoreau ile arkadaşı Bronson Alcott, Whitman'ın Myrtle Caddesi'ndeki evine gitmişler, Walt'un annesi de onları tavan arasına, Walt'un geri zekâlı erkek kardeşi Eddy ile paylaştığı yatak odasına göndermiş. Her şey yolundaymış. El sıkışmışlar, selamlaşmışlar filan. Ama sonra, oturup dünya görüşlerini tartışmaya başladıklarında Thoreau ile Alcott, odanın tam ortasında duran ağzına kadar dolu oturağı fark etmişler. Walt rahat biriymiş ve oturağa aldırmıyormuş, ama New Englandlı iki genç

karşılarında bir kova dolusu dışkı dururken konuşmakta zorlanmışlar. Sonunda kalkıp aşağıya, salona inmişler ve konuşmalarına orada devam etmişler. Bir ayrıntı bu, farkındayım. Ama yine de iki büyük yazar karşılaşırsa tarih yazılır ve bütün gerçekleri tam olarak kaydetmek gerekir. Bu oturak bana nedense yere saçılan beyni anımsatıyor. Durup düşünürseniz biçimlerinde belli bir benzerlik de var. Tümsekler ve kıvrımlar yani. Mutlaka bir ilişki var. Beyin ve bağırsak, insanın içi. Eserlerini daha iyi anlamak için bir yazarın içine girmeye çalışmaktan söz ederiz. Ama girmeyi başarırsanız içinde pek fazla bir şey bulamazsınız; en azından bir başkasının içinde bulacağınızdan farklı bir şey azdır.

Bu konularda epeyce bilgilisiniz galiba, diyor Mavi, Siyah'ın anlattıklarını takip edemez olmuştur.

Benim hobim bu, diyor Siyah. Yazarların, özellikle Amerikalı yazarların nasıl yaşadıklarını bilmek hoşuma gidiyor. Her şeyi anlamama yarıyor.

Anlıyorum, diyor Mavi, aslında bir şey anlamamaktadır, Siyah'ın ağzından çıkan her sözcük Mavi'nin onu gitgide daha az anlamasına neden olmaktadır.

Örneğin Hawthorne, diyor Siyah. Thoreau'nun iyi bir arkadaşıdır, büyük olasılıkla Amerika'nın ilk gerçek yazarıdır. Üniversiteyi bitirince Salem'deki annesinin evine döndü, odasına kapandı, on iki yıl çıkmadı oradan.

Ne yaptı orada?

Öyküler yazdı.

Hepsi bu mu? Sadece yazdı mı?

Yazmak yalnızlık gerektirir. İnsanın hayatına el koyar. Bir anlamda bir yazarın kendine ait bir hayatı yoktur. Varken bile gerçekten var değildir.

Bir hayalet daha.

Haklısınız.

Kulağa gizemli geliyor.

Öyle. Ama Hawthorne müthiş öyküler yazdı, ve biz onları hâlâ okuyoruz, aradan yüz yıldan fazla zaman geçmiş olsa da. Bunlardan birinde, Wakefield adında bir adam karısına bir oyun oynamaya karar verir. Birkaç günlüğüne bir iş gezisine çıkacağını söyler ama kentten ayrılmak yerine yandaki sokağa gider, bir oda kiralar ve neler olacağını beklemeye başlar. Bunu neden yaptığını tam olarak bilemez ama yine de yapar. Aradan

üç dört gün geçer ama o kendini eve dönmeye hazır hissetmez, kiraladığı odada kalmayı sürdürür. Günler hafta olur, haftalar ay olur. Bir gün Wakefield eski sokağına gider ve evinde yas tutulduğunu görür. Kendi cenazesidir bu, karısı da dul olmuştur. Aradan yıllar geçer. Arada sırada kasabada karısıyla yolları karşılaşır, bir keresinde büyük bir kalabalığın içinde ona sürtünür bile. Ama kadın onu tanımaz. Aradan yine yıllar geçer, yirmi yıldan fazla, Wakefield yavaş yavaş yaşlanır. Yağmurlu bir sonbahar gecesi, boş sokaklarda yürüyüşe çıktığında eski evinin olduğu sokağa düşer yolu, pencereden evin içine göz atar. Şöminede sıcacık bir ateş yanmaktadır, Wakefield şöyle düşünür: Şimdi içeride olsaydım ne kadar hoş olurdu, burada yağmur altında duracağıma şöminenin karşısındaki yumuşak koltuklardan birinde otursaydım. Böylece, fazla kafa yormaksızın evin merdivenini çıkar ve kapıyı çalar.

Sonra?

O kadar. Hikâye böyle bitiyor. Son gördüğümüz şey, kapının açıldığı ve Wakefield'in yüzünde kurnaz bir gülümsemeyle içeri girdiği.

Karısına ne söylediğini öğrenemiyoruz, değil mi?

Hayır. Böyle bitiyor. Tek bir sözcük bile yok. Ama yeniden o eve taşındığını biliyoruz, ölene kadar iyi bir koca olduğunu da.

Hava kararmaya başlıyor, gece hızla iniyor. Batıda son bir pembe ışıltı hâlâ vardır ama gün neredeyse sona ermiştir. Karanlığı fırsat bilen Siyah ayağa kalkıyor ve elini Mavi'ye uzatıyor.

Sizinle konuşmak zevkti, diyor. Burada ne kadar zamandır oturduğumuzun farkında değildim.

O zevk bana ait, diyor Mavi, konuşmanın sona ermesi rahatlatmıştır onu, çünkü bir yandan yaz sıcağı bir yandan sinirden terlemesi ve terin zamka karışması nedeniyle sakalının yerinden kaymasına az kaldığını bilmektedir.

Adım Siyah, diyor Siyah, Mavi'nin elini sıkarken.

Benimki Jimmy, diyor Mavi, Jimmy Pembe.

Bu küçük sohbetimizi uzun bir süre unutmayacağım Jimmy, diyor Siyah.

Ben de öyle, diyor Mavi. Bana düşünecek çok şey verdiniz.

Tanrı seni korusun Jimmy Pembe, diyor Siyah.

Tanrı sizi de korusun efendim, diyor Mavi.

Ve sonra son bir kez tokalaşıp her biri kendi düşüncelerinin eşliğinde ters yönlerde uzaklaşıyorlar.

O gece daha geç bir saatte, Mavi odasına döndüğünde, Jimmy Pembe'yi toprağa gömmesinin, ondan tümüyle kurtulmasının daha iyi olacağına karar veriyor. Yaşlı serseri görevini yerine getirmiştir, daha ileri gitmek pek akıllıca olmayacaktır.

Mavi, Siyah'la bir bağlantı kurmuş olmaktan hoşnuttur, ama bu karşılaşma onun üzerinde istediği etkiyi bırakmıyor, aslında Mavi oldukça sarsılmıştır. Çünkü sohbetlerinin vakayla bir ilgisi olmasa da Mavi ister istemez Siyah'ın bütün konuşma boyunca vakaya gönderme yaptığını düşünüyor; adeta bilmece gibi konuşmuştur, sanki Mavi'ye bir şey söylemeye çalışmış ama bu şeyi açıkça söylemeye cesaret edememiştir. Evet, Siyah oldukça samimi davranmıştır, nazik davranmıştır, ama Mavi, adamın ta başından beri açığını yakalamaya çalıştığı düşüncesinden kurtulamamaktadır. Durum böyleyse o zaman Siyah işbirlikçilerden biridir, öyle olmasaydı Mavi'yle öyle konuşup durur muydu? Yalnızlıktan konuşmadığı kesin. Siyah'ın gerçek biri olduğu varsayılırsa o zaman sorun yalnızlık değildir. O ana kadarki yaşama biçimi, yalnız kalmak için kurmuş olduğu kararlı planın bir parçasıdır, konuşmaya istekli olmasını yalnızlığın pençesinden kurtulmak için bir çaba olarak görmek saçma olur. Şimdi değil, bir yıldan fazladır insanlarla ilişki kurmaktan kaçınmasının ardından değil. Eğer Siyah münzevi hayatından kurtulmaya sonunda karar vermişse, o zaman neden bu işe bir köşe başındaki berduş ve yaşlı adamın biriyle başlasın ki? Yo, Siyah, Mavi'yle konuştuğunu biliyordu. Eğer bunu biliyorsa o zaman Mavi'nin kim olduğunu da biliyordur. Bu sorunun iki yanıtı olamaz, diyor Mavi kendi kendine, o her şeyi biliyor.

Bir sonraki raporunu yazma günü gelince, Mavi bu ikilemle yüzleşmek zorunda kalıyor. Beyaz, Siyah'la temas kurma konusunda hiçbir şey söylememişti. Mavi, onu gözlemekle yükümlüydü, ne daha fazlasını yapacaktı ne de daha azını ve şimdi de acaba bana verilen görevin kurallarına karşı mı geldim, diye merak ediyor. Siyah'la yaptığı konuşmayı raporuna eklerse Beyaz itiraz edebilirdi. Öte yandan, eğer rapora eklemezse ve eğer Siyah gerçekten de Beyaz'la işbirliği yapıyorsa o zaman Beyaz, Mavi'nin yalan söylediğini hemen anlayacaktı. Mavi bunun üzerinde epeyce düşünüp taşınsa da bir çözüm bulamıyor. Öyle de olsa böyle de olsa bir çıkmaza girmiştir, bunu kendisi de biliyor. Sonunda, karşılaşmalarını

rapora yazmamaya karar veriyor, bunun tek nedeni, kendisinin tahmininde yanıldığı ve Siyah'la Beyaz'ın işbirliği yapmadıkları gerçeğine zayıf da olsa umut bağlamasıdır. Ama iyimserlik yönünde attığı bu son küçük adım çok geçmeden sonuçsuz kalıyor. Sterilize ettiği raporu gönderdikten üç gün sonra haftalık çeki postayla geliyor, zarfın içinde bir de not vardır: Neden yalan söylüyorsun, yazmaktadır notta. İşte o zaman Mavi'nin, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanıtı oluyor. O andan sonra Mavi, suda boğulduğunu bilerek yaşıyor.

Ertesi gece Siyah'ın peşine takılıp metroyla Manhattan'a gidiyor, artık normal giysiler içindedir, bir şey saklamasına gerek olduğunu hissetmemektedir. Siyah, Times Meydanı'nda metrodan iniyor ve parlak ışıklar altında, gürültüde, oradan oraya giden kalabalıkların arasında bir süre dolaşıyor. Hayatı buna bağlıymışçasına onu gözetleyen Mavi, adamın üç dört adım gerisindedir. Saat dokuzda Siyah Algonquin Oteli'nin lobisine giriyor, Mavi de peşinden. İçerisi oldukça kalabalıktır, boş masa da pek azdır; Siyah, köşede tam o sırada boşalan bir yere oturunca Mavi'nin ona yaklaşıp yanına oturup oturamayacağını kibarca sorması son derece normal görünüyor. Siyah'ın buna bir itirazı olmuyor, omuzlarını kayıtsızca silkerek eliyle Mavi'ye karşısındaki koltuğa oturmasını işaret ediyor. Birkaç dakika hiç konuşmuyorlar, birinin gelip siparişlerini almasını bekliyorlar, o arada da yazlık giysileri içinde önlerinden geçen kadınları seyrediyorlar, arkalarında bıraktıkları çeşitli parfümleri içlerine çekiyorlar. Mavi'nin hiç acelesi yoktur, uygun zamanı beklemekten ve her şeyi oluruna bırakmaktan memnundur. Sonunda garson siparişlerini almaya geldiğinde Siyah, *Black and White* (Siyah ve Beyaz) marka buzlu viski ısmarlıyor, Mavi de bunu eğlencenin şimdi başladığı yönünde gizli bir mesaj olarak algılamaktan kendini alamıyor, bütün bunlar olurken de Siyah'ın küstahlığına, kabalığına, adi saplantısına hayret etmekten kendini alamıyor. Farklı bir şey yapmamak için Mavi de aynı içkiden ısmarlıyor. Bunu yaparken Siyah'ın gözlerinin içine bakıyor, ama Siyah hiç açık vermiyor, Mavi'nin gözlerine boş boş bakıyor, gerilerinde bir şey olmadığını, Mavi ne kadar dikkatle bakarsa baksın asla bir şey bulamayacağını söyler gibidir o ölü gözler.

Bu hamle ne de olsa aralarındaki buzları çözüyor, çeşitli viski markalarının üstünlüklerini tartışarak konuşmaya başlıyorlar. Konunun konuyu açması da normaldir, orada oturup New York'ta yaz mevsiminin sıkıntılarından, otelin dekorasyonundan, kent henüz ormanlık ve tarlalık bir

yerken burada yaşayan Algonquin Kızılderililerinden söz ederken Mavi yavaş yavaş o gece bürünmek istediği kimliğe dönüşüyor, Karbeyaz adında neşeli, palavracı birinde karar kılıyor. Karbeyaz, Wisconsin'in Kenosha kentinden gelme bir hayat sigortası satıcısıdır. Budalayı oyna, diyor Mavi kendi kendine, çünkü kimliğini açıklamanın bir anlamı olmayacağını bilmektedir, Siyah'ın bunu bildiğini bilse de. Saklambaç oynamalıyım, diyor, sonuna kadar saklambaç oynamalıyım.

İlk içkilerini bitirip birer tane daha ısmarlıyorlar, arkasından birer tane daha, sohbet hayat sigortası istatistiklerinden çeşitli mesleklerdeki insanların yaşam sürelerine uzanırken Siyah'ın söylediği bir şey konuşmanın yönünü değiştiriyor:

Sanırım ben listenizin üst sıralarında yer almam, diyor.

Ya, diyor Mavi, arkasından ne geleceğini bilemeden. Nasıl bir işte çalışıyorsunuz?

Özel dedektifim, diyor Siyah, açıkça, istifini bozmadan. Adamın küstahlığı Mavi'yi öylesine sinirlendirmiş, öylesine kızmıştır ki, içinden bir an elindeki içkiyi Siyah'ın suratına fırlatmak geliyor.

Ne diyorsunuz!.. diye bağırıyor Mavi, kendini hemen toparlamış ve çok şaşırmış numarası yapabilmiştir. Özel dedektif. Şuna bakın. Kanlı canlı. Karım duyunca ne der kim bilir. New York'ta bir özel dedektifle içki içiyorum. Asla inanmayacaktır buna.

Demek istiyorum ki, diye atılıyor Siyah hemen, yaşam süremin uzun olmayacağını sanıyorum. En azından sizin istatistiklerinize bakılırsa.

Değildir herhalde, diye haykırıyor Mavi, ama ne biçim heyecanlıdır! Uzun yaşamaktan daha hayat doludur. Amerika'daki erkeklerin yarısı, sizin gibi bir hayat sürmek için emeklilik sürelerinden on yılı verirler. Olayları çözmek, açıkgözlülükle geçimini sağlamak, kadınları baştan çıkarmak, kötü adamların karnına kurşun doldurmak, Tanrım, söylenecek çok şey var bu konuda.

Bütün bunlar uydurma, diyor Siyah. Gerçek dedektiflik son derece can sıkıcı olabilir.

Eh, her mesleğin rutin bir biçimi vardır, diye devam ediyor Mavi. Ama sizin durumunuzda en azından bütün çabaların sonunda sıra dışı bir şeye götüreceğini bilirsiniz.

Bazen evet, bazen hayır. Çoğu zaman hayırdır. Şu anda üzerinde çalıştığım vakayı ele alın örneğin. Üzerinde çalışmaya başlayalı bir yılı

geçti, bundan daha sıkıcı şey olamaz. Öyle sıkılıyorum ki bazen aklımı kaçırdığımı düşünüyorum.

Nasıl yani?

Eh, anlatayım da siz karar verin. Görevim birisini gözetlemek, anlayabildiğim kadarıyla hiç özel biri değil ve her hafta o adam hakkında bir rapor yazıyorum. Bu kadar. Bu adamı gözetle ve raporunu yaz. Bunun dışında bir tek kahrolası şey bile yok.

Bunun neresi korkunç?

Adam hiçbir şey yapmıyor, işte korkunç olan bu. Bütün gün odasında oturup yazıyor. İnsanı çıldırtmaya yeter.

Belki de adam sizi kandırıyordur. Yani, harekete geçmeden önce size ninni söyleyip uyutuyordur.

Ben de ilk başta öyle sanmıştım. Ama artık bir şey olmayacağına eminim, hiçbir zaman. Bunu ta içimde hissediyorum.

Bu çok kötü, diyor Mavi, anlayışla. Belki bu vakadan çekilmelisiniz.

Bunu düşünüyorum. Hatta bu meslekten çekilip başka bir işe başlasam diye bile düşünüyorum. Başka bir işkolu. Sigorta poliçesi satabilirim belki ya da bir sirke katılabilirim.

İşin bu kadar kötüye gidebileceğini hiç düşünmemiştim, diyor Mavi, başını sallayarak. Ama söylesenize, o adamı neden gözetlemiyorsunuz şimdi? Gözünüzün onun üstünde olması gerekmez mi?

İşte püf noktası da bu, diyor Siyah. Artık ilgilenmek bile gerekmiyor. Onu o kadar uzun zamandır gözlüyorum ki kendimden daha iyi tanıyorum artık. Yapmam gereken tek şey onu düşünmek, o zaman ne yaptığını, nerede olduğunu, her şeyi biliyorum. Neredeyse gözlerim kapalı bile gözetleyebilirim onu.

Şu anda nerede olduğunu biliyor musunuz?

Evde. Her zamanki gibi. Odasında oturmuş yazı yazıyor.

Ne yazıyor?

Tam emin değilim, ama bir fikrim var. Sanırım kendisini yazıyor. Hayatının hikâyesini. Tek olası yanıt bu. Başka bir şey uygun düşmüyor.

Öyleyse bütün bu gizem ne?

Bilmiyorum, diyor Siyah ve ilk kez duygusunu sesiyle ele veriyor, sözcüklerde hafifçe hissettiriyor.

Öyleyse her şey dönüp dolaşıp aynı yere geliyor, öyle değil mi, diyor Mavi. Artık Karbeyaz’ı unutmuş, gözlerini Siyah’ın gözlerine dikmiştir.

Sizin onu gözetlediğinizi biliyor mu bilmiyor mu?

Siyah bakışlarını kaçırıyor, artık Mavi'nin gözlerine bakamıyor ve ansızın titremeye başlayan bir sesle konuşuyor:

Elbette biliyor. Bütün mesele bu zaten, öyle değil mi? Biliyor olmalı, yoksa hiçbir şeyin anlamı olmaz.

Neden?

Çünkü bana ihtiyacı var, diyor Siyah, gözleri hâlâ başka yerdedir. Gözlerimin ona bakmasına ihtiyacı var. Hayatta olduğunu kanıtlamak için bana ihtiyacı var.

Mavi, Siyah'ın yanağına yuvarlanan gözyaşını görüyor, ama bir şey söylemesine, elde ettiği avantajdan yararlanmaya başlamasına fırsat kalmadan Siyah yerinden fırlıyor, izin istiyor, bir telefon görüşmesi yapması gerektiğini söylüyor. Mavi yerinden kalkmadan on on beş dakika bekliyor, ama boşa zaman harcadığını bilmektedir. Siyah geri gelmeyecektir. Konuşma bitmiştir, orada ne kadar oturursa otursun o gece başka bir şey olmayacaktır.

Mavi, içkilerin parasını ödeyip Brooklyn'e yollanıyor. Turuncu Sokak'a saptığında başını kaldırıp Siyah'ın penceresine bakıyor ve ışık yanmadığını görüyor. Önemli değil, diyor Mavi, yakında döner eve. Henüz sonuna gelmedik. Eğlence şimdi başlıyor. Şampanya patlatılana kadar bekleyelim, ondan sonra neyin ne olduğunu görürüz.

Eve girince odada bir aşağı bir yukarı yürüyor, bir sonraki adımını tasarlamaya çalışıyor. Siyah'ın sonunda bir hata yaptığını düşünüyor, ama yine de emin olamıyor. Çünkü eldeki kanıtlara rağmen Mavi yine de Siyah'ın bütün bunları kasıtlı yaptığı duygusundan kurtulamıyor, Siyah onu deliğinden çıkarmaya, adeta burnundaki halkadan tutup çekmeye, nasıl bir son planladıysa oraya doğru zorlamaya başlamıştır.

Yine de bir şeylerin kapısını aralamıştır Mavi ve bu vakayı aldığından bu yana ilk kez olduğu yerde saymamaktadır artık. Başka zaman olsa Mavi bu küçük zaferini kutlardı, ama bu gece kendi sırtını sıvazlayacak keyfi yok, bunu anlıyor. Kendini her şeyden önce üzgün hissediyor, bütün hevesi kaçmıştır, hayal kırıklığı içindedir. Nasıl olduysa gerçekler onu yüzüstü bırakmıştır, kendini bunun dışında tutmak güç geliyor ona, bu vakayı kendine nasıl açıklarsa açıklasın kendisinin de onun bir parçası olduğunu iyi biliyor. Pencereye gidiyor, karşıya bakıyor ve Siyah'ın odasında ışık yandığını görüyor.

Yatağına uzanıp şöyle düşünüyor: Hoşça kalın Bay Beyaz. Asla yoktunuz, öyle değil mi? Beyaz diye biri hiç olmadı. Ve sonra: Zavallı Siyah. Zavallı adam. Zavallı mahvolmuş hiç kimse. Ve sonra gözkapakları ağırlaşıp gözlerine uyku dolunca her şeyin kendi rengine sahip olmasının ne kadar tuhaf olduğunu düşünüyor. Gördüğümüz her şey, dokunduğumuz her şey – dünyada her şeyin kendi rengi var. Biraz daha uyanık kalmak için çabalarken bir liste yapmaya başlıyor. Örneğin maviyi ele alalım, diyor. Mavi kuşlar, mavi kargalar ve mavi balıkçıllar vardır. Peygamberçiçekleri ve deniz salyangozları. New York üstünde öğle vakti vardır. Yabanmersini ve çay yemişi ve Pasifik Okyanusu. Mavi şeytanlar ve mavi kurdeleler ve mavi kanlar. Blues söyleyen bir ses. Babamın polis üniforması. Mavi yasalar ve mavi filmler. Gözlerim ve adım. Duruyor, aklına başka mavi bir şey gelmiyor, sonra beyaza geçiyor. Martılar var, diyor, denizkırlangıçları, leylekler ve papağanlar. Bu odanın duvarları var, yatağımın çarşafları. Zambaklar var, karanfiller ve papatyaların yaprakları. Barış bayrağı var ve beyaz ölüm. Anne sütü ve meni. Dişlerim var. Gözlerimin akı. Beyaz levrek, beyaz çamlar, beyaz karıncalar var. Beyaz Saray ve beyaz küf var. Beyaz yalanlar ve akkor var. Sonra hiç duraksamadan siyaha atlıyor Mavi, kara kitaplardan, karaborsadan ve Kara El Derneği'nden başlıyor. New York'a çöken gece var, diyor. Chicago'nun Kara Çoraplar takımı var. Karadut ve kargalar var, gözünün kararması ve siyah çürükler var. Kara Salı ve Kara Ölüm (veba) var. Kara şantaj var. Saçlarım var. Dolmakalemden akan mürekkep var. Körlerin gördüğü dünya var. Sonra bu oyundan bıkan Mavi tıkanıyor, bu işin sonu gelmez, diyor. Uyuyakalıyor, eskiden olmuş şeyleri görüyor düşünde ve sonra, gecenin bir saatinde ansızın uyanıyor, odayı adımlamaya başlıyor, bundan sonra ne yapacağını düşünüyor.

Sabah olunca Mavi kendine başka bir kılık seçmeye girişiyor. Bu kez Fuller Fırçaları satıcısı oluyor, daha önce başvurduğu bir numara bu ve tam iki saat boyunca küçük aynasının karşısında turneye çıkmış yaşlı bir vodvil oyuncusu gibi oturarak kendine kel bir kafayla bir bıyık yaratmaya, gözlerinin ve ağzının çevresine yaşlılık kırışıkları oturtmaya çalışıyor. Saat on biri geçerken fırça çantasını toparlayıp karşı kaldırıma, Siyah'ın oturduğu binaya geçiyor. Sokak kapısının kilidini açmak Mavi için çocuk oyuncağı, birkaç saniyede hallediyor, binanın holüne girerken ister istemez eski heyecanlı günleri yeniden yaşar gibi oluyor. Güç bir iş değil, diye hatırlatıyor kendine ve Siyah'ın katına çıkan merdiveni tırmanıyor. Bu

ziyaret yalnızca içeriye bir göz atmak için, gelecekte işine yarar diye odanın sınırlarını çizmek için. Yine de o anın heyecanını Mavi tam olarak bastıramıyor. Çünkü olay yalnızca odayı görmek değil, bunu biliyor, olay orada bizzat bulunması, o dört duvarın içinde durması, Siyah'la aynı havayı soluması. Bundan böyle, diye düşünüyor, olan her şey öteki şeyleri etkileyecek. Kapı açılacak ve ondan sonra Siyah sonsuza kadar Mavi'nin içinde olacak.

Kapıyı vuruyor, kapı açılıyor ve birden aradaki mesafe siliniyor, nesne ve o nesnenin düşüncesi bir ve aynı oluyor. Karşısında duran Siyah, sağ elinde kapağı açılmış bir dolmakalem var, sanki çalışırken rahatsız edilmiş gibi, ama gözlerindeki bakış Mavi'yi beklediğini gösteriyor, acı gerçeğe boyun eğmiş ama artık aldırmaz gibi görünüyor.

Mavi, fırçalarla ilgili hızlı konuşmasına başlıyor, bir solukta, daha önce binlerce kez yaptığı gibi bir satıcının satış taktiğiyle çantasını gösteriyor, özürler diliyor, içeri girmek için izin istiyor. Siyah sakince içeri alıyor onu, belki diş fırçası ilgimi çekebilir, diyor, Mavi eşikten içeri geçerken saç fırçalarını, elbise fırçalarını, yani konuşmaya ara vermemek için aklına geleni sıralıyor, böyle yaparsa odanın geri kalan yerlerini incelemek için serbest kalabilir, görüleceği görebilir, düşünebilir ve bunları yaparken de Siyah'ın dikkatini asıl amacından başka yöne çekebilir.

Oda, hemen hemen tahmin ettiği gibi, ama belki biraz daha sade. Örneğin duvarlar bomboş, ki bu onu biraz şaşırtıyor, çünkü bir iki tablo olabileceğini düşünmüştü, tekdüzeliği bozacak herhangi bir resim, bir manzara resmi belki, ya da Siyah'ın bir zamanlar sevmiş olduğu birinin portresi. Mavi odada nasıl bir resim asılı olacağını hep merak etmişti, bunun sağlam bir ipucu olabileceğini düşünmüştü, ama şimdi hiçbir şey bulunmadığını görünce onca zaman böyle bir şeyi beklemiş olması gerektiğini anlıyor. Bunun dışında, daha önceki düşüncelerine aykırı bir şey yok sayılır. Aynen kafasında canlandırdığı keşiş hücresi: bir köşede ufak, derli toplu yatak, bir başka köşede küçük bir mutfak, her şey pırıl pırıl, bir kırıntı bile yok yerde. Sonra, odanın ortasında pencereye dönük duran tahta masa ve bir tek ahşap, dik arkalıklı iskemle var. Kurşunkalemler, tükenmezkalemler, bir daktilo. Bir şifoniyer, bir komodin, bir lamba. Kuzeye bakan duvarda bir kitaplık, ama içinde ancak birkaç kitap var: *Doğal Yaşam ve Başkaldırı, Çimen Yaprakları, İki Kez Anlatılmış Öyküler* ve birkaç tane daha. Ne telefon, ne radyo, ne dergi. Masanın üzerinde, tam

kenarlarda düzgünce istiflenmiş kâğıtlar var: bazıları boş, bazıları yazılı, kimi daktiloda kimi elde yazılmış. Yüzlerce sayfa, belki de binlerce. Ama buna yaşamak denmez, diye düşünüyor Mavi. Buna hiçbir şey denmez. Burası bomboş bir ülke, dünyanın sonunda vardığın yer.

Diş fırçalarını gözden geçiriyorlar, sonunda Siyah kırmızı bir fırça seçiyor. Arkasından da çeşitli elbise fırçalarını incelemeye başlıyorlar, Mavi fırçaları kendi elbisesi üzerinde uyguluyor. Sizin gibi temiz biri herhalde fırçasız yapamaz, diyor. Ama Siyah'ın yanıtı, bugüne kadar fırçasız yaptım, oluyor. Öte yandan belki saç fırçalarına bir bakabilirim, diyor, böylece örneklerin olduğu çantadaki fırçaları elden geçiriyorlar, çeşitli büyüklük ve biçimlerdeki fırçalar, değişik kıllar üzerinde filan konuşuyorlar. Mavi asıl amacına ulaşmıştır ama yine de usulü bozmuyor, her şeyi gerektiği gibi yapmak istiyor, hiçbir önemi olmasa bile. Yine de, Siyah fırçaların parasını ödedikten sonra, çantasını toplayan Mavi son bir şey söylemeden edemiyor. Galiba yazarsınız, diyor, eliyle masayı göstererek, Siyah da evet, diyor, doğru, bir yazardır.

Kalın bir kitap olacak galiba, diye devam ediyor Mavi.

Evet, diyor Siyah, yıllardır çalışıyorum üzerinde.

Bitirmek üzere misiniz?

Sonuna yaklaşıyorum, diyor Siyah düşünceli bir tavırla. Ama bazen hangi noktada olduğunuzu bilmeniz güç oluyor. Neredeyse bitirdim diyorum, ama sonra çok önemli bir şeye yer vermemiş olduğumun farkına varıyorum ve yeniden başa dönmem gerekiyor. Ama evet, bu kitabı günün birinde bitirmeyi gerçekten hayal ediyorum. Belki de yakındır bitirmem.

Kitabı okuma fırsatı bulmayı umuyorum, diyor Mavi.

Her şey mümkün, diyor Siyah. Ama önce bitirmem gerek. Acaba buna ömrüm yetecek mi bilemiyorum.

Eh, kim bilir öyle değil mi, diyor Mavi, başını bilgece sallayarak. Bir bakarsınız yaşıyoruz, bir bakarsınız ölmüşüz. Hepimiz için geçerli bu.

Çok doğru, diyor Siyah. Hepimiz için geçerli.

Kapıya gelmişlerdir, Mavi'nin içinden bu tür boş laflar etmeyi sürdürmek geliyor. Soytarı rolünün eğlenceli olduğunu fark ediyor, ama aynı zamanda içinden Siyah' la oynamak, hiçbir şeyin gözünden kaçmadığını kanıtlamak dürtüsü de gelmektedir; çünkü Mavi, içten içe, kendisinin de Siyah kadar zeki olduğunu, zekâsının her bakımdan onunkiyle eş olduğunu Siyah'ın bilmesini istemektedir. Ama Mavi, bu

dürtüyü bastırmayı başarıyor, dilini tutuyor, yaptığı satış için başını eğerek kibarca teşekkür ediyor, sonra da evden çıkıyor. Fuller Fırçaları satıcısının sonudur bu, bir saate kalmadan o da Jimmy Pembe'den kalanların durduğu çantaya atılıyor. Mavi, artık kılık değiştirmeye ihtiyacı olmayacağını biliyor. Bir sonraki adım kaçınılmazdır, şimdi en önemli şey, doğru anı seçmektir.

Ama üç gece sonra, sonunda eline fırsat geçtiğinde, Mavi, korktuğunu anlıyor. Siyah saat dokuzda dışarı çıkıyor, sokağın ucuna yürüyor, köşeyi dönüp gözden kayboluyor. Mavi bunun açık seçik bir işaret olduğunu, hamlesini yapması için Siyah'ın ona neredeyse yalvardığını bilse de bir tuzak olabileceğini de hissediyor ve şimdi, mümkün olan en son anda, az önce içi güvenle dolu olmasına rağmen, yürürken kendi gücünü duyumsayarak neredeyse kasılmasına rağmen yeniden kendinden kuşkuya düşüp işkence çekmeye başlıyor. Neden durup dururken Siyah'a güvenmeye başlasın ki? İkisinin de artık aynı safta çalıştıklarına inanması için akla yatkın ne gibi bir neden olabilir? Bu nasıl olmuştur ve Siyah'ın böyle ikinci kez teklifte bulunması karşısında Mavi kendini neden böyle alttan alır buluyor? Sonra durup dururken bir başka olasılık geliyor aklına. Birdenbire gidiverse ne olur? Ayağa kalksa, kapıdan çıksa ve bu işten sıyrılsa? Bu düşünceyi kafasında bir süre evirip çeviriyor, ölçüp biçiyor ve yavaş yavaş titremeye başlıyor, kendi özgürlüğünün görüntüsüne doğru tökezleyen bir köle gibi hem dehşet duyuyor hem mutluluk. Kendisinin bir başka yerde olduğunu hayal ediyor, buradan çok uzakta, omzunda bir baltayla ormanda yürüyor. Tek başına ve özgür, en sonunda kendi kendinin efendisi. Hayatını yeni baştan kuracak, bir sürgün, bir öncü, yeni dünyada bir hacı olacak. Ama buraya kadar. Hiçbiryer'in ortasındaki bu ormanlarda yürümeye başlar başlamaz Siyah'ın da orada olduğunu hissediyor, bir ağacın arkasına saklanmış durumda, bir çalılığın içinden görünmez biçimde geçiyor, Mavi'nin arkasından sessizce yaklaşıp gırtlağını kesmeden önce onun yere uzanıp gözlerini kapamasını bekliyor. Bu böyle sürüp gidiyor, diye düşünüyor Mavi. Siyah'ın icabına şimdi bakmazsa bu işin sonu gelmeyecek. Eskilerin kader dediği şey bu ve her kahramanın buna teslim olması gerekir. Başka seçenek yok. Yapılacak bir şey varsa ancak bu yapılır, bundan başka seçenek yok. Ancak Mavi bunu kabul etmek istemiyor. Karşı koyuyor, reddediyor, yüreği yanıyor. Ama zaten bildiği için böyle oluyor, onunla mücadele etmek demek, onu kabul etmiş olmak demek, hayır

demeyi istemek çoktan evet demek anlamına geliyor. Böylece Mavi yavaş yavaş razı oluyor, yapılacak şeyin gerekliliğini kabul ediyor. Ama bu, korkmadığı anlamına gelmiyor. Bu dakikadan başlayarak Mavi'yi temsil eden bir tek sözcük var, o da korku.

Çok değerli zamanı boşa harcamış, çok geç kalmamış olmayı umarak şimdi sokağa fırlamalı. Siyah dönmemek üzere gitmiş olamaz, kim bilir belki de köşede sinmiş, avının üzerine atlayacağı anı bekliyordur. Mavi, Siyah'ın evinin merdivenlerini koşarak çıkıyor, sokak kapısının kilidini beceriksiz ellerle kurcalıyor, ikide bir omzunun üstünden geriye bakıyor, sonra merdivenden Siyah'ın oturduğu kata çıkıyor. İkinci kilit birincisinden daha çok güçlük çıkarıyor, aslında kuramsal olarak daha kolay olması gerekiyor, en acemisi için bile çocuk oyuncağı sayılmalıdır. Bu beceriksizlik Mavi'ye kontrolü kaybettiğini anlatıyor, üstünlük elden gitmektedir; bunu bilmesine rağmen yaptığı işi sürdürmekten ve ellerinin titremesinin geçmesi için dua etmekten başka çaresi yoktur. Ama durum daha da kötüleşiyor, Siyah'ın odasına adım attığı anda kendi içindeki her şeyin karardığını hissediyor, sanki gece, gözeneklerinden içeriye nüfuz etmekte, korkunç bir ağırlıkla üzerine çökmektedir; aynı zamanda sanki kafası büyümekte, havayla dolmakta ve her an bedeninden ayrılıp havada süzülüp gidecek gibi görünmektedir. Odanın içine doğru bir adım daha atıyor, sonra bayılıyor, bir ceset gibi yere düşüyor.

Düşerken saati duruyor, kendine geldiğinde kaç saattir baygın olduğunu bilemiyor. Yavaş yavaş kendine gelirken daha önce, belki de çok eskiden, burada bulunduğu duygusu sarıyor içini, açık pencerenin önünde perdelerin uçuştuğunu, tavandaki gölgelerin tuhaf bir biçimde kıpırdadığını gördüğünde, kendi evindeki yatağında uyanık yattığını sanıyor, tıpkı küçük bir çocukken, sıcak yaz gecelerinde uyumakta zorlanırken olduğu gibi; iyice kulak verirse yandaki odada alçak sesle konuşan annesiyle babasının sesini de duyabileceğini hayal ediyor. Ama bu sadece bir an sürüyor. Başının içindeki sancıyı hissetmeye başlıyor, midesindeki rahatsız edici bulantıyı da; sonra, nerede olduğunu sonunda gördüğünde odaya girer girmez pençesine düştüğü paniği yeniden yaşamaya başlıyor. Bacakları titreyerek ayaklarının üzerinde doğruluyor, doğrulurken bir iki kez tökezliyor, burada kalamayacağını, gitmesi gerektiğini söylüyor kendine, evet gitmelidir, hem de hemen. Kapının tokmağını tutuyor, ama sonra, buraya geliş nedenini ansızın anımsayınca cebinden el fenerini çıkarıp

yakıyor, odanın içinde deli gibi sallıyor, sonunda ışık Siyah'ın masasının bir kenarına düzgünce istiflenmiş bir öbek kâğıdın üzerine düşüyor. Mavi durup düşünmeden boş olan eliyle kâğıtları topluyor, önemi olmadığını, bunun bir başlangıç olduğunu söylüyor kendine, sonra kapıya yöneliyor.

Sokağın karşı tarafındaki odasına döndüğünde Mavi kendine bir kadeh konyak koyuyor, yatağının üzerine oturuyor ve sakinleş, diyor kendine. Konyağını yudum yudum içiyor, sonra bir kadeh daha dolduruyor. Duyduğu panik hafiflemeye başladığında bir utanç duygusu kalıyor geride. Yüzüme gözüme bulaştırdım, diyor, uzun lafın kısası. Hayatında ilk kez bir şeyin üstesinden gelememiştir ve bu da onu şoka sokmuştur; başarısız biri olduğunu, kendisinin aslında bir korkak olduğunu görmüştür.

Bu düşüncelerden uzaklaşmayı umarak çaldığı kâğıtları alıyor eline. Ama bu, sorunu yoğunlaştırmaya yarıyor, çünkü kâğıtları okumaya başladığında bunların kendi gönderdiği raporlar olduğunu görüyor. İşte oradalar, birbiri ardı sıra, haftalık raporlar, hepsi beyaz üzerine siyah, bir anlamı olmaksızın, bir şey söylemeksizin, vakanın gerçeğinden sessizlik ne kadar uzaksa o kadar uzak. Onları gören Mavi inliyor, kendi içine çöküyor ve sonra, orada bulduklarının karşısında gülmeye başlıyor, önce ufak ufak, sonra şiddetini artırarak, sesini gitgide yükselterek, sonunda soluksuz kalıyor, boğulacak gibi oluyor, sanki kendini ortadan kaldırmak istiyor. Kâğıtları sıkıca kavrıyor, hepsini tavana doğru fırlatıyor ve sonra kâğıt destesinin dağılmasını, sağa sola uçuşmasını ve o sefil sayfaların birer birer salınarak yere inişini seyrediyor.

Mavi'nin bu gece yaşadıklarının etkisinden tam anlamıyla kurtulup kurtulmayacağı belli değil. Kurtulsa bile daha önceki Mavi'ye azıcık benzer hale gelmesinin bile günler süreceği unutulmamalıdır. O günler boyunca tıraş olmuyor, üstünü değiştirmiyor, hatta odadan dışarı çıkmayı bile getirmiyor aklına.

Bir sonraki raporunu yazma zamanı gelince umursamıyor. Artık bitti, diyor, yerdeki eski raporlardan birine tekmeyi atarken, bu raporlardan bir tane daha yazarsam Allah belamı versin.

Çoğunlukla ya yatağına uzanıyor ya da odasında bir aşağı bir yukarı dolaşıyor. Bu vakayı üstlendiğinden bu yana odasının duvarlarına asmış olduğu çeşitli fotoğraflara bakıyor, her birini teker teker inceliyor, elinden geldiğince üzerinde düşünüyor ve bir sonraki fotoğrafa geçiyor. Küçük oğlanın ölüm maskesiyle Philadelphialı Müfettiş Gold'un fotoğrafı var.

Karla kaplı bir dağ ve fotoğrafın sağ üst köşesine Fransız kayakçı eklenmiş, yüzü küçük bir çerçeveye alınmış. Brooklyn Köprüsü var, yanında da baba ile oğul Roeblingler. Mavi'nin babası var, üzerinde polis üniformasıyla New York Belediye Başkanı Jimmy Walker'dan madalya alırken. Yine Mavi'nin babası var, bu kez gündelik giysileriyle, annesiyle evliliklerinin ilk yıllarında, koluyla karısının omzuna sarılmış, ikisi de objektife neşeyle gülümsüyorlar. Kahverengi'nin Mavi'ye sarılmış bir fotoğrafı var; Mavi, ortaklığa kabul edildiği gün bürolarının önünde çekilmiş. Altında ikinci kaleye süzülen Jackie Robinson'un koşarken bir fotoğrafı. Onun yanında Walt Whitman'ın bir portresi. Ve sonunda, şairin hemen solunda Robert Mitchum hayranı dergilerden birinden alınma bir film karesi: Silah elde, dünya onu ablukaya alacakmış gibi duruyor oyuncu. Eski müstakbel Bayan Mavi'nin hiçbir resmi yok, ama Mavi bu küçük galeriyi turladıkça duvardaki boş bir yerin önünde durup kadın da oradaymış gibi davranıyor.

Birkaç gün Mavi pencereden bakmaya kalkışmıyor. Kendini düşüncelerinin içine öylesine gömmüş ki sanki Siyah artık orada değil. Bu dram yalnız Mavi'nin dramı, Siyah bir anlamda bu dramın kaynağı olsa da sanki artık üzerine düşen rolü oynamış, repliklerini söylemiş ve sahneden çıkmış. Çünkü Mavi, bu aşamada artık Siyah'ın varlığını kabullenemiyor, bu yüzden de yadsıyor onu. Siyah'ın odasına girip orada bir başına durmuş olduğuna göre, adeta Siyah'ın yalnızlığının kutsal odasında bulunmuş olduğuna göre, o anın karanlığına ancak onun yerine kendine ait yalnızlığı koyarak karşılık verebiliyor. Demek ki Siyah'ın içine girmek kendi içine girmekle bir ve bir kez kendi içine girince bir başka yerde olmayı artık tasavvur bile edemiyor. Ama Mavi bilmese de Siyah tam da orada.

Bu yüzden bir öğle sonrası, sanki rastlantıylaymış gibi, Mavi günlerdir olmadığı kadar yaklaşıyor pencereye, önünde öylece duruyor ve sonra, eski günlerin anısına gibi perdeleri aralayıp dışarı bakıyor. Gördüğü ilk şey, Siyah oluyor, odasında değil ama karşı kaldırımdaki apartmanın cephesindeki ufak çıkıntıda oturuyor, başını kaldırmış Mavi'nin camına bakıyor. İşi bitti mi acaba, diyor Mavi, bu iş bitti mi yani?

Mavi odanın arka tarafından dürbününü alıyor ve pencerenin başına dönüyor. Dürbünü Siyah'ı görecek biçimde ayarlayıp adamın yüzünü birkaç dakika inceliyor, her bir yerini tek tek, gözlerini, dudaklarını, burnunu filan, yüzünü parçalara ayırıp sonra yeniden birleştiriyor. Siyah'ın üzüntüsünün derinliği duygulandırıyor Mavi'yi, kendisine bakan gözler öylesine umut

yoksunu ki, elinde olmadan, bu görüntüye hazırlıksız yakalandığından, Mavi içinden duygudaşlık yükseldiğini hissediyor, karşı kaldırımdaki yitik figür için bir acıma. Bununla birlikte keşke böyle olmasaydı, diyor, keşke silahı dolduracak, Siyah'a doğrultacak ve kafasına bir kurşun gönderecek cesaretim olsaydı. Kendisine neyin çarptığını asla anlayamazdı, diye düşünüyor Mavi, daha yere düşmeden cenneti boylardı. Ama bu küçük sahneyi kafasında canlandırır canlandırmaz ondan tiksiniyor. Yo, diyor, istediğim bu değil. Bu değilse, ne? İçinden gelen acıma duygularıyla hâlâ mücadele ederken, yalnız kalmak istediğini kendine yinelerken, huzur ve sessizlik istediğini söylerken aslında Siyah'a yardım etmenin, ona dostluk elini uzatmanın bir yolu olup olmadığını merak ederek dakikalardır orada dikildiğinin yavaş yavaş farkına varıyor. Böyle yapmak her şeyi tersine döndürürdü kuşkusuz, diye düşünüyor Mavi, böyle bir şey her şeyi tepetaklak ederdi. Ama neden olmasın? Neden beklenmeyeni yapmasın? Kapıyı tıklatmak ve bütün hikâyeyi silip atmak; başka şeylerden daha az saçma değil ki. Çünkü aslına bakılırsa, Mavi'nin mücadele hevesi kalmamış. Artık midesi kaldırmıyor bunu. Görünüşe bakılırsa Siyah da aynı durumda. Şuna bir bakın, diye düşünüyor Mavi. Dünyadaki en kederli yaratık. Ve sonra, bu söz ağzından çıktığı anda, kendisinden de söz etmekte olduğunu anlıyor.

Siyah merdivenden ayrıldıktan, arkasını dönüp apartmana girdikten çok sonra bile Mavi onun boşalttığı yere bakmayı sürdürüyor. Karanlık çökmeden bir iki saat önce pencereden ayrılıyor, odanın darmadağın haline bakıyor ve sonraki bir saati ortalığı toplamakla geçiriyor; bulaşıkları yıkıyor, yatağı topluyor, giysilerini kaldırıyor, eski raporları yerden alıyor. Sonra banyoya giriyor, uzun uzun duş alıyor, tıraş oluyor, temiz giysiler giyiyor, günün şerefine en iyi mavi takım elbisesini seçiyor. Mavi için artık her şey farklı, ansızın ve geri dönmeyecek biçimde değişmiş. Artık korku yok, titreme yok. Dingin bir güven, yapmak üzere olduğu şeyde haklı olduğu duygusu dışında bir şey yok.

Hava karardıktan hemen sonra kravatını aynanın önünde son bir kez düzeltiyor, sonra odadan çıkıyor, sokağa iniyor, karşıya geçiyor, Siyah'ın oturduğu binaya giriyor. Siyah'ın orada olduğunu biliyor, çünkü odasındaki küçük lamba yanıyor, merdivenden çıkarken Siyah'a kafasından geçenleri söylediğinde onun yüzünde belirecek ifadeyi gözünde canlandırmaya

çalışıyor. Kapıyı iki kez tıklatıyor, kibarca tıklatıyor, sonra içeriden Siyah’ın sesi duyuluyor: Kapı açık. Girebilirsiniz.

Mavi’nin orada ne bulmayı umduğunu tam olarak söylemek güç; ama ne olursa olsun böyle bir şey beklemiyordu, odaya girer girmez karşılaştığı şeyi beklemiyordu. Siyah odadadır, yatağının üzerinde oturmaktadır, yüzünde, Mavi’nin postanedeki adamın yüzünde gördüğü maske vardır, sağ elinde de bir silah tutmaktadır, otuz sekizlik bir tabanca; o mesafeden ateş edildiğinde insanı parçalayacak bir tabanca, ve silahı Mavi’ye doğrultmuştur. Mavi olduğu yerde kalıyor, konuşmuyor. Savaş baltalarını gömmek yok artık, diye düşünüyor, durumun tersine dönmesi yok artık.

İskemleye otur Mavi, diyor Siyah, elindeki silahla ahşap çalışma iskemlesini göstererek. Mavi’nin seçeneği yok, oturuyor; Siyah’ın tam karşısındadır ama onun üstüne atlayamayacak kadar uzaktadır, silaha bir şey yapamayacak kadar garip bir konumdadır.

Seni bekliyordum, diyor Siyah. Sonunda gelebildiğine sevindim.

Tahmin etmiştim, diyor Mavi.

Şaşırdın mı?

Pek değil. En azından sen şaşırtmadın beni. Kendime şaşırdım belki, ama bu kadar budala oluşuma yalnızca. Bu gece buraya dostluk duygusuyla gelmiştim.

Elbette bu amaçla geldin, diyor Siyah, sesinde alay okunmaktadır. Elbette arkadaşız biz. Ta başından beri arkadaştık, öyle değil mi? Hem de iyi dost.

Sen arkadaşlarına böyle davranıyorsan, diyor Mavi, düşmanın olmadığım için şanslı sayılırım.

Çok komik.

Doğru, ben komik adamım. Ben yanındayken kahkaha atacağına emin olabilirsin.

Ya maske, bana maskeyi sormayacak mısın?

Neden sorayım? Maske takmak istiyorsan bana ne.

Ama maskeye bakman gerekiyor, öyle değil mi?

Yanıtlarını biliyorsan neden soru soruyorsun?

Tuhaf, değil mi?

Elbette tuhaf.

Bakmak ürkütüyor insanı.

Evet, çok ürkütüyor.

İyi. Senden hoşlandım, Mavi. Benim istediğim adam olduğunu biliyordum zaten. Tam gönlüme göre birisin.

O silahı sallayıp durmasaydın ben de senin için aynı şeyi düşünebilirdim belki.

Özür dilerim, bunu yapamam. Artık çok geç.

Ne demek bu?

Artık sana ihtiyacım kalmadı, Mavi.

Benden bu kadar kolay kurtulamayabilirsin. Beni bu işe sen bulaştırdın, benden ayrılman kolay değil.

Hayır, Mavi, yanılıyorsun. Her şey bitti artık.

Lafı dolandırma.

Bitti. Oyun sona erdi. Artık yapılacak bir şey kalmadı.

Ne zamandan beri?

Şimdiden beri. Şu andan beri.

Sen aklını kaçırmışsın.

Hayır, Mavi. Bir şey biliyorsam o da aklımın başımda olduğudur, hem de nasıl. Beni kullanıp tüketti, geriye bir şey kalmadı. Ama sen bunu biliyorsun Mavi, sen bunu herkesten daha iyi biliyorsun.

Öyleyse neden tetiği çekmiyorsun?

Hazır olunca çekeceğim.

Sonra cesedimi yerde bırakıp buradan çıkıp gidecek misin? Olanaksız bu.

Yo, Mavi. Anlamıyorsun. İkimiz birlikte olacağız, her zamanki gibi.

Bir şey unutmuyor musun?

Ne unutuyorum?

Bana hikâyeyi anlatman gerek. Her şeyin böyle sona ermesi gerekmiyor mu? Bana hikâyeyi anlatacaksın, sonra da vedalaşacağız.

Zaten biliyorsun, Mavi. Anlamıyor musun bunu? Sen hikâyeyi ezbere biliyorsun.

O zaman neden bunca zahmete girdin?

Aptalca sorular sorma.

Ya ben? Ben neden işin içine girdim? Eğlence olsun diye mi?

Hayır Mavi, sana başından beri ihtiyacım vardı. Sen olmasaydın yapamazdım.

Ne için ihtiyacın vardı?

Ne yapmam gerektiğini bana anımsatman için. Başımı her kaldırdığımda sen oradaydın, beni gözetliyor, izliyordun, hep ortalardaydın, bakışların beni deliyordu. Sen benim bütün dünyamdın Mavi, bense seni ölümüm yaptım. Değişmeyen tek şey sensin, her şeyin içini dışına çeviren tek şey.

Şimdiyse geriye bir şey kalmadı. Sen intihar mektubunu yazdın ve bu işin sonu geldi.

Doğru.

Sen aptalsın. Sen lanet olası, sefil bir aptalsın.

Bunu biliyorum. Ama herkes kadar aptalım ben de. Orada oturup benden daha zeki olduğunu mu söyleyeceksin? Ben hiç değilse ne yaptığımı biliyorum. Yapacak işim vardı ve yaptım. Ama senin beş paralık değerin yok Mavi. Ta başında hapı yutmuşsun.

O zaman neden tetiği çekmiyorsun, piç kurusu, diyor Mavi, birden ayağa kalkıp göğsünü hırsla yumrukluyor, Siyah'ı kendisini öldürmesi için kışkırtmaktadır. Neden beni şimdi vurup bu işi bitirmiyorsun?

Mavi, Siyah'a doğru bir adım atıyor, kurşun çıkmayınca bir adım daha atıyor, sonra bir adım daha, ateş etmesi için maskeli adama bağırmaktadır, artık yaşasa da ölse de umurunda değildir. Bir an sonra Siyah'la göğüs göğüse geliyor. Hiç duraksamadan silahı Siyah'ın elinden çekip alıyor, onu yakasından yakalıyor ve çekip ayağa kaldırıyor. Siyah karşı koymaya çabalıyor, Mavi'yle mücadele etmeye çalışıyor, ama Mavi ondan güçlüdür, öfkeden gözü dönmüştür, sanki bir başkası olmuştur, Siyah'ın suratına, kasıklarına ve midesine ilk yumruklar inmeye başladığında adam hiçbir şey yapamıyor ve az sonra da yere serilip kalıyor. Ama bu durum, Mavi'nin saldırısını sürdürmesine engel olmuyor, baygın durumdaki Siyah'ı tekmeliyor, başını kaldırıp kaldırıp yere çarpıyor, bedenini yumruk yağmuruna tutuyor. Sonunda Mavi'nin gazabı hafifleyip de neler yaptığını görmeye başladığında Siyah'ın ölü mü diri mi olduğunu anlayamıyor. Maskeyi yüzünden çekiyor, kulağını onun ağzına dayıyor, soluğunu duymaya çabalıyor. Bir şeyler duyar gibi oluyor ama bu sesin Siyah'tan mı kendisinden mi çıktığını anlayamıyor. Şu anda yaşıyor olsa bile, diye düşünüyor Mavi, bu pek uzun sürmeyecektir. Öldüyse de ölsün ne yapalım.

Mavi ayağa kalkıyor, elbisesi lime limedir, Siyah'ın müsveddesinin sayfalarını masasından toplamaya başlıyor. Bu iş birkaç dakika sürüyor.

Kâğıtların hepsini toplayınca köşedeki lambayı söndürüp odadan çıkıyor, dönüp Siyah’a bir daha bakmıyor bile.

Mavi, karşı kaldırımdaki odasına döndüğünde saat gece yarısını geçmektedir. Müsveddeleri masanın üzerine bırakıyor, banyoya giriyor, ellerindeki kanı yıkıyor. Sonra giysilerini değiştiriyor, bir kadeh viski koyuyor, Siyah’ın kitabını eline alarak masaya oturuyor. Fazla zamanı yoktur. Çok geçmeden geleceklerdir, o zaman da kıyamet kopacaktır. Yine de bunun elindeki işi engellemesine izin vermiyor.

Hikâyeyi baştan sona okuyor, tek bir sözcük bile atlamıyor. Bitirdiğinde şafak sökmektedir, odası aydınlanmaya başlamıştır. Bir kuş cıvıltısı geliyor kulağına, sokakta ayak sesleri duyuyor, Brooklyn Köprüsü’nden geçen bir arabanın sesini de. Siyah haklıydı, diye düşünüyor. Ezbere biliyordum.

Ama hikâye henüz bitmemiştir. Son sahne vardır, Mavi odadan çıkmadıkça da bu sahne başlamayacaktır. Dünya böyledir işte: Ne fazla bir an vardır ne de eksik. Mavi, koltuğundan kalkıp şapkasını başına geçirerek kapıdan çıktığında hikâye sona erecektir.

Daha sonra nereye gittiği önemli değil. Çünkü bütün bunlar olalı otuz yıldan fazla zaman geçtiğini unutmamalıyız, biz küçük bir çocukken olup bitti her şey. Bu yüzden her şey mümkündür. Ben şahsen onun çok uzaklara gitmiş olduğunu, o sabah bir trene atlayıp yeni bir hayata başlamak üzere Batı’ya gittiğini düşünmeyi yeğliyorum. Amerika’yla bile yetinmemiş olabilir. Kendi kendime hayal kurarken, Mavi’nin bir gemiye binip Çin’e yol aldığını düşünmek hoşuma gidiyor. Öyleyse Çin’e gitti diyelim ve böylece bırakalım. Çünkü şimdi, Mavi’nin koltuğundan kalktığı, şapkasını başına koyduğu ve kapıdan çıkıp gittiği andır. Bu andan sonra neler olduğunuysa bilmiyoruz.

(1983)

KİLİTLİ ODA

1

Şimdi bana Fanshawe hep vardı gibi geliyor. Benim için her şeyin başladığı yer o, o olmasaydı ben kim olduğumu pek bilemezdim. Tanıştığımızda henüz konuşamıyorduk bile, altlarında bezlerle çimenlerde sürünen iki bebektik, yedi yaşına geldiğimizde parmaklarımızın ucunu iğneyle delip ölene kadar kan kardeşi olmuştuk. Şimdi ne zaman çocukluğumu düşünsem Fanshawe'u görüyorum. Yanımda olan, düşüncelerimi paylaşan oydu, gözlerimi kaldırıp baktığımda gördüğüm oydu.

Ama bu çok zaman önceydi. Büyüdük, farklı yerlere gittik, birbirimizden koptuk. Bunda tuhaf olan bir şey yok, sanırım. Yaşamlarımız bizi alıp denetleyemeyeceğimiz biçimde sürükler ve hemen hemen her şey değişir. Biz ölünce her şey de ölür, ölüm her gün yaşadığımız bir şeydir.

Yedi yıl önceki kasım ayında Sophie Fanshawe adlı bir kadından bir mektup aldım. "Siz beni tanımazsınız," diye başlıyordu mektup, "size böyle damdan düşer gibi yazdığım için de özür dilerim. Ama bazı şeyler oldu, bu koşullar altında başka seçeneğim kalmadı." Kadının Fanshawe'un karısı olduğu ortaya çıktı. Kocasıyla birlikte büyüdüğümü biliyordu, New York'ta yaşadığımı da, dergilerde yayımlanan yazılarımdan pek çoğunu okumuştu.

Kadın, açıklamayı ikinci paragrafa bırakmıştı; doğrudan, lafı döndürüp dolaştırmadan söylüyordu. "Fanshawe ortadan kayboldu," diyordu, "onu son gördüğümden bu yana altı aydan fazla oldu." Bunca zaman hiç haber çıkmamıştı Fanshawe'dan, nerede olabileceği hakkında en ufak bir ipucu yoktu. Polis izini bulamamıştı, onu bulması için tuttuğu özel dedektif de eli boş dönmüştü. Kesin bir şey olmamasına rağmen görünen köy kılavuz istemezdi: Fanshawe ölmüş olmalıydı; geri dönmesini beklemenin anlamı yoktu. Bütün bunların ışığında kadının benimle konuşmak istediği çok önemli bir şey vardı, acaba onunla görüşmeyi kabul eder miydim.

Bu mektup içimde bir dizi küçük şoka neden oldu. Bir defada hazmedemeyeceğim kadar çok bilgi içeriyordu; pek çok güç beni değişik yönlere çekiştiriyordu. Fanshawe damdan düşercesine yeniden hayatıma girmişti. Ama adı gündeme gelir gelmez yine kaybolup gitmişti. Evlenmişti, New York'ta oturmuştu – onun hakkında bildiklerim bu kadardı. Benimle temas kurma zahmetine girmediği için ona kırılmakla bencillik ediyordum. Bir telefon, bir kartpostal, eski günleri anmak için içilecek bir kadeh içki; bunları ayarlamak zor olmasa gerekti ama ben de onun kadar suçluydum. Fanshawe'un annesinin nerede oturduğunu biliyordum, arkadaşımı bulmak isteseydim annesine sorabilirdim. İşin aslı şuydu ki Fanshawe'u defterimden silmiştim. Herkesin kendi yoluna gittiği dakikadan başlayarak o benim için ölmüştü, artık geçmişime aitti, bugünüme değil. İçimde taşıdığım bir hayaletti, tarihöncesi bir hayal, artık gerçek olmayan bir nesneydi. Onu en son ne zaman gördüğümü anımsamaya çalıştım, ama hiçbir şey net değildi. Birkaç dakika düşüncelerim oradan oraya dolaştı, sonra durakaldı, babasının öldüğü güne odaklandı. O sıralarda liseye gidiyorduk, olsa olsa on yedi yaşındaydık.

Sophie Fanshawe'a telefon edip uygun bir zamanda kendisini ziyaret etmekten memnun olacağımı söyledim. Ertesi günde karar kıldık, Fanshawe'dan bir haber almadığımı, nerede olduğu hakkında bir fikrim olmadığını söylememe rağmen kadının sesi minnettar olduğunu belli ediyordu. Sophie Fanshawe, Chelsea'de kırmızı tuğladan bir kira evinde oturuyordu, merdiven boşlukları karanlık, duvarlarındaki badana tabaka tabaka kalkmış, eski, asansörsüz bir binaydı burası. Radyo sesleri, kavgalar ve sifon gürültüleri arasında onun katına çıkan beş kat merdiveni tırmandım, soluğumu düzene sokmak için biraz durduktan sonra kapıyı tıklattım. Kapıdaki gözetleme deliğinden bir göz bana baktı, çekilen sürgülerin takırtısı duyuldu, sonra karşımda Sophie Fanshawe'u buldum, kucağında küçük bir bebek tutuyordu. O beni gülümseyerek içeri davet ederken bebek onun uzun, kahverengi saçlarını çekiştiriyordu. Bu saldırıdan yavaşça kendini kurtardı, çocuğu iki eliyle tuttu ve yüzü bana bakacak biçimde çevirdi. Çocuğun Ben olduğunu söyledi, Fanshawe'un oğluydu, doğalı ancak üç buçuk ay olmuştu. Kollarını sallayan, çenesinden aşağı beyazımsı salyalar akıtan bebeğe bayılmış gibi yaptım, ama annesi daha çok ilgimi çekmişti. Fanshawe şanslı adamdı. Kadın çok güzeldi, zekâ dolu siyah gözleri vardı, dimdik bakışları neredeyse vahşiydi. Zayıftı, orta boylu

sayılırdı, hareketleri ağırdı, bu da ona hem şehvetli hem de hep tetikte bir hava veriyordu, sanki dünyaya içinde taşıdığı derin bir temkinin tam merkezinden bakıyordu. Hiçbir erkek bu kadını isteyerek terk etmezdi, üstelik onun çocuğunu doğurmak üzereyken. Bu kadarı kesindi benim için. Daha eve adımımı atmadan Fanshawe'un mutlaka ölmüş olması gerektiğini biliyordum.

Demiryolunun kenarında dört odalı bir daireydi, pek az eşyayla döşenmişti, bir oda kitaplara ve bir çalışma masasına ayrılmıştı, ikincisi salon olarak hizmet veriyordu, son ikisi de yatak odasıydı. Her şey dökülüyordu ama düzenli bir evdi, genel olarak bakıldığında rahatsız değildi. En azından Fanshawe'un zamanını para kazanarak harcamadığını kanıtlıyordu. Ancak ben eski püskülüğe burun kıvıracak biri değildim. Benim evim bundan daha kasvetli, daha karanlıktı, her ay kirayı denkleştirmek için nasıl çabalamak gerektiğini biliyordum.

Sophie Fanshawe bana oturacak bir koltuk gösterdi, bir fincan kahve hazırladı, sonra da eprimiş mavi kanepeye oturdu. Kucağında bebekle bana Fanshawe'un kayboluşunun öyküsünü anlattı.

Üç yıl önce New York'ta tanışmışlardı. Bir ay geçmeden birlikte yaşamaya başlamışlar, bir yıla varmadan da evlenmişlerdi. "Fanshawe'la yaşamak kolay değildi," dedi Sophie, ama onu sevmişti, Fanshawe'un tutumunda da Sophie'yi sevmediğini gösterecek en ufak bir şey olmamıştı. Mutlu olmuşlardı; Fanshawe bebeğin doğumunu hevesle bekliyordu; hiçbir geçimsizlikleri yoktu. Nisan ayında bir gün, Fanshawe ona öğleden sonra annesini görmek üzere New Jersey'e gideceğini söylemişti, sonra da geri dönmemişti. Sophie o gece geç saatlerde kayınvalidesine telefon ettiğinde, Fanshawe'un onun evine hiç gitmediğini öğrenmişti. Daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı, ama Sophie biraz beklemeye karar vermişti. Kocası ortalarda görünmeyince ortalığı ayağa kaldıran eşlerden olmak istemiyordu, ayrıca Fanshawe' un başka erkeklerden daha fazla özgürlük alanına gereksinim duyduğunu biliyordu. Hatta kocası eve döndüğünde ona soru sormamaya bile karar vermişti. Ama aradan bir hafta geçmiş, sonra bir hafta daha geçmiş, sonunda Sophie polise başvurmuştu. Tahmin ettiği gibi polisler onun sorununu fazla ciddiye almamışlardı. Suç işlendiğine ilişkin ortada bir kanıt olmadığı sürece yapacakları pek bir şey yoktu. Ne de olsa kocalar her gün eşlerini terk ederlerdi, pek çoğu da bulunmak istemezdi. Polis biraz rutin araştırma yaptı, hiçbir şey elde edemedi, sonra da

Sophie'ye özel dedektif tutmasını önerdiler. Masrafları üstlenmeyi teklif eden kayınvalidesinin yardımıyla Quinn adında birini tuttu. Quinn beş altı hafta kadar bu vaka üzerinde sebatla çalıştı, ama sonunda işi bıraktı ve daha fazla paralarını almak istemedi. Sophie'ye, Fanshawe'un büyük olasılıkla hâlâ ülkede bulunduğunu, ama ölü mü diri mi olduğunu bilemeyeceğini söyledi. Quinn şarlatan değildi. Sophie onu sempatik bulmuştu, gerçekten yardımcı olmak isteyen bir adamdı, son kez Sophie'yi ziyarete geldiğinde Sophie onu verdiği karardan döndüremeyeceğini anladı. Yapılacak bir şey yoktu. Fanshawe, Sophie'yi terk etmeye karar vermiş olsa tek bir sözcük etmeden çekip gitmezdi. Gerçeklerden kaçmak, hoş olmayan yüzleşmelerden kaçınmak onun yapacağı bir şey değildi. Ortadan kaybolmasının bir tek anlamı olabilirdi: Başına korkunç bir şey gelmişti.

Sophie yine de bir şeyler olabileceğine inanıyordu. Bellek kaybı vakaları hakkında yazılar okumuştu, bir süre bu konu umarsız bir olasılık olarak onu pençesine aldı: Fanshawe'un, kim olduğunu bilmeden bir yerlerde yalpa vura vura dolaştığını düşünüyordu, hayatı elinden alınmış ama yine hayatta olarak, belki de kim olduğunu anımsamak üzereydi. Aradan haftalar geçti, sonunda gebelik süresinin bitimi yaklaşmaya başladı. Doğuma bir aydan daha az kalmıştı, yani bebek her an doğabilirdi, Sophie yavaş yavaş doğmamış çocuğundan başka bir şey düşünmemeye başladı, sanki içinde artık Fanshawe'a yer kalmamıştı. Yaşadığı duyguyu tanımlamak için kullandığı sözcükler bunlardı –içinde artık yer kalmamıştı–, sonra bu dediğinin büyük olasılıkla her şeye rağmen Fanshawe'a öfkeli olduğu anlamına geldiğini söyledi bana, kendisini terk ettiği için öfkeliydi, bu Fanshawe'un suçu olmasa da. Bu ifadenin dürüstlüğü etkiledi beni. Daha önce hiç kimsenin, kendi duyguları hakkında böyle konuştuğunu duymamıştım, böylesine sözünü sakınmadan, alışılmışın dışında Tanrı'ya böylesine karşı gelerek. Şimdi bunu yazarken, daha o ilk günde bile dünyadaki bir delikten kayıp geçtiğimi, daha önce hiç bulunmadığım bir yere düşmekte olduğumu fark ediyorum.

"Bir sabah," diye devam etti Sophie, sıkıntılı bir gecenin sabahında uyanmış ve Fanshawe'un geri dönmeyeceğini anlamış. Kendini ansızın belli eden, mutlak bir gerçekmiş bu, tartışmasızmış. Ağlamış o zaman ve bir hafta boyunca hep ağlamış, sanki ölmüş gibi Fanshawe' un yasını tutmuş. Gözyaşları dinince hiç pişmanlık duymadığını hissetmiş. Fanshawe'un kendisine birkaç yıllığına verildiğine karar vermiş, hepsi buymuş. Şimdi

çocuğu düşünmesi gerekiyormuş, bunun dışındaki bir şeyin önemi yokmuş. Bu sözün kulağa oldukça abartılı geldiğini biliyormuş, ama o her şeyi böyle hissederek yaşamaya devam ediyormuş, bu duygu da onun için hayatı yaşanılır kılmaya devam ediyormuş.

Sophie'ye bazı sorular sordum, her birini sakince, acele etmeden yanıtladı, sanki yanıtlara kendi duygularını karıştırmak istemiyor gibiydi. Nasıl yaşadıklarını sordum örneğin, Fanshawe'un nasıl bir işte çalıştığını, onu son gördüğümden bu yana geçen yıllar içinde başına neler geldiğini. Bebek kanepenin üzerinde mızmızlanmaya başladı, Sophie sohbetimize ara vermeden bluzunun önünü açtı ve onu emzirdi, önce bir memesinden sonra ötekinden.

Fanshawe'la ilk buluşmasından önce hiçbir şeyden emin olamadığını söyledi. İki yıl devam ettikten sonra üniversiteyi bıraktığını biliyordu, askerliğini erteletmeyi başardığını, bir süre bir gemide çalıştığını da. Bir petrol tankeri olabilirdi ya da bir yük gemisi. Bunun ardından birkaç yıl Fransa'da kalmıştı, önce Paris'te, sonra da güneyde bir çiftlik evinde, bekçi olarak. Ama bütün bunlar çok belirsizdi Sophie için, çünkü Fanshawe geçmişinden pek söz etmezdi. Tanıştıklarında Amerika'ya döneli sekiz on aydan fazla olmamıştı. Kelimenin tam anlamıyla çarpışmışlardı, ikisi de yağmurlu bir cumartesi öğle sonrasında Manhattan'daki bir kitabevinin kapısında durmuş vitrine bakıyorlar ve yağmurun dinmesini bekliyorlardı. Böyle başlamıştı, o günden Fanshawe'un kaybolduğu güne kadar neredeyse hep birlikte olmuşlardı.

"Fanshawe'un düzenli bir işi hiç olmadı," dedi Sophie, sağlam bir iş denecek bir şey yoktu. Paraya pek değer vermiyordu ve para konusunu olabildiğince düşünmemeye çalışıyordu. Sophie ile tanışmadan önceki yıllarda her türlü işe girip çıkmıştı; ticaret gemilerinde çalışmış, bir depoya girmiş, gözetmen olmuş, başkasının adına yazı yazmış, garsonluk, evlerde boyacılık yapmış, bir nakliye şirketinde hamallık etmişti; ama bütün bu işler geçiciydi, birkaç ay kendini geçindirecek parayı biriktirir biriktirmez işinden ayrılıyordu. Sophie ile Fanshawe birlikte yaşamaya başladıklarında Fanshawe iyiden iyiye çalışmamaya başladı. Sophie özel bir okulda müzik öğretmeniydi, aldığı ücret ikisine de yetiyordu. Dikkatli olmaları gerekiyordu elbette, ama ocakta hep tencere kaynıyordu, ikisinin de bir şikâyeti yoktu.

Sophie'nin sözünü kesmedim. Bu bilgilerin yalnızca bir girizgâh olduğu belliydi, asıl konuya gelmeden silkelemek istediği ayrıntılardı. Fanshawe hayatını nasıl kullanmış olursa olsun bu listedeki tuhaf işlerle bir ilgisi olmamıştı. Bunu hemen anlamıştım, daha hiçbir şey söylenmeden önce. Ne de olsa herhangi bir kişi hakkında konuşmuyorduk. Konumuz Fanshawe'du. Onun kim olduğunu anımsayamayacağım kadar geride kalmamıştı geçmiş. Sophie düşüncelerini okuduğumu, sırada neler olduğunu bildiğimi anlayınca gülümsedi. Sanırım anlamamı bekliyordu, bu da o beklentiyi doğrulamış, buraya gelmemi isterken kapılmış olabileceği kuşkuları silip atmıştı. Bana anlatmadan biliyordu bunu, bu da bana burada bulunma, Sophie'nin anlatacaklarını dinleme hakkını veriyordu.

"Yazmaya devam etti," dedim. "Yazar oldu, değil mi?"

Sophie başıyla doğruladı. Tam dediğim gibiydi. Ya da en azından bir kısmı. Beni şaşırtan, Fanshawe'un adını neden hiç duymadığımdı. Fanshawe yazmış olsa adına mutlaka bir yerde rastlardım. Böyle şeyleri bilmek işimdi benim, özellikle de Fanshawe'un dikkatimden kaçması mümkün değildi. Acaba yazdıklarını yayımlayacak bir yayıncı bulamadı mı, diye düşündüm. Mantıklı görünen tek soru buydu.

"Hayır," dedi Sophie, işler sandığımdan daha karmaşıktı. Fanshawe yazdıklarını yayımlatmaya hiç kalkışmamıştı. İlk başta, çok gençken, yazdıklarını sağa sola gönderemeyecek kadar çekingendi, yazdıklarının yeterince iyi olmadığını hissediyordu. Ama daha sonra, kendine güveni geldikten sonra bile gizli kalmayı yeğlediğini anladı. Bir yayıncı aramaya kalkışırsa huzursuz olacaktı, öyle demişti Sophie'ye, kendisine kalsa zamanını yazmaya harcamak daha hoşuna gidiyordu. Bu kayıtsızlık Sophie'yi rahatsız etmişti, ama ne zaman kocasını zorlasa o omuzlarını silkiyor, "acelem yok," diyordu, "eninde sonunda denerim bunu."

Bir iki kez Sophie her şeyi kendi eline alıp Fanshawe' un yazdıklarını gizlice bir yayıncıya götürmeyi gerçekten düşünmüştü, ama bu düşüncesini hiçbir zaman uygulamadı. Bir evlilikte karşı gelinemeyecek kurallar vardır, Fanshawe ne kadar inatçı olursa olsun Sophie'nin ona uyum sağlamaktan başka çaresi yoktu. "Büyük miktarda yazılmış şey vardı," dedi Sophie, bütün bunların bir dolabın içinde beklediğini düşünmek onu delirtiyordu, ama Fanshawe onun sadakatini hak ediyordu, Sophie de bir şey söylememek için elinden geleni yaptı.

Bir gün, ortadan kaybolmadan üç dört ay kadar önce, Fanshawe uzlaşmak istediğini gösteren bir hareketle yaklaştı Sophie'ye. Bir yıl içinde bu konuda bir şeyler yapacağına söz verdi, verdiği sözü tutacağını kanıtlamak üzere de, "Herhangi bir nedenle verdiğim sözü tutamayacak olursam," dedi, bütün müsveddeleri alıp bana getirecekti Sophie. Onun çalışmalarını ben koruyacaktım, onların ne yapılacağına karar vermek de bana ait olacaktı. Bunları yayımlanmaya değer bulursam benim kararıma saygı gösterecekti. "Ayrıca," demişti, bu arada kendisinin başına bir şey gelirse, Sophie müsveddeleri bana hiç beklemeden teslim edecek, bütün düzenlemeleri yapmama izin verecekti, şu şartla ki bu yapıtlardan gelecek paranın yüzde yirmi beşini ben alacaktım. Fanshawe'un yazdıklarını yayımlanmaya değer bulmazsam müsveddeleri Sophie'ye geri verecektim, o da bunları yok edecekti, tek bir sayfa bile bırakmadan.

Bu açıklamanın kendisini şaşırttığını söyledi Sophie, böyle ciddi bir tavır takındığı için neredeyse Fanshawe'la alay edecekti. Bütün bu sahne Fanshawe'un kişiliğine hiç uymuyordu, acaba bunun benim gebeliğimle bir ilgisi var mı, diye merak etti. Belki de baba olma fikri Fanshawe'u farklı bir sorumluluk duygusuna sokmuştu, belki de iyi niyetini göstermeye öylesine kararlıydı ki durumu abartmıştı. Nedeni ne olursa olsun Sophie kocasının fikrini değiştirmesinden memnundu. Gebeliği ilerledikçe Fanshawe'un başarılı olacağına ilişkin gizli hayaller kurmaya başladı, işinden ayrılacağını, üzerinde parasal baskılar olmadan çocuğunu büyütebileceğini umuyordu. Ama her şey ters gitmiş, Fanshawe'un çalışmaları, onun kayboluşunu izleyen karmaşa içinde unutulup gitmişti. Sonradan, ortalık yatışmaya başlayınca, kocasının talimatını yerine getirmek istememişti Sophie, yerine getirirse kocasını yeniden görme şansının ortadan kalkacağından korkuyordu. Ama sonunda düşüncesini değiştirdi, Fanshawe'un sözüne saygı gösterilmesi gerektiğini biliyordu. İşte bu yüzden bana yazmıştı. İşte bu yüzden şimdi onun karşısında oturuyordum.

Bense nasıl bir tepki vermem gerektiğini bilmiyordum. Teklif beni gafil avlamıştı, bir iki dakika öylece oturdum orada, üzerime fırlatılmış olan o koca şeyle mücadele ettim. Anlayabildiğim kadarıyla Fanshawe'un bu işe beni seçmesi için hiçbir mantıklı neden yoktu. Onu on yıldan fazladır görmemiştim, kim olduğumu hâlâ hatırlıyor olması da beni şaşırtmıştı. Bir adam hakkında karar vermek ve hayatının yaşanmaya değer olup olmadığını söylemek; böyle bir sorumluluğu almam nasıl beklenirdi

benden? Sophie açıklamaya çalıştı. “Fanshawe sizinle bağlantı kurmadı,” dedi, ama karısına benden sık sık söz etmişti, ne zaman adım geçse dünyadaki en iyi arkadaşının ben olduğumu söylermiş, edindiği tek gerçek arkadaş. Benim çalışmalarımı da izlemeyi başarmıştı, yazılarımın çıktığı dergileri alırmış, hatta bazen yazıları yüksek sesle Sophie’ye de okurmuş. Benim yaptıklarıma hayran olduğunu söyledi Sophie, benimle gurur duyuyordu, benim büyük şeyler yapma kapasitesine sahip olduğumu söylüyordu.

Bütün bu övgüler utandırdı beni. Sophie’nin sesinde öyle bir yoğunluk vardı ki bana sanki onun sesiyle Fanshawe konuşuyormuş, bütün bunları bana kendi ağzıyla söylüyormuş gibi geldi. Gururumun okşandığını söylemeliyim, o koşullar altında böyle hissetmem de çok doğal. O sıralarda güç günlerden geçiyordum ve gerçek şu ki Fanshawe’un benim hakkımdaki güzel düşüncelerini paylaşmıyordum. Pek çok yazı yazmıştım, doğruydu bu, ama ne bunu kutlanacak bir şey olarak görüyor ne de özellikle gurur duyuyordum yazdıklarımdan. Bana kalırsa bunlar bir işe yaramaz yazılardı. Büyük umutlarla çıkmıştım yola, büyük bir romancı olacağımı düşünüyordum, insanları etkileyecek ve hayatlarında değişiklik yaptırtacak bir şeyler yazabileceğimi sanmıştım. Ama zaman geçmiş, ben bunun gerçekleşmeyeceğini yavaş yavaş anlamıştım. İçimde böyle bir kitap yoktu, bir an geldi ki hayallerimden vazgeçmem gerektiğini söyledim kendime. Ne olursa olsun dergilere yazı yazmayı sürdürmek çok daha kolaydı. Sıkı çalışarak, aksatmadan bir yazıdan ötekine geçerek hayatımı kazanabilirdim – değeri ne olursa olsun, adımı neredeyse düzenli olarak dergilerde görme zevkine sahiptim. Her şeyin olduğundan çok daha üzücü olabileceğini biliyordum. Otuzuma bile gelmemiştim ama tanınır olmuştum. Şiir ve roman eleştirisiyle işe başlamıştım, şimdiyse neredeyse her konuda yazabiliyor, takdir edilen işler çıkarıyordum. Filmler, oyunlar, sanat gösterileri, konserler, kitaplar, hatta beyzbol maçları... Benden istenmesi yeterdi, hemen yazardım. Herkes beni zeki bir genç adam olarak görüyordu, yıldızı parlamakta olan yeni bir eleştirmen, bense içimden kendimi yaşlı, neredeyse tükenmiş hissediyordum. O güne kadar yaptıklarımın bence hiçbir değeri yoktu. Toz dumandı yalnızca, hafif bir rüzgârla savrulup gidecekti.

Bu yüzden Fanshawe’un övgüleri beni karışık duygular içine soktu. Bir yandan onun yanıldığını biliyordum. Öte yandan (ve işte durum bu

noktada bulanıyor) onun haklı olduğuna inanmak istiyordum. Acaba kendime karşı fazla mı katı davrandım, diye düşündüm. Bunu düşünmeye başlar başlamaz da mahvoldum. Ama kendini kurtarmak fırsatını kim kaçırır? Hangi insan umut etme olanağını reddedecek kadar güçlüdür? Bir gün kendi gözlerimde yeniden doğabileceğim düşüncesi içimde titreşti; ve onca yıl sonra, bizi ayıran onca yılın sessizliği üzerinden Fanshawe'a karşı birden bir dostluk duygusu patladı içimde.

İşte böyle oldu. Mevcut olmayan bir adamın övgülerine kapıldım ve o zayıflık anında teklifi kabul ettim. "Memnuniyetle okurum onun yazdıklarını," dedim, "ne yardım gerekiyorsa da yaparım." Bunu duyan Sophie gülümsedi –mutluluktan mı hayal kırıklığından mı olduğunu hiç anlayamadım–, sonra kanepeden kalkıp bebeği yandaki odaya götürdü. Yüksek, meşe bir dolabın önünde durdu, kapısını açtı, ve menteşelerinin üzerinde kapıların iki yana devrilmesini bekledi. "İşte," dedi. Kutular ve ciltler, dosyalar ve defterler rafları doldurmuştu, bu kadarının mümkün olduğunu sanmamıştım. Şaşkınlıkla güldüğümü ve soğuk bir şaka yaptığımı hatırlıyorum. Sonra işe döndük, bu müsveddeleri o evden nasıl taşıyabileceğimi konuştuk, sonunda iki büyük valize koymaya karar verdik. Bu iş bir saat kadar sürdü, ama sonunda her şeyi valizlere sığdırmayı başardık. "Kuşkusuz," dedim, "bütün bu malzemeyi elden geçirmem epey zaman alacaktır." Sophie kaygılanmamamı söyledi, sonra da üstüme böyle bir iş yıktığı için özür diledi. Anladığımı söyledim, Fanshawe'un isteğini yerine getirmemesinin doğru olmayacağını belirttim. Bütün bunlar hem çok dramatik hem de dehşet verici, neredeyse gülünçtü. Güzel Sophie bebeği yavaşça yere bıraktı, teşekkür ederek sarıldı bana, sonra da yanağımdan öptü. Bir an ağlayacağını sandım ama sonra o an geçti ve gözyaşları dökülmedi. Sonra iki valizi ağır ağır merdivenlerden aşağı taşıdım, sokağa çıkardım. İkisi birlikte bir insan ağırlığındaydı.

2

Gerçek, benim olmasını istediğimden çok daha basit. Fanshawe'u sevdiğim, benim en yakın arkadaşım olduğu, onu herkesten iyi tanıdığım... Bunlar birer olgu, ne söylersem söyleyeyim değişmezler. Ama bu yalnızca bir başlangıç, her şeyi gerçekten olduğu gibi anımsamaya çabalarken kendimi Fanshawe'dan uzakta tutmuş, bir yanımla ona direnmiş olduğumu şimdi anlıyorum. Özellikle de birlikte büyürken, onun yanında hiçbir zaman tam anlamıyla rahat olduğumu sanmıyorum. Anlatmak istediğim şey için kıskançlık fazla sert kaçıyorsa o zaman kuşku diyeyim buna, Fanshawe'un benden daha iyi olduğuna dair gizliden gizliye beslediğim bir duygu. O zamanlar bütün bunları bilmiyordum, elle tutulur bir şey de hiç olmadı. Yine de Fanshawe'un içinde doğuştan, herkesten daha fazla meziyet bulunduğu, söndürülemeyen bir ateşin ona hayat verdiği, benim asla olamayacağım kadar gerçekten kendisi olduğu duygusu içimde yer etmişti.

Onun etkisi öteden beri oldukça belirgindi zaten. Bu, çok küçük şeylerde bile kendini gösteriyordu. Fanshawe kemerinin tokasını yana çeviriyorsa ben de aynı şeyi yapıyordum. Fanshawe oyun alanına ayağında siyah spor ayakkabılarla geliyorsa annemle ayakkabıcıya ilk gidişimde ben de siyah spor ayakkabı istiyordum. Fanshawe okula *Robinson Crusoe* kitabıyla geliyorsa aynı gece evde ben de o kitabı okumaya başlıyordum. Böyle davranan tek kişi ben değildim belki ama en tutkulusu, onun üzerimizdeki gücüne en gönülden boyun eğen bendim. Fanshawe'un kendisi bu gücün farkında değildi, kuşkusuz bu gücü sürdürmesinin nedeni de farkında olmamasıydı. Kendisine gösterilen ilgiye kayıtsızdı, sakince kendi işine bakıyordu, etkisini asla başkalarını yönetmek için kullanmıyordu. Bizim gibi kaba şakalar yapmıyordu; terbiyesizlik etmiyordu; öğretmenlerle başı derde girmiyordu. Ama hiç kimse bunu ona karşı koz olarak kullanmıyordu. Fanshawe aramıza karışmıyordu, yine de bizi bir arada tutan oydu, tartışmalarımızda hakemlik yapsın diye ona

gidiyorduk, onun adaletine güveniyor, bizim ufak kavgalarımızı onun çözümleyeceğine inanıyorduk. Öylesine çekici bir yanı vardı ki hep yanınızda olmasını istiyordunuz, sanki onun bulunduğu yarıkürede yaşayıp ondan etkilenebilecekmişsiniz gibi. Sizin için vardı ama aynı zamanda ulaşılmazdı. Onun içinde asla nüfuz edilemeyecek gizli bir öz, gizemli bir saklılık merkezi olduğunu hissediyordunuz. Ona öykünmek bir bakıma o gizeme katılmak oluyordu, ama aynı zamanda onu asla gerçekten tanıyamayacağınızı anlamak da.

İlk çocukluğumuzdan söz ediyorum – beş-altı-yedi yaş günlerimizden. Çoğu unutuldu bunların, anıların bile uydurma olabileceğini biliyorum. Yine de sanırım o günlerin havasını içimde koruduğumu söylersem yalan söylemiş olmam, o zamanlar hissettiğimi şimdi hissedebildiğim ölçüde bu duyguların yalan söyleyeceğinden kuşkuluyum. Fanshawe daha sonra neye dönüşmüş olursa olsun, bunun daha o günlerde başladığını hissediyorum. O kendini çok çabuk biçimlendirdi, okula başladığımızda onun kimliği kesin hatlarla belirlenmişti bile. Fanshawe somuttu, oysa biz ötekiler biçimsiz yaratıklardık, ne yaptığımızı bilmiyorduk, körlemesine yaşayıp duruyorduk. Onun çok hızlı büyüdüğünü söylemek istemiyorum –hiçbir zaman olduğundan büyük durmuyordu– ama daha büyümeden kendisi olmuştu. Şu ya da bu nedenden, bizler gibi karmaşalar yaşamadı. Onun dramları başka türlüydü –daha içsel, kuşkusuz çok daha gaddarca– ama başkalarının yaşamlarını damgalayan ani değişikliklerin hiçbirini tatmadı o.

Özellikle bir olayı hiç unutmuyorum. Birinci ya da ikinci sınıftayken Fanshawe’la benim davet edildiğimiz bir doğum günü partisi vardı, bu da üzerinde kesin bir biçimde konuşabileceğim dönemin başlarına rastladığı anlamına geliyor. İlkbaharda bir cumartesi öğle sonrasıydı, partiye bir başka çocukla, ikimizin de arkadaşı olan Dennis Walden’la birlikte gidiyorduk. Dennis’in hayatı ikimizinkinden de güç geçiyordu: alkolik bir anne, aşırı çalışan bir baba, sayısız kız ve erkek kardeş. Onun evine iki üç kez gitmiştim –kocaman, karanlık bir yıkıntıydı–, annesinden korktuğumu anımsıyorum, aklıma peri masallarındaki cadıları getiriyordu. Kadın bütün günü kapısı kapalı odasında geçiriyordu. Üzerinde hep bornozu olurdu, solgun yüzü bir kırışıklık karabasanıydı, başını ara sıra odasından dışarı uzatıp çocuklara bağırırdı. Partinin verildiği gün Fanshawe ile ben doğum günü çocuğuna vereceğimiz, renkli kâğıtlara sarılıp kurdelelerle bağlanmış hediyelerle donanmıştık. Dennis’in ise hediyesi yoktu, kendini kötü

hissediyordu. Onu boş sözlerle avutmaya çalıştığımı anımsıyorum: Önemi yok, kimsenin aldırdığı yok, o karmaşada kimse fark etmez bile gibi. Ama Dennis'in umurundaydı, Fanshawe bunu hemen anladı. Hiçbir açıklama yapmadan Dennis'e döndü ve hediyesini ona verdi. "Al," dedi, "bunu al, ben onlara hediyemi evde unuttuğumu söylerim." İlk tepkim, Dennis'in bu harekete kızacağı, Fanshawe kendisine acıdığı için kırılacağı idi. Ama yanılmıştım. Bir an tereddüt etti, şansının böyle apansız dönmesini özümsemeye çalıştı, sonra başıyla olur dedi, sanki Fanshawe'un yaptığı şeyin bilgeliğini onaylıyordu. Bu bir bağış olmaktan çok adaleti yerine getirmekti, bu bakımdan da Dennis kendini aşağılamadan o hediyeyi kabul edebilecekti. Bir şey bambaşka bir şeye dönüşmüştü. Bir sihirbazlık oyunuydu bu, düşünmeden yapılmış bir hareketle mutlak inanmanın karışımıydı, böyle bir şeyi Fanshawe'dan başkasının becerebileceğinden kuşkuluyum.

Partiden sonra Fanshawe'la birlikte onun evine gittim. Annesi evdeydi, mutfakta oturuyordu, bize partinin nasıl geçtiğini, doğum günü çocuğunun götürülen hediyeyi beğenip beğenmediğini sordu. Fanshawe'un ağzını açmasına fırsat kalmadan ben onun neler yaptığını anlatıverdim. Niyetim onun başını derde sokmak değildi, ama kendime saklamam da mümkün değildi. Fanshawe'un davranışı önümde kocaman, yeni bir dünya açmıştı: Bir insanın bir başkasının duygularına nasıl girebileceğini ve kendisininkilerin artık önemi kalmamacasına o duyguları benimsediğini görmüştüm. İlk kez böyle gerçekten ahlaki bir harekete tanık oluyordum, bundan başka hiçbir şey üzerinde konuşmaya değmezdi. Ancak Fanshawe'un annesi hiç de hoşlanmış görünmüyordu. "Evet," dedi, "nazik ve gönlü bol davranmışsın, ama aynı zamanda yanlış da." O hediye için para harcamıştı, onu başkasına vermekle Fanshawe bir anlamda annesinin parasını çalmış sayılırdı. Üstüne üstlük Fanshawe partiye eli boş gitmekle kaba davranmıştı – bunun annesine yansımasıysa kötüydü, çünkü oğlunun davranışlarından o sorumluydu. Fanshawe annesini dikkatle dinledi, ama yanıtlamadı. Annesi sözlerini bitirdikten sonra da konuşmadı, annesi de ona anlayıp anlamadığını sordu. "Evet," dedi Fanshawe, anlamıştı. Bu iş belki burada biterdi ama sonra, kısa bir sessizliğin ardından Fanshawe hâlâ kendini haklı gördüğünü söyledi. Annesinin neler hissettiğinin önemi yoktu, gerekirse aynı şeyi yine yapardı. Bu küçük konuşmanın ardından iş uzadı. Bayan Fanshawe oğlunun küstahlığına öfkelendi, ama Fanshawe ayak

diredi, annesinin paylamaları karşısında sinmedi. Sonunda odasına gönderildi, bana da evime gitmem söylendi. Annesinin yaptığı haksızlık beni dehşete düşürmüştü, ama arkadaşımı savunmaya kalkıştığımda Fanshawe eliyle susturdu beni. İtiraz etmek yerine cezasına sessizce razı oldu ve odasına girdi.

Bu olanlar tam Fanshawe'a göreydi: içinden geldiği gibi iyilik yapmak, yaptığına olan inancından sapmamak ve sonuçlarına suskunlukla, neredeyse edilgence katlanmak. Ne kadar örnek bir davranış sergilemiş olursa olsun onun bu davranışından kopuk olduğunu anlıyordunuz. Beni ürkütüp ondan uzaklaştıran, her şeyden önce, işte bu niteliğiydi. Fanshawe'a çok yakın olurdum, ona derin bir hayranlık beslerdim, onun gibi olmak için yanıp tutuşurdum – sonra birden, onun bana yabancı olduğunu anladığım bir an gelirdi, onun kendi içinde yaşama biçiminin benim yaşamak için ihtiyacım olan biçime asla uymayacağını anlardım. Ben hayattan çok şey bekliyordum, pek çok arzum vardı, böyle bir kayıtsızlığa düşmeyecek kadar yaşadığım anın içindeydim. Başarılı olmak, tutkularımın boş işaretleriyle –yüksek notlarla, takdir belgeleriyle, o hafta hangi konuda yarışıyorsak orada alınan ödüllerle– insanları etkilemek benim için önemliydi. Fanshawe bütün bunların uzağında duruyordu, köşesinde sessizce oturuyor, hiç ilgilenmiyordu. Başarılı olduğunda bunu kendine rağmen beceriyordu, hiçbir mücadele, çaba göstermeden, yaptığı işe katılmadan. Böyle bir tavır insanın cesaretini kırabilir, Fanshawe için iyi olanın benim için iyi olması gerekmediğini öğrenmem zaman aldı.

Ama abartmak istemiyorum. Fanshawe ile ben farklı olsak bile çocukluğumuzla ilgili anımsadıklarımın başında arkadaşlığımızın içtenliği geliyor. Yan yana evlerde oturuyorduk, çitsiz arka bahçelerimiz kesintisiz bir çimenlik, çakıl taşı ve toprak halinde birleşiyordu, sanki ikimiz aynı evde yaşıyorduk. Annelerimiz yakın arkadaştı, babalarımız birlikte tenis oynuyorlardı, ikimizin de erkek kardeşi yoktu: Bu yüzden ideal koşullardaydık, aramıza girecek bir şey yoktu. Bir hafta arayla doğmuştuk, bebekliğimizi arka bahçede birlikte geçirmiştik, emekleyerek çimenleri keşfetmiş, çiçekleri yolmuş, aynı günde ayağa kalkıp ilk adımlarımızı atmıştık. (Bunu belgeleyecek fotoğraflar var.) Daha sonra arka bahçede beyzbol ve Amerikan futbolu oynamayı öğrenmiştik. Orada kaleler kurmuş, oyunlar oynamış, dünyalarımızı keşfetmiştik, sonraları kentte birlikte avarelik etmiş, bisiklet üzerinde uzun öğle sonraları geçirmiş, bitmeyen

konuşmalar yapmıştık. O sıralarda Fanshawe'dan daha iyi tanıdığım kimse olamazdı, diye düşünüyorum. Birbirimize öylesine bağlıymışız ki ikimiz de altı yaşındayken anneme erkeklerin evlenmesinin mümkün olup olmadığını sormuşuz. Büyüyünce aynı evde oturmak istiyorduk, bunu da ancak evli olan çiftler yapardı. Fanshawe gökbilimci olacaktı, ben de veteriner. Kent dışında büyük bir ev istiyorduk – orada geceleri gökyüzü bütün yıldızları görebileceğimiz kadar karanlık olacaktı ve bakacağımız yeterince hayvan bulunacaktı.

Geriye bakınca, Fanshawe'un yazar olmasını doğal karşılıyorum. İçedönüklüğünün şiddeti bunu neredeyse gerektiriyordu. İlkokuldayken bile küçük öyküler yazıyordu, on ya da on bir yaşından sonra kendini yazar olarak görmediği bir gün bile geçtiğinden kuşkuluyum. Başta pek bir anlamı yok gibiydi. Poe ile Stevenson'u örnek almıştı kendine. Sonuçta ortaya bilinen çocukça saçmalıklar çıkıyordu. "Bir gece, milattan sonra bin yedi yüz elli bir yılında, müthiş bir fırtınada atalarımın evine doğru yürürken karların içinde hayalet gibi biriyle karşılaştım." Bu tür şeyler, süslü cümleler ve abartılı değişiklikler olan kurgularla dolu şeyler. Altıncı sınıftayken Fanshawe'un elli sayfalık kısa bir polisiye roman yazdığını anımsıyorum, öğretmenimiz her gün ders bitiminde onun bu romandan onar dakika okumasına izin vermişti. Hepimiz Fanshawe'la gurur duyuyorduk, romanı dramatik bir biçimde okuması, her karakterin rolünü oynarcasına okuması hepimizi şaşırtmıştı. Hikâye şimdi aklıma gelmiyor ama son derece karmaşık olduğunu, sonunun iki çift ikizin karıştırılmış kimliklerine bağlı olduğunu anımsıyorum.

Ama Fanshawe kitap düşkünü değildi. Böyle olamayacak kadar iyi oyun oynardı, kendi içine kapanmayacak kadar önemli biriydi aramızda. Bütün o ilk yıllar boyunca onun elinden gelmeyen, herkesten daha iyi yapmadığı bir şey olmadığına inandık hep. En iyi beyzbol oyuncusu oydu, en iyi öğrenci, en yakışıklı oğlan. Bunlardan herhangi biri onu özel bir konuma getirmeye yeterdi, ama hepsi birleşince bir kahraman görünümü veriyordu ona, Tanrı'nın lütfuna uğramış bir oğlan. Ne kadar olağanüstü olursa olsun bizden biri olarak kaldı. Fanshawe üstün bir çocuk ya da dâhi değildi, onu akranlarından ayıracak mucizevi bir gücü yoktu. Tam anlamıyla normal bir çocuktu, ama normalin de normaliydi, eğer bu mümkünse, kendisiyle uyum içindeydi, hepimizden çok daha ideal bir normal çocuktu.

Aslında benim tanıdığım Fanshawe gözü pek sayılmazdı. Bununla birlikte tehlikelere atılmakta gösterdiği hevesle beni şaşırtıyordu. Yüzeydeki bütün o sakin tavrının altında büyük bir karanlığın bulunduğu belli oluyordu: kendini sınama dürtüsü, riske girme, her şeyi son sınırına kadar göze alma. Çocukken inşaat alanlarında oynamaya bayılırdı. Merdivenlere, iskelelere tırmanır, makinelerin, kum torbalarının ve çamurların üstündeki kalaslarda uçurumun üstünde gibi denge sağlayarak yürürdü. Fanshawe bu numaraları sergilerken ben arkada bekler, içimden durması için yalvarırdım ona, ama asla bir şey söylemezdim, oradan gitmek ister, ama ya düşerse diye gidemezdim. Zamanla bu dürtüler daha da birbirine bağlı oldu. Fanshawe bana hayatı sınamanın öneminden söz ediyordu. "Kendini zora koşmak," diyordu, bilinmezi aramak, onun istediği buydu, yaşı ilerledikçe daha da çok ister oldu. Bir keresinde, on beş yaşlarındayken, hafta sonunu kendisiyle birlikte New York'ta geçirmem için beni ikna etti, sokakları arşınladık, eski Penn tren istasyonunda bir bankın üzerinde uyuduk, serserilerle konuştuk, açlığa ne kadar dayanabileceğimizi sınadık. Bir pazar sabahı saat yedide Central Park'ta sarhoş olduğumuzu ve çimenlere kustuğumuzu anımsıyorum. Fanshawe için bu asıl işti –kendini kanıtlama yolunda yeni bir adım– ama benim için sefillikti. Olmadığım bir şeyin içine sefil bir geçişti. Yine de yanından ayrılmadım onun. Sersemlemiş bir tanık olarak. Bir parçası olmadan onun serüvenine katılıyordum, eşeğimin yanında yürüyen ergen bir Sancho'ydum, arkadaşımın kendisiyle savaşmasını izliyordum.

Serserilik ederek geçirdiğimiz o hafta sonundan bir-iki ay sonra Fanshawe beni New York'ta bir geneleve götürdü (bu ziyaretimizi bir arkadaşı ayarlamıştı), bekâretimize orada veda ettik. Yukarı Batı kesiminde, nehrin yakınında kahverengi taştan küçük bir yapı olduğunu anımsıyorum, bir küçük mutfakla karanlık bir küçük odası vardı, bu ikisini incecik bir perde ayırıyordu. Evde iki zenci kadın vardı, biri şişko ve yaşlı, öteki genç ve güzeldi. Yaşlı kadını ikimiz de istemediğimizden, kimin ilkönce odaya gireceğine karar vermemiz gerekti. Belleğim beni aldatmıyorsa, dışarı çıkıp yazı tura attık. Elbette Fanshawe kazandı, iki dakika sonra kendimi şişko kadınla birlikte mutfakta oturur buldum. Kadın bana şekerim diyordu, fikrimi değiştiririm diye kendisinin hizmete hazır olduğunu sık sık anımsatıyordu. Öyle gerilmiştim ki başımı iki yana sallamaktan başka bir şey yapamıyordum, orada öylece oturup perdenin öbür tarafındaki

Fanshawe’un derin ve kesik soluklarını dinledim. Bir tek şey düşünebiliyordum: Benim kamışım da şu anda Fanshawe’unkinin olduğu yere girecekti az sonra. Sonra benim sıram geldi. Kızın adının ne olduğunu hâlâ bilmiyorum. Canlı olarak gördüğüm ilk çıplak kadındı, çıplaklığı konusunda öylesine rahat ve dostça davranıyordu ki Fanshawe’un ayakkabılarından rahatsız olmasaydım her şey yolunda gidebilirdi, perdeyle zemin arasındaki aralıkta görünüyorlardı, sanki bedeniyle bitişik değillermiş gibi parlıyorlardı mutfağın ışığında. Kız çok tatlıydı, bana yardımcı olmak için elinden geleni yaptı, ama uzun bir mücadele oldu, biterken bile tam anlamıyla zevk almadım. Daha sonra Fanshawe ile birlikte alacakaranlık sokağa çıktığımızda, kendi adıma söyleyecek fazla bir şey bulamadım. Fanshawe ise oldukça hoşnut görünüyordu, sanki yaşadığı deneyim, hayatın tadına bakmak konusundaki kuramını doğrulamıştı. İşte o zaman Fanshawe’un benim asla olamayacağım kadar aç olduğunu anladım.

Kentin banliyösünde korunaklı bir yaşam sürüyorduk. New York yirmi mil ötemizdeydi, ama bizim çimenlerden ve ahşap evlerden oluşan küçük dünyamıza Çin kadar uzaktı. Fanshawe on üç on dört yaşına geldiğinde bir tür iç sürgün oldu, üzerine düşen görevi, kendisinden bekleneni yerine getiriyordu ama çevresinden kopuktu, sürdürmeye zorlandığı hayattan nefret ediyordu. Başkalarına güçlük çıkarmıyordu, başkaldırmıyordu, kendisini geriye çekiyordu. Çocukluğunda onca ilgi çektikten, her şeyin merkezi olduktan sonra liseye başladığımızda Fanshawe neredeyse ortadan kayboldu, inatçı bir marjinallik için sahne ışıklarından uzak durdu. O sıralarda ciddi olarak yazı yazdığını biliyordum (ama on altı yaşına geldiğinde yazdıklarını kimseye göstermez olmuştu), ama bence bu bir belirti olmaktan çok bir nedendi. Örneğin lise ikideyken birinci gelen okul beyzbol takımına sınıfımızdan katılan tek öğrenci oydu. Birkaç hafta olağanüstü iyi oynadı, sonra, belli bir nedeni olmadan takımı bıraktı. Olayın ertesi günü bana olanları anlattığını hatırlıyorum: Antrenmandan sonra koçun bürosuna gidip formasını geri vermiş. Koç duştan çıkmışmış, Fanshawe odasına girdiğinde çırılçıplak masasının yanında duruyormuş, ağzında bir puro, başında beyzbol kasketiyle. Fanshawe bu sahneyi anlatırken zevk duyuyordu, o sahnenin garipliğini uzun uzun anlatıyor, koçun bodur, tombul bedenini ayrıntılarla süslüyor, odadaki ışığı, gri beton zemin üzerindeki su birikintisini ballandıra ballandıra betimliyordu. Ama hepsi buydu, bir betimleme, Fanshawe’un kendisiyle ilgili olabilecek her

şeyden kopuk bir dizi sözcük. Onun takımdan ayrılması beni üzmüştü, ama Fanshawe ne yaptığını hiçbir zaman açıklamadı, tek söylediği beyzbolu sıkıcı bulduğuydu.

Pek çok yetenekli kişide olduğu gibi, Fanshawe'un da kendisine kolay gelen şeyleri yapmakla yetinmeyeceği bir an geldi. Kendisinden küçük yaşta istenen her şeyin üstesinden geldikten sonra başka yerlerde kendisine meydan okuyan şeyler araması herhalde doğaldı. Bir kasabada lise öğrencisi olmanın hayatına getirdiği sınırlamalar düşünülünce bu başka yeri kendi içinde bulmuş olması şaşırtıcı da değil, tuhaf da. Ama inanıyorum ki işin içinde başka şeyler de vardı. O günlerde Fanshawe'un ailesinde bazı şeyler oluyordu, kuşkusuz bunların etkisi vardı, onlardan söz etmemek yanlış olur. Bunların önemli bir fark yaratıp yaratmaması ayrı bir öykü, ama ben her şeyin önemi olduğunu düşünmeye eğilimliyim. Sonunda her hayat, nedeni belirsiz olguların toplamından, rastlantısal kesişmelerin, rastlantıların, kendi amaçsızlıklarından başka bir şey açığa vurmayan gelişigüzel olayların kaydından başka bir şey değildir.

Fanshawe on altı yaşındayken babasının kanser olduğu anlaşıldı. Bir buçuk yıl boyunca onun ölmesini izledi, o zaman boyunca ailesi ağır ağır çözüldü. En ağır darbeyi yiyen belki de Fanshawe'un annesiydi. Metanetle görünüşü koruyor, tıbbi danışmalarla, parasal düzenlemelerle ilgileniyor, evi yönetmeye çalışıyordu, iyileşme olasılığına yönelik büyük bir iyimserlikle bir tür felçli umarsızlık arasında gidip geliyordu. Fanshawe'a göre annesi gözlerinin önündeki kaçınılmaz gerçeği asla kabullenemiyordu. Neler olacağını biliyor, ama bunu bildiğini itiraf edecek gücü bulamıyordu, zaman geçtikçe soluğunu tutar gibi yaşamaya başladı, davranışı gitgide garipleşiyordu: Sabahlara kadar deli gibi ev temizliyor, evde bir başına kalmaktan korkuyor (bunun yanında evden ansızın, açıklanmaz biçimde kayboluyordu), ayrıca bir sürü hayalî hastalık uyduruyordu (alerjiler, yüksek tansiyon, baş dönmeleri). Sonuna doğru çeşitli acayip kuramlar geliştirdi –astroloji, psişik fenomenler, ruhla ilgili belirsiz spiritüel kavramlar–, sonunda onunla konuşmak olanaksız hale geldi, insan bedeninin kokuşması hakkında verdiği söylevi dinlerken bitkin düşüp susuyorduk.

Fanshawe'la annesinin arasındaki ilişki gerginleşmişti. Kadın destek arayarak ona yapışıyor, sanki ailenin acısı yalnızca kendisine aitmiş gibi davranıyordu. Evde güçlü durumdaki kişi Fanshawe olmak zorundaydı;

Fanshawe yalnızca kendi başının çaresine bakmakla kalmıyor, on iki yaşındaki kız kardeşinin sorumluluğunu da üstleniyordu. Ancak bu durum başka sorunlar da doğurdu – Ellen huzursuz, dengesiz bir çocuktu ve hastalığın sonucu olarak annesiyle babasının bıraktığı boşlukla birlikte her açıdan Fanshawe'a bağlandı. Fanshawe onun babası, annesi, akıl danışacağı, avuntu bulduğu bir sığınak oldu. Fanshawe kardeşinin kendisine böyle bağımlı olmasının ne kadar sağlıksız olduğunun farkındaydı, ancak kızı onarılmaz bir biçimde incitmeksizin bu konuda yapabileceği pek bir şey yoktu. Annemin "zavallı Jane"den (Bayan Fanshawe) ve bütün bunların "bebek" için ne kadar korkunç olduğundan söz ettiğini anımsıyorum. Ama bir anlamda en çok acı çekenin Fanshawe olduğunu da biliyorum. Ne var ki bunu gösterme olanağı bulamadı hiç.

Fanshawe'un babasına gelince; kesin olarak söyleyebileceğim fazla bir şey yok. Benim için hiçbir önemi yoktu, dalgın, eli açık, sessiz bir adamdı, hiçbir zaman tanıyamadım onu. Benim babam, özellikle de hafta sonları, hep aramızdayken Fanshawe'un babası pek ortalıkta görünmezdi. Ünlü bir avukattı, bir zamanlar siyasetle de ilgilenmiş, ancak bu girişimlerinden bir şey elde edememişti. Genellikle geç saatlere kadar çalışırdı, bahçeye saat sekiz ya da dokuzda girdiğini duyardık, sık sık da cumartesi günlerini ve pazar günlerinin bir bölümünü bürosunda geçirirdi. Oğluyla nasıl ilgilenmesi gerektiğini bildiğini hiç sanmıyorum, çünkü çocuklardan pek anlamayan bir adamdı, kendisinin de çocuk olduğunu tümüyle unutmuş biriydi. Bay Fanshawe tam anlamıyla yetişkindi, ciddi, büyüklere özgü konulara öylesine dalmıştı ki bizi başka bir dünyadan gelme yaratıklar olarak görmemekte zorlanıyordu sanırım.

Öldüğünde elli yaşında bile yoktu. Hayatının son altı ayında doktorlar onun yaşamasından umut kestiklerinde evlerinin konuk yatak odasında yatar, pencereden avluya bakar, ara sıra kitap okur, ağrı kesicilerini alır, uyuklardı. Fanshawe boş zamanlarının büyük bölümünü babasının yanında geçirirdi, o günlerde neler olduğu hakkında ancak tahmin yürütebilirim, yine de aralarındaki ilişkinin değiştiğini sanıyorum. En azından Fanshawe'un ne kadar çaba gösterdiğini biliyorum, sık sık okula gitmeyip babasının yanında kalırdı, kendini vazgeçilmez kılmaya çabalardı, babasına hiç yılmadan, büyük bir özenle bakardı. Fanshawe'un bu katlandığı çok sıkıntılı bir işti, belki de ona fazla geliyordu, bunu taşıyabilir gibi durmasına, ancak

çok genç insanların sahip olabileceği cesareti toplamasına rağmen bazen, acaba bunu başardı mı, diye düşünüyorum.

Burada söz etmek istediğim bir şey daha var. Bu dönemin sonunda –en sonunda, Fanshawe'un babasına ancak üç beş gün daha ömür biçildiğinde– Fanshawe ile ben okul çıkışında arabayla gezmeye gittik. Şubattı, yola çıktıktan birkaç dakika sonra incecikten kar yağmaya başladı. Amaçsızca dolaştık, komşu kasabalardan birkaçına girip çıktık, nerede bulunduğumuza pek dikkat etmiyorduk. Evden on on beş mil kadar uzaklaşmıştık ki karşımıza bir mezarlık çıktı, kapısı açıktı, öylesine girdik içeri. Bir süre sonra arabayı durdurduk ve yayan dolaşmaya başladık. Taşların üzerindeki yazıları okuduk, o insanların her birinin nasıl bir hayat geçirmiş olabileceği üzerinde düşündük, sustuk, biraz yürüdük, konuştuk, sonra yine biraz sustuk. Kar yoğunlaşmıştı, yerler bembeyaz olmaya başlamıştı. Mezarlığın ortalarında bir yerde taze kazılmış bir mezar vardı, Fanshawe ile ben kenarında durup çukurun içine baktık. Ortalığın ne kadar sessiz olduğunu, dünyanın ne kadar uzakta göründüğünü anımsıyorum. Uzunca bir süre ikimiz de konuşmadık, sonra Fanshawe bana çukurun dibinde olmanın nasıl bir şey olduğunu bilmek istediğini söyledi. Ona elimi verdim ve çukurun dibine inene kadar sıkı sıkı tuttum onu. Ayakları dibe değince başını kaldırıp yüzünde yarım bir gülümsemeyle baktı bana, sonra sırtüstü uzandı, tıpkı ölü taklidi yapar gibiydi. Bugünmüş gibi gözlerimin önünde: Ben Fanshawe'a bakıyordum, o da gözlerini kaldırmış gökyüzüne bakıyordu, yüzüne kar yağarken gözlerini deli gibi kırpıştırıyordu.

Nasıl olduysa düşüncelerim beni alıp küçüklüğümüze götürdü – beş ya da altı yaşından büyük değildik. Fanshawe'un ailesi eve yeni bir alet almıştı, belki de bir televizyon, Fanshawe onun karton kutusunu haftalarca odasında tutmuştu. Oyuncaklarını her zaman başkalarıyla paylaşırdı ama bu kutuya elimi sürmem yasaktı, içine girmeme hiçbir zaman izin vermedi. Orasının kendi gizli yeri olduğunu söyledi bana, kutunun içine girip kapaklarını çekip kapattığında istediği yere gidebilirdi, nerede olmak istese olabilirdi. Ama kutunun içine bir başkası girecek olursa onun büyüsü silinebilirdi. Bu hikâyeye inandım ve kutuya girmekte ısrar etmedim, ama kalbim kırılmıştı. Odasında oturup oynardık, sessizce askerleri dizer ya da resim çizerdik, sonra ansızın Fanshawe kutunun içine gireceğini bildirirdi. Ben yapmakta olduğum işi sürdürmeye çalışırdım ama bir işe yaramazdı. Kutunun içinde Fanshawe'un neler yaptığı dışında bir şeyle ilgilenmezdim,

o dakikaları onun yaşadığı serüvenleri umarsızca hayal etmeye çalışarak geçirirdim. Ama bu serüvenleri asla öğrenemedim, çünkü kutunun içinden çıktıktan sonra yaşadıklarını anlatmak da Fanshawe' un ilkelerine aykırıydı.

Şimdi karın altındaki o üstü açık mezarda da buna benzer bir şey olmaktaydı. Fanshawe orada tek başınaydı, düşünüyordu, o dakikaları bir başına yaşıyordu, ben orada olsam da olay bana kapalıydı, sanki gerçekte orada değilmişim gibi. Fanshawe'un babasının ölümünü bu biçimde hayal ettiğini anlamıştım. Yine gerçek bir rastlantıydı bu: Üstü açık mezar oradaydı ve Fanshawe onun kendisini çağırdığını hissetmişti. Hikâyeler ancak onları anlatmasını bilenlerin başına gelirler, demişti biri bana. Ama bu güç bir husus ve ben tam anlamıyla emin olamıyorum. Orada dikilip Fanshawe'un çukurdan çıkmasını bekledim, neler düşündüğünü tahmin etmeye, kısa bir an onun neler gördüğünü görmeye çalıştım. Sonra başımı kararmakta olan kış göğüne doğru kaldırdım – her yeri bir kar karmaşası kaplamıştı, üzerime iniyordu.

Arabaya geri dönerken güneş çoktan batmıştı. Mezarlığın içinde tökezleyerek yürüdük. Birbirimizle hiç konuşmuyorduk. Yerde birkaç santim kar birikmişti, gitgide yoğunlaşarak yağmaya devam ediyordu, hiç durmayacakmış gibiydi. Arabaya ulaştık, içine girdik ve sonra hiç beklemediğimiz bir şey oldu, hareket edemedik. Arka lastikler sığ bir çukura saplanmıştı, ne yaparsak yapalım fayda etmedi. İttik, dürtükledik, yine de lastikler o korkunç, yararsız gürültüyle dönüp durdular. Yarım saat geçti, sonra pes ettik, istemeye istemeye arabayı orada bırakmaya karar verdik. Fırtınada otostop yaptık, eve dönebildiğimizde aradan iki saat daha geçmişti. Fanshawe'un babasının öğleden sonra öldüğünü ancak o zaman öğrendik.

3

Bavulları açacak cesareti bulana kadar aradan günler geçti. Üzerinde çalıştığım makaleyi bitirdim, sinemalara gittim, başka zaman olsa geri çevireceğim davetleri kabul ettim. Ancak bu taktikler beni kandıramadı. Benim yanıtıma bağlı olan çok şey vardı, bense hayal kırıklığına uğrama olasılığıyla yüz yüze gelmek istemiyordum. Bence Fanshawe'un çalışmalarını yok etme emri vermekle onu kendi ellerimle öldürmek arasında hiçbir fark yoktu. Yok etme gücü verilmişti elime, bir cesedi mezarından çıkarıp parçalara ayırma gücü. Katlanılmaz bir konumdu bu ve ben bu işe bulaşmak istemiyordum. Bavullara elimi sürmediğim sürece vicdanım rahat olacaktı. Öte yandan, bir vaatte bulunmuştum, sonsuza kadar bu işi erteleyemeyeceğimi biliyordum. Tam bu noktada (tam hazırlanırken, işe girişmeyi düşünürken) yeni bir korkuya kapıldım. Fanshawe'un çalışmalarının kötü çıkmasını istemiyordum ama iyi çıkmasını da istemiyordum. Bu duygumu açıklamam güç. Bunun nedenleri arasında mutlaka eski hasımlıklar da vardı, Fanshawe'un parlak yazarlığı karşısında küçük düşmek istemiyordum – ama aynı zamanda tuzağa düşürülme duygusu da vardı. Söz vermiştim. Bavulları açtığım anda Fanshawe'un sözcüsü olacaktım – hoşuma gitsin gitmesin onun adına konuşacaktım. Her iki olasılık da ürkütüyordu beni. Bir ölüm fermanı çıkarmak zaten yeterince kötüydü, ama ölmüş bir adam için çalışmak en az onun kadar kötüydü. Birkaç gün bu iki korku arasında kararsız kaldım, hangisinin daha kötü olduğuna karar veremiyordum. Sonunda elbette açtım bavulları. Ama artık olay Fanshawe'la değil Sophie ile ilgili hale gelmişti. Onu yeniden görmek istiyordum, işe ne kadar çabuk koyulursam o kadar çabuk onu görme nedeni doğacaktı.

Burada ayrıntılara girmek istemiyorum. Artık herkes Fanshawe'un çalışmalarının nasıl olduğunu öğrendi. Okundu, tartışıldı, makaleler, incelemeler hazırlandı, kamuya mal oldu. Söylenecek bir şey varsa o da şu

ki, benim duygularımın önemi olmadığını anlamam için bir iki saatin yetmiş olması. Sözcükleri önemsemek, yazılanların ucunun size dokunması, kitapların gücüne inanmak – bunlar geri kalan her şeyi bastırır, bunların yanında insanın kendi yaşamı iyice küçülür. Bunları kendimi kutlamak ya da yaptıklarıma iyimser bir gözle bakmak için söylemiyorum. Başlatan bendim, ama bunun dışında beni başkalarından ayıracak bir şey göremiyorum. Fanshawe'un çalışmaları olduğundan daha düşük değerde olsaydı benim oynadığım rol farklı olabilirdi; daha önemli olurdu belki, hikâyenin sonucunu daha fazla etkileyebilirdi. Ama sanki ben görünmez bir aletten başka bir şey değildim. Bir şey olmuştu ve ben bunu yadsıdıkça, bavulları açmadım numarası yaptıkça bu şey olmaya devam edecek, önüne geleni devirip geçecek, kendi ivmesiyle ilerleyecekti.

Elimdeki malzemeyi özümsemem ve düzenlemem, tamamlanmış çalışmaları taslaklardan ayırmam, elyazmalarını kronolojik sıraya sokmam bir haftamı aldı. İlk çalışması 1963 yılından kalma bir şiirdi (Fanshawe o sırada on altı yaşındaydı), sonuncusu da 1976 yılında yazılmıştı (ortadan kaybolmasından tam bir ay önce). Toplam olarak yüzü aşkın şiir vardı, üç roman (ikisi kısa, biri uzun), beş tane de tek perdelik oyun; ayrıca on üç defter de vardı ki bunların içinde birkaç tane yarım kalmış parça, skeçler, karalamalar, Fanshawe'un okumakta olduğu kitaplar hakkında notlar ve gelecekteki projelerine ilişkin düşünceler yer alıyordu. Mektuplar, günlükler, Fanshawe'un özel yaşamını açıklayan şeyler yoktu. Ama bunu bekliyordum. İnsan izlerini kapattığına emin olmadan dünyadan saklanmakla zaman geçirmez. Yine de bütün o kâğıtların arasında benden söz eden bir şey olduğunu düşünmüştüm – bir talimat mektubu ya da beni kendisinin edebiyat konularındaki vasisi tayin eden bir defter kaydı bile olsa. Ama hiçbir şey yoktu. Fanshawe beni tamamıyla kendi başıma bırakmıştı.

Sophie'ye telefon ettim, ertesi akşam birlikte yemek yemeyi kararlaştırdık. Moda olan bir Fransız restoranına gitmeyi önerdiğime bakarak (bütçemin çok üstünde bir yerdi) Fanshawe'un çalışmalarıyla ilgili yanıtımın ne olduğunu tahmin edebileceğini düşünüyordum. Ama kutlamaya işaret eden bu davranışım dışında olabildiğince az konuştum. Her şeyin kendi halinde ilerlemesini istiyordum – ani hareketler olmamalı, zamanından önce davranmamalıydım. Fanshawe'un çalışmaları konusunda kararımı vermiştim, ama Sophie konusunda işi aceleye getirmek

istemiyordum. Pek çok şey benim nasıl davrandığıma bağlıydı, işin başında pot kırarsam pek çok şeyi mahvedebilirdim. Kendisi bilsin ya da bilmesin, Sophie ile birbirimize bağlıydık artık, bu bağlılık Fanshawe'un çalışmalarını tanıtmak yolunda bir ortaklıkla sınırlı olsa bile. Ama ben daha fazlasını istiyordum, Sophie'nin de bunu istemesini istiyordum. Heyecanımı bastırmaya çalıştım, dikkatli olmamı öğütledim kendime, düşünmeden hareket etmemem için uyardım kendimi.

Sophie'nin üzerinde siyah ipekli bir elbise vardı, küçük gümüş küpeler takmış, boynu ortaya çıksın diye saçlarını arkaya atmıştı. Restorana girip beni barda otururken görünce suç ortağı gibi, sıcak bir gülümsemeyle baktı bana, sanki, ne kadar güzel olduğumun farkındayım, diyordu, ama bir yandan da durumun tuhaflığına işaret ediyordu – bir bakıma tadını çıkarıyordu o durumun, o alışılmadık ana karşı da hazırlıklıydı. Soluk kesici olduğunu söyledim ona, o da bana, neredeyse cilveli bir sesle, oğlu Ben doğduğundan beri ilk kez gece dışarı çıktığını söyledi; “farklı görünmek” istemişti. Ondan sonra kendimi tutmaya çalıştım, sadece işten söz ettim. Masamıza götürüldüğümüzde ve yerlerimize oturduğumuzda (beyaz masa örtüsü, gümüş çatal bıçak takımı, aramızda duran ince vazodaki kırmızı bir lale) Sophie' nin ikinci gülümsemesine Fanshawe'dan söz ederek yanıt verdim.

Söylediğim hiçbir şeye şaşırmıyor gibiydi. Hepsi bildiği şeylerdi, çoktan uzlaştığı gerçeklerdi, benim söylediklerim onun çoktandır bildiklerini doğruluyordu, o kadar. Ne tuhaftır ki bu durum onu heyecanlandırmıyor gibiydi. Tavrındaki bıkkınlık kafamı karıştırmıştı, birkaç dakika ne yapacağımı bilemedim. Sonra, yavaş yavaş onun duygularının da benimkilerden çok farklı olmadığını anlamaya başladım. Fanshawe onun hayatından çıkmıştı, Sophie'nin sırtına bindirilen bu yüke kızmak için haklı nedenleri olabileceğini görüyordum. Fanshawe'un çalışmalarını yayımlatmakla, artık var olmayan bir adama kendini adamakla, geçmişte yaşamaya zorlanmış olacaktı, kendisine nasıl bir gelecek kurmaya çalışırsa çalışsın bu gelecek, oynaması gereken rolle lekelenecekti: resmi dul, ölü yazarın esin perisi, trajik bir öykünün güzel kahramanı. Hiç kimse bir kurmacanın parçası olmak istemez, eğer bu kurmaca gerçekse hiç istemez. Sophie yirmi altı yaşındaydı. Bir başkası üzerinden yaşayamayacak kadar gençti, tümüyle kendisinin olacak bir

hayatı isteyecek kadar zekiydi. Önemli olan Fanshawe'u sevmiş olması değildi. Fanshawe ölmüştü ve onu unutmasının zamanı gelmişti.

Bütün bunlar sözcüklere dökülmedi. Ama duygular ortadaydı, yok saymak anlamsızdı. Ben de tereddütteydim, bu yüzden benim önayak olmam tuhaf kaçacaktı, ama ilk adımı atıp bir şeyleri başlatmazsam bu işin asla ilerlemeyeceğini görmüştüm.

"Senin bu işe bulaşman gerekmez," dedim. "Akıl danışmamız gerekir elbette ama bu senin fazla zamanını almaz. Eğer kararları bana bırakmaya razıysan bence pek rahatsız olmazsın."

"Elbette bırakırım sana," dedi Sophie. "Ben bu işlerden hiç anlamam ki. Kendim yapmaya kalkarsam beş dakika sonra pes ederim."

"Önemli olan ikimizin de aynı tarafta olduğumuzu bilmemiz," dedim. "Sonuçta iş senin bana güvenip güvenemeyeceğine dayanıyor."

"Güveniyorum," dedi.

"Güvenmen için bir nedenin yok," dedim. "En azından henüz yok."

"Bunu biliyorum. Ama yine de güveniyorum sana."

"Gözü kapalı mı?"

"Evet. Gözü kapalı."

Yine gülümsedi bana, yemek bitene kadar bir daha Fanshawe'un yazdıklarından söz etmedik. Bunu ayrıntılı olarak konuşmayı tasarlamıştım –söze nasıl gireceğimi, hangi yayıncıların ilgilenebileceğini, kimlerle temas kurulabileceğini filan– ama artık bu önemli görünmüyordu. Bu işleri düşünmemekten hoşnuttu Sophie, ben de ona düşünmesi gerekmediği konusunda güvence verince yavaş yavaş neşesi yerine geldi. Sıkıntıyla geçen onca aydan sonra bunları bir süreliğine unutma fırsatı geçmişti eline. Bu anın sunduğu basit zevklere kendini nasıl da vermeye kararlı olduğunu görebiliyordum: restoran, yiyecekler, çevremizdeki insanların kahkahaları, başka yerde değil de burada bulunduğu gerçeği. Bütün bunların içine gömülmek istiyordu, ben kim oluyordum da ona ayak uydurmuyordum?

O gece tam formundaydım. Sophie beni esinlendirmişti, benim de havaya girmem uzun sürmedi. Espriler patlattım, öyküler anlattım, gümüş çatal bıçakla küçük numaralar yaptım. Sophie o kadar güzeldi ki gözlerimi ondan alamıyordum. Onu gülerken görmek istiyordum, söylediklerime nasıl tepki göstereceğini görmek, gözlerini seyretmek, hareketlerini incelemek istiyordum. Ne saçmalıklar yaptığımı Tanrı bilir ama kendimden uzaklaşmak, onun dikkatini çekmek için giriştiğim bu hamlelerin altına

gerçek amacımı gizlemek için elimden geleni ardıma koymadım. Bu, işin güç yanıydı. Sophie'nin yalnız olduğunu biliyordum, yanındaki sıcak bir bedene sığınmak istediğini biliyordum; ama benim istediğim samanlıkta kırıştırmak değildi, eğer fazla aceleci davranırsam böyle bir durumla yetinmek zorunda kalırdım herhalde. Şimdilik Fanshawe hâlâ yanımızdaydı, dile getirilmemiş halkaydı, bizi bir araya getirmiş olan görünmez güçtü. Onun ortadan kaybolması zaman alacaktı, o güne kadar beklemeye razı olduğumu hissediyordum.

Bütün bunlar müthiş bir gerilime neden oldu. Akşam ilerledikçe en sıradan sözlere bile erotik imalar karışmaya başladı. Sözcükler artık sadece sözcükler değildi, sessizliklerden oluşan tuhaf bir şifreydi, söylenen şeyin çevresinde dolanıp duran bir konuşma biçimiydi. Esas konuya değinmedikçe büyü bozulmayacaktı. Her ikimiz de doğal olarak bu tür şakalara yöneliyorduk, ne o ne de ben bu oyundan vazgeçmediğimiz için durum daha da güçleniyordu. Ne yaptığımızın hem farkındaydık hem de değilmişiz gibi yapıyorduk. Böylece Sophie' ye kur yapmaya başladım, yavaş yavaş, terbiyemi bozmadan, ufaktan ufaktan.

Yemekten sonra kasım sonunun karanlığında yirmi dakika kadar yürüdük, sonra akşamı kent merkezindeki bir barda içtiğimiz içkilerle noktaladık. Ben peş peşe sigara içtim, ama içimdeki karmaşayı gösteren tek işaret buydu. Sophie bir süre Minnesota'daki ailesinden söz etti, kendisinden küçük üç kız kardeşinden, sekiz yıl önce New York'a nasıl geldiğinden, müziğinden, öğretmenliğinden, gelecek sonbaharda mesleğine geri dönmek istediğinden... Ama artık şaka havasına öyle bir bulanmıştık ki ne söylesek gülmek için bir bahane oluyordu. Bu böyle devam edip gidebilirdi ama bebek bakıcısını düşünmesi gerekiyordu, bu yüzden gece yarısı olduğunda sohbetimizi kestik. Onu evinin kapısına götürdüm ve kendimi frenleme konusunda o akşam gösterdiğim çabaların sonuncusunu sergiledim.

"Teşekkürler doktor," dedi Sophie. "Ameliyat başarılıydı."

"Benim hastalarım ölmez," dedim. "Gülme gazı. Ben supabı çeviriyorum, yavaş yavaş iyileşiyorlar."

"Bu gaz alışkanlık yaratabilir."

"Tam üstüne bastın. Hastalarım dönüp geliyorlar bana. Bazen haftada iki üç ameliyat oluyor. Park Avenue' daki evimin ve Fransa'daki yazlığımın parasını nasıl ödediğimi sanıyorsun?"

“Demek gizli bir amacın var?”

“Kesinlikle. Gözünü hırs bürümüş biriyim ben.”

“Muayenehanen dolup taşıyor olmalı.”

“Öyleydi. Ama artık emekli sayılırım. Bugünlerde tek bir hastam var. Onun da bir daha gelip gelmeyeceğinden emin değilim.”

“Geri gelecek,” dedi Sophie, o güne kadar gördüğüm en cilveli, en ışıltılı gülümseyişle. “Buna güvenebilirsin.”

“Bunu duyduğuma sevindim,” dedim. “Sekreterime söyleyeyim de onu arayıp gelecek randevuyu ayarlasın.”

“Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi. Bu uzun vadeli tedavilerde bir an bile boşa zaman harcanmamalıdır.”

“Mükemmel bir öğüt. Bir parti daha gülme gazı sipariş etmeyi unutmamalıyım.”

“Unutma doktor. Bu gaza ihtiyacım olacağına eminim.”

Birbirimize yine gülümsedik, sonra ona sımsıkı sarıldım, dudaklarına bir öpücük kondurdum ve olabildiğince hızla merdivenlerden indim.

Doğruca eve gittim, uyuyamayacağımı anlayınca sonraki iki saatimi televizyonun karşısında geçirdim, Marco Polo hakkında bir film izledim. Sonunda saat dörde gelirken sızdığımda *Alacakaranlık Kuşağı*’nın yeniden gösterilen bir bölümü oynuyordu.

İlk attığım adım, büyük yayınevlerinden birinde editör olan Stuart Green ile temasa geçmek oldu. Onu yakından tanımazdım ama aynı kasabada büyümüştük, erkek kardeşi Roger, Fanshawe ve benimle aynı okuldaydı. Stuart’ın Fanshawe’un kim olduğunu anımsayacağını tahmin ediyordum, bunun başlamak için iyi bir yol olduğuna inanmıştım. Geçen yıllar içinde Stuart’a çeşitli toplantılarda rastlamıştım, üç ya da dört kez; hep nazik davranmıştı, eski güzel günlerden söz etmişti (öyle diyordu) Roger’ı gördüğünde benim selamlarımı ileteceğine de söz veriyordu. Stuart’tan ne bekleyebileceğimi bilemiyordum, ama aradığımda sesimi duyduğuna memnun olmuş gibi davrandı. O hafta içinde bir öğle sonrası bürosunda buluşmayı kararlaştırdık.

Fanshawe’un kim olduğunu bir anda anımsayamadı. “Tanıdık geliyor,” dedi, “ama nereden tanıdığımı çıkaramıyorum.” Hatırlamasına yardımcı oldum, Roger’ın arkadaşlarından söz ettim, sonunda birden anımsadı. “Evet, evet, elbette,” dedi, “Fanshawe. O olağanüstü küçük oğlan. Roger

onun büyüyünce başkan olacağında ısrar ederdi.” “Tamam, o,” dedim ve sonra ona hikâyeyi anlattım.

Stuart oldukça titiz bir adamdı, papyon kravatlı, tüvit ceketli Harvard tipiydi, aslında şirkette pek önemli bir görevi yoktu, ama yayıncılık dünyasında entelektüel sayılanlardandı. O güne kadar kendini iyi geliştirmişti; otuzlu yaşlarının başında şef editördü, sağlam ve sorumluluk sahibi genç bir elemandı, yükseleceği kesindi. Bütün bunları söylemekteki amacım, benim anlatmakta olduğum hikâyeden körü körüne duygulanacak biri olmadığını kanıtlamaktır. Pek romantik yaradılışlı değildi, ihtiyatlı ve ciddi sayılırdı, ama ilgilendiğini seziyordum, ben anlatmayı sürdürdükçe heyecanlanır gibi bile oldu.

Kaybedecek bir şeyi yoktu elbette. Fanshawe’un yazdıklarından hoşlanmazsa kolayca geri çevirebilirdi. Geri çevirmek işinin bir parçasıydı, hiç düşünmeden yapabilirdi bunu. Öte yandan Fanshawe benim söylediğim gibi bir yazar çıkarsa kitaplarını yayımlamak Stuart’ın ününü pekiştirirdi. Meçhul bir Amerikalı dâhiyi keşfetmenin gururunu paylaşır ve bu keşiften yıllarca yararlanırdı.

Fanshawe’un büyük romanının müsveddesini ona verdim. “Sonunda ya hep ya hiç olacak,” dedim –şiirler, oyunlar, öteki iki roman– ama Fanshawe’un asıl büyük yapıtı buydu, mantıklı olan, ilkönce onun okunmasıydı. *Hiçülke*’den söz ediyordum elbette. Stuart kitabın adından hoşlandığını söyledi, ama bana kitabı biraz anlatmamı söylediğinde bunu istemediğimi, kendisinin okuyup görmesinin daha iyi olacağını belirttim. Yanıt olarak kaşını kaldırdı Stuart (bu numarayı herhalde Oxford’daki öğrenciliği sırasında öğrenmişti), sanki kendisiyle oyun oynamamam gerektiğini söylüyordu. Bence oynamıyordum. Yalnızca onu etki altında bırakmak istemiyordum. Bu işi kitap kendisi yapabilirdi, Stuart’ı kitaba nesnel bir bakışla girme zevkinden yoksun bırakmak istemiyordum: Haritasız, pusulasız, elinden tutacak kimsesi olmadan girmeliydi.

Stuart beni üç hafta sonra aradı. Haberler ne iyi ne kötüydü, ama umut var gibiydi. “Kitabı kabul ettirmek için öteki editörlerden yeterince destek alabileceğim herhalde,” diyordu Stuart, “ama kesin bir karar vermeden önce kalan malzemeye de bir göz atmak istiyorlar.” Bunu bekliyordum –sağgörü denebilir, dereyi görmeden paçaları sıvamamak ya da–, ertesi gün öğleden sonra uğrayıp müsveddeleri bırakacağımı söyledim ona.

“Garip bir kitap,” dedi, masasının üzerinde duran *Hiçülke’*nin kopyasını göstererek. “Alışıldık romanlardan değil hiç. Alışıldık hiçbir şey gibi değil. Kitabı yapıp yapmayacağımız hâlâ kesinleşmedi, ama eğer bu işe girişirsek yayımlamak büyük riske girmek olacak.”

“Bunu biliyorum,” dedim. “Ama kitabı ilginç kılan da bu.”

“Fanshawe’un yaşamaması çok yazık. Onunla çalışmak isterdim. Kitapta değiştirilmesi gereken yerler var diye düşünüyorum, çıkarılması gereken bölümler. Böyle yapılsa kitap daha da sağlam olur.”

“Bu dediğin editörlük gururu,” dedim. “Bir müsvedde görüp de kırmızı kalemle üzerine saldırmamak güç geliyordur sana. Bence şimdi itiraz ettiğin bölümler sonunda sana mantıklı gelecek, onlara dokunamadığın için memnun olacaksın.”

“Bunu zaman gösterecek,” dedi Stuart, dediklerimi kabul etmeye hazır değildi. “Ama kuşku yok ki,” diye devam etti, “kuşku yok ki, adam yazabiliyormuş. Kitabı okuyalı iki haftayı geçti ama o günden beni aklımdan çıkmadı. Kafamdan atamıyorum. Hep aklıma geliyor, hem de en tuhaf zamanlarda. Duştan çıkarken, sokakta yürürken, gece yatağıma yatarken; bilinçli olarak bir şey düşünmediğim zamanlarda. Bu öyle pek sık olmaz, bilirsin. Bu meslekte öyle çok kitap okursun ki her şey birbirine girer. Ama Fanshawe’un kitabı ötekilerden farklı duruyor. Güçlü bir yanı var, işin tuhafı bunun ne olduğunu bilemiyorum bile.”

“İşte gerçek sınav bu olmalı,” dedim. “Aynı şey benim de başıma geldi. Kitap insanın beyninde yer ediyor, bir türlü kurtulamıyorsun.”

“Peki öteki yazdıkları?”

“Aynı şey,” dedim. “Düşünmeden edemiyorsun.”

Stuart başını salladı, ilk kez onun gerçekten etkilendiğini gördüm. Bir an sürdü bu ama o an içinde kibri ve yapay pozları ansızın kayboldu, neredeyse ondan hoşlanacaktım.

“İyi bir şey yakalamış olabiliriz,” dedi. “Dediklerin doğruysa o zaman gerçekten iyi bir şey yakaladığımıza inanırım.”

Yakalamıştık da, sonunda Stuart’ın hayal ettiğinden belki de çok daha fazlası olduğu çıktı ortaya. *Hiçülke* o ayın sonlarına doğru kabul edildi, öteki kitapların da opsiyonlu olarak inceleneceği belirtildi. Avanstan aldığım dörtte birlik pay bana bir süre yetecekti, ben de bu süreyi şiirlerin basımı üzerinde çalışmaya ayırdım. Oyunları sahneye koymakla ilgilenip ilgilenmeyeceklerini öğrenmek için birkaç yönetmenle de görüştüm.

Sonunda bu da gerçekleşti, birer perdelik üç oyunun kent merkezindeki küçük bir tiyatroda sahneye konması planlandı – *Hiçülke*'nin yayımlanmasından yaklaşık altı hafta sonra olacaktı bu. O arada ara sıra yazdığım büyük dergilerden birinin editörünü Fanshawe hakkında yazacağım yazıyı kabul etmesi için ikna ettim. Sonunda uzun ve oldukça dikkat çeken bir yazı çıktı ortaya, o günlerde bunun yazdığım en iyi şeylerden biri olduğunu düşündüm. Yazı, *Hiçülke*'nin yayımlanmasından iki ay önce yer alacaktı dergide, birden sanki her şey aynı anda oluyormuş gibi geldi bana.

Kendimi bütün bu olanlara kaptırdığımı itiraf ediyorum. Bir şey ötekini doğurdu, daha ben ne olduğunu anlamadan küçük bir sanayi harekete geçti. Bir çılgınlık yaşıyorduk sanırım. Kendimi bir mühendis gibi hissediyordum, düğmelere basıyor, kolları kaldırıyor, supapların olduğu bölmelerden elektrik devresi kutularına tırmanıyor, şurada bir parçayı düzeltiyor, burada bir yeri onarıyor, mekanizmanın mırıltısına, vızıltısına, homurtusuna kulak veriyor, buluşumun gürültüsü dışında hiçbir şeyi duymuyordum. Büyük hokus pokus makinesini icat eden çılgın bilim adamıydım ben, makineden duman çıktıkça gürültüsü daha da artıyordu, ben de daha mutlu oluyordum.

Belki kaçınılmazdı bu; belki de işe başlamak için biraz çılgın olmalıydım. Bu projeyi benimsememin beni ne kadar zorladığı düşünülürse, belki de Fanshawe'un başarısını kendi başarım saymak gerekli olmuştu. Önüme bir neden çıkmıştı, yaptıklarıma hak verdiren, kendimi önemli hissetmeme olanak veren bir şey, Fanshawe konusundaki tutkularımın içinde ne kadar kaybolursam kendim de bir o kadar keskin çizgilerle odak noktasına oturuyordum. Bu bir mazeret değil: Neler olduğunu anlatıyorum yalnızca. Şimdi düşünüyorum da başıma dert arıyormuşum, ne var ki o sıralarda bunu bilmiyordum. Daha da önemlisi, bilseydim bile hiçbir şey fark etmezdi.

Bütün bunların altında Sophie ile bağlantımı koparmamak arzusu yatıyordu. Günler geçtikçe onu günde üç dört kez aramak, öğle yemeğinde buluşmak, Ben'le birlikte mahallede ikindi gezintisine çıkmak için ona uğramak tamamıyla doğal oldu benim için. Sophie'yi Stuart Green'le tanıştırdım, tiyatro müdürüne giderken yanıma alıp onunla da tanıştırdım, sözleşmeler ve öteki hukuki konularla ilgilensin diye ona bir avukat buldum. Sophie bütün bunları sakince kabullendi, bu buluşmaları iş

görüşmesi değil de iki dostun buluşması olarak görüyor, konuştuğumuz insanlara patronun ben olduğumu hissettiriyordu. Fanshawe'a şükran duymamaya, ne olduysa ya da olmadıysa araya mesafe koymaya kararlı olduğunu seziyordum. Para onu mutlu ediyordu kuşkusuz, ama bu parayı hiçbir zaman Fanshawe'un yazdıklarına bağlamadı. Beklenmedik bir armağandı bu para, gökten düşmüş bir piyango biletiydi, hepsi bu. Sophie ta ilk baştan beri fırtınanın içinden öteki tarafı görüyordu. Durumun temelinde yatan saçmalığı anlıyordu; herhangi bir hırs beslemediği, sahip olduğu avantajdan yararlanmayı düşünmediği için başı dönmedi.

Bense var gücümle ona yanaşmaya çabalıyordum. Amacım apaçık belliydi kuşkusuz, ama belki de işime yaradı bu. Sophie kendisine âşık olduğumu biliyordu, baskı yapmamam, bana karşı duygularını açıklamaya zorlamamam onu benim ciddi olduğuma her şeyden çok inandırdı sanırım. Yine de sonsuza kadar bekleyemezdim. Kibarlık iyidir de fazlası zararlı olabilir. Öyle bir an geldi ki artık birbirimizle çekişmediğimizi, aramızdaki her şeyin çözümlenmiş olduğunu hissettim. Şimdi o anı düşünürken içimden aşkın geleneksel dilini kullanmak geliyor. Ateşin, yanıp tutuşmanın, karşı konulmaz tutkuların karşısında eriyip giden engellerin metaforlarını kullanarak konuşmak istiyorum. Bu terimlerin kulağa ne kadar abartılı gelebileceğinin farkındayım, ama yine de onların isabetli olduğuna inanıyorum. Her şey değişmişti benim için, daha önce asla anlamadığım sözcükler ansızın anlam kazanmıştı. Bu, bir aydınlanma olarak geldi bana, sonunda bunu özümseme zamanı bulduğumda bu basit şeyi öğrenmeden bunca zaman nasıl yaşadım diye şaşırdım. Öğrenmekten değil de arzulamaktan söz ediyorum aslında, iki insanın, arzu yoluyla, her birinin kendi başına yaratabileceğinden çok daha güçlü bir şey yaratabileceklerini keşfetmekten. Sanırım bu bilgi beni değiştirdi, gerçekten de kendimi daha insan hissetmemi sağladı. Sophie'ye ait olmakla sanki herkese de aitmişim gibi hissetmeye başladım. Dünyadaki doğru yerimin kendimin dışında bir yer olduğu ortaya çıktı, orası benim içimde olsaydı bile tam yerini saptayamazdım. Bu, kendimle kendim olmayan arasındaki küçücük delikti ve hayatımda ilk kez bu hiçbiryeri tam dünyanın merkezi olarak görüyordum.

Otuzuncu doğum günümdü. O sırada Sophie'yi tanıyalı üç ay kadar olmuştu, bu geceyi özel olarak kutlamak istedi. İlk başta pek yanaşmadım buna, doğum günleri pek umurumda olmazdı, ama Sophie'nin bu işe

verdiği önem sonunda beni ikna etti. Bana *Moby Dick*'in pahalı, resimli bir baskısını aldı, iyi bir lokantada yemeğe, arkasından da Metropolitan'da *Boris Godunov* operasına götürdü. Bir kerecik olsun kendimi onun ellerine bıraktım, mutluluğum üzerinde kafa yormaya, kendimi frenlemeye ya da duygularıma yön değiştirtmeye çalışmadım. Belki de Sophie'de yeni bir gözü peklik sezmeye başlıyordum, belki de bana kendi başına kararlar aldığını, artık geri adım atmak için ikimizin de geç kalmış olduğumuzu bildiriyordu. Hangisi olursa olsun, her şeyin değiştiği bir geceydi, ne yapacağımız konusunda artık hiçbir kuşkunun kalmadığı gece. Sophie'nin evine on bir buçukta döndük, Sophie uyuklayan bebek bakıcısının parasını ödedi, sonra ayak parmaklarımızın ucuna basarak Ben'in odasına gittik, yatağında uyuyan bebeği bir süre seyrettik. İkimizin de hiç konuşmadığını hayal meyal anımsıyorum, duyulan tek ses Ben'in hırıltılı soluğuydu. Yatağının parmaklığının üzerinden eğilip onun küçük bedeninin hatlarını inceledik – yüzüstü yatıyordu, bacaklarını karnına toplamıştı, poposu havadaydı, iki üç parmağını ağzına sokmuştu. Uzunca bir süre seyrettik onu gibi geldi bana, ama bir iki dakikadan fazla olduğunu sanmıyorum. Sonra, hiçbir şey söylemeden doğrulduk, birbirimize döndük ve öpüşmeye başladık. Bundan sonrasını anlatmak güç geliyor bana. Böyle şeyler pek sözcüklere dökülemez, öyle ki aslında onları ifade etmeye çalışmanın da bir anlamı yok. Mutlaka bir şey söylemem gerekiyorsa birbirimizin içine düşüyorduk diyebilirim, öyle hızlı ve öyle derine düşüyorduk ki bizi hiçbir şey tutamazdı. Yine metaforlara başvuruyorum. Ama bu herhalde konu dışı. Çünkü bu konuda konuşabilmem ya da konuşamamam olanları değiştirmez. Gerçek şu ki, hiçbir zaman öyle öpüşmemiştim, hayatımda bir daha öyle öpüşebileceğimi de hiç sanmıyorum.

4

O geceyi Sophie'nin yatağında geçirdim ve o günden sonra da oradan ayrılamadım. Gündüzleri çalışmak için kendi evime gidiyordum, ama her gece, Sophie'nin yanına dönüyordum. Evin bir parçası olmuştum – yemeklik alışverişi yapıyor, Ben'in bezlerini değiştiriyor, çöpü atıyordum–, daha önce hiç olmadığı ölçüde yakın bir hayatı paylaşıyordum biriyle. Aylar geçti, bu tür bir yaşama karşı büyük yeteneğim olduğunu şaşırarak keşfettim. Sophie'yle birlikte olmak için gelmiştim dünyaya ve yavaş yavaş güçlendiğimi, Sophie'nin beni önceki yaşamıma kıyasla daha iyi yaptığını hissediyordum. Fanshawe'un bizi böyle bir araya getirmiş olması çok tuhaftı. Eğer o ortadan kaybolmasaydı bunların hiçbiri olmayacaktı. Ona borçluydum, ama çalışmaları konusunda yapabildiklerim dışında ona borcumu ödememin bir yolu yoktu.

Makalem yayımlanmıştı ve istenen etkiyi yaratacağa benziyordu. Stuart Green arayıp yazdıklarımın "büyük destek" olduğunu söyledi – bunu, kitabı kabul ettiği için kendini şimdi daha güvende hissettiği olarak yorumladım. Makalemin doğurduğu ilgiyle Fanshawe konusu artık öyle altından kalkılması güç bir iş gibi görünmüyordu. Sonra *Hiçülke* yayımlandı, eleştirilerin hepsi olumluydu, hatta bazıları olağanüstüydü. Bundan fazlasını isteyemezdi insan. Bu, her yazarın hayalini kurduğu peri masalıydı, ben bile biraz şaşırmıştım, itiraf ediyorum. Böyle şeyler gerçek dünyada olmazdı. Kitabın yayımlanmasının üzerinden birkaç hafta geçmemişti ki satışların beklenenden yüksek olduğu anlaşıldı. İkinci baskıya geçildi, dergilere ve gazetelere ilanlar verildi, ertesi yıl yayımlanmak üzere kitabın ciltsiz hakları bir yayınevine satıldı. Kitabın ticari anlamda bir çoksatar olduğunu ya da Sophie'nin milyoner olma yolunda ilerlediğini söylemek istemiyorum, ama hem Fanshawe'un kitaplarının ağırlığı ve okuma zorluğu hem de halkın böyle kitaplardan uzak

durma eğilimi göz önüne alınırsa, kitabın bizim hayal bile etmeyeceğimiz bir başarı kazandığı ortadaydı.

Bir bakıma hikâye burada bitmeliydi. Genç dâhi ölmüştü, ama yapıtları yaşayacak, adı yıllarca unutulmayacaktı. Çocukluk arkadaşı gelip genç ve güzel dulu kurtarmıştı, o ikisi ömür boyu birlikte mutlu yaşayacaklardı. Konu toparlanacak, geriye bir tek son perdenin inmesi kalacaktı. Ama gelin görün ki bu yalnızca bir başlangıçtı. Şu ana kadar yazdıklarım bir girişten başka bir şey değil, asıl hikâyeden önce gelen her şeyin bir özeti yalnızca. Hikâyenin devamı olmasaydı hiçbir şey olmazdı; çünkü hiçbir şey beni anlatmaya zorlayamazdı. Bir erkeğin yüreğini dünyaya açmasını ancak karanlık sağlayabilir, neler olduğunu düşündüğümde beni sarıp sarmalayan şey de karanlık. Bunları yazmak cesaret gerektirebilir, ama kaçıp kurtulmak için tek şansım da yazmak. Oysa kaçabileceğimden kuşkuluyum, hatta gerçeği anlatmayı becerebilsem bile. Sonu olmayan hikâyeler sonsuza kadar sürerler, bunlardan birine yakalanmak demek, o hikâyedeki rolünüz oynanıp bitmeden ölmeniz gerektiğidir. Benim tek umudum, şimdi söyleyeceğim şeyin bir sonu olması, karanlığın bir yerinde bir çatlak bulacak olmam. Ben bu umudu cesaret olarak tanımlıyorum, ama umuda yer olup olmadığı bambaşka bir konu.

Oyunlar sahnelenmeye başladıktan üç hafta kadar sonraydı. Her zamanki gibi geceyi Sophie’nin evinde geçirmiş, sabah olunca da çalışmak üzere kentin banliyölerinden birindeki daireme gitmiştim. Dört ya da beş şiir kitabı üzerine yazdığım bir yazıyı bitirmem gerektiğini anımsıyorum – şu insanın sinirini bozan, karmakarışık eleştirilerden biri–, dikkatimi toplamakta güçlük çekiyordum. Düşüncelerim masamın üzerinde duran kitaplardan uzaklaşıyordu, beş dakikada bir koltuğumdan fırlayıp odada bir aşağı bir yukarı dolaşıyordum. Bir gün önce Stuart Green bana garip bir hikâye anlatmıştı, aklım sürekli ona gidiyordu. Stuart’ın dediğine bakılırsa insanlar Fanshawe diye birinin olmadığını söylemeye başlamışlardı. Oyun olsun diye benim Fanshawe diye birini uydurduğum ve kitapları benim yazdığım söylentisi yayılmıştı. İlk tepkim gülmek oldu, Shakespeare’in de oyunlarını kendisinin yazmadığını söyleyip şaka yaptım. Ama üzerinde biraz düşününce bu söylentilerden rahatsız mı olayım gururlanayım mı bilemedim. İnsanlar benim gerçeği söylediğime güvenmiyorlar mıydı? Neden bunca kitabı yazma zahmetine gireyim de sonra onları sahiplenmeyeyim? Hem insanlar benim *Hiçülke* gibi iyi bir kitabı

yazabileceğime gerçekten inanıyorlar mıydı? Fanshawe' un müsveddelerinin hepsi yayımlandıktan sonra onun adını kullanarak bir ya da iki kitap yazabileceğimi fark ettim birden – kendim yazar, onun kitabı diye sürerdim ortaya. Elbette ki böyle bir şey yapmayı planlamıyordum, ama bunu düşünmek bile bazı tuhaf ve merak uyandırıcı kavramlar açtı önümde: bir yazarın bir kitaba adını koymasının ne anlama geldiği, neden bazı yazarların takma ad arkasına gizlendikleri, bir yazarın gerçek bir yaşamı olup olmadığı... Başka bir ad altında yazmanın, kendime gizli bir kimlik bulmanın hoşuma gidebileceğini fark ettim, bu fikrin bana neden bu kadar çekici geldiği de aklımı kurcaladı. Düşünce düşünceyi açtı, sonunda bu konuda düşünmekten bıktığımda neredeyse bütün sabahı boşa harcadığımı fark ettim.

Saat on bir buçuk olmuştu –postanın gelme saati–, posta kutumda bir şey olup olmadığını görmek için her günkü gibi asansörle aşağı inecektim. Bu, benim için günün çok önemli bir anıydı, onu sakince karşılamam olanaksızdı. Kutumda iyi haber bulacağıma ilişkin bir umudu hep besliyordum –beklenmedik bir çek, bir iş teklifi, her nasılsa hayatımı değiştirecek bir mektup–, bu alışkanlık artık benim öylesine bir parçam olmuştu ki yüzümü al basmadan posta kutuma bakamaz olmuştum. Burası benim gizlendiğim yerdi, bütün dünyada yalnızca bana ait olan tek noktaydı. Yine de beni dünyanın geri kalan yerlerine bağlıyordu, onun o büyülü karanlığında her şeyi harekete geçirme gücü gizliydi.

O gün bana bir tek mektup gelmişti. New York'tan postalanan düz beyaz zarfın üzerinde gönderenin adresi yoktu. Elyazısını tanıyamamıştım (adımla adresim büyük harfle yazılmıştı), kimden geldiğini tahmin bile edemiyordum. Mektubu asansörde açtım ve işte o zaman, dokuzuncu kata çıkarken dünya başıma yıkıldı.

"Sana yazdığım için bana kızma," diye başlıyordu mektup. "Senin kalp krizi geçirme riskini göze alarak son bir kez seslenmek istedim sana – yaptıkların için teşekkür etmek istedim. Bunu isteyebileceğim kişinin sen olduğunu biliyordum, ama her şey benim sandığımdan da iyi gitti. Olanaksızı başardın sen ve ben sana minnettarım. Sophie ile çocuk güvende olacaklar, bu nedenle ben vicdanım temiz olarak yaşayabilirim.

"Burada kendimi açıklamaya çalışmayacağım. Bu mektubu almış olsan da beni ölmüş kabul etmeye devam etmeni istiyorum. Bu son derece önemli, benden haber aldığını kimseye söylememelisin. Yerimi kimse

bulamaz, bu konudan söz etmek gereksiz sorunlara yol açar. Hepsinden önemlisi, Sophie'ye bir şey söyleme. Beni boşamasını sağla, sonra da onunla hemen evlen. Bunu yapacağına güveniyorum – ve senin için dua ediyorum. Çocuğun bir babaya ihtiyacı var, bir tek sana güvenebilirim.

"Aklımı kaçırmadığımı anlamanı istiyorum. Gerekli olan kararları aldım, insanlar acı çekmiş olsalar da çekip gitmem bugüne kadar yaptığım en iyi ve en düşünceli şey.

"Ortadan kaybolduğum günden tam yedi yıl sonra ölmüş olacağım. Kendimle ilgili hükmümü verdim, bu karar temyiz edilmeyecektir.

"Beni aramamanı rica ediyorum. Bulunmak istemiyorum, hayatımın geri kalanını nasıl uygun görürsem öyle sürdürme hakkına sahip olduğumu sanıyorum. Tehditten tiksinirim – ama seni uyarmak zorundayım: Bir mucize olur da izimi bulursan seni öldürürüm.

"Yazdıklarıma gösterilen ilgiden memnunum. Böyle bir şeyin olabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi. Ama artık bütün bunlar çok uzakta kalmış gibi geliyor bana. Kitap yazmak başka bir hayatın parçası, şimdi bunu düşünmek beni hiç etkilemiyor. Para üzerinde hak iddia etmeyeceğim – onu memnuniyetle sana ve Sophie' ye bırakıyorum. Yazmak, beni uzun süre rahatsız eden bir hastalıktı, ama artık bu hastalıktan kurtuldum.

"Bir daha seninle bağlantı kurmayacağıma inanabilirsin. Benden kurtuldun artık, sana uzun ve mutlu bir hayat dilerim. Her şeyin böyle sonuçlanması ne kadar iyi oldu. Sen benim dostumsun, tek umudum her zaman hep kendin kalman. Bana gelince; bu ayrı bir hikâye. Bana şans dile."

Mektubun altında imza yoktu, bir iki saati bunun bir numara olduğuna kendimi inandırmaya çalışarak geçirdim. Eğer mektubu Fanshawe yazmışsa neden altına adını koymamıştı? Bu düşünceme, mektubun bir numara olduğunun kanıtı olarak sıkıca sarıldım, olanları yadsımak için çılgınca bir bahane arıyordum. Ancak bu iyimserliğim uzun sürmedi ve yavaş yavaş kendimi gerçeklerle yüzleşmeye zorladım. Adını yazmaması için pek çok neden olabilirdi, bunun üzerinde düşündükçe mektubun tam da bu yüzden gerçek olduğuna inanılması gerektiğini açıkça gördüm. Bir sahtekâr olsa adını özellikle eklerdi mektuba, ama gerçek kişi bunun üzerinde durmazdı bile: Kandırmak için yola çıkmayan ve kendine güvenen biri yapardı böyle aşikâr bir hatayı. Sonra mektubun şu son cümleleri de vardı: "... her zaman

hep kendin kalman. Bana gelince; bu ayrı bir hikâye." Acaba bu, Fanshawe'un başka birine dönüştüğü anlamına mı geliyordu? Başka bir ad altında yaşadığı kesindi – ama nasıl yaşıyordu ve nerede? Belki de mektubun üzerindeki New York posta damgası bir ipucu olabilirdi, ama bir şaşırtmaca, beni yanlış yola sevk edecek uydurma bir bilgi de olabilirdi. Fanshawe son derece temkinli davranmıştı. Mektubu defalarca okudum. Onu çözümlemeye çalıştım, bana yol gösterecek, satırların arasını okumamı sağlayacak bir şey aradım, ama hiçbir şey elde edemedim. Mektubun içine giremedim. Sonunda pes ettim, mektubu masamdaki çekmecelerden birine koydum ve çaresiz kaldığımı itiraf ettim, bundan böyle benim için hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Sanırım beni en çok rahatsız eden, kendi budalalığımdı. Şimdi geriye baktığımda bütün gerçeklerin daha en başta ellerime verilmiş olduğunu görüyorum, hatta Sophie ile ilk buluşmamızda. Fanshawe yıllarca yazdıklarının hiçbirini yayımlatmıyor, sonra başına bir şey gelirse ne yapılacağını söylüyor karısına (benimle bağlantı kurmasını, yapıtlarını yayımlatmasını), arkasından da ortadan kayboluyor. Her şey o kadar açıktı ki. Adam gitmek istemişti ve gitmişti. Bir sabah uyanmış ve gebe karısını terk etmişti; karısı ona güvendiği için, kocasının böyle bir şey yapacağını aklına bile getirmediği için, onun ölmüş olduğunu düşünmekten başka seçeneği kalmamıştı. Sophie kendini kandırmıştı, ama o koşullar altında başka türlü de davranamazdı. Benimse böyle bir mazeretim yoktu. İşin başından beri bir kez olsun oturup kendi açımdan bu işin üzerinde düşünmemiştim. Balıklama atlamıştım içine, Sophie'nin gerçekleri yanlış yorumlamasına sevinmiştim, sonra da hiç düşünmez olmuştum. İnsanlar bundan daha küçük suçlar için vurulmuşlardır.

Günler geçti. Bütün içgüdülerim Sophie'ye açılmamı, mektup konusunu onunla paylaşmamı söylüyordu ama elimden böyle yapmak gelmedi. Nasıl bir tepki vereceğini bilemiyor, korkuyordum. Kendime güvenimin geldiği anlarda çenemi tutmamın onu korumanın tek yolu olduğunu düşünüyordum. Fanshawe'un kendisini terk etmiş olduğunu bilmenin ona ne yararı olacaktı? Sophie'nin onu geri isteyebileceğini düşünmek kaldıramayacağım bir şeydi, bunu öğrenme riskine girecek kadar cesaretim yoktu. Belki de en büyük hatam bu oldu. Sophie'nin bana olan aşkına yeterince inanmış olsaydım her riske girmeye hazır olurdum. Ama o sırada başka seçeneğim yok gibi görünüyordu, ben de Fanshawe'un benden

istediğini yaptım; onun için değil, kendim için. Sırrımı kendime sakladım ve dilimi tutmayı öğrendim.

Aradan birkaç gün daha geçince Sophie'ye evlenme teklif ettim. Bundan daha önce de söz etmiştik, ama bu kez sohbet konusu olmaktan çıkarıp niyetimin ciddi olduğunu belli ettim ona. Kişiliğime aykırı davrandığımın farkındaydım (esprisiz, katı) ama elimde değildi. Durumun belirsizliği dayanılacak gibi değildi, her şeyi o anda, oracıkta çözmem gerektiğini hissediyordum. Sophie bendeki bu değişikliğin farkına vardı elbette, ama nedenini bilmediğinden bunu aşırı tutku olarak yorumladı – çok istediği bir şeyin peşinden koşan (ki bu doğruydu) sinirli, fazla ateşli bir erkeğin davranışı olarak. Evet, dedi, benimle evlenecekti. Beni reddedeceğini nasıl düşünebilirdim?

"Ben'i de evlat edinmek istiyorum," dedim. "Adımı taşımasını istiyorum. Beni babası olarak bilerek büyümesi çok önemli."

Sophie de başka türlü bir şey istemediğini söyledi. En akla yakın şey buydu, üçümüz için de.

"Hem de hemen olmasını istiyorum," diye devam ettim, "olabildiğince çabuk. New York'ta boşanman bir yıl sürer, bu da çok uzun, o kadar bekleyemem. Ama başka yerler var. Alabama, Nevada, Mexico, Tanrı bilir daha neresi. Tatile çıkarız, döndüğümüzde özgür olursun, benimle evlenebilirsin."

Sophie bunun kulağa çok hoş geldiğini söyledi: "Özgür olup benimle evlenmek." Eğer bu bir süreliğine bir yere gitmeyi gerektiriyorsa gidecekti, öyle dedi, nereye istersem oraya gidecekti.

"Ne de olsa," dedim, "Fanshawe gideli bir yılı geçti, neredeyse bir buçuk yıl oldu. Ölmüş birinin resmen ölü ilan edilmesi için yedi yıl geçmesi gerekiyor. Pek çok şey oluyor, hayat devam ediyor. Düşünsene: Birbirimizi neredeyse bir yıldır tanıyoruz."

"Kesin konuşmak gerekirse," dedi Sophie, "sen şu kapıdan ilk kez bin dokuz yüz yetmiş altı yılının yirmi beş kasım günü girdin. Sekiz gün sonra tam bir yıl olacak."

"Anımsıyorsun."

"Elbette anımsıyorum. Hayatımın en önemli günüydü."

Yirmi yedi kasım günü uçakla Alabama'nın Birmingham kentine gittik ve aralığın ilk haftasında döndük. On birinde Belediye Sarayı'nda evlendik, sonra da yirmi kadar arkadaşımızla akşam yemeğine gidip kafaları çektik. O

geceyi Plaza’da geçirdik, sabah kahvaltımızı odamıza getirttik, akşama doğru Ben’i de alıp Minnesota’ya uçtuk. Ayın on sekizinde Sophie’nin ailesi evlerinde evlenmemizin şerefine bir davet verdiler, yirmi dördü akşamı da Norveç Noel’ini kutladık. İki gün sonra Sophie ile ben karları bırakıp bir buçuk haftalığına Bermuda’ya gittik, sonra Ben’i almak üzere Minnesota’ya döndük. Planımız New York’a döner dönmez kendimize yeni bir ev aramaktı. Batı Pennsylvania’nın üstünde bir yerdeyken, uçağımız kalkalı bir saat olmuştu ki Ben altına çiş yaptı, çiş bezden geçip pantolonumu ıslattı. Ona pantolonumdaki kocaman lekeyi gösterdiğimde güldü, ellerini çırptı ve sonra gözlerimin içine bakarak bana ilk kez “baba” dedi.

5

Gündelik hayata kaptırdım kendimi. Aradan birkaç ay geçti, hayatta kalabilmem mümkün görünmeye başladı yavaş yavaş. Bir çukurda gibiydim ama Sophie ile Ben de yanımdaydılar, ben de başka bir şey istemiyordum zaten. Başımı çukurdan dışarı çıkarmamayı aklımda tuttuğum sürece tehlikeden uzaktık.

Şubatta Riverside Drive'da bir eve taşındık. Yerleşmemiz bahar ortasını buldu, Fanshawe üzerinde kafa yormaya pek zamanım olmadı. Mektup aklımdan bütün bütüne çıkmadıysa da üzerimdeki baskısı azalmıştı. Sophie' nin yanında güvendeydim şimdi, bizi hiçbir şeyin ayırmayacağına inanıyordum, Fanshawe'un bile, kanlı canlı Fanshawe'un bile. Ya da o sıralarda bu konu ne zaman aklıma gelse bana öyle görünüyordu. Kendimi nasıl da kandırmış olduğumu şimdi anlıyorum, ama bunu çok sonraları öğrendim. Tanımlamak gerekirse, düşünce insanın farkında olduğu bir şeydir. Fanshawe'u bir an bile aklımdan çıkarmadığımı, bütün o aylar boyunca gece gündüz içimde taşıdığımı o sıralarda bilmiyordum. Eğer bir düşüncenizin farkında değilseniz düşündüğünüzü söylemeniz mantıklı sayılır mı? Fanshawe aklımdan çıkmıyordu, hatta beni eline geçirmişti, ama bunun hiçbir işareti, neler olduğunu bana gösterecek hiçbir belirtisi yoktu.

Günlük hayatım dolu geçiyordu. Yıllardır olmadığı kadar az çalıştığımın pek farkında değildim. Sabahları gidecek bir işim yoktu, Sophie ile Ben de evde, benim yanımda oldukları için çalışma masamın yanına uğramamak için bahaneler bulmak pek de güç değildi. Çalışma tempom yavaşladı. Her sabah tam dokuzda işe koyulacağım yerde küçük odama gitmem bazen saat on bir on bir buçuğu buluyordu. Üstüne üstlük Sophie'nin evdeki varlığı sürekli kışkırtıyordu beni. Ben hâlâ her gün bir iki kez uykuya yatıyordu, o uyurken geçen sakin saatlerde Sophie'nin bedenini düşünmemek güç geliyordu bana. Sonunda sevişmeye başlıyorduk. Sophie de bunu benim kadar arzuluyordu, haftalar geçtikçe evimiz gitgide

erotikleşti, cinsel olanaklar alanı oldu. Dipteki dünya su yüzüne çıktı. Her oda kendi belleğini geliştirdi, her köşe farklı bir anı çağrıştırdı, böylece gündelik yaşamın dinginliğinde bile, örneğin halının belli bir köşesi ya da bir kapının eşiği bir nesne olmaktan çıkıp bir kösnüllük, erotik hayatımızın bir yansısı haline geldi. Arzunun paradoksuna girmiştik. Birbirimize sürekli ihtiyaç duyuyorduk, ne kadar giderirsek o kadar büyür gibiydi bu ihtiyaç.

Sophie ara sıra iş aramaktan söz ediyordu, ama ikimiz de bu konuda aceleci değildik. Paramız bize bol bol yetiyordu, hatta bir kenara üç beş kuruş bile koyabiliyorduk. Fanshawe'un bir sonraki kitabı *Mucizeler* hazırlanıyordu ve sözleşmeyle bize verilen avans, *Hiçülke*'den aldığımızdan daha dolgundu. Stuart'la benim hazırladığımız programa göre, şiirler, *Mucizeler*'den altı ay sonra yayımlanacaktı, arkasından Fanshawe'un ilk romanı *Bayılma*, en sonunda da oyunlar gelecekti. *Hiçülke*'nin telif ödemeleri o yılın martında yapılmaya başlandı, şu ya da bu şey için verilen çekler ansızın gelmeye başlayınca bütün para sorunlarımız uçup gitti. Öteki yaşadıklarımız gibi bu da benim için yeni bir deneyimdi. Son sekiz dokuz yıldır hayatım sürekli bir koşturmaca içinde geçmişti, önemsiz yazıların birini bitirip ötekine başlamıştım, bir iki ay sonrasını görebildiğim durumlarda kendimi çok şanslı saymıştım. Kaygı, ayrılmaz bir parçam olmuştu; kanıma, hücrelerime yerleşmişti; havagazı faturasını ödeyip ödeyemeyeceğimi düşünmeden soluk alıp vermenin nasıl bir şey olduğunu pek bilmiyordum. Şimdi, kendi başıma yaşamaya başladığımdan bu yana ilk kez, artık bu tür şeyleri düşünmem gerekmediğini anlıyordum. Bir sabah, masama oturup yazdığım bir makalenin son cümlesini koymaya, yazıyı bitirecek sözcükleri bulup çıkarmaya çabalarken, bana ikinci bir şans verilmiş olduğu yavaş yavaş aklıma düştü. Bu işi bırakıp yeni bir şeye girişebilirdim. Artık makaleler yazmam gerekmiyordu. Başka şeylere geçebilir, hep yapmak istediğim işe başlayabilirdim. Kendimi kurtarmam için bir fırsatım vardı, bu fırsattan yararlanmazsam aptallık ederim, diye düşündüm.

Birkaç hafta daha geçti. Her sabah odama gidiyordum, ama hiçbir şey olmuyordu. Kuramsal olarak esinlendiğimi hissediyordum, çalışmadığım zamanlarda aklıma bir sürü fikir geliyordu. Ama ne zaman oturup bir şeyler yazmaya çalışsam bu fikirler uçup gidiyordu. Kalemimi kaldırdığım anda sözcükler ölüyordu. Bir sürü projeye başladım, ama hiçbiri gerçekleşmedi, birer birer unuttum onları. Elimden bir şey gelmemesine bahaneler bulmaya

başladım. Bu, hiç de güç olmadı benim için ve çok geçmeden bir nakarat tutturdum: evlilik hayatına uyum sağlama, babalık sorumlulukları, yeni çalışma odam (çok sıkışık görünüyordu), belli bir sürede yazıyı teslim etme konusundaki eski alışkanlığım, Sophie'nin bedeni, rüzgârın ansızın kesilmesi – her şey. Birkaç gün, bir polisiye roman yazma düşüncesini evirip çevirdim kafamda, ama olay örgüsüne takılıp kaldım ve parçaları bir araya getiremedim. Düşüncelerim amaçsızca dolaşıyordu; tembelliğimin, güç topladığımın kanıtı, bir şeyler olacağının işareti olduğuna kendimi inandırabilmeyi umuyordum. Bir aydan fazla, yaptığım tek şey, kitaplardan bazı bölümleri bir kâğıda geçirmek oldu. Bunlardan birini, Spinoza'dan bir alıntıyı duvarıma çiviledim: "Yazmak istemediğini hayal ettiğinde yazmak istediğini hayal etme gücü olmuyor; ve yazmak istediğini hayal ettiğinde de yazmak istemediğini hayal etme gücü olmuyor."

Bu kendimi bırakmışlıktan bir yolunu bulup çıkabilirdim sanırım. Bu durumumun sürekli mi yoksa geçici mi olduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim. Öyle sanıyorum ki bir süre ne yaptığımı bilmez haldeydim, kendi içimde umarsızca yalpalıyordum, ama o sıradaki durumumun umutsuz vaka olduğunu düşünmüyorum. Başıma bir şeyler geliyordu. Büyük değişimler geçiriyordum, bu değişimlerin beni nerelere götüreceğini söylemek için vakit henüz çok erkendi. Sonra, beklenmedik bir anda bir çözüm beliriverdi. Çözüm demek fazla kaçarsa bir uzlaşma da diyebilirim buna. Her ne idiyse pek direnmedim ona. Benim savunmasız olduğum bir dönemde çıktı karşıma, bu yüzden de tam anlamıyla doğru karar vermiş sayılmam. Bu da yaptığım ikinci önemli hata oldu, doğrudan doğruya birinciden kaynaklandı.

Bir gün Stuart'la, Yukarı Doğu Yakası'ndaki bürosunun yakınlarında öğle yemeği yiyorduk. Yemeğin ortasında Fanshawe ile ilgili söylentileri gündeme getirdi, ilk kez onun da bu konuda kuşkulanmaya başladığını fark ettim. Bu konunun çekiciliğine öylesine kapılmıştı ki bir türlü kapatamıyordu. Oyun oynar gibiydi tavrı, alaycı bir suç ortağı gibi davranıyordu, ama bu görünümün yüzeysel olduğundan, aslında beni kandırıp bir itirafa zorlamaya çalıştığından kuşkulanmaya başladım. Bir süre onun oyununa katıldım, ama sonra yoruldum, bu sorunun kesin çözüm yolunun bir biyografi yazdırmak olduğunu söyledim. Bunu bütün masumiyetimle söylemiştim (mantıki bir tez olarak, bir öneri değildi), ama Stuart fikrimi müthiş buldu. Heyecanlandı: Elbette, elbette ya, Fanshawe

efsanesi ortaya çıkacaktı, apaçıktı bu, elbette, sonunda gerçek hikâye bilinecekti. Birkaç dakika içinde her şeyi planlamıştı bile. Kitabı ben yazacaktım. Fanshawe'un yapıtlarının tümü yayımlandıktan sonra çıkacaktı kitap, istediğim kadar zamana sahip olacaktım; iki yıl, üç yıl, ne kadar gerekirse. "Olağanüstü bir kitap olmalı," diye ekledi Stuart, Fanshawe'a layık bir kitap olmalı, bana çok güveniyor ve bu işin altından kalkabileceğimi biliyordu. Bu teklif beni gafil avladı, şaka olarak aldım. Oysa Stuart ciddiydi, "hayır" yanıtı almak istemiyordu. "Biraz düşün," dedi, "sonra da bana kararını söyle." Hiç de olur gibi gelmiyordu bana, ama kabalık etmemek için ona bunu düşüneceğimi söyledim. Ay sonuna kadar ona kesin yanıtımı vermem konusunda anlaştık.

Bu konuyu o gece Sophie ile tartıştık, ancak onunla açık açık konuşamadığımdan bu tartışmanın bana pek yararı olmadı.

"Sana kalmış," dedi Sophie. "Yapmak istiyorsan hiç durma."

"Seni rahatsız etmez mi?"

"Etmez. En azından etmeyeceğini sanıyorum. Eninde sonunda onun hakkında bir kitap yazılabileceği zaten aklıma gelmişti. Eğer bu olacaksa, başkası yazacağına senin yazman daha iyi."

"Seninle Fanshawe hakkında yazmam gerekecek. Tuhaf olabilir."

"Birkaç sayfa yeter. Bunları yazan sen olduğun sürece kaygılanmam."

"Olabilir," dedim, nasıl devam edeceğimi bilemeden. "İşin en zor yanı sanırım Fanshawe üzerine bu kadar derinden düşünmek isteyip istemediğim. Belki de onu unutmanın zamanı gelmiştir."

"Karar sana ait. Ama gerçek şu ki sen bu kitabı herkesten iyi yapabilirsin. Hem tam anlamıyla bir biyografi olması da gerekmiyor. Daha ilginç bir şey yapabilirsin."

"Ne gibi?"

"Bilmiyorum, daha kişisel, daha etkili bir şey. Arkadaşlığınızın hikâyesi. Onun hakkında olduğu kadar senin hakkında da olabilir."

"Olabilir. En azından bir fikir. Beni şaşırtan, senin bu konuda nasıl bu derece sakin olabildiğin."

"Çünkü seninle evliyim ve seni seviyorum, hepsi bu. Eğer yapmak istediğine eminsen ben seni destekliyorum. Kör değilim ne de olsa. İşinde sorunların olduğunu biliyorum, bazen bunun suçunun bende olduğunu hissediyorum. Belki de yeniden başlamak için ihtiyacın olan, böyle bir projedir."

Karar vermek için içten içe Sophie'ye güvenmiştim, onun itiraz edeceğini tahmin etmiştim, bu konu üzerinde bir kez konuşup sonra kapatacağımızı varsaymıştım. Ama tersi oldu. Köşeye kısılmıştım ve cesaretim birden kırılmıştı. Birkaç gün bekledim, sonra Stuart'a telefon edip kitabı yazacağımı bildirdim. Bir yemek daha ısmarladı bana, ondan sonrası bana kaldı.

Gerçeği anlatmak aklımın ucundan bile geçmedi. Fanshawe ölmüş olmalıydı, yoksa kitabın bir anlamı kalmazdı. Yalnız o mektubu kitaba koymamakla kalmayacak, asla yazılmamış gibi davranacaktım. Neler yapmayı tasarladığımı açıkça söyleyeceğim. Ta başından belliydi bu, ben de yüreğimdeki sahtekârlıkla giriştim işe. Kitap, kurmaca bir çalışmaydı. Gerçeklere dayanıyor olsa da yalandan başka bir şey anlatamazdı. Sözleşmeyi imzaladım, sonra da ruhunu satmış olan bir adam gibi hissettim kendimi.

Haftalarca zihnimin içinde dolaştım, nasıl başlayacağımı bulmaya çalıştım. Her hayat açıklanmazdır, diyordum durmadan kendi kendime. Kaç tane gerçek anlatılırsa anlatılsın, kaç tane ayrıntı verilirse verilsin, işin esası anlatılmak istenmez. Şu adam burada doğdu, şuraya gitti, şunu ya da bunu yaptı, şu kadınla evlenip şu çocukları oldu, yaşadı, öldü, arkasında şu kitapları ya da şu savaşı ya da bu köprüyü bıraktı demek... Bunların hiçbiriyle pek ilgilenmeyiz. Hepimiz hikâyeler dinlemek isteriz, tıpkı çocukken olduğu gibi dinleriz anlatılanları. Gerçek hikâyeyi sözcüklerin içinde hayal ederiz, bunu yapmak için de hikâyedeki kişinin yerine koyarız kendimizi, kendimizi anladığımız için onu da anlarmış gibi yaparız. Bu bir kandırmacadır. Kendimiz için varızdır belki, zaman zaman da kim olduğumuzu anlar gibi oluruz, ama yine de asla emin olamayız, hayatlarımız sürerken kendimize karşı gitgide daha fazla saydamlaşırız, kendi tutarsızlığımızın daha çok farkına varırız. Hiç kimse bir başkasının sınırından içeri giremez, nedeni de basittir: Hiç kimse kendine ulaşamaz da ondan.

Sekiz yıl önce, 1970'in Haziran'ında başıma gelen bir şeyi düşündüm: Param kıttı, yaz için bir iş de yoktu görünürde, Harlem'de sayım memuru olarak geçici bir iş buldum. Grubumuz yirmi kişi kadardı, postayla gönderilen anket formlarını doldurmayan kişilerin izini komandolar gibi bulmak üzere tutulmuş araştırmacılardan oluşan bir ekip. Apollo

Sineması'nın karşısındaki bir binanın ikinci katındaki tozlu bir tavan arasında birkaç gün hazırlandık, karmaşık formları anladıktan ve sayım memurluğunun temel kurallarını öğrendikten sonra kırmızı, mavi ve beyaz sırt çantalarımızı alıp mahalleye dağıldık, görevimiz kapıları çalıp soruları sormak, doğru yanıtlarla geri dönmekti. Kapısını çaldığım ilk yer bir piyango şirketinin merkezi çıktı. Kapı azıcık aralandı, bir kafa belirdi (o kafanın arkasında, eşyasız bir odada uzun masalarda yazı yazan bir düzine adam görüyordum), ilgilenmediklerini kibarca belirttiler. Yapacak bir şey yoktu. Evlerden birinde, annesiyle babası köle olan yarı kör bir kadınla konuştum. Konuşmaya başlayalı yirmi dakika olmuştu ki kadın benim siyah olmadığımın farkına vardı, kahkahalara boğuldu. "Zaten kuşkulanmıştım," dedi, çünkü sesim komikti, ama inanmakta zorlanmıştı. O kadının evine gelen ilk beyaz bendim. Bir başka evde on bir kişi oturuyordu ve hiçbiri yirmi iki yaşından büyük değildi. Ama genellikle evlerde kimseyi bulamıyordum. Olanlar da ne benimle konuşuyor ne de içeri alıyorlardı. Yaz geldi; sokaklar ısındı, nem arttı, New York'a özgü dayanılmaz bir hava oldu. Sabahları göreve erken çıkıyordum, budalaca evden eve gidiyor, kendimi Ay'dan gelmiş gibi hissediyordum. Sonunda amirimizle görüştüm (ipek boyunbağı ve safir bir yüzük takan, hızlı konuşan bir siyahtı) ve ona sorunumu anlattım. İşte ancak o zaman benden ne beklendiğini öğrendim. Bu adama, ekibinin getirdiği her form için belli bir para ödeniyordu. Biz ne kadar çok form getirirsek onun cebine de o kadar bol para girecekti. "Sana ne yapacağını söyleyecek değilim," dedi, "ama bana kalırsa, elinden geleni yaptıysan kendini kötü hissetmemelisin."

"Vaz mı geçeyim?"

"Öte yandan," diye filozofça devam etti, "hükümet formların doldurulmasını istiyor. Ne kadar çok form doldurulursa kendilerini o kadar iyi hissedecekler. Senin akıllı bir çocuk olduğunu ve ikiyle ikiyi toplayınca beş bulmayacağını biliyorum. Çaldığın kapı açılmazsa o evde kimse yok demek değildir. Hayal gücünü kullanmalısın dostum. Ne de olsa hükümetin mutsuz olmasını istemeyiz, değil mi?"

Bu konuşmadan sonra işim oldukça kolaylaştı, ama artık aynı iş değildi. Saha çalışmam masa başı çalışmasına dönüşmüştü, araştırmacılıktan çıkıp mucit olmuştum. Bir iki günde bir büroya uğrayıp yeni bir deste form alıyor, tamamladıklarımı bırakıyordum, bunun dışında evimden dışarı çıkmam gerekmiyordu. Kaç kişi icat ettim, bilmiyorum; ama

yüzlerce olmalı, belki de binlerce. Vantilatör yüzüme üflerken odada oturuyor, boynuma nemli bir havlu doluyor, elimden geldiğince hızla formları dolduruyordum. Kalabalık aileler icat ediyordum; altı, sekiz, on çocuklu tuhaf ve karmaşık akrabalık ağları uydurmak gurur veriyordu bana, her türlü kombinasyonu deniyordum: anne babalar, çocuklar, kuzenler, amcalar, teyzeler, büyükanne ve babalar, eşler, üvey çocuklar, üvey kardeşler ve arkadaşlar. En keyiflisi de adları uydurmaktı. Zaman zaman saçma sapan şeyler –acayip komik, iki anlamlı, pis sözcükler– bulmamak için kendimi frenlemem gerekiyordu, ama çoğunlukla gerçekliğin sınırlarının içinde kalmakla yetiniyordum. Hayal gücümün yetersiz kaldığı anlarda destek alabileceğim bazı mekanik araçlar vardı: renkler (kahverengi, beyaz, siyah, yeşil, gri, mavi), devlet başkanları (Washington, Adams, Jefferson, Fillmore, Pierce), kurmaca karakterler (Finn, Starbuck, Dimmesdale, Budd). Gökyüzüyle ilişkili adlardan hoşlanıyordum (Orville Wright, Amelia Erhart), sessiz film komedyenleri (Keaton, Langdon, Lloyd), aile adları (Killebrew, Mantle, Mays), müzisyenlerden de (Schubert, Ives, Armstrong). Ara sıra uzak akrabalarımın ya da eski okul arkadaşlarımın adlarını kullanıyordum, hatta bir keresinde kendi adımı alıp harflerinin yerini değiştirdim.

Yaptığım çocukça bir şeydi ama hiç pişmanlık duymuyordum. Gerekçelendirmesi de zor değildi. Gözetimci itiraz edemezdi; formlarda gösterilen adreslerde gerçekten oturanlar itiraz etmezlerdi (rahatsız edilmek istemiyorlardı, özellikle burnunu onların özel işlerine sokan beyaz bir oğlan tarafından); hükümet de itiraz etmezdi, çünkü bilmedikleri bir şey canlarını yakmazdı; şu anda zaten kendi canını yakıyordu hükümet. Hatta geniş aileleri yeğlememi, siyasi temellere dayandırarak savundum bile: Yoksul kesimlerin sayısı ne kadar çok olursa, hükümet onlara para harcama konusunda kendini o kadar zorunlu hissederdi. Bu yaptığım, ölmüş insanları Amerikan tarzı bir üçkâğıtla elden geçirmekti, vicdanım rahattı.

İşin bir yanı buydu. Aslına bakarsanız eğleniyordum. Birtakım adlar uydurmak, asla var olmamış ve var olmayacak hayatlar icat etmek keyif veriyordu bana. Bir öyküde birtakım karakterler uydurmak gibi değildi tam olarak; daha büyük çaplı, çok daha rahatsız edici bir şeydi. Öykülerin uydurma olduğunu herkes bilir. Üzerimizde nasıl bir etkileri olursa olsun, gerçek olmadıklarını biliriz, başka yerde bulabileceğimiz gerçeklerden çok daha önemli olanlarını bize anlatsalar da. Öykü yazarının tersine ben

yarattıklarımı doğrudan doğruya gerçek dünyaya sunuyordum, bu yüzden de bu gerçek dünyayı gerçek bir biçimde etkileyebilmeleri, sonunda gerçeğin bir parçası haline gelmeleri bana mümkün görünüyordu. Bir yazar bundan başka ne isteyebilir ki?

Oturup Fanshawe üzerine bir şeyler yazmaya çalıştığımda bütün bunlar aklıma geldi. Bir zamanlar bin tane hayalî insana hayat vermiştim. Şimdi, aradan sekiz yıl geçtikten sonra, yaşamakta olan bir adamı alıp mezara sokacaktım. Bu sahte cenaze töreninin baş ağlayıcısı ve töreni yöneten rahip bendim, görevim doğru sözcükleri kullanmak, herkesin duymak istediği şeyi söylemekti. Yaptığım iki şey hem birbirinin tersi, hem de tıpkısıydı, birbirinin yansısıydı. Ama bu, içimi rahatlatmıyordu. İlk yaptığım sahtekârlık bir şakaydı, bir gençlik serüveninden başka bir şey değildi, ama ikincisi ciddiydi, karanlık ve ürkütücü bir şeydi. Ne de olsa bir mezar kazıyordum, acaba kendi mezarımı mı kazıyorum, diye düşündüğüm zamanlar oldu.

İnsan hayatının anlamı yoktur, diyordum. Bir adam yaşar, sonra ölür, bu iki gerçek arasında olanlar anlamsızdır. Fransızların Amerika'ya yaptıkları ilk keşif gezilerine katılan askerlerden biri olan La Chère'in hikâyesini düşündüm. 1562 yılında Jean Ribaut, Port Royal'den (Güney Carolina'da Hilton Head yakınlarında bir yer) ayrılırken arkasında, terör ve şiddet uygulayarak hükmeden çılgın Albert de Pierra komutasında adamlar bıraktı. "Gözünden düşen bir davulcuyu kendi elleriyle ipe astı," diye yazar Francis Parkman, bu adam hakkında, "La Chère adındaki bir askeri de ıssız bir adaya sürgüne gönderdi, kalenin üç saat uzağındaki adada adamı açlıktan ölmeye mahkûm etti."

Sonunda adamları ayaklanıp Albert'ı öldürdüler, yarı ölü durumdaki La Chère de kurtarıldı. İnsanın aklına şimdi La Chère'in artık güvenlikte olduğu, artık o korkunç cezayı çektiğine göre başına başka felaketler gelmeyeceği gelebilir. Ama iş o kadar kolay değil. Bu konuda bahse girerseniz kaybedersiniz, kara talihin sınırlarını çizecek kurallar yoktur, belden aşağı yumruk yemeye bir an önceki kadar hazır olarak her an yeniden başlarız. Kalede her şey ters gitti. Adamların o vahşi yaşamın üstesinden gelecek yetenekleri yoktu, açlık baş gösterdi, sıla özlemi çektiler. Derme çatma aletler kullanarak kendilerini Fransa'ya geri götürecek, "Robinson Crusoe'ya layık" bir gemi inşa etmeye harcadılar bütün enerjilerini. Atlas Okyanusu'nda bir başka felaket oldu: Rüzgâr

yoktu, suları ve yiyecekleri bitti. Adamlar ayakkabılarını ve deri yeleklerini kemirmeye başladılar, kimileri çaresizlikten deniz suyu içti, ölenler oldu. Sonra kaçınılmaz olarak yamyamlığın pençesine düştüler. “Kura çekilmişti,” der Parkman, “ve La Chère’in adı çıktı, Albert’ın ıssız adada açlıktan ölmeye mahkûm ettiği o zavallı adamın. Onu öldürdüler ve aç kurtlar gibi üzerine saldırıp etini parçaladılar. Kara görünene kadar bu tiksindirici yiyecek yetti onlara, ama denir ki sevinçten çılgına dönüp gemilerini yönetemediler, suların akışına bıraktılar. Karşılarına çıkan üç direkli küçük bir İngiliz yelkenli gemisi adamları aldı, en zayıf olanları karaya çıkarıp gerisini tutsak olarak Kraliçe Elizabeth’e götürdü.”

La Chère’i örnek olsun diye verdim. Pek de yadırganacak bir kader değil onunki, hatta pek çoğumuzunkinden daha yavan. En azından düz bir çizgide ilerledi, ki kendi içinde bu da az görülür bir şeydir, bir lütuftur. Genellikle insan hayatı ansızın yön değiştirir, oraya buraya toslar, sıkışır, kıvranır. Bir yöne doğru giden biri yarı yolda döner, durur, sürüklenir ve yeniden başlar. Neler olacağını bilemeyiz ve sonunda ilk hedefimiz olan yere hiç benzemeyen bir yere varmamız kaçınılmazdır. Columbia Üniversitesi’nde birinci sınıf öğrencisi olduğum günlerde derse giderken Lorenzo da Ponte’nin büstünün önünden geçerdim. Onun Mozart’ın librettisti olduğu aklımda kalmıştı ama Columbia’da görev yapmış ilk İtalyan profesör olduğunu da öğrendim. Bu bilgiler birbiriyle uyuşmaz göründü bana ve araştırmaya karar verdim, bir insanın nasıl böyle birbirinden çok farklı iki hayat sürdürdüğünü merak etmiştim. Sonunda, da Ponte’nin beş altı tane farklı hayat sürdüğünü öğrendim. Yahudi bir deri tüccarının oğlu olarak 1749’da doğduğunda Emmanuele Conegliano adı verilmişti ona. Annesinin ölümünden sonra babası Katolik bir kadınla ikinci evliliğini yaptı ve hem kendisinin hem de çocuklarının vaftiz olmalarına karar verdi. Genç Emmanuele parlak bir öğrenciydi, on dört yaşına geldiğinde Cenada Başpiskoposu (Monsenyör da Ponte) onu kanatları altına aldı ve rahip olması için gereken eğitim masraflarını üstlendi. O dönemin geleneğine uygun olarak öğrenciye velisinin adı verildi. Da Ponte 1773 yılında papaz oldu ve din okulunda öğretmenliğe atandı, Latin, İtalyan ve Fransız edebiyatına büyük ilgi duyuyordu. Aydınlanma Çağı’nın izleyicilerinden oldu, sonra da Venedikli bir soylu kadınla ilişkiye girdi, bunun sonucu olarak gizlice bir çocuğu doğdu. 1776 yılında Reviso’daki din okulunda halka açık bir tartışma başlattı, uygarlığın insanı mutlu etmeyi

başarıp başarmadığını sorguluyordu. Kilise kurallarına bu biçimde karşı gelince kaçmak zorunda kaldı – önce Venedik'e, sonra Goizia'ya, en sonunda da Dresden'e; burada librettist olarak çalışmaya başladı. 1782'de Salieri'ye yazılmış bir tavsiye mektubuyla Viyana'ya gitti ve *poeta dei teatri imperiali* olarak işe alındı, bu görevde neredeyse on yıl kaldı. Mozart'la bu dönemde tanıştı ve kendisini unutulmaz kılan üç opera üzerinde onunla birlikte çalıştı. Ancak 1790 yılında II. Leopold, Türklerle savaşıldığı için Viyana'daki bütün müzik etkinliklerini durdurunca, da Ponte işsiz kaldı. Trieste'ye gitti, orada Nancy Grahl (ya da Krahl, bu ad hâlâ tartışmalıdır) adında bir kadına âşık oldu. İkisi oradan ayrılıp önce Paris'e, sonra Londra'ya gittiler, burada on üç yıl kaldılar. Da Ponte'nin müzik çalışmaları, birkaç sıradan besteciye libretto yazmakla sınırlı kaldı. 1805 yılında Nancy ile birlikte Amerika'ya göç etti, hayatının son otuz üç yılını orada geçirdi, bir süre New Jersey ve Pennsylvania'da dükkâncılık yaptı, seksen dokuz yaşında öldü; Yenidünya'da mezarı olan ilk birkaç İtalyan'dan biridir. Yavaş yavaş bütün hayatı değişmişti. Gençliğindeki zarif, tatlı dilli centilmenden hem Kilise'nin hem Saray'ın siyasi entrikalarına bulaşmış bir fırsatçıya, New York'taki sıradan bir vatandaşa dönüşmüştü, 1805 yılında bu durum onun gözüne dünyanın sonu gibi görünmüş olmalı. Şuna gelmek istiyorum: çalışkan bir profesör, sadık bir koca, dört çocuğun babası. Çocuklarından biri öldüğünde o kadar büyük bir kedere kapılmış ki tam bir yıl evden dışarı çıkmamış. Sonunda şu noktaya geliyoruz: Her hayat sadece kendine indirgenebilir. Şöyle de söyleyebiliriz: Hayatların anlamı yoktur.

Bunların hiçbirinin üzerinde durmak istemiyorum. Ama insan hayatı o kadar çeşitli koşullar altında yön değiştiriyor ki, bir insan ölene kadar onun hakkında bir şey söylenemez. Ölüm, mutluluk üzerinde tek gerçek söz sahibi olmakla kalmıyor (Solon'un deyişi), hayat hakkında karar verebileceğimiz tek ölçüt de o. Bir zamanlar bir sokak serserisiyle tanışmıştım, Shakespeare'in oyunlarındaki oyuncular gibi konuşan bu adam hırpani, orta yaşlı bir alkolikti, paçavralar içindeydi, yüzünde kabuk bağlamış yaralar vardı, sokaklarda yaşıyor, durmadan benden para dileniyordu. Aynı adam bir zamanlar Madison Bulvarı'nda bir sanat galerisinin sahibiydi. Tanıdığım bir başka adam, bir zamanlar Amerika'nın en yetenekli genç romancısı olarak kabul ediliyordu. Ben onunla tanıştığımda, New York'taki bir köşe başında durmuş, babasından miras

kalan on beş bin doları yüzerlik banknotlar halinde gelip geçene dağıtıyordu. Bana, bütün bunların Amerika Birleşik Devletleri'nin ekonomik sistemini çökertme planının bir parçası olduğunu söyledi. Neler olduğuna bir bakın. Hayatların nasıl parçalandığını düşünün. Goffe'yi, Whalley'i ele alın örneğin, Kral I. Charles'ı ölüme mahkûm eden yargıçlardan ikisi bunlar; Restorasyon Devri'nden sonra Connecticut'a gelmişler ve hayatlarının geri kalanını bir mağarada geçirmişler. Bayan Winchester'ı bir düşünün örneğin, silah tüccarının dul karısını; kocasının sattığı silahlarla öldürülenlerin ruhlarının onun canını almak üzere gelmesinden korkuyordu; bu yüzden evine durmadan odalar ekliyordu, koridorlardan, gizli bölmelerden oluşan devasa bir dolambaç yarattı, her gece değişik bir odada yatarak ruhlardan kaçacağını sanıyordu; işin tuhaf yanı şu ki, 1906 yılındaki San Francisco depreminde bu odalardan birinde kısılıp kaldı, hizmetkârlar onu bulamadığı için neredeyse açlıktan ölecekti. M. M. Bakhtin de var, şu Rus eleştirmen ve edebiyat düşünürü. 2. Dünya Savaşı sırasında Almanlar Rusya'yı işgal ettiklerinde o adam, müsveddelerinden birinin tek kopyasını tüttürüyordu; yazmak için yıllarını verdiği, Almanca romanlar üzerine kitap boyutunda bir çalışmaydı bu. Müsveddenin sayfalarını teker teker aldı ve o kâğıtlara tütün sardı, son sayfasına kadar her gün kitabının bir bölümünü sigara kâğıdı niyetine tüttürdü. Bunlar gerçek hikâyeler. Belki aynı zamanda birer mesel de, ama ne demek istiyorlarsa onu diyorlar, çünkü gerçekler.

Fanshawe'un yazdıklarında bu tür hikâyelerden oldukça hoşlandığı belli oluyor. Özellikle not defterlerinde küçük anekdotları sürekli yineleyerek anlatıyor ve bu kadar sık anlatıldıkları için –hele sonlara doğru daha da çok– Fanshawe'un, bunların bir biçimde kendisini de anlamasına yardımcı olabileceklerini hissettiğinden kuşkulanıyor insan. Bu anekdotların sonuncularından bir tanesi beni özellikle etkiliyor (1976'nın Şubat'ında, ortadan kaybolmadan iki ay önce yazmış):

"Peter Freuchen'in bir zamanlar okuduğum bir kitabında," diye yazıyor Fanshawe, "ünlü kutup kâşifi, Grönland'ın kuzeyinde bir tipiye nasıl yakalandığını anlatır. Tek başınadır, yiyeceği azalmaktadır, kendine bir iglo kurup fırtınanın dinmesini beklemeye karar verir. Günler geçer. Her şeyden önce kurtların saldırısına uğramaktan korkan kâşif –çünkü aç kurtların, iglosunun tepesinde sinsi sinsi dolaştıklarını işitmiştir– düzenli aralıklarla dışarı çıkıp onları korkutmak için avazı çıktığı kadar şarkı söyler.

Ama rüzgâr öyle şiddetli esmektedir ki ne kadar yüksek sesle bağırırsa bağırsın tek duyulan, rüzgârın sesidir. Bu, önemli bir sorun olsa da iglonun kendisi daha da büyük bir sorun yaratmaktadır. Çünkü Freuchen, küçük sığınağının duvarlarının gitgide üzerine gelmekte olduğunu fark etmiştir. Dışarıdaki özel hava koşulları nedeniyle soluğu duvarları dondurmakta, her soluk verişinde duvarlar daha da kalınlaşmaktaydı, böylece iglo küçülmekteydi, sonunda Freuchen neredeyse igloya sığmaz oldu. İnsanın, verdiği soluklarla kendini buzdan bir tabut içine gömdüğünü hayal etmek çok korkunç, hatta bana kalırsa Poe'nun yazdığı "Kuyu ve Sarkaç"tan çok daha etkileyici. Çünkü bu örnekte, kendi mahvını hazırlayan kişi adamın kendisi, ayrıca hayatta kalabilmesi için ihtiyacı olan tek şey de o mahvın aracı. Çünkü insan soluk alıp vermeden yaşayamaz ki. Aynı zamanda, soluk alıp verirse de yaşayamaz. Tuhaftır ki Freuchen'in bu beladan nasıl kurtulduğunu hatırlamıyorum. Kurtulduğunu söylememe gerek yok. Yanlış hatırlamıyorsam kitabın adı *Kutup Serüveni*. Baskısı tükeneli yıllar oldu."

6

O yılın (1978) haziranında, Sophie, Ben ve ben New Jersey'e, Fanshawe'un annesini görmeye gittik. Benim ailem artık onlara komşu oturmuyordu (Florida'ya taşınmışlardı), ben de yıllardır oraya gitmemiştim. Bayan Fanshawe, Ben'in büyükannesi olarak bizimle bağını kesmemişti ama ilişkimiz nedense güçtü. Sophie'ye karşı alttan alta bir düşmanlık besliyordu, sanki içinden onu Fanshawe'un ortadan kaybolmasından sorumlu tutuyordu ve bu öfkesini zaman zaman gelişigüzel söyler gibi yaptığı bir lafla su yüzüne çıkarıyordu. Sophie ile ben onu makul aralıklarla akşam yemeğine davet ediyorduk ama o pek kabul etmiyordu davetlerimizi, gelse bile oturduğu yerde durmadan kıpırdayıp gülümsüyor, havadan sudan gevezelik ediyor, bebeğe bayılıyormuş gibi yapıyor, Sophie'ye durmadan yerli yersiz iltifatlar ediyor, onun ne kadar şanslı bir kız olduğunu söylüyordu; sonra da erkenden kalkıp gidiyordu, konuşmanın tam ortasında yerinden fırlıyor, başka bir randevusunu unuttuğunu yumurtluyordu. Yine de ona kırılamıyorduk. Hayatında düzgün giden bir şey yoktu, artık olmasından umudunu da kesmişti. Kocası ölmüştü, kızı peş peşe sinir krizleri geçirmişti, şimdi sakinleştirici ilaçların yardımıyla bir bakımevinde kalıyordu; oğlu ortadan kaybolmuştu. Elli yaşında olmasına karşın hâlâ güzel bir kadındı (çocukken onun gördüğüm en göz alıcı kadın olduğunu düşünürdüm), birtakım karmaşık aşk ilişkileriyle (erkeklerin listesi hep değişiyordu), New York'ta bütün parasını alışverişe yatırarak hayatını sürdürüyordu, bir de golf tutkusu vardı. Fanshawe'un edebiyat alanındaki başarısı onu şaşırtmıştı, ama artık bu fikre alıştığına göre bir dâhiyi dünyaya getirdiği için sorumluluk üstlenmeye tam anlamıyla gönüllüydü. Onu telefonla arayıp biyografiden söz ettiğimde yardım etmeye hevesli olduğunu belli etti. Elinde mektuplar, fotoğraflar ve belgeler olduğunu söyledi, ne görmek istersem gösterecekti bana.

Öğlene doğru vardık oraya, ilk başta ne yapacağımızı bilemedik, mutfakta içtiğimiz birer fincan kahveden ve hava hakkında uzun uzadıya konuştuktan sonra üst kata, Fanshawe'un eski odasına götürdü bizi. Bayan Fanshawe benim için inceden inceye hazırlanmıştı, eskiden Fanshawe'un kullandığı çalışma masasının üzerine bütün malzeme düzgün kümeler halinde istiflenmişti. Bu kadar çok şey birikmiş olması şaşırttı beni. Ne diyeceğimi bilemedim, kadına yardımları için teşekkür ettim, ama aslında ürkmüştüm, masanın üzerindekilerin hacmi beni bunaltmıştı. Birkaç dakika sonra Bayan Fanshawe, Sophie ile Ben'i de alarak aşağıya indi, arka bahçeye çıktılar (sıcak, güneşli bir gündü), odada tek başıma kaldım. Camdan dışarı baktığımı, alt bezinin şişirdiği tulumuyla çimenin üzerinde iki yana sallanarak yürüyen Ben'in gözüme iliştiğini hatırlıyorum, başının tam üstünden geçen ardıçkuşunu gösterip çığlıklar atıyordu. Camı tıklattım, Sophie arkasına dönüp bana bakınca ona el salladım. Gülümsedi, eliyle bana bir öpücük yolladı, sonra da Bayan Fanshawe ile bir çiçek tarhını incelemek üzere uzaklaştı.

Çalışma masasının başına yerleştim. O odada oturuyor olmak çok korkunçtu, buna ne kadar dayanabileceğimi bilemiyordum. Fanshawe'un beyzbol eldiveni, içinde yıpranmış bir beyzbol topuyla birlikte bir rafta duruyordu; altındaki ve üstündeki raflarda çocukken okuduğu kitaplar diziliydi; yatak tam arkamdaydı, yıllar öncesinden hatırladığım aynı mavi-beyaz kareli yatak örtüsüyle. Bunlar somut kanıtlar, ölü bir dünyanın kalıntılarıydı. Kendi geçmişimin müzesine adım atmıştım ve o müzede gördüklerim beni neredeyse ezmişti.

Bir kümenin üzerinde Fanshawe'un doğum belgesi, okul karneleri, yavrukurt armaları, lise diploması duruyordu. Bir başka yığında, fotoğraflar. Fanshawe'un bebeklik fotoğraflarının bulunduğu albüm, kız kardeşiyle birlikte çekilmiş fotoğraflarının bulunduğu albüm, aile albümü (babasının kucağında gülümseyen iki yaşındaki Fanshawe, arka bahçedeki salıncakta annelerine sarılmış Fanshawe ile Ellen, çevresinde kuzenleriyle Fanshawe). Sonra albüme takılmamış fotoğraflar, dosyalarda, zarflarda, küçük kutularda: Fanshawe ile benim düzinelerce fotoğrafım (yüzerken, kovalamaca oynarken, bisiklete binerken, arka bahçede iskambil oynarken, babamın sırtına binmişken, kısa kesilmiş saçlarımızla, bol kotlarımızla, arkamızda külüstür arabalarla: bir Packard, bir DeSoto, bir de ahşap kaplamalı Ford steyşın). Sınıf fotoğrafları, takım fotoğrafları, kamp

fotoğrafları, yarışlarda, oyunlarda çekilmiş fotoğraflar. Bir kanoda otururken, halat çekme oyununda. Ve sonra, altlara doğru, son yıllardan kalma birkaç fotoğraf: Hiç görmediğim haliyle Fanshawe, Fanshawe Harvard'ın avlusunda dururken; Fanshawe bir Esso petrol tankerinin güvertesinde; Fanshawe Paris'te, bir mermer fıskiyenin önünde. En sonunda, Fanshawe ile Sophie'nin bir tek fotoğrafı, Fanshawe daha yaşlı, daha suratsız; Sophie ise o kadar genç, öyle güzel ki, ama yine de dalgın görünüyor, sanki dikkatini bir noktada toplayamıyor. Derin bir soluk aldım, sonra ağlamaya başladım, ansızın, o gözyaşlarının içimde gizlendiğinin son dakikaya kadar farkında olmadan, yüzüm ellerime gömülmüş durumda titreyerek, içimi çekerek ağlıyordum.

Fotoğrafların yanında içi mektup dolu bir kutu vardı, en azından yüz mektup vardı içinde, sekiz yaşındayken (bir çocuğun beceriksiz el yazısıyla, kurşunkalem ve silgi lekeleriyle bezenmiş olarak) başlayan mektuplar yetmişli yılların başına kadar devam ediyordu. Üniversiteden yazılmış mektuplar vardı, gemiden gönderilenler, Fransa'dan postalananlar. Çoğu Ellen'a hitaben yazılmıştı, çoğu oldukça uzundu. Bu mektupların değerli olduğunu hemen anladım, odadaki her şeyden daha değerliydi – ama onları oracıkta okuyacak gücüm yoktu. On on beş dakika bekledikten sonra, aşağıya, ötekilerin yanına gittim.

Bayan Fanshawe mektupların evden çıkmasını istemiyordu, ama fotokopileri alınabilirdi. Hatta bu işi kendisi yapmayı bile önerdi ama ben zahmet etmemesini söyledim: Bir başka gün uğrayıp bunu halledecektim.

Arka bahçede hafif bir yemek yedik. Sandvicinden birer lokma ısırıp bir çiçeklere bir yanımıza koşturan Ben, ilgi odağı oldu; saat ikide eve dönmeye hazırdık. Bayan Fanshawe bizi arabasıyla otobüs terminaline götürüp üçümüzü de öperek vedalaştı, bütün ziyaretimiz boyunca hiç bu kadar duygusal davranmamıştı. Otobüs yola çıktıktan beş dakika sonra Ben kucağımda uyuyakaldı, Sophie elimi tuttu.

"Çok mutlu bir gün geçirmedin, değil mi?" diye sordu.

"En kötülerinden biriydi," dedim.

"O kadınla tam dört saat sohbet etmeyi düşünsene. Daha oraya vardığımızda söyleyecek şey bulamamaya başlamıştım."

"Herhalde bizden pek hoşlanmıyor."

"Hoşlandığını sanmıyorum."

"Hoşlanmazlıktan da öte bir şey var."

“Orada tek başına yaşamak zor olmalı, öyle değil mi?”
“Çok zor.”
“Kafanı kurcalayan bir şey mi var?”
“Sanırım öyle.”
“Seni kınayamam. Bütün bunlar pek tekinsiz olmaya başladı.”
“Her şey üzerinde yeniden düşünmem gerek. Şu anda, büyük bir hata işlemiş olduğumu hissetmeye başladım.”

Dört gün sonra Bayan Fanshawe beni aradı ve bir aylığına Avrupa’ya gideceğini, işimizi şimdi görmemizin iyi olacağını söyledi (kendi sözleri bunlar). Aslında ben bu konuyu kapatmayı tasarlıyordum ama oraya gitmemek için geçerli bir neden bulamadan gelecek pazartesi gitmeyi kabul ettiğimi söyleyiverdim. Sophie benimle gelmek istemedi, ben de fikrini değiştirmesi için zorlamadım onu. Ailece yaptığımız bir ziyaretin yettiğini hissediyorduk ikimiz de.
Jane Fanshawe beni otobüs terminalinde karşıladı, yüzünde gülücükler, dudaklarında sevgi sözcükleri vardı. Daha arabasına bindiğim ilk anda, bu kez her şeyin farklı olacağını hissettim. Görünüşüne özen göstermişti (beyaz pantolon, kırmızı ipek bir bluz, güneşten yanmış, pürüzsüz boynu ortada), kendisine bakmam için aklımı çelmeye çalıştığını, güzelliğini koruduğunu kabul etmemi beklediğini hissetmemek mümkün değildi. Daha ötesi vardı: Sesinde belli belirsiz bir ima hissediliyordu, bir bakıma eski arkadaş olduğumuzu, geçmiş nedeniyle aramızda yakınlık olduğunu ima eder gibiydi; tek başına gelmiş olmam çok isabetli olmamış mıydı, çünkü şimdi birbirimizle açık yüreklilikle konuşabilirdik. Bütün bunlardan hiç hoşlanmamıştım, söylemem gerekenden fazlasını söylemedim.
“Çok hoş bir küçük ailen var, oğlum,” dedi, kırmızı ışıkta durduğumuzda bana dönerek.
“Evet,” dedim. “Oldukça hoş bir küçük aile.”
“Bebek çok tatlı elbette. Tapılası bir şey. Ama biraz vahşi değil mi sence?”
“Daha iki yaşında. O yaştaki çocukların çoğu böyle kıpır kıpırdır.”
“Elbette. Ama ben Sophie’nin onu şımarttığını düşünüyorum. Keyif alıyor gibi görünüyor çocuğun bu halinden, bilmem anlatabiliyor muyum? Kahkaha atmasın demiyorum ama biraz disiplinin hiç zararı olmaz.”

“Sophie herkese böyle davranıyor,” dedim. “İnsan neşeli bir kadınsa anne olunca da neşeli oluyor. Bildiğim kadarıyla Ben’in bir şikâyeti yok.”

Kısa bir süre sustu Jane Fanshawe, sonra, yeniden yola koyulup geniş bir alışveriş caddesinde ilerlerken, “Şu Sophie şanslı kız,” diye devam etti. “Dört ayak üzerine düştü. Senin gibi bir adamla tanıştığı için şanslı.”

“Ben genellikle bunun tam tersini düşünürüm,” dedim.

“Bu kadar alçakgönüllü olma.”

“Değilim. Ne söylediğimi biliyorum, hepsi bu. Şimdiye kadar şanslı olan taraf benim.”

Bu sözüme gülümsedi Jane Fanshawe – kısa, gizemli bir gülümsemeydi, sanki benim ahmak olduğumu düşünüyordu, yine de bir biçimde bu konuda haklılığımı teslim eder gibiydi, ona konuşma fırsatı vermeyeceğimin farkındaydı. Birkaç dakika sonra evine vardığımızda ilk baştaki taktiğinden vazgeçmiş görünüyordu. Sophie ile Ben’in adlarını bir daha ağzına almadı ve tam bir merak simgesi olup çıktı. Fanshawe hakkında bir kitap yazdığım için ne kadar sevindiğini söyledi, kendisinin bu konuda hevesli olmasının çok önemi varmış gibi davrandı. Nihai bir onaydı sanki onun davranışı, yalnızca kitap için değildi onayı, benim kimliğimle de ilgiliydi. Sonra bana arabasının anahtarlarını uzattı, en yakın fotokopi dükkânının adresini verdi. Döndüğümde öğle yemeğimin hazır olacağını söyledi.

Mektupların fotokopilerini çıkarttırmam iki saatten fazla sürdü, eve döndüğümde saat neredeyse bire geliyordu. Yemek gerçekten de hazırdı, hem de etkileyici bir mönüydü: kuşkonmaz, soğuk somonbalığı, peynirler, beyaz şarap filan. Bunları yemek odasındaki masaya koymuştu, çiçeklerle süsleyerek ve en iyi yemek takımlarını kullanarak. Ne kadar şaşırdığım yüzümden belli olmuş olmalı.

“Güzel bir sofra hazırlamak istedim,” dedi Bayan Fanshawe. “Senin burada olmanın ne kadar hoşuma gittiğini tahmin edemezsin. Bütün anılarım canlandı. Sanki o kötü şeyleri hiç yaşamadım.”

Ben yokken içmeye başladığından kuşkulandım. Hâlâ kendine hâkim olsa da, hareketleri hâlâ dengeli olsa da sesi tuhaf bir biçimde kalınlaşmış, daha önce olmayan bir titreme, bir heyecan kazanmıştı. Sofraya oturduğumuzda, dikkatli ol, dedim kendi kendime. Şarabı bolca dağıttı, yemeğinden çok içkisiyle meşgul olduğunu, tabağındakileri çatalıyla didikleyip sonra da bir kenara bıraktığını görünce kötü şeyler olacağından

korkmaya başladım. Annemle babam ve iki kız kardeşim hakkında üç beş söz ettikten sonra konuşmamız bir monoloğa dönüştü.

“İnsanın hayatındaki şeyler nasıl da değişiyor,” dedi. “Bir an sonra ne olacağını bilemiyorsun. Baksana, komşu evin küçük oğluna. Çamurlu ayakkabılarıyla bu evde koşuşturan küçük çocuksun sen, ama büyümüş, kocaman bir adam olmuşsun. Torunumun babasısın, farkında mısın bunun? Oğlumun karısıyla evlisin. Biri bana on yıl önce, geleceğin böyle olacağını söyleseydi suratına gülerdim onun. Hayattan bunu öğreniyorsun işte sonunda: ne kadar tuhaf olduğunu. Olanlara ayak uyduramıyorsun. Hatta tahmin bile edemiyorsun.

“Ona benziyorsun, hatta biliyor musun, hep benzerdin, siz ikiniz, kardeş gibiydiniz, ikiz gibi hatta. İkiniz de küçükken, uzaktan bakınca bazen sizi birbirinize karıştırdığımı hatırlıyorum. Hanginizin benim oğlum olduğunu bilemezdim.

“Onu ne kadar sevdiğini, ne kadar saydığını biliyorum. Ama sana bir şey söyleyeceğim canım. O senin yarın bile etmezdi. Yüreği soğuktu. Ölüydü içi, onun hiç kimseyi sevdiğini sanmıyorum – bir kez bile, yaşamı boyunca hiç sevmedi. Bazen avluda annenle seni gözlerdim, ona nasıl koştuğunu, boynuna nasıl atıldığını, onun seni nasıl öptüğünü ve oracıkta, tam gözlerimin önünde, oğlumla benim aramda olmayan her şeyi görürdüm. Kendisine dokunmama izin vermezdi, bilir misin? Dört beş yaşından sonra ona ne zaman yaklaşsam olduğu yere büzülürdü. Kendi oğlunun nefretiyle karşılaşmanın bir kadına neler hissettireceğini bilebilir misin? O sıralarda öylesine gençtim ki. Oğlum doğduğunda yirmisine bile basmamıştım. Böyle geri çevrilmenin insana ne yapacağını bir düşünsene.

“Kötü biriydi demek istemiyorum. Bağımsız biriydi, anne babası olmayan bir çocuktu. Hiçbir sözümün onun üzerinde etkisi olmazdı. Babasıyla da durum aynıydı. Bizden bir şey öğrenmek istemezdi. Robert çok denedi, ama oğlanla ilişki kuramadı. Ama sevgi göstermiyor diye birini cezalandıramayız, değil mi? Sırf kendi çocuğun diye bir çocuğu seni sevmeye zorlayamazsın.

“Ellen vardı, elbette. Zavallı, acılar içindeki Ellen. Ona karşı iyiydi oğlum, ikimiz de biliyoruz bunu. Ama nedense fazla iyiydi, sonunda Ellen açısından hiç de iyi olmadı. Onun beynini yıkadı. Ellen’ı kendine öylesine bağımlı kıldı ki Ellen bizimle konuşmadan önce iki kez düşünür oldu. Ellen’ı anlayan oydu, ona akıl veren, sorunlarını çözebilen. Robert’la ben

ise birer gemi aslanıydık. Çocukların gözünde neredeyse mevcut değildik. Ellen ağabeyine o kadar güveniyordu ki sonunda ruhunu onun ellerine verdi. Oğlumun, yaptığının bilincinde olduğunu söylemek istemiyorum, ama sonuçlar ortada. Kız yirmi yedi yaşında, ama hareketleri on dört yaşındaymış gibi, bu da iyi hali. İç dünyasında öyle kafası karışık, öylesine ürkek ki. Bir bakıyorsun onun canına okuyacağımı sanıyor, bir bakıyorsun günde otuz kez telefonla arıyor. Otuz kez. Bunun ne demek olduğunu hayal bile edemezsin.

“Oğlumun yazdıklarını yayımlatmamasının nedeni Ellen’dır. İkinci sınıfın sonunda Harvard’ı bırakmasının da. O sıralarda şiir yazıyordu ve birkaç haftada bir Ellen’a kucak dolusu müsvedde yolluyordu. Bu şiirleri bilirsin. Anlaşılması neredeyse olanaksızdır. Çok tutkulu tabii, bir yığın laf kalabalığı, bir alay vaaz, ama öyle anlaşılmaz ki sanki şifreli yazılmış. Ellen saatlerce çözmeye çalışırdı onları, sanki ölüm kalım sorunuydu, şiirleri birer gizli mesaj gibi, doğrudan kendisine yazılmış gaipten haberler gibi algılardı. Neler olup bittiği hakkında oğlumun bir fikri olduğunu sanmıyorum. Ağabeyi gitmişti ve ondan Ellen’a kalan tek şey bu şiirlerdi, anlıyor musun? Zavallı bebeğim. O sıralarda henüz on beş yaşındaydı ama yüreği paramparça olmuştu bile. Buruşup leş gibi olana kadar o kâğıtları elinden bırakmazdı, nereye giderse gitsin onları da yanına alırdı. Durumu iyice kötüleştiği zamanlarda otobüste hiç tanımadığı insanlara yanaşıp o kâğıtları onların ellerine tutuştururdu. ‘Bu şiirleri okuyun,’ derdi, ‘hayatınızı kurtarır bunlar.’

“Sonunda ilk sinir krizini geçirdi elbette. Bir gün alışveriş merkezinde yanımdan ayrıldı, daha ben ne oluyor diyemeden raflardaki elma suyu şişelerini alıp yere fırlatmaya başladı. Birbiri peşi sıra fırlattı, transa geçmiş gibiydi, kanayan ayak bilekleriyle bütün o cam kırıklarının ortasında duruyordu, her yana elma suları akıyordu. Korkunçtu. Öylesine çıldırmıştı ki ancak üç adam baş edip dışarıya taşıyabildi onu.

“Ağabeyinin bundan sorumlu olduğunu söylemek istemiyorum. Ama o lanet olası şiirlerin zararı oldu, doğru ya da yanlış, oğlum kendini suçladı. O günden sonra bir daha hiçbir yazdığını yayımlatmaya çalışmadı. Ellen’ı hastanede ziyaret etti ve sanırım onu o durumda, kendini kaybetmiş, çıldırmış durumda görmeye dayanamadı; ağabeyine bağırıyor, onu kendisinden nefret etmekle suçluyordu. Tam bir şizoid nöbetti senin anlayacağın ve oğlum bununla başa çıkamadı. İşte o zaman yayımlatmama

yemini etti. Sanırım bir tür kefaretti bu, hayatının sonuna kadar da tuttu sözünü, öyle değil mi, kendi inatçı, vahşi tarzında dediğinden dönmedi, ta sonuna kadar.

“İki ay kadar sonra, oğlumdan bir mektup aldım, üniversiteyi bıraktığını yazıyordu. Bana akıl danıştığını sanma, sadece ne yaptığını bildiriyordu. ‘Sevgili anneciğim’ filan falan, son derece soylu ve etkileyici bir biçimde. Seni bana maddi açıdan destek olmaktan kurtarmak için okulu bırakıyorum. Ellen’ın durumu, yüklü ilaç masrafları, sonra şu, sonra bu, sonra öteki filan.

“Öfkeden deliye dönmüştüm. Onun gibi bir çocuk yok yere onca eğitime sırt çeviriyordu. Tam bir sabotajdı bu, ama benim elimden bir şey gelmezdi. Çoktan kararını vermişti. Harvard’daki arkadaşlarından birinin babasının gemicilikle bir ilişkisi vardı –sanırım denizciler sendikasının temsilcisi gibi bir şeydi–, oğlum da belgelerini o adam kanalıyla kabul ettirmeyi başardı. Ben mektubunu aldığımda o Teksas’ın bir yerindeydi, işte o kadar. Ondan sonra onu beş yıldan fazla görmedim.

“Aşağı yukarı her ay Ellen’a bir mektup ya da kart yollardı, ama zarfın üzerinde asla gönderenin adresi bulunmazdı. Paris, Güney Fransa ya da kim bilir neresi, ama kendisiyle bağlantı kurmamızı engellemenin bir yolunu bulurdu. Onun bu tutumu son derece iğrenç geliyordu bana. Korkakça ve iğrenç. Mektuplarını neden sakladığımı sorma bana. Yakmadığıma pişmanım. Aslında öyle yapmalıydım. Hepsini birden yakmalıydım.”

Bu tempoda bir saatten fazla konuştu, sözlerindeki acı dozu arttı, bir an geldi, ne dediği son derece anlaşılır oldu, ama bir sonraki şarap kadehinin ardından yavaş yavaş tutarlılığını kaybetti. Sesi ipnotize eder gibiydi. O konuştukça bana artık hiçbir şeyin zarar veremeyeceğini hissetmeye başlamıştım. Her şeye bağışık olduğumu, onun ağzından çıkan sözcüklerin beni koruyacağını hissediyordum. Konuşmasını dinlemiyordum bile. Onun sesinin içinde yüzüyordum, onunla kuşatılmıştım, onun varlığı beni havaya kaldırıyordu, hecelerin akışıyla, yükselip alçalmasıyla, dalgalara kapılıp sürükleniyordum. İkindi güneşi camlardan masaya vurunca, sosların, erimekte olan tereyağının, yeşil şarap şişelerinin üzerinde ışıldayınca odadaki her şey öylesine parlak ve öylesine sessiz oldu ki orada kendi bedenimin içinde oturuyor olmak bana gerçekdışı geldi. Eriyorum, diye düşündüm, tereyağının kabının içinde erimesine bakarken; bir iki kez, bunun böyle sürmesine izin vermemem gerektiğini düşündüm, o an

avuçlarımdan akıp gitmemeliydi, ama sonunda hiçbir şey yapamadım, nedense yapamayacağımı hissetmiştim.

Olanlar için mazeret bulmaya çalışmayacağım. Sarhoşluk, bir belirtiden öte bir şey değildir, mutlak bir neden değildir, kendimi savunmaya kalkmamın doğru bir şey olmayacağının farkındayım. Bununla birlikte hiç değilse bir açıklama yapma olanağı var. O andan sonra olanların şimdiyle olduğu kadar geçmişle de ilgisi bulunduğundan kesinlikle eminim artık ve şimdi, aradan zaman geçtikten sonra, o ikindi vakti, eski duygularımın bir kısmının beni nasıl ele geçirmiş olduğunu anlamak tuhaf geliyor bana. Orada oturmuş Bayan Fanshawe'u dinlerken onu çocukluğumda nasıl görmüş olduğumu düşünmemek çok güçtü ve bir kez böyle düşünmeye başlayınca yıllardır gözümün önüne gelmeyen imgelerle karşılaşmaya başladım. İçlerinden biri beni özellikle sarstı: On üç ya da on dört yaşlarındayken bir ağustos günü öğle sonrasında, yatak odamın penceresinden yandaki evin bahçesine bakıyordum, Bayan Fanshawe'un iki parçalı, kırmızı bir mayoyla bahçeye çıktığını gördüm, üst parçasını rahatça açtı, sırtını güneşe vererek bir şezlonga uzandı. Bütün bunlar rastlantıyla oldu. Penceremin önünde oturmuş hayaller kuruyordum, sonra ansızın çok güzel bir kadın salına salına görüş alanıma giriyor, neredeyse çırılçıplak, benim farkımda değil, sanki kadını ben kafamda uydurmuşum gibi. Bu imge belleğimde uzun süre kaldı, ergenlik çağımda onu sık sık hatırladım: bir oğlan çocuğunun kösnüllüğü, gece fantezilerinin diri duyguları. Şu anda belli ki bu kadın beni baştan çıkartmak üzereydi ve ben ne düşüneceğimi bilemiyordum. Bir yandan bu sahneyi çok tuhaf buluyordum. Öte yandan çok da doğal geliyordu bana, hatta mantıklı, bütün gücümle savaşmazsam olacaklara göz yumacağımı hissediyordum.

Beni kendisine acındırdığı kuşkusuz. Fanshawe'u bana öylesine kederler içinde biri gibi tanımladı, gerçekten mutsuz olduğuna ilişkin belirtilerle öylesine donattı ki, sonunda kadının karşısında yumuşadım, tuzağına düştüm. Şu ana kadar anlayamadığım şeyse, yaptığının ne kadar bilincinde olduğu. Önceden mi planlamıştı, yoksa her şey kendiliğinden mi oldu? Konudan konuya atlayarak konuşması, benim direncimi kırmak için bir numara mıydı, yoksa düşünmeden gerçek duygularını dışa vurması mı? Fanshawe hakkında gerçeği söylediğini sanıyordum, en azından kendi gerçeğini, ama bu beni ikna etmeye yetmiyor, çünkü gerçeğin çapraşık

amaçlar için kullanılabileceğini bir çocuk bile bilir. Daha da önemlisi ortada bir neden sorunu var. Bu olayın üzerinden altı yıla yakın zaman geçti ama ben hâlâ bir yanıt bulabilmiş değilim. Kadının beni dayanılmaz bulduğunu söylemek zorlama bir yanıt olurdu, bu konuda kendimi kandırmak niyetinde değilim. Bu olayın temelinde yatan neden, çok daha derin, çok daha tekinsiz. Son zamanlarda, kadının, içimde Fanshawe'a karşı –en az kendisininki kadar güçlü– bir nefret beslediğimi hissedip hissetmediğini merak etmeye başladım. Belki aramızdaki, bu dile getirilmemiş bağı sezdi, belki bu bağ, yalnızca sapkın, olağandışı bir hareketle kanıtlanabilecek türdendi. Beni yatağa atması, Fanshawe'u yatağa atması gibi olacaktı, kendi öz oğlunu becermesi gibi ve bu günahın karanlığı içinde, oğluna yeniden sahip olacaktı, ama yalnızca onu mahvetmek üzere. Korkunç bir intikam. Eğer bu doğruysa, o zaman kendime o kadının kurbanı deme lüksüm yok. Bir şey demem gerekiyorsa onun suç ortağıydım diyebilirim.

Ağlamaya başlamasının üzerinden çok geçmeden oldu her şey – sonunda bitip tükenmişti kadın, sözcükleri dağılmış, gözyaşlarına boğulmuştu. Sarhoştum, duygulanmıştım, ayağa kalktım, onun oturduğu yere gittim ve avutmak istercesine sarıldım ona. Bu hareketim bize eşiği aşırttı. Ona dokunmam cinselliğini uyandırmaya yetti, başka bedenlerin, başka kucaklaşmaların gizli anılarını çağrıştırdı, çok geçmeden öpüşüyorduk, sonra da, aradan çok geçmeden, onun üst kattaki yatağında çırılçıplak yatıyorduk.

Sarhoş olsam da ne yaptığımı bilmeyecek durumda değildim. Ama suçluluk duygusu bile durduramadı beni. Bu an sona erecek diyordum kendime ve kimseye zararı dokunmayacak. Benim hayatımla da, Sophie ile de ilgisi yok. Ama sonra, her şey olurken bile, işin içinde çok daha fazlası olduğunu keşfettim. Çünkü Fanshawe'un annesini becermekten hoşlanıyordum, ama bir bakıma bunun zevk almakla bir ilgisi yoktu. Tükenmiştim ve hayatımda ilk kez, içimde bir sevecenlik bulamıyordum. Nefretten beceriyordum o kadını ve bunu bir şiddet eylemine dönüştürüyordum, sanki ufalamak istercesine ezip geçiyordum onu. Kendi karanlığıma girmiştim ve orada her şeyden çok daha korkunç olan şeyi öğrendim: cinsel arzunun aynı zamanda öldürme arzusu da olabileceğini ve insanın ölümü, yaşama yeğleyebileceği bir anın da gelebileceğini. Bu kadın kendisine eziyet etmemi istiyordu, ben de ettim ve bu gaddarlığımdan hoşlandığımı fark ettim. Ama daha o zaman bile amacıma ulaşamadığımı

biliyordum, o kadın benim için bir gölgeden öte değildi, Fanshawe'a saldırmak için ondan yararlanıyordum. İkinci kez onun içinde boşalırken – ikimiz de ter içindeydik, karabasanlardaki yaratıklar gibi inliyorduk– sonunda bunu anladım. Fanshawe'u öldürmek istiyordum ben, onun ölmesini istiyordum ve ben bunu yapacaktım. Onun izini bulacak ve onu öldürecektim.

Kadını yatakta uyurken bıraktım, odadan yavaşça çıktım, alt kattaki telefonu kullanarak bir taksi çağırdım. Yarım saat sonra beni New York'a geri götürecek otobüsteydim. Port Authority Otobüs Terminali'nde erkekler tuvaletine girdim, yüzümü, ellerimi yıkadım, sonra kente giden metroya bindim. Eve vardığımda Sophie akşam sofrasını kuruyordu.

7

En kötüsü o zaman başladı. Sophie’den saklamam gereken o kadar çok şey vardı ki, kendimi ona gösteremiyordum bile. Huysuzlaştım, ondan uzaklaştım, küçük çalışma odama kapandım, yalnızlığa gömüldüm. Sophie uzun süre dayandı bana, hiç de hak etmediğim kadar sabır gösterdi, ama sonunda o da bıktı, yaz ortasında kavga etmeye başlamıştık bile. Birbirimizi kızdırıyor, anlamsız şeyler yüzünden tartışıyorduk. Bir gün eve girdiğimde onu yatağın üzerinde ağlar buldum ve işte o zaman hayatımı mahvetmek üzere olduğumun farkına vardım.

Sophie’nin gözünde sorun, kitaptı. Kitap üzerinde çalışmayı bıraksaydım her şey normale dönecekti. Fazlasıyla aceleci olduğumu söylüyordu. Bu proje bir hataydı, inat etmeyip bunu kabul etmeliydim. Haklıydı elbette, ama ben tersini savunuyordum: Bu kitabı yazmayı kabul etmiştim, bunun için bir sözleşme imzalamıştım, şimdi geri adım atmak korkaklık sayılırdı. Sophie’ye söylemediğim şey, artık bu kitabı yazmayı hiç düşünmediğimdi. Bu kitap benim gözümde artık beni Fanshawe’a götürmesi açısından mevcuttu, bunun dışında hiçbir önemi yoktu. Kitap benim için özel bir konu haline gelmişti, artık yazarlığımla ilgisi kalmamıştı. Biyografi konusundaki bütün araştırmalarım, Fanshawe’un geçmişine dalınca ortaya çıkaracağım bütün gerçekler, kitaba yönelik gibi görünen bütün çalışmalar; bütün bunlar Fanshawe’ un yerini bulmak için kullanacağım şeylerdi. Zavallı Sophie. Neler tasarladığımdan hiç haberi yoktu, çünkü yaptığımı iddia ettiğim şey gerçekten yaptığımdan farklı değildi. Bir adamın hayatının hikâyesini toparlıyordum. Bilgi topluyor, adlar, yerler, tarihler öğreniyor, olayları sıraya diziyordum. Bunda böyle ısrar etmiş olmam bugün bile şaşırtıyor beni. Her şey bir tek dürtüye indirgenmişti: Fanshawe’u bulmak, Fanshawe’la konuşmak, Fanshawe ile son bir kez yüz yüze gelmek. Ama asla bundan daha öteye gidemiyordum, karşı karşıya gelince ne elde etmek istediğimin bir tablosunu asla

çizemiyordum. Fanshawe beni öldüreceğini yazmıştı, ama onun bu tehdidi beni korkutmuyordu. Onu bulmam gerektiğini biliyordum, bulana kadar da hiçbir şey çözümlenmeyecekti. Temel kural, birinci ilkem, inancın gizi buydu; bunu kabul ediyor, ama sorgulama zahmetine girmiyordum.

Aslında onu gerçekten öldürmeyi amaçladığımdan da emin değilim. Bayan Fanshawe'u gördükten sonra kapıldığım ölümcül fantezim sürmedi, en azından bilinçli olarak sürmedi. Kafamın içinde küçük sahnelerin parlayıp söndüğü oluyordu, Fanshawe'u boğuyordum, bıçaklıyordum, kalbine ateş ediyordum, ama yıllar yılı benim içimde bu biçimde ölen başkaları olmuştu, bu yüzden bu sahneleri pek önemsemiyordum. Tuhaf olan Fanshawe'u öldürmek istemiş olabileceğim değildi, zaman zaman onun kendisini öldürmemi istediğini hayal etmemdi. Bu bir iki kez oldu ancak, aklım son derece başımdayken, o zaman da onun yazdığı mektubun gerçekten bu anlama geldiğine ikna oldum. Fanshawe beni bekliyordu, celladı olarak seçmişti beni, bu işi yapacağıma güvenebileceğini biliyordu. Ama ben tam da bu nedenden yapmayacaktım bunu. Fanshawe'un gücüne boyun eğmemeli, o gücü kırmalıydım. Önemli olan benim artık bu işe aldırmadığımı ona kanıtlamaktı, dönüm noktası buydu: Hayatta olsa da ona ölmüş muamelesi yapacaktım. Ama bunu Fanshawe'a kanıtlamadan önce kendime kanıtlamalıydım ve bunu kanıtlamam gerektiği gerçeği, benim ona hâlâ aldırdığımın kanıtıydı. Her şeyi oluruna bırakmak yetmiyordu bana. Her şeyi sarsmalı, karar noktasına getirmeliydim. Kendimden hâlâ kuşku duyduğum için riske atılmalıydım, olabilecek en büyük tehlike karşısında kendimi sınamalıydım. Fanshawe'u öldürmenin hiçbir anlamı olmayacaktı. Önemli olan onu canlı ele geçirmek ve canlı olarak onun yanından uzaklaşmaktı.

Ellen'a göndermiş olduğu mektupların yararı oldu. Belirsiz ve ayrıntıdan yoksun defterlerin tersine mektuplar son derece özeldi. Fanshawe'un kız kardeşini eğlendirmek için çaba harcamış olduğunu seziyordum, hoş hikâyelerle onu neşelendirmeye çalışmıştı, bunun sonucunda da söz ettiği şeyler öteki yazdıklarından daha kişiseldi. Örneğin sık sık birtakım adlar yazmıştı, okul arkadaşları, gemideki arkadaşları, Fransa'da tanıştığı insanlar. Mektuplarda gönderenin adresi bulunmasa da yine de sözü edilen pek çok yer vardı: Baytown, Corpus Christi, Charleston, Baton Rouge, Tampa, Paris'te değişik mahalleler, Güney Fransa'da bir köy.

Bunlar başlamama yetti, birkaç hafta odamda oturup liste çıkardım, insanlarla yerler arasında, yerlerle zamanlar arasında, zamanlarla insanlar arasında bağlantı kurdum. Haritalar, takvimler çizdim, adresler aradım, mektuplar yazdım. İpucu arıyordum, ufacık bir umut vaat eden her şeyin peşinden gitmeye çalışıyordum. Fanshawe'un yolun bir yerinde bir hata yapmış olduğunu varsayıyordum, onun yerini bilen biri bulunduğunu, geçmişinden gelen birinin onu görmüş olduğunu varsayıyordum. Bundan emin değildim elbette, ama işe başlamanın en akla yakın yolu gibi geliyordu bana.

Üniversiteden gönderdiği mektuplar oldukça canlı ve içtenlikliydi – okuduğu kitapları, arkadaşlarıyla tartışmalarını, yatakhane hayatını anlatıyordu– ama bunlar Ellen'ın sinir krizi geçirmesinden önceki döneme aitti, sonraki mektuplarda rastlamadığım içten, samimi bir havaları vardı. Örneğin gemi mektuplarında, anlatmaya karar verdiği bir olayla ilgili değilse Fanshawe kendisinden neredeyse hiç söz etmiyor. Onun yeni çevresine alışmaya çalıştığını görüyoruz, Louisianalı bir yağcıyla salonda iskambil oynadığını (ve kazandığını), kıyıdaki ayaktakımının gittiği çeşitli barlarda bilardo oynadığını (ve kazandığını) ve sonra da başarısını rastlantı olarak yorumladığını görüyoruz: "Çuvallamamak için kendimi öyle hazırladım ki bir bakıma kendimi aştım. Sanırım adrenalin artması." Makine dairesinde fazla mesaiye kalışını anlatıyordu: "İster inan ister inanma, 60 dereceydi. Ayakkabılarım öylesine terle doldu ki sanki su birikintilerinin içinde yürüyormuşum gibi foş foş ediyorlardı." Teksas, Baytown'daki sarhoş bir dişçinin akıldişini çekmesini anlatıyordu: "Her tarafım kan içindeydi, tam bir hafta boyunca dişetimdeki oyuğa küçük diş parçaları doldu." Yeni gelmiş acemi olan Fanshawe o işten bu işe verilmişti. Her limanda ekipten birileri karaya çıkıp evine gidiyor, yerlerine başkaları geliyordu, bu yeni gelenlerin içinde kendi işi yerine Fanshawe'unkini yeğleyen çıkarsa çocuk (öyle diyorlardı ona) başka işe veriliyordu. Bu yüzden Fanshawe çeşitli sıradan işlerde çalıştı, sıradan denizci oldu (güverteyi temizleyip boyadı), orta işi yaptı (yerleri paspasladı, yatakları topladı, tuvaletleri temizledi), sofrada çalıştı (yemeklerde hizmet etti, bulaşıkları yıkadı). En zor işi bu sonuncusuydu, ama aynı zamanda en ilginciydi, çünkü gemideki hayat esas olarak yiyecek üzerinde döner; can sıkıntısının beslediği iştahlar, durmadan yemek yiyen adamlar, bazılarının şaşırtıcı inceliği (yemekleri on sekizinci yüzyıl Fransız düklerinin kendini

beğenmişliği ve tepeden bakışıyla değerlendiren şişko, kaba adamlar). Ama Fanshawe çalışmaya başladığı gün kıdemli bir denizci ona iyi bir öğüt verdi: "Kimsenin lafına kulak asma," dedi adam. "Yemekten yakınan olursa ona çenesini tutmasını söyle. Israr edecek olursa orada yokmuş gibi davran ona ve yemeğini en son ver. Bu da işe yaramazsa bir dahaki sefere çorbasına buzlu su koyacağını söyle. Hatta içine işeyeceğini söyle. Kimin patron olduğunu bilsinler."

Fanshawe'u bir sabah, Hatteras Burnu açığında şiddetli fırtınaya tutuldukları bir gecenin ertesinde kaptana kahvaltı servisi yaparken görüyoruz; Fanshawe greyfurtu, omleti ve kızarmış ekmeği bir tepsiye koyuyor, tepsiyi alüminyum folyoya sarıyor, onu da havlulara sarıyor, köprüye varınca tabakların suya uçmamasını diliyor (çünkü rüzgâr saatte yetmiş mil hızla esiyor), sonra Fanshawe merdivene tırmanıyor, köprüde birkaç adım atıyor, sonra, ansızın, rüzgâr hızla çarpınca çılgın bir *pirouette*[4] yapıyor – kudurmuş hava tepsinin altından vuruyor ve Fanshawe'un kollarını başının üzerine savuruyor, ilkel bir uçağa tutunmuş gibi oluyor, sanki kendini suyun üstüne atıverecekmiş gibi; tepsiyi aşağı çekmek için bütün gücünü toplayan Fanshawe sonunda onu göğsünün üstüne dümdüz yapıştırmayı başarıyor, mucizevi bir biçimde tabaklar kaymıyor ve sonra, bin bir güçlükle adım atarak köprü boyunca yürüyen, çevresindeki tahripkâr havanın cüceleştirdiği bir figür görüyoruz; Fanshawe kim bilir kaç dakika sonra öbür uca varıyor, baş kasarasına giriyor, şişko kaptanı dümenin arkasında buluyor, "Kahvaltınız kaptan," diyor, dümenci dönüyor, Fanshawe'a bir göz atıyor ve dalgın bir sesle şöyle diyor: "Teşekkürler oğlum. Şuradaki masanın üzerine bırakıver."

Ama Fanshawe için her şey böyle eğlenceli değildi. Bir kavgadan söz ediyor (ayrıntı vermeden), belli ki bu kavgadan rahatsız olmuş, kıyıda tanık olduğu birkaç çirkin sahneyi de anlatıyor. Örneğin Tampa'daki bir barda zencilerin taciz edilmesi; bir grup sarhoş, elinde kocaman bir Amerikan bayrağıyla içeri girmiş olan –onu satmak istiyordu– yaşlı bir zencinin üzerine yürüyorlar, sarhoşlardan biri bayrağı açıp üzerideki yıldızların eksik olduğunu söylüyor –"bu bayrak sahte"– yaşlı adam da bayrağın sahte olmadığında direniyor, neredeyse merhamet dileniyor, öteki sarhoşlar homurdanarak ilk sarhoşu desteklemeye başlıyorlar, olay yaşlı adamın ite kaka bardan dışarı çıkartılmasıyla sona eriyor, adam kaldırıma seriliyor,

sarhoşlar başlarını sallayarak onaylıyorlar, dünyayı demokrasi için güvenli bir yer yapmakla ilgili bir şeyler söyleyerek konuyu kapatıyorlar. “Aşağılandığımı hissettim,” diye yazıyor Fanshawe, “orada olduğum için kendimden utandım.”

Yine de temelde mektupların tonu neşeli (bir tanesi, “Bana Redburn deyin” diyerek başlıyor), hepsini okuyunca Fanshawe’un kendine bir şey kanıtlamayı başardığı hissediliyor. Gemi bahaneden başka bir şey değil, kendi seçimi olan bir başkalaşım, kendini bilinmeze karşı sınamasının bir yolu. Her başlayış gibi, asıl zafer hayatta kalmanın kendisi. Aleyhine olabilecek şeyleri –Harvard’daki eğitimi, orta sınıf geçmişi– sonunda kendi lehine çevirmeyi başarıyor, görev süresinin sonunda ekibin onaylı entelektüeli oluyor, artık ona “Çocuk” denmiyor, zaman zaman “Profesör” deniyor, tartışmalara çözüm getirmesi isteniyor (yirmi üçüncü başkan kimdi, Florida’nın nüfusu nedir, 1947’de Giants’ın solaçığı kimdi), bilgi kaynağı olarak sık sık ona başvuruluyor. Bürokratik formları (vergi formları, sigorta formları, kaza raporları) doldurması için ekip arkadaşları ondan yardım istiyor, hatta kendileri için mektup yazmasını isteyenler bile oluyor (bir seferinde, Louisiana’nın Dido kentindeki kız arkadaşına göndermesi için Otis Smart’a on yedi aşk mektubu bile yazmıştı). Önemli olan Fanshawe’un ilgi odağı olması değil, uyum sağlamayı becermesi, kendine yer edinebilmesi. Ne de olsa gerçek sınav, herkes gibi olabilmek. Bu gerçekleşince, Fanshawe’un artık kendi tuhaflığını sorgulaması gerekmiyor. Kurtuluyor – yalnızca ötekilerden değil, kendinden de. Bunun kesin kanıtı, sanırım ki kimseyle vedalaşmadan gemiyi terk etmesi. Bir gece Charleston’da istifa ediyor, kaptandan parasını alıyor ve ortadan kayboluyor. İki hafta sonra Paris’e geliyor.

İki ay ses çıkmıyor ondan. Ve sonra, üç ay boyunca kartpostaldan başka bir şey gelmiyor. Sıradan turistik manzaraların arkasına karalanmış kısacık, telgraf gibi notlar; Sacre Coeur, Eyfel Kulesi, Conciergerie. Mektuplar gelmeye başlayınca, peş peşe geliyorlar, içlerinde dişe dokunur bir şey yazmıyor. Fanshawe’un artık kendini yazmaya vermiş olduğunu öğreniyoruz (sayısız ilk şiirler, *Bayılma*’nın ilk müsveddesi), ama bu mektuplar onun sürmekte olduğu yaşam hakkında bir fikir vermiyor. Çelişkiler içinde olduğu, Ellen konusunda kendinden emin olmadığı, onunla teması kesmek istemediği, ama ona anlatacağı şeylerin ölçüsü konusunda karar veremediği hissediliyor. (Aslında Ellen bu mektupların çoğunu

okumuyor. New Jersey'deki eve gönderilen bu mektupları elbette ki Bayan Fanshawe açıyor, kızına göstermeden önce onları gözden geçiriyor, Ellen'ın onları görmediği çok oluyor. Sanırım Fanshawe böyle bir şey olacağını bilmiştir, en azından kuşkulanmıştır. Bu da işleri daha da karmaşık hale getiriyor, çünkü bir bakıma bu mektuplar zaten Ellen'a yazılmamıştır. Ellen aslında yazınsal bir araçtan başka bir şey değildir, Fanshawe'un annesiyle iletişim kurmak için kullandığı araçtır. Jane Fanshawe'un kızgınlığı bu yüzden. Çünkü Fanshawe annesiyle konuşurken bile onu yok sayar gibi davranabilmektedir.) Bir yıl kadar, mektuplarında neredeyse yalnızca nesneler üzerinde durur Fanshawe (binalar, sokaklar, Paris betimlemeleri), gördüğü ve işittiği şeylerin inceden inceye listesini yapar, ama kendisi pek yoktur bu mektuplarda. Sonra, yavaş yavaş onunla ilgili bilgiler okumaya başlarız, ufak ufak anekdota yaklaşır yazdıkları; ama yine de, anlattıklarında herhangi bir içerik yoktur, bu da onlara gelip geçici, kopuk bir nitelik verir. Örneğin İvan Wyshnegradsky adında yaşlı bir Rus bestecisine rastlarız, neredeyse seksen yaşındadır – yoksul bir duldur, rue Mademoiselle'de eski püskü bir dairede yaşamaktadır. "En çok gördüğüm kişi bu," diye yazar Fanshawe. Ancak arkadaşlıklarından hiç söz etmez, birbirlerine neler söylediklerini hiç yazmaz. Bunun yerine dairedeki çeyrek tonluk piyanoyu uzun uzun anlatır, onun koca gövdesini ve tuşlarını (neredeyse elli yıl önce Prag'da Wyshnegradsky için özel üretilmiştir, Avrupa'daki çeyrek tonluk üç piyanodan biridir), bestecinin kariyeriyle ilgili başkaca bir şey söylemeden Fanshawe'un yaşlı adama nasıl bir buzdolabı verdiğini okuruz. "Geçen ay başka bir daireye taşınıyordum," diye yazar, "orada yeni bir buzdolabı bulunduğundan, eskisini İvan'a hediye etmeye karar verdim. Paris'teki pek çok kişi gibi onun da hiç buzdolabı olmamış, bugüne kadar yiyeceklerini mutfağının duvarındaki küçük bir kutuda saklamış. Teklifim çok hoşuna gitmiş göründü, buzdolabının onun evine götürülmesi için gerekli düzenlemeleri yaptım, kamyonu kullanan adamla birlikte üst kata taşıdım. İvan bu aletin evine gelişini yaşamında önemli bir olay olarak karşıladı, küçük bir çocuk gibi sevindi, yine de biraz tereddütte gibiydi, bunu görebiliyordum, hatta biraz da gergindi, bu yabancı cismi ne yapacağını bilemiyordu. 'Ne kadar kocaman,' diyordu durmadan, biz onu yerine yerleştirirken, ve sonra dolabın fişini takıp motoru çalışınca, 'Amma da gürültülü,' dedi. Buna alışacağını söyleyerek ikna etmeye çalıştım onu, bu çağdaş aletin bütün avantajlarına işaret ettim, hayatının

nasıl kolaylaşacağını söyledim. Kendimi bir misyoner gibi hissediyordum, koca Çokbilmiş Baba, gerçek dini göstererek bu taş devri adamının hayatını kurtarıyordum. Bir hafta kadar geçti aradan, İvan neredeyse her gün bana telefon ederek buzdolabından ne kadar memnun olduğunu söylüyor, yeni satın alıp evde tutabildiği bütün yiyecekleri anlatıyordu. Sonra, felaket. ‘Sanırım bozuldu,’ dedi bir gün bana, sesinde pişmanlık vardı. Buzdolabının üst tarafındaki küçük dondurucu bölme buzlanmış olmalıydı, buzdan nasıl kurtulacağını bilemediğinden bir çekiç kullanmıştı, ama yalnızca buza değil, altındaki borulara da vurup kırmıştı. ‘Sevgili dostum,’ dedi, ‘çok üzgünüm.’ Sorun etmemesini söyledim, tamir edecek bir usta bulurdum ona. Telefonun öteki ucunda uzun bir sessizlik oldu. ‘Bak,’ dedi sonunda, ‘sanırım böylesi daha iyi. Şu gürültü işte, biliyorsun. İnsanın dikkatini toplamasını engelliyor. Duvardaki küçük kutumla öyle uzun zamandır birlikteyim ki, ona çok alıştım. Sevgili dostum, sakın kızma. Benim gibi yaşlı bir adamla bir şey yapılamaz sanırım. İnsan hayatında belli bir noktaya gelince artık değişiklik yapamayacak kadar geç oluyor.’”

Buna benzer başka mektuplar da var, içinde değişik adlardan söz edilen, değişik işlerin adı geçen. Fanshawe’un gemide kazandığı paranın bir yıl kadar yettiğini tahmin ediyorum, sonra da elinden geldiğince idare etmeye çalışmıştır. Bir süre sanat kitapları çevirdiği anlaşılıyor; bir başka sefer birkaç lise öğrencisine İngilizce dersi vermiş; bir ara da *New York Times*’ın Paris bürosunda bir yaz boyunca gece vardiyasında santral memurluğu yapmış (en azından akıcı Fransızca konuştuğunu kanıtlıyor bu); bir de ara sıra bir film yapımcısının yanında çalıştığı oldukça tuhaf bir dönem var, senaryoları düzeltmiş, çeviri yapmış, senaryo sinopsisleri hazırlamış. Fanshawe’un yapıtlarında pek az otobiyografik gönderme olsa da *Hiçülke*’deki bazı olayların onun bu son dönem çalışmasına dayandığına inanıyorum (yedinci bölümde Montag’ın evi; otuzuncu bölümde Flood’ın rüyası); “Bu adamın en tuhaf yanı, (diye yazmış Fanshawe, mektuplarından birinde film yapımcısından söz ederken), zenginlerle para konusunda yaptığı görüşmeler neredeyse suç sınırına girerken (acımasız yöntemler, düpedüz yalan söylemeler) kaderin sillesini yiyenlere oldukça nazik davranması. Kendisine borcu olanlara dava açıldığı ya da mahkemeye çıkarıldığı pek görülmez – onlara, çalışarak borçlarını kapatma fırsatı tanınır. Örneğin şoförü, beyaz bir Mercedes’le dolaşan yoksul bir markidir. Fotokopi çekmekten başka bir iş yapmayan yaşlı bir baron vardır. Ne zaman

yaptığım işi teslim etmek üzere onun evine gitsem, köşede yeni bir uşak dikildiğini görürüm, perdelerin arkasına gizlenen bunak bir soylu, ayak işlerinde kullanılan kibar bir bankacı. Hiçbir şey ziyan da olmaz. Altıncı kattaki hizmetçi odasında oturan eski müdür geçen ay intihar ettiğinde paltosu bana kaldı, o gün bu gündür giyiyorum onu. Neredeyse ayak bileklerime kadar inen uzun, siyah bir şey. Onu giyince casusa benziyorum."

Fanshawe'un özel yaşamı konusunda son derece belirsiz bilgiler var. Bir yemekli davetten söz ediliyor, bir ressamın stüdyosu betimleniyor, bir iki kez Anne adı geçiyor, ama bu ilişkilerin yapısı karanlıkta. Oysa benim bu tür şeylere ihtiyacım vardı. Koşturarak, sokağa çıkıp yeterince soru sorarak, bu insanların bir kısmının yerini sonunda bulabileceğimi tahmin ediyordum.

İrlanda'ya yaptığı üç haftalık bir yolculuğun dışında (Dublin, Cork, Limerick, Sligo), görünüşe göre Fanshawe aşağı yukarı hep aynı yerde kalmış. *Bayılma*'ya son biçimini Paris'teki ikinci yılı sırasında vermiş; *Mucizeler*'i, kırk elli kadar kısa şiirle birlikte üçüncü yılında yazmış. Bütün bunları anlamak çok kolay; çünkü Fanshawe o sıralarda yaptıklarına tarih koymaya başlamış. Taşraya gitmek için Paris'ten ne zaman ayrıldığı hâlâ belirsiz, ama ben bunun 1971'in Haziran'ıyla Eylül'ü arasında olduğunu sanıyorum. O sırada mektupların arası açılmaya başlamış, defterlerinde bile okumakta olduğu kitapların listesi dışında bir kayıt yok (Raleigh'in *Dünya Tarihi*, Cabeza de Vaca'nın *Geziler*'i). Ancak taşradaki eve yerleşir yerleşmez Fanshawe oraya nasıl geldiğini uzun uzadıya anlatmaya başlıyor. Ayrıntılar aslında önemsiz, ama önemli bir şey ortaya çıkıyor: Fransa'da yaşarken Fanshawe yazar olduğunu gizlememiş. Arkadaşları onun ne iş yaptığını biliyorlarmış, gizlediği bir şey varsa, ailesine karşıymış. Fanshawe'un yaptığı tek hata, mektuplarında kendisini ele verdiği tek kez şu: "Paris'te tanıştığım Amerikalı bir çift, Dedmonlar," diye yazmış, "gelecek yıl kent dışındaki evlerine gidemeyecekler (Japonya'ya gidiyorlar), o eve bir iki kez hırsız girdiğinden, evi boş bırakmak istemiyorlar, bana bekçilik teklif ettiler. Bedava oturmakla kalmayacağım, altımda bir araba olacak, bir de ufak bir maaş alacağım (dikkatli olursam beni idare edebilir). Çok şanslıyım. Evi yabancılara kiralamaktansa benim orada bir yıllığına oturup yazı yazmamı yeğlediklerini söylediler." Küçük bir bilgi belki, ama mektupta bunu okuyunca heyecanlandım. Fanshawe bir

an gardını indirmişti, bunu bir kez yaptıysa bir daha yapmaması için hiçbir neden yoktu.

Yazım değeri açısından, kent dışından yolladığı mektuplar ötekilerin çok üstünde. Artık Fanshawe'un gözü inanılmaz derecede keskinleşmiş, içinden yeni sözcükler doğduğu hissedilebiliyor, sanki görmekle yazmak arasındaki mesafe daralmış, bu iki eylem neredeyse aynılaşmış, bir tek, kesintisiz hareketin parçası olmuş. Manzara Fan-shawe'u meşgul ediyor, durmadan ona dönüyor, durmadan onu seyrediyor, ondaki değişiklikleri durmadan kaydediyor. Bu değişimler karşısındaki sabrı hep olağanüstü, hem mektuplarındaki hem de defterlerindeki bazı doğa betimlemeleri kadar pırıl pırıl olanları şimdiye kadar okumadım. Yaşadığı taş ev (duvarları altmış santim kalınlığında), İhtilal döneminde yapılmış; evin bir yanında ufak bir bağ var, öteki yanındaysa koyunların otladığı bir çayır; arkada bir orman (saksağanlar, ekinkargaları, yabandomuzları), ve önde de, yolun karşı tarafında, köye (nüfusu kırk kişi) kadar uzanan kayalar. Bu kayalığın üzerinde, birbirine girmiş çalılıklarla ağaçların arasında saklı olarak bir zamanlar Tapınak Şövalyeleri'ne ait olan bir şapelin yıkıntıları var. Katırtırnağı, kekik, yermeşesi, kırmızı toprak, beyaz kil, *Mistral* – Fanshawe bunların arasında bir yıldan fazla yaşıyor ve yavaş yavaş bu şeyler onu değiştirmişe benziyor, ona kendi içini öğretiyor. Bir dinsel ya da mistik deneyimden söz etmeye çekiniyorum (bu kavramların benim için bir anlamı yok), ama kanıtlara bakınca Fanshawe'un bütün bu zaman boyunca kimseyi görmeden, hatta ağzını bile açmadan yalnız kaldığı anlaşılıyor. Bu yaşamın sıkılığı onu disipline sokmuş. Yalnızlık, onu kendi içine götüren bir geçit, bir keşif aracı olmuş. O sıralarda oldukça genç olmasına rağmen bu dönemin onun bir yazar olarak olgunlaşmasının başlangıcı olduğuna inanıyordum. Artık yazdıkları umut verici başlangıçlar değil, eksiksiz, bir bütün, tartışılmaz biçimde kendine ait. Kent dışında peş peşe yazdığı pek çok şiirle birlikte (*Temel Çalışma*), oyunlarında ve *Hiçülke*'de (hepsi New York'ta yazılmıştır), Fanshawe yaratıcılığının doruğunda. İnsan çılgınlık belirtileri, onu sonunda kendisine ters düşüren düşüncenin izlerini arıyor; ama yazdıkları böyle bir şey ortaya koymuyor. Kuşkusuz sıra dışı bir insan Fanshawe, ama görünüşte akıl sağlığı yerinde, 1972 yılının sonbaharında Amerika'ya döndüğünde, tamamen aklı başında görünüyor.

İlk yanıtları, Fanshawe’un Harvard’dayken tanıştığı kişilerden aldım. Biyografi sözcüğü bütün kapıları açıyordu sanki, bu kişilerden birçoğunu ziyaret etmek için randevu almakta zorlanmadım. Birinci sınıftaki oda arkadaşını gördüm; birkaç arkadaşını; çıktığı Redcliffli kızlardan iki ya da üçünü. Bununla birlikte pek bir şey elde edemedim. Buluştuğum onca insan içinden yalnızca bir tanesi ilginç bir şey söyledi. Bu da Fanshawe’un petrol tankerindeki işini ayarlayan adamın oğlu olan Paul Schiff idi. Schiff şimdi Westchester eyaletinde çocuk doktoru, bir akşam muayenehanesinde geç saatlere kadar konuştuk. Ciddi havası hoşuma gitti (ufak tefek, cıvıl cıvıl bir adamdı, saçları seyrelmeye yüz tutmuştu, gözlerini kırpmadan bakıyordu, sesi yumuşak ve tınılıydı), açıkça konuştu benimle, zorlamama gerek kalmadan. Fanshawe’ un onun hayatında önemli bir yeri olmuştu, arkadaşlıklarını hiç unutmamıştı. “Ben çalışkan bir çocuktum,” dedi Schiff, “çok çalışıyordum, yumuşak başlıydım, hayal gücüm pek geniş değildi. Harvard, Fanshawe’u bizleri olduğu gibi ürkütmemişti, sanırım ben de çok etkilenmiştim bundan. Bizlerden daha çok kitap okumuştu, daha çok şair, daha çok felsefeci, daha çok romancı tanıyordu, ama okul onu sıkıyor gibiydi. Notlara aldırdığı yoktu, dersleri sık sık asardı, canının istediğini yapar görünüyordu. Birinci sınıftayken yurttaki odalarımız koridorun iki ucundaydı, nedense arkadaş olmak için beni seçti. Bundan sonra ben onun peşinden ayrılamadım. Fanshawe’un her şey hakkında öyle çok fikri vardı ki pek çok şeyi derslerden değil de ondan öğrendim sanırım. Tam anlamıyla kahramanıma tapıyordum, bu tapınmanın kötü bir örneğiydim galiba, ama Fanshawe bana yardım etti, ben de bunu unutmadım. Kendi başıma düşünmeyi, kendi seçimlerimi yapmayı o öğretti bana. O olmasaydı ben doktor olmazdım. İstediğim şeyi yapmam için beni ikna etti, bu yüzden tıp eğitimime başladım, ona hâlâ minnettarım.

“İkinci sınıfın ortalarında Fanshawe bana okulu bırakacağını söyledi. Aslında pek şaşırmadım buna. Harvard, Fanshawe’a uygun bir yer değildi, onun huzursuz olduğunu, oradan kurtulmak için yanıp tutuştuğunu biliyordum. Denizcilerin sendikasını temsil eden babamla konuştum, o da Fanshawe’a gemideki o işi ayarladı. Sorun çıkmadı. Fanshawe bütün o bürokrasiden hızla geçirildi, birkaç hafta sonra da yola çıktı. Ara sıra haber aldım ondan, şuradan buradan kart attı. ‘Selam’, ‘n’aber’ türünden şeyler. Ama beni rahatsız etmedi bu, onun için bir şeyler yapabildiğime memnundum. Ama sonunda bütün o iyi duygularım suratımda patladı. Dört

yıl kadar önce bir gün kente inmiştim, Beşinci Cadde'de yürüyordum, caddenin ortasında Fanshawe'a rastladım. Onu görmek hoşuma gitmişti, hem şaşırmış hem sevinmiştim, ama benimle konuşmadı bile. Sanki kim olduğumu unutmuştu. Soğuktu, hatta kaba. Adresimle telefon numaramı eline zorla tutuşturdum. Aramaya söz verdi ama elbette hiç aramadı. Gücendiğimi söyleyebilirim size. Piç kurusu, diye düşündüm, kim olduğunu sanıyor? Ne yaptığını bile anlatmak istemedi bana, sorularımı yanıtsız bıraktı, yürüyüp gitti. Okul günleri burada biter, diye düşündüm. Arkadaşlık buraya kadar. Ağzımda kötü bir tat bıraktı. Geçen yıl karım onun kitaplarından birini alıp bana doğum günü hediyesi olarak verdi. Çocukça olduğunu biliyorum, ama kitabın kapağını açmak içimden gelmedi. Rafta durup toz bağlıyor. Çok tuhaf, değil mi? Herkes kitabın bir başyapıt olduğunu söylüyor, ama ben onu okuyabileceğimi sanmıyorum."

Bu duyduğum, en sağduyulu yorumdu. Petrol tankerindeki arkadaşlarından bazıları bir şeyler anlatmışlardı ama bunların hiçbiri benim amacıma uygun düşmedi. Örneğin Otis Smart, Fanshawe'un onun adına yazdığı aşk mektuplarını hatırladı. Baton Rouge'da onu telefonla bulduğumda bu mektupları uzun uzun anlattı, hatta Fanshawe'un uydurduğu cümlelerden bazılarını bile aktardı (sevgili bıdığım, balkabağım, açık saçık rüyalarım filan), anlatırken de gülüyordu. "En berbatı," dedi, o Sue-Ann'e bu mektupları gönderirken kız başkasıyla kırıştırıyormuş, eve döndüğü gün de Otis'e evleneceğini bildirmiş. "Olsun," diye ekledi Smart. "Geçen yıl kente dönünce Sue–Ann'e rastladım, neredeyse yüz elli kilo olmuştu. Çizgi filmlerdeki şişko kadınlara benziyordu, yanında itişip kakışan bir dolu çocuk, portakal rengi streç pantolonla sokakta yürüyordu. Mektupları hatırlayınca gülmem geldi, gerçekten. Şu Fanshawe gerçekten gülmekten katıltırdı beni. O cümlelerinden birkaçını peş peşe sıralayınca ben gülmekten maymun gibi yerlere yuvarlanırdım. Olanlara çok üzüldüm. Öbür dünyaya biletinin bu kadar erken kesildiğini işitmek hiç hoş değil."

Şimdi Boston'daki bir lokantada şef olarak çalışan Jeffrey Brown, gemide aşçı yardımcısıydı. Tayfalar arasında kendisine iyi davranan tek beyaz olarak hatırlıyor Fanshawe'u. "Kolay değildi," diyor Brown, "tayfaların çoğu zenci karşıtıydı, bana selam vermektense suratıma tükürmeyi yeğlerlerdi. Ama Fanshawe bana yakınlık gösterdi, herkesin ne düşündüğü umurunda değildi. Baytown filan gibi yerlere yanaştığımızda içki içmek ya da kızlara gitmek için karaya birlikte çıkardık. O kasabaları

ben Fanshawe'dan daha iyi bilirdim, benimle birlikte gelecekse öteki denizcilerin gittiği normal barlara gidemeyeceğimizi söylerdim ona. Öyle yerlerde kıçımın kaç paralık değeri olduğunu bilirdik ve sorun çıksın istemezdim. "Önemli değil," derdi Fanshawe, kalkıp siyahların gittiği mahallelere giderdik, hiç sorun çıkmazdı. Gemide genellikle hayat sakin geçerdi, üstesinden gelemeyeceğim bir şey olmazdı. Ama sonra birkaç haftalığına ters bir herif geldi gemiye. İster inan ister inanma, Cutbirth adında biriydi, Roy Cutbirth. Makinelerden zırnık anlamadığı anlaşılınca baş makinist tarafından gemiden atılan ahmak, aşağılık herifin biriydi. İşe girebilmek için makinistlik sınavında hile yapmıştı, gemiyi havaya uçurmak istiyorsan onun gibi birini gemide bulundurman yeter. Bu Cutbirth, ahmağın tekiydi, adi ve ahmaktı. El parmaklarında dövmeler vardı, her parmağında bir harf: Sağ elinde A-Ş-K yazıyordu, sol elinde K-İ-N. Böyle manyak pislik gördünüz mü uzak kalmak istersiniz. Bu herif bir keresinde Fanshawe'a, Alabama'daki evindeyken cumartesi gecelerini nasıl geçirdiğini anlatıp övünmüştü – şehirlerarası karayoluna bakan bir tepede oturup aşağıdan geçen arabalara ateş edermiş. Ne derseniz deyin tatlı adamdı ama. Bir gözü de rahatsızdı, kan çanağına dönmüştü. Berbat durumdaydı. Ama o bununla da övünmeyi severdi. Anlattığına göre bir gün bir cam parçası fırlayıp gözüne batınca böyle olmuştu. 'Selma'dayken oldu bu,' diye anlatırdı, 'Martin Luther King'e şişe fırlatırken.' Bu Cutbirth'ü pek sevdiğimi söyleyemeyeceğim. Gözlerini dikip bakardı bana, ağzının içinde bir şeyler geveler, kafasını sallardı, ama ben ona aldırmazdım. Bir süre işler bu çizgide ilerledi. Sonra da Fanshawe'a taktı, söylendi, Fanshawe da duymazdan gelemedi. Cutbirth'e dönüp, 'Ne dedin sen?' diye sordu. O kendini beğenmiş, külhanbeyi Cutbirth de şuna benzer bir şeyler söyledi: 'Merak ediyorum, şu yabani tavşanla ne zaman evleneceksin, tatlım?' Eh, Fanshawe hep sakin ve yumuşak başlı biriydi, gerçek bir beyefendiydi, bilmem anlatabiliyor muyum, bu yüzden daha sonra olanları hiç beklemiyordum. Televizyondaki şu hantal herifi seyreder gibiydim, hani şu canavara dönüşen. Birdenbire öfkelendi Fanshawe, yani kudurdu, neredeyse öfkeden delirdi. Cutbirth'ü gömleğinden yakalayıp duvara fırlattı, oraya dayayıp tuttu, soluğunu onun suratına veriyordu. 'Bir daha böyle bir şey söylediğini duymayayım,' dedi Fanshawe gözleri çakmak çakmak. 'Bir daha duymayayım, yoksa seni öldürürüm.' Söylediğine inanmamak olanaksızdı. Adam öldürmeye hazırdı, Cutbirth de bunu

biliyordu. ‘Şaka yapıyordum,’ dedi, ‘küçük bir şakaydı, hepsi bu.’ Böylece kapandı bu iş – hem de çabucak. Her şey göz açıp kapayana kadar olup bitmişti. İki gün kadar sonra Cutbirth kovuldu. İyi de oldu. Gemide daha çok kalsaydı neler olacağını Tanrı bilir.”

Buna benzer düzinelerce şey anlatıldı bana. Mektuplarda, telefon görüşmelerinde, söyleşilerde. Aylarca sürdü bu iş, elimdeki malzeme her gün çoğaldı, geometrik biçimde kabardı, bağlantılar gitgide arttı, sonunda kendisine ait bir hayata kavuşan bir bağlantılar zinciri oluştu. Doymak bilmeyen bir organizma oldu, dünyayı dolduracak kadar büyümekten onu engelleyecek hiçbir şey bulunmadığını gördüm. Bir hayat bir başka hayata dokunuyor, o da bir başkasına, bağlantılar hızla artıyor, sayılamaz, hesaplanamaz oluyor. Louisiana’daki küçük bir kasabada oturan şişman bir kadın vardı; parmaklarında dövmeler bulunan ve anlaşılmaz bir adı olan kaçık bir ırkçı vardı; daha önce adlarını duymadığım onlarca insan vardı; bunların her biri Fanshawe’un hayatının bir parçası olmuştu. İyiydi, güzeldi bu belki, bu bilgi bolluğunun, benim bir yerlere ulaştığımın kanıtı olduğu söylenebilirdi. Ne de olsa dedektiftim, görevim de ipucu aramaktı. Karşımda milyonlarca bilgi kırıntısı vardı, milyonlarca yanlış yoldan götürülmüştüm, ama beni hedefime ulaştıracak tek yolu bulmak zorundaydım. Şimdiye kadar bu yolu bulamamıştım. Bu insanların hiçbiri Fanshawe’u yıllardır görmemişti, ondan haber de almamıştı, bana anlatılanlardan kuşku duyamayacağıma, her birini derin derin araştıramayacağıma göre bana doğruyu söylediklerini varsaymak zorundaydım.

Sanırım sorun bir yöntem sorunuydu. Bir bakıma Fanshawe hakkında bilinecek ne varsa biliyordum. Öğrendiklerim bana önemli bir şey göstermiyordu, zaten bildiğim şeylere ters düşmüyordu. Başka bir deyişle: Tanıdığım Fanshawe, aradığım Fanshawe değildi. Bir yerde bir çatlak vardı, ansızın ortaya çıkmış, anlaşılmaz bir çatlak, sorguya çektiğim değişik insanların bana anlattıkları bu çatlağı açıklamıyordu. Sonunda onların ifadeleri, olanların olmuş olamayacağını doğruluyordu. O Fanshawe nazikti, o Fanshawe zalimdi – eski bir hikâyeydi bu ve ben onu ezbere biliyordum. Ben farklı bir şeyin peşindeydim, hayal bile edemeyeceğim bir şeyin: Tamamen akıldışı, tümüyle kişiliğine aykırı bir hareket arıyordum, kaybolduğu anda Fanshawe’un aklına koyduğu her şeyin tam tersi olan bir şey. Bilinmezin içine atlamaya çalışıyordum, ama ne zaman ayaklarımın

üzerine düşsem kendimi bildik topraklarda hissediyordum, çok iyi tanıdığım şeyler kuşatıyordu beni.

Ben ilerledikçe seçenekler de daraldı. Belki de iyiye işaretti bu, bilmiyorum. En azından ne zaman eli boş dönsem bakılacak yerlerin sayısında bir azalma olacağını biliyordum. Aradan aylar geçti, hem de istemeye istemeye kabul ettiğim gibi pek çok ay geçti. Şubat ve mart aylarında zamanımın çoğunu Quinn'i arayarak geçirdim, Sophie için çalışmış olan şu özel dedektifi. Çok tuhaf ama adamın izine rastlayamadım. Galiba artık çalışmıyordu, ne New York'ta ne de başka bir yerde. Bir süre, sahibi çıkmayan cesetlerin raporlarını inceledim, kent morgunda çalışan insanları sorguladım, Quinn'in ailesinin izini bulmaya çalıştım, ama bir sonuç elde edemedim. Son bir çare olarak onu bulması için bir özel dedektif tutmayı geçirdim aklımdan, ama sonra vazgeçtim. Bir kayıp kişi yeter, diye düşündüm, ve sonra yavaş yavaş geriye kalan seçenekleri de tükettim. Nisan ortalarında elimde bir tek olasılık kalmıştı. Şansımın dönmesini umarak birkaç gün daha dayandım, ama bir gelişme olmadı. Ayın yirmi birinin sabahında bir turizm bürosuna girip Paris'e kalkan bir uçakta kendime yer ayırttım.

Uçağım bir cuma günü kalkıyordu. Salı günü Sophie ile bir pikap satın almaya gittik. Kız kardeşlerinden biri New York'a taşınmak üzereydi, eski pikabımızı ona armağan etmek istiyorduk. Zaten birkaç aydır eskisinin yerine yenisini almayı düşünüyorduk, bu bahaneyle gidip kendimize yeni bir pikap bakma fırsatı doğmuştu. O salı günü kente indik, pikabı satın aldık, sonra bir taksiye koyup eve döndük. Eski pikabın yerine yenisini koyduk, eskisini de yenisinin kutusuna yerleştirdik. Akıllıca bir çözüm, diye düşündük. Karen, mayısta gelecekti, o arada kutunun ayak altında durmasını istemedik. İşte sorun da o zaman çıktı.

New York'taki dairelerin çoğunda olduğu gibi bizim evde de depo yerimiz çok kısıtlıydı, aslında hiç boş yerimiz kalmamıştı. İçinde biraz yer var gibi görünen tek dolap, yatak odamızdakiydi, ama dolabın dibi çoktan kutularla dolmuştu –derinlemesine üç kutu, üst üste iki kutu, dört tane de çaprazlama–, üstteki rafta da yeterince boş yer yoktu. Fanshawe'un eşyalarının durduğu kutular doldurmuştu orayı (elbiseler, kitaplar, ıvır zıvır), o eve taşındığımız günden beri o kutular oradaydı. Sophie eski evinden çıkarken bu eşyaları ne yapacağımızı ikimiz de bilememiştik. Yeni

yaşamımızda Fanshawe'a ait anılarla kuşatılmak istememiştik, öte yandan bunları çöpe atmak da doğru gelmemişti bize. Kutulara koyarak sorunu çözmüş, sonunda eşyaları artık görmez olmuştuk. Ev içi manzarasının bir parçası olmuşlardı, tıpkı salondaki halının altındaki kırık döşeme tahtası gibi; yatağımızın arkasındaki duvarın çatlağı gibi; gündelik yaşamın akışı içinde göze çarpmayan şeyler. Şimdi Sophie dolabın kapısını açıp içine baktığında ansızın keyfi kaçtı.

“Bıktım artık,” dedi, dolabın içine çömelirken. Kutuların üzerine yığılmış olan elbiseleri bir yana itti, askılar birbirine çarptı, oradaki karmaşayı umarsızlık içinde iki yana ayırdı. Ansızın parlayan bir öfkeydi, benden çok kendisine yönelik gibiydi.

“Bıktığın ne?” Yatağın öte yanında durmuş Sophie' nin sırtına bakıyordum.

“Hepsi,” dedi, hâlâ elbiseleri oraya buraya çekiştiriyordu. “Fanshawe'dan da bıktım, kutularından da.”

“Onları ne yapacaksın?” Yatağın üzerine oturup So-phie'nin yanıtını bekledim, ama bir şey söylemedi. “Onları ne yapacaksın Sophie?” diye sordum bir kez daha.

Dönüp baktı bana, ağlamak üzere olduğunu gördüm. “Eğer kullanamayacaksan bir dolap neye yarar ki?” dedi. Sesi titriyor, kontrolünü kaybediyordu. “Yani öldü o, öyle değil mi? Ve eğer öldüyse bütün bunlara ne ihtiyacımız var? Bütün bu...” eliyle kutuları işaret ediyor, doğru sözcüğü bulmaya çalışıyordu, “bu çöple... Bir cesetle yaşamak gibi bir şey bu.”

“Eğer istersen hayır kurumunu bugün çağırabiliriz.”

“Şimdi çağır. Başka bir şey konuşmadan.”

“Çağıracağım. Ama önce kutuları açıp içindekileri tasnif edelim.”

“Yo. Hepsi gitsin istiyorum, hem de hemen.”

“Elbiseler gidebilir de,” dedim, “kitaplar bir süre kalsa diyordum. Listesini yapmayı düşünmüştüm, sayfa kenarlarında notlar tutmuş mu diye bakacaktım. Yarım saatte biter işim.”

Sophie bana inanmazlıkla baktı. “Hiçbir şey anlamıyorsun, değil mi?” dedi. Ve sonra, ayağa kalkarken, sonunda gözlerinden yaşlar boşaldı; çocukça gözyaşlarıydı, hiçbir şeyi gizlemeyen, sanki aktığını bilmeden yanaklarından yuvarlanan gözyaşları. “Artık sana ulaşamıyorum. Ne söylediğimi dinlemiyorsun.”

“Elimden geleni yapıyorum Sophie.”

“Hayır, yapmıyorsun. Yaptığını sanıyorsun, ama yapmıyorsun. Neler olduğunu görmüyor musun? Onu yeniden hayata döndürüyorsun.”

“Bir kitap yazıyorum ben. Hepsi bu – bir kitap. Ama bu işi ciddiye almazsam onu nasıl tamamlayabilirim?”

“Bu iş bu kadar basit değil. Bunu biliyorum, hissedebiliyorum. Eğer bizim ilişkimiz sürecekse onun ölmesi gerek. Bunu anlamıyor musun? Yaşasa bile ölü olması gerek.”

“Sen neden söz ediyorsun? Elbette ölü o.”

“Fazla ölü kalmayacak. Sen bu işi kurcalarsan kalmayacak.”

“Ama beni harekete geçiren sendin. Kitabı yazmamı sen istedin.”

“Bu yüz yıl önceydi sevgilim. Seni kaybetmekten öyle korkuyorum ki. Böyle bir şey olursa dayanamam.”

“Bitmek üzere, söz veriyorum sana. Bu yolculuk son adım.”

“Sonra ne olacak?”

“Göreceğiz. İçine girene kadar nasıl bir şeye girdiğimi bilemem.”

“Ben de bundan korkuyorum.”

“Benimle gelebilirsin.”

“Paris’e mi?”

“Paris’e. Üçümüz birlikte gidebiliriz.”

“Hiç sanmıyorum. Durum böyleyken olmaz. Sen yalnız git. Hiç değilse, geri gelirsen eğer, kendin istediğin için geri gelmiş olursun.”

“‘Eğer’ ne demek?”

“Öyle işte. ‘Eğer’. ‘Eğer gelirsen’de olduğu gibi.”

“Böyle bir şeye inanıyor olamazsın.”

“Ama inanıyorum. Eğer durum böyle giderse, seni kaybedeceğim.”

“Böyle konuşma Sophie.”

“Elimde değil. Zaten gitmiş gibisin. Bazen gözlerimin önünde kaybolduğunu görür gibi oluyorum.”

“Saçmalama.”

“Yanılıyorsun. Sonuna geliyoruz, sevgilim, oysa sen farkında bile değilsin. Sen ortadan kaybolacaksın, ben de seni bir daha asla görmeyeceğim.”

4. (Fr.) Parmak ucunda ya da topuk üzerinde dönmek. (Y.N.)

8

Paris'te her şey nedense daha büyük geldi bana. Gökyüzü, New York'ta olduğundan daha çok hissediliyordu, ondaki değişiklikler daha hafifti. Buna kapıldığımı hissettim, ilk bir iki gün gözümü ayıramadım gökyüzünden – oteldeki odamda oturup bulutları inceledim, bir şeyler olmasını bekledim. Kuzeyden gelen bulutlardı bunlar, sürekli değişen hayal bulutları, bir araya gelip kocaman gri dağlar oluşturuyor, kısa sağanaklar yağdırıyor, dağılıyor, yeniden toplanıyor, güneşin önünden geçiyor, ışığı hep farklı görünen biçimlerde kırıyorlardı. Paris göğünün kendine özgü yasaları vardır, bunlar altlarındaki kentten bağımsız olarak işlerler. Yapılar sağlam, toprağa çakılı, yıkılmaz görünürken gökyüzü engin ve şekilsizdir, sürekli karmaşa yaşanır orada. İlk hafta, içim dışıma çıkmış gibi hissettim kendimi. Burası eski dünyanın bir kentiydi, ağır hareketler gözlenen göğü, gürültülü sokakları, donuk bulutları ve saldırgan binalarıyla tanınan New York'la hiçbir ilgisi yoktu. Yerim değiştirilmişti ve ansızın kendime olan güvenim yok olmuştu. Tutunduğum yerden kopmakta olduğumu hissediyordum ve en azından saat başı kendime neden burada bulunduğumu anımsatmam gerekiyordu.

Fransızcam ne iyiydi ne de kötü. İnsanların bana söylediklerini anlamama yetiyordu, ama konuşmak güç geliyordu, kimi zaman dilimin ucuna hiçbir sözcük gelmiyor, en basit şeyleri söylemek için bile boğuşuyordum. Bunun zevkli bir yanı vardı sanırım: dili seslerin bir birikimi olarak tatmak, sözcüklerin –anlamın yok olduğu– yüzeyine doğru itilmek; ama aynı zamanda çok da yorucuydu, kendimi düşüncelerime hapsetmeme neden oluyordu. İnsanların ne dediğini anlayabilmek için söylenenleri sessizce İngilizceye çevirmem gerekiyordu, bunun da anlamı, iki misli iş yapıp –anlasam bile yer değiştirerek anlıyordum– yarı yarıya sonuç almamdı. Farklılıklar, bilinçaltıyla algılanan ilişkiler, alt akıntılar –

bütün bunlar bende bir işe yaramıyordu. Sonunda, bende hiçbir şeyin işe yaramadığını söylemek herhalde yanlış sayılmayacaktı.

Yine de çabaladım. Araştırmaya başlayana kadar birkaç gün geçti, ama ilk temasın ardından ötekiler geldi. Bununla birlikte birkaç kez hayal kırıklığı yaşadım. Wyshnegradsky ölmüştü; Fanshawe'un İngilizce ders verdiği insanların hiçbirinin yerini bulamıyordum; *New York Times*'ta Fanshawe'u işe alan kadın ayrılmıştı, yıllardır orada çalışmıyordu. Beklenen şeylerdi bunlar, ama beni çok etkiledi, en küçük eksikliğin bile ölümcül olabileceğini biliyordum. Benim gözümde bunlar boş kalan yerlerdi, resimdeki boşluklar; öteki bölgeleri doldurmakta ne kadar başarılı olursam olayım soru işaretleri kalacaktı, bunun da anlamı işin hiçbir zaman tam olarak bitemeyeceğiydi.

Dedmonlarla konuştum, Fanshawe'un yanlarında çalıştığı sanat kitabı yayıncılarıyla konuştum, Anne adındaki kadınla konuştum (Fanshawe'un kız arkadaşı olduğu çıktı ortaya), film yapımcısıyla konuştum. "Tuhaf işler," dedi bana, Rus aksanlı İngilizcesiyle, "tuhaf işler yapıyordu. Çeviriler, senaryo özetleri, karım için biraz hayalet yazarlık. Zeki bir çocuktu ama çok katıydı. Çok edebiydi, bilmem ne demek istediğimi anlıyor musunuz. Ona filmlerde oynama fırsatı vermek istedim; hatta çekeceğimiz bir film için eskrim ve binicilik dersleri vermeyi bile önerdim; görünüşünü beğeniyordum, bir şeyler olabileceğini düşünüyordum. Ama ilgilenmedi. Benim başka planlarım var, dedi. Buna benzer bir şey. Film milyonlar kazandırdı, çocuk oynamak istemiş ya da istememiş, umurumda mı?"

Burada izleyebileceğim bir ipucu vardı, ancak Henri Martin Bulvarı'ndaki geniş dairesinde bu adamla otururken ve gelen telefonlar arasında öyküsünü cümle cümle anlatmasını beklerken birden artık daha fazla dinlemek istemediğimi fark ettim. Bir tek önemli soru vardı ve bu soruyu bu adam yanıtlayamazdı. Orada kalıp onu dinleseydim bana başka ayrıntılar, başka gereksiz şeyler, bir yığın yararsız bilgi daha verecekti. Kitap yazma numarasını gereğinden fazla uzatmış, asıl amacımı yavaş yavaş unutmuştum. Yeter, dedim kendime, bilinçli olarak Sophie'yi yansılıyordum, bu kadar yeter, sonra da ayağa kalkıp çıktım oradan.

Konu, beni artık kimsenin gözlememesiydi. Evde olduğu gibi artık çevreme bir duvar örmek zorunda değildim, kendime sonu gelmez işler yaratarak Sophie'yi kandırmak zorunda değildim. Oyun bitmişti. Var

olmayan kitabımı artık bir kenara atabilirdim. Yaklaşık on dakika kadar, nehrin karşı kıyısındaki otelime yürürken, aylardır olmadığım kadar mutlu hissettim kendimi. Her şey çok basitleşmiş, bir tek sorunun çözülmesine indirgenmişti. Ama sonra, bu düşünceyi özümser özümsemez, durumun aslında ne kadar berbat olduğunu fark ettim. Artık sona yaklaşıyordum ve Fanshawe'u hâlâ bulamamıştım. Bir hata arıyordum ve bu hata su yüzüne çıkmamıştı. Hiçbir ipucu, işaret, peşine düşeceğim iz yoktu. Fanshawe bir yerlerde gömülüydü, bütün hayatı da onunla birlikte gömülmüştü. Bulunmak istemiyorsa en ufak bir şansım bile yoktu.

Yine de devam ediyordum, işin sonuna, en sonuna ulaşmaya çalışıyordum, kalan söyleşilerin içinden körlemesine geçiyor, herkesle görüşene kadar pes etmek istemiyordum. Sophie'ye telefon etmek istiyordum. Hatta bir gün postaneye kadar yürüyüp uluslararası görüşme kuyruğunda beklemeye kadar vardırdım işi, ama telefon etmedim. Sözcükler ağzımdan çıkamıyordu artık, telefonda konuşurken sinirlerime hâkim olamamak düşüncesi beni paniğe uğratıyordu. Ne söyleyecektim konuşsaydım? Telefon etmek yerine Sophie'ye, üzerinde Laurel ile Hardy'nin fotoğrafı bulunan bir kartpostal yolladım. Arkasına şöyle yazdım: "Gerçek evliliklerin anlamı yoktur. Arka taraftaki çifte baksana. Her şeyin mümkün olduğunun kanıtı değil mi? Belki de melon şapka takmaya başlamalıyız. Hiç olmazsa ben dönene kadar dolabı boşaltmayı unutma. Ben'i kucaklıyorum."

Ertesi gün öğleden sonra Anne Michaux'yu gördüm, buluşmayı kararlaştırdığımız kafeye girdiğimde kadın hafifçe irkildi (Saint Germain Bulvarı'ndaki Le Rouquet). Bana Fanshawe hakkında anlattıkları önemli değil: kim kimi öptü, nerede neler oldu, kim ne dedi filan. Daha önce duyduklarıma benzer şeyler. Benim söylemek istediğimse onun başlangıçtaki şaşkınlığının nedeninin beni Fanshawe'a benzetmiş olmasıydı. Bir an bir ışık çaktı, öyle dedi, sonra geçip gitti. Daha önce de benzetenler olmuştu elbette, ama hiçbiri böylesine etkilenmemiş, böyle ani tepki göstermemişti. Duygularımı belli etmiş olmalıyım, çünkü kadın hemen özür diledi (sanki yanlış bir şey yapmış gibi) ve birlikte geçirdiğimiz iki üç saat içinde bu konuya birkaç kez döndü – hatta bir keresinde tarzının dışına çıkarak, kendini eleştirdi: "Ne düşünmekte olduğumu bilmiyorum. Ona hiç benzemiyorsunuz. Her ikinizin de içindeki Amerikalı nedeniyle olmalı."

Bununla birlikte rahatsız edici buldum bunu, elimde olmadan irkildim. Korkunç bir şey oluyordu ve ben artık onu kontrol edemiyordum. İçimdeki gökyüzü kararıyordu – bu kadarından emindim; ayaklarımın altındaki zemin sarsılıyordu. Hem sakin oturamıyor, hem de yerimden kımıldayamıyordum. Bir anda sanki bir başka yere geçiyor, nerede bulunduğumu unutuyordum. Dünyanın başladığı yerde düşünceler biter, diyordum durmadan kendime. Ama insanın kendisi de dünyanın içindedir, diye yanıtlıyordum kendimi, kendinden doğan düşünceler de. Sorun benim artık doğru biçimde ayrım yapamamamdaydı. Buna, şu diyemeyiz. Elma portakal değildir, şeftali de erik. İnsan farkı dilinde hisseder ve sonra, kendinin içindeymiş gibi bilir. Oysa her şeyin tadı aynı gelmeye başlamıştı bana. Artık açlık hissetmiyor, ağzıma bir lokma atamıyordum.

Dedmonlar konusunda söylenecekler daha da az. Fanshawe onlardan daha uygun koruyucu seçemezdi kendine; Paris’te tanıştığım insanlar arasında bu çift en nazik, en cana yakın olanıydı. Beni içki içmek üzere evlerine davet ettiler, akşam yemeğine kaldım, daha yemeğin ortasındayken Var’daki evlerine gitmem için beni sıkıştırmaya başlamışlardı bile. Fanshawe’un kaldığı evdi orası, “hem az kalman da gerekmez,” diyorlardı, çünkü kendileri ağustosa kadar oraya gitmeyeceklerdi. Bay Dedmon o evin Fanshawe ve çalışmaları bakımından önem taşıdığını ve o evi görmemin kuşkusuz kitabıma büyük katkısı olacağını söyledi. Ona hak verdim, ağzımdan bu söz çıkar çıkmaz Bayan Dedmon telefona sarılıp o düzgün ve zarif Fransızcasıyla orada kalmam için gerekli düzenlemeyi yaptı.

Artık Paris’te kalmam için bir neden yoktu, böylece ertesi gün öğleden sonra trene bindim. Yolun sonuna gelmiştim, yok oluşa doğru bir yolculuğa çıkmıştım, güneye gidiyordum. Daha önce ne umut beslemiş olursam olayım (zayıf da olsa Fanshawe’un Fransa’ya dönmüş olabileceği olasılığı, aynı yere iki kez sığınmış olabileceği gibi mantıksız bir düşünce) oraya varınca bu umudum uçup gitti. Ev boştu; içinde insan olduğuna ilişkin bir iz yoktu. İkinci gün üst kattaki odaları gözden geçirirken Fanshawe’un duvara yazdığı kısa bir şiir buldum – ama bildiğim bir şiirdi bu, şiirin altına tarih atılmıştı: 25 Ağustos, 1972. Fanshawe hiçbir zaman geri dönmemişti. Bunu düşünmüş olmak bile aptalca geliyordu şimdi bana.

Başka yapacak şey bulamadığımdan o yöredeki insanlarla konuştum birkaç gün; civardaki çiftçilerle, köylülerle, çevre kasabalardaki insanlarla. Onlara Fanshawe’un bir fotoğrafını gösterip kendimi tanıttım, onun kardeşi

olduğumu söyledim, ama kendimi, ne kadar çabalasa da bir şey beceremeyen bir özel dedektif gibi, umutsuzluk içinde her çareye başvuran bir soytarı gibi görüyordum. Fanshawe'u hatırlayanlar da oldu, hatırlamayanlar da, kimileri de emin olamadı. Hiç fark etmedi. Güneylilerin aksanını bir türlü anlayamadım (*r*'leri yuvarlıyorlar, sözcük sonlarını burunlarından çıkarıyorlardı), bana söylenenlerden hiçbir şey anlamadım desem yeridir. Görüştüğüm onca insan içinden yalnızca bir tanesi Fanshawe'un oradan ayrılmasından sonra ondan haber almıştı. Bu da onun en yakındaki komşusuydu, yolun bir mil kadar aşağısındaki çiftliği işleten bir adam. Kırk yaşlarında, tuhaf, ufak tefek biriydi, onun kadar kirli birini görmemiştim. Evi, on yedinci yüzyıldan kalma nemli, yıkık dökük bir yapıydı, orada yalnız yaşıyor gibiydi, yermantarına benzeyen köpeğiyle av tüfeğinden başka arkadaşı yoktu. Belli ki Fanshawe'un arkadaşı olmakla gururlanıyordu, birbirlerine ne kadar yakın olduklarını kanıtlamak için bana Fanshawe'un Amerika'ya döndükten sonra kendisine gönderdiği beyaz bir kovboy şapkasını gösterdi. Anlattıklarına inanmamam için bir neden yoktu. Şapka hâlâ özgün kutusunda duruyordu ve görünüşe göre hiç kullanılmamıştı. Bana onu doğru zaman için sakladığını söyledi, sonra da izlemekte zorlandığım bir siyasi konuşmaya girişti. "Devrim yaklaşıyor," diyordu, o gün gelince beyaz bir atla bir makineli tüfek edinecek, şapkasını başına takacak, kasabanın ana caddesine gidecek, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlarla işbirliği yapmış olan bütün dükkâncıları zımbalayacaktı. "Tıpkı Amerika'daki gibi," dedi. Ne demek istediğini sorduğumda kovboylarla Kızılderililer hakkında karmakarışık, sanrıya benzeyen bir söylev çekti. Ama bu çok zaman önceydi, dedim ona, lafını kesmeye çalışarak. Yo, yo, diye diretti, bugün de sürüyor bu. Beşinci Cadde'deki çatışmaları duymamış mıydım? Apaçileri duymamış mıydım? Tartışmanın anlamı yoktu. Cahilliğime mazeret olsun diye ona başka bir semtte oturduğumu söyledim.

Evde birkaç gün daha kaldım. Planım, olabildiğince uzun bir süre hiçbir şey yapmamak, iyice dinlenmekti. Tükenmiştim, Paris'e dönmeden önce kendimi toparlamaya ihtiyacım vardı. Bir iki gün geçti. Çayırlarda dolaştım, ormana gittim, güneşte oturup Amerikan polisiyelerinin Fransızca çevirilerini okudum. Aslında ideal tedavi olmalıydı bu: hiçbiryerin ortasında saklanıp zihnimi dağıtmak. Ama bütün bunların hiçbir yararı

olmadı. O ev bana yer açmayacaktı, üçüncü gün geldiğinde artık yalnız olmadığımı hissettim, o evde asla yalnız olamayacaktım. Fanshawe oradaydı, onu düşünmemeye ne kadar çabalasam da bundan kaçamıyordum. Bu beklenmedik, sinir bozucu bir şeydi. Artık onu aramaktan vazgeçtiğim bir anda benim için her zamankinden de daha fazla mevcut olmuştu. Bütün olay tersine çevrilmişti. Onu aramakla geçirdiğim bütün bu aylardan sonra sanki bulunan kişi benmişim gibi bir duyguya kapılmıştım. Fanshawe'u arayacağıma aslında ondan kaçmıştım. Kendim için uydurduğum çalışma – uydurma kitap, sonu gelmeyen dolambaçlı yollar– onu kendimden uzaklaştırmak için giriştiğim bir çabadan başka bir şey değildi, onu kendimden olabildiğince uzakta tutmak için bir hileydi. Çünkü onu aradığıma kendimi inandırabilseydim, o zaman o, başka bir yerde demekti, benim ötemde bir yerde, benim hayatımın sınırlarının ötesinde. Ama yanılmıştım. Fanshawe tam da benim bulunduğum yerdeydi, ta başından beri oradaydı. Mektubunun geldiği andan itibaren onu hayal etmeye çabalamıştım, olduğunu düşündüğüm biçimde görmeye çalışmıştım, ama zihnimde hep bir boşluk uyanmıştı. Olsa olsa bir tek cılız imge vardı: kilitli bir odanın kapısı. Ancak bu kadardı: Fanshawe'u o odada tek başına, efsanevi bir yalnızlığa mahkûm durumda görüyordum – belki yaşıyordu, belki soluk alıyordu, Tanrı bilir nelerin hayalini kuruyordu. Ama şimdi, bu odanın benim kafamın içinde olduğunu keşfetmiştim.

Bundan sonra başıma tuhaf şeyler geldi. Paris'e döndüm dönmesine ama yapacak hiçbir şeyimin olmadığını gördüm. Daha önce görüştüğüm insanları aramak istemiyordum, New York'a dönecek cesaretim de yoktu. Hareketsizleştim, yerinden kıpırdayamayan bir şey oldum, ve yavaş yavaş kendimden koptum. Eğer bu dönemle ilgili bir şeyler söyleyebiliyorsam, elimde bana yardımcı olacak bazı belgeler bulunmasındandır. Örneğin pasaportumdaki vize damgaları; uçak biletim, otel faturam filan. Bunlar, benim Paris'te bir aydan fazla kaldığımı kanıtlıyor. Ancak bu, hatırlamaktan çok farklı bir şey, bildiğim şeylere karşın hâlâ olanaksız buluyorum bunu. Olanları görüyorum, kendimin çeşitli yerlerdeki görüntülerine rastlıyorum, ama uzaktan hep, sanki başka birini seyrediyormuşum gibi. Bunların hiçbiri anı gibi gelmiyor bana, ki anılar hep insanın içinde köklenir; oysa bunlar dışarıda, hissedebileceğimin ya da dokunabileceğimin uzağında, benimle ilgisi olan her şeyin ötesinde. Hayatımın bir ayını yitirdim, şimdi bile bunu itiraf etmek zor geliyor bana, utançla doluyorum.

Bir ay çok uzun bir süre, bir insanın mahvolmasına bol bol yeter. O günleri hatırlasam bile bölük pörçük hatırlıyorum, birbirine eklenmek istemeyen küçük parçalar halinde. Kendimi bir gece sarhoş durumda sokağa devrilirken görüyorum, ayağa kalkıyorum, bir elektrik direğine doğru sendeleyerek yürüyor, sonra ayakkabılarımın üzerine kusuyorum. Kendimi, ışıkları yanan bir sinema salonunda görüyorum, salonu boşaltan insanların sağımdan solumdan geçişine bakıyor, ama az önce gördüğüm filmi hatırlayamıyorum. Geceleyin rue Saint Denis'de sinsi sinsi dolaşırken görüyorum kendimi, fahişelerle yatıyorum, bedenleri, birbirine karışmış çıplak memeleri, çıplak kalçaları düşününce beynim yanıyor. Penisimi ağızlarına alıyorlar, birbiriyle öpüşen iki kızla birlikte yatakta görüyorum kendimi, iriyarı bir siyah kadını bir bideye bacaklarını ayırarak oturmuş altını yıkarken görüyorum. Bunların gerçek olmadığını, gerçekleşmediklerini söylemeye kalkışacak değilim. Sadece onların hesabını veremiyorum. Beynimi dağıtıyordum, içip içip dünyamı şaşırıyordum. Ama amaç Fanshawe'u yok etmek idiyse benim bu içmelerim hedefine ulaştı. Fanshawe gitti – ben de onunla birlikte gittim.

Ama o günlerin sonunun ne olduğunu açıkça hatırlıyorum. Unutmadım, o kadarını aklımda tuttuğum için de kendimi şanslı sayıyorum. Bütün hikâye, sonunda ne olduğunda odaklanıyor, o son şimdi benim içimde olmasaydı bu kitaba başlayamazdım. Aynı şey, bundan önceki iki öykü, "Cam Kent" ve "Hayaletler" için de geçerli. Bu üçü aslında aynı hikâye, ama her biri bu olayın ne olduğunu anlamamın farklı bir evresini temsil ediyor. Sorunları çözdüğümü iddia etmiyorum. Sadece şunu söylüyorum: Öyle bir an geldi ki artık olup bitene bakmaktan ürkmez oldum. Arkadan sözcükler geldiyse bunun nedeni, onları kabul etmekten, üstlenmekten ve nereye götürürlerse oraya gitmekten başka çaremin olmamasıydı. Ama bu, sözcükler mutlaka önemlidir demek değil. Bir şeye veda etmek için çok uzun zamandır mücadele ediyorum ve önemli olan da bu mücadele. Hikâye sözcüklerde değil, mücadelede.

Bir gece, kendimi Place Pigalle yakınındaki bir barda buldum. *Buldum* sözcüğünü kullanmak istiyorum, çünkü oraya nasıl gittiğimi hiç bilmiyorum, içeri nasıl girdiğim hakkında en ufak bir fikrim yok. O civarda sık rastlanan kazıkçı yerlerden biriydi: Barda altı ya da sekiz kız olur, bir masada onlardan biriyle oturup aşırı pahalı bir şişe şampanya ısmarlama fırsatı sunulur size ve sonunda, eğer isterseniz para konusunda anlaşırsınız

ve kızla birlikte yandaki otelde bir odaya çekilirsiniz. Benim zihnimdeki sahne, masalardan birinde bir kızla oturmamla başlıyor, şampanya kovası da az önce gelmiş. Kız Tahitiliydi, bunu hatırlıyorum ve çok güzeldi. On dokuz yirmi yaşından büyük değildi, minyondu, beyaz örgü elbisesinin altında çıplaktı, pürüzsüz esmer teninin üzerinde çaprazlama ipler. Sonuç müthiş erotikti. Baklava biçimindeki deliklerden yuvarlak memelerinin göründüğünü hatırlıyorum, uzanıp onu öptüğümde boynunun olağanüstü yumuşaklığını da. Bana adını söyledi, ama ben ona ısrarla Fayaway dedim; Typee'den sürgün edildiğini, benim de Herman Melville olduğumu söyledim ona, onu kurtarmak için ta New York'tan gelmiş olan bir Amerikalı denizciydim. Neden söz ettiğim hakkında en ufak bir fikri yoktu kızın, ama gülümsemeyi sürdürdü, ben tükürükler saçarak abuk sabuk Fransızca konuşurken herhalde benim çatlak olduğumu düşünüyor olmalıydı, hiç rahatsız olmamıştı, ben gülünce o da gülüyordu, ne zaman canım istese öpmeme izin veriyordu.

Köşedeki bir bölmede oturuyorduk, oturduğum yerden salonun geri kalanını görebiliyordum. Erkekler girip çıkıyordu, bazıları kafalarını salondan içeri uzatıp çekiyorlardı, kimisi barda bir içki alıyordu, bir ikisi de benim yaptığım gibi bir masaya gitti. On beş dakika kadar sonra içeri genç bir erkek girdi, Amerikalı olduğu belliydi. Bana huzursuzmuş gibi geldi, sanki daha önce böyle bir yerde bulunmamıştı, ama Fransızcası şaşılacak kadar iyiydi, akıcı bir Fransızcayla kendisine viski ısmarlayıp kızlardan birisiyle konuşmaya başlayınca onun barda uzunca bir süre kalmayı planladığını anladım. Küçük bölmemden onu inceledim, bir yandan da elimi Fayaway'in bacağında gezdiriyor, yüzümü yüzüne sürtüyordum, ama o adamın barda kalışı uzadıkça benim de aklım gitgide karıştı. Uzun boylu, atletik yapılıydı, kumraldı, açık yürekli, biraz da çocuksu bir havası vardı. Yirmi altı yirmi yedi yaşlarında olduğunu tahmin ettim, üniversiteden yeni mezun olabilirdi ya da bir Amerikan firması için Paris'te çalışan genç bir hukukçuydu. Bu adamı hayatımda hiç görmemiştim, yine de bana tanıdık gelen bir yanı vardı, başımı başka yana çevirmemi engelleyen bir şey: küçük bir yanık izi, iki kromozom birleşir gibi tuhaf bir tanıma duygusu. Ona çeşitli adlar yakıştırdım, geçmişi taradım, bağlantıların makarasını çözdüm, ama hiçbir şey olmadı. Kimse değil o, dedim kendi kendime, sonunda pes ederek. Ve sonra damdan düşer gibi, bulanık bir akıl yürütme sonucu, şöyle bitirdim düşüncemi: Bu adam hiç kimse değilse mutlaka

Fanshawe'dur. Bu şakama kendim de güldüm. Ne yaparsam aynını yapan Fayaway de benimle birlikte güldü. Bundan daha saçma bir şey olmayacağını biliyordum, yine de Fanshawe, diye yineledim. Ve bir kez daha: Fanshawe. Bu sözcüğü söyledikçe söylemek daha da çok hoşuma gitmeye başladı. O sözcüğün ağzımdan her çıkışını yeni kahkahalar izliyordu. Onu duymak başımı döndürmüştü, iyice azıtmıştım, Fayaway de gitgide şaşkına dönüyordu. Herhalde benim bir cinsel deneyime giriştiğimi, onun anlamadığı bir şaka yaptığımı sanmıştı, ama benim üst üste yinelemelerim sözcüğü anlamsız kılmıştı, kız da onu bir tehdit olarak algılamaya başladı. Salonun karşı tarafındaki adama bakıp o sözcüğü bir daha yineledim. Ölçüsüz bir mutluluk duyuyordum. İddiamın doğru olmaması beni iyice coşturuyordu, edindiğim bu yeni gücü kutluyordum. Canının istediği gibi dünyayı değiştirebilecek olan ulu bir simyacıydım ben. Bu adam Fanshawe' du, çünkü ben onun Fanshawe olduğunu söylemiştim, böyle diyorsam böyleydi. Artık hiçbir şey beni durduramazdı. Durup düşünmeye bile kalkışmadan Fayaway'in kulağına hemen döneceğimi fısıldadım, güzel kollarından sıyrılıp ağır ağır bardaki sahte Fanshawe'un yanına gittim. Oxford aksanına elimden geldiğince iyi öykünmeye çalışarak,

"Eh, ihtiyar," dedim, "şu işe bak. Yeniden buluştuk."

Dönüp dikkatle bana baktı. Yüzünde belirmekte olan gülümseme silindi, kaş çatışa dönüştü. "Tanışıyor muyuz?" diye sordu sonunda.

"Elbette ki tanışıyoruz," dedim, yaygaracı ve keyifli bir havada. "Adım Melville. Herman Melville. Kitaplarımdan bazılarını okumuşsunuzdur."

Dalgacı bir sarhoş mu yoksa tehlikeli bir psikopat mı olduğuma karar verememişti, aklının karıştığı suratından belliydi. Harika bir akıl karışıklığıydı, ben de bunun tadını çıkardım.

"Evet," dedi sonunda, gülümsemeye çalışarak, "bir ikisini okumuşumdur."

"Balinayla ilgili olanı mutlaka okumuşsunuzdur."

"Evet, balinayla ilgili olanı."

"Bunu duyduğuma sevindim," dedim, hoşlanarak başımı salladım, sonra da kolumu omzuna attım. "Söyle bakalım Fanshawe," dedim, "seni Paris'e yılın bu zamanında hangi rüzgâr attı?"

Yüzündeki ifade yeniden karıştı. "Pardon," dedi, "o adı duyamadım."

“Fanshawe.”

“Fanshawe mu?”

“Fanshawe. F-A-N-S-H-A-W-E.”

“Evet,” dedi, özgüvenine yeniden kavuşmuş, yüzüne geniş bir gülümseme yayılmıştı. “Sorun da burada. Beni biriyle karıştırdınız. Benim adım Fanshawe değil. Adım Stillman. Peter Stillman.”

“Hiç önemli değil,” dedim, kolunu sıkarak. “Eğer Stillman adını kullanıyorsan benim için dert değil. Adların bir önemi yok, ne de olsa. Önemli olan senin gerçekte kim olduğunu bilmem. Sen Fanshawe’sun. Sen içeri girer girmez anladım bunu. ‘Bizim ihtiyar şeytan bu,’ dedim. ‘Acaba böyle bir yerde ne işi var?’”

Sabrı tükenmeye başlamıştı. Kolumu omzundan itti ve geri çekildi. “Yeter artık,” dedi. “Bir hata yaptınız, artık keselim bunu. Sizinle daha fazla konuşmak istemiyorum.”

“Çok geç,” dedim. “Sırrın açığa çıktı, dostum. Artık benden saklanamazsın.”

“Çekil git,” dedi, ilk kez kızgın görünüyordu. “Delilerle konuşmam ben. Çekil git, yoksa başın derde girer.”

Bardaki öteki insanlar bizim ne konuştuğumuzu anlayamıyorlardı, ama aramızdaki gerginlik belli oluyordu, gözlerin üzerimde olduğunu, çevremdeki havanın değiştiğini hissedebiliyordum. Stillman ansızın paniğe kapılır gibi oldu. Barın gerisindeki kadına bir göz attı, yanındaki kıza kaygıyla baktı ve ansızın çıkıp gitmeye karar verdi. Beni kenara itti, kapıya yöneldi. Bu işin peşini bırakabilirdim ama öyle yapmadım. Ancak ısınıyordum, esinimin boşa gitmesini istemiyordum. Fayaway’in oturduğu yere döndüm, masanın üzerine birkaç yüz frank bıraktım. Numaradan somurtur gibi yaptı. “*C’est mon frère,*” dedim. “*Il est fou. Je dois le poursuivre*.”

Kız elini paraya uzatırken ona bir öpücük gönderdim, arkamı dönüp gittim.

Stillman yirmi otuz metre kadar önümdeydi, hızlı adımlarla sokakta uzaklaşıyordu. Adımlarımı onunkilere uydurdum, beni fark etmesin diye geride kalmıştım, ama gözden kaçırmıyordum. Ara sıra, beni görmeyi umarcasına omzunun üstünden arkaya bakıyordu, ama o semtten iyice uzaklaşana, kalabalıktan ve karmaşadan çıkana, Sağ Yaka’nın sessiz, karanlık sokaklarına dalana kadar beni fark ettiğini sanmıyorum.

Karşılaşmamız onu korkutmuştu, canını kurtarmak isteyen biri gibi koşuyordu. Ama bu, anlaşılmayacak bir durum değildi. Ben, herkesin en çok korktuğu şeydim: gölgelerin arasından çıkan kavgacı yabancı, sırta saplanan hançer, hızlanıp insanları ezerek öldüren araba. Koşmakta haklıydı, ama onun korkusu beni iyice kışkırttı, onu izlemeye yöneltti, kararlılığımı perçinledi. Ne bir planım vardı, ne de ne yapacağımı biliyordum, ama en ufak bir kuşku duymadan peşinden gittim onun, bütün hayatımın buna bağlı olduğunu biliyordum. Şunu da belirtmeliyim ki o anda artık aklım tamamen başımdaydı, yalpalamıyordum, sarhoş değildim, kafam bulanık değildi. Rezilce davrandığımın farkındaydım, Stillman, Fanshawe değildi, bunu biliyordum. O, rasgele seçilmiş biriydi, tamamen masumdu, her şeyden habersizdi. Ama beni heyecanlandıran şey de buydu işte, bu işin rasgele oluşuydu, baştan sona rasgele oluşun baş döndürücülüğüydü. Hiçbir anlamı yoktu, bu yüzden de son derece anlamlıydı.

Öyle bir an geldi ki sokakta bizim ayak seslerimizden başka ses kalmadı. Stillman bir kez daha arkasına bakınca beni gördü. Hızlanmaya başladı, koşar adım gidiyordu. Arkasından seslendim: “Fanshawe.” Bir kez daha seslendim: “Artık çok geç, kim olduğunu biliyorum Fanshawe.” Ve bir sonraki sokakta: “Artık bitti Fanshawe. Asla kaçamayacaksın.” Stillman yanıt vermedi, hatta zahmet edip arkasına bile bakmadı. Onunla konuşmaya devam etmek istiyordum ama o koşmaya başlamıştı, konuşmaya çalışsaydım yavaşlamak zorunda kalacaktım. Ona laf atmaktan vazgeçip peşinden gittim. Ne kadar koştuğumuzu hiç bilmiyorum, ama sanki saatlerce sürdü bu. O benden daha gençti, daha genç ve daha güçlüydü, neredeyse gözden kaybediyordum onu, neredeyse başarısız olacaktım. Karanlık sokakta zorlanarak koştum, bitkinlik eşiğini geçmiştim, hastalanma eşiğini de, deli gibi ona doğru atıldım, durmamalıydım. Ona yetişmeden çok önce, ona yetişeceğimi bile bilmeden çok önce, artık kendimin içinde değilmişim gibi hissettim. Bunu başka nasıl ifade edebileceğimi bilemiyorum. Artık kendimi hissedemiyordum. Yaşam duygusu içimden akıp gitmişti, onun yerini mucizevi bir mutluluk duygusu almıştı, kanımda hızla akan tatlı bir zehir, hiçliğin yadsınmaz kokusu. İşte benim ölüm anım, dedim kendi kendime, işte şimdi ölüyorum. Bir saniye sonra Stillman’a yetiştim ve onu arkadan yakaladım. Düşüp kaldırıma çarptık, yere çarpınca ikimiz de homurdandık. Bütün gücümü tüketmiştim,

artık kendimi savunamayacak kadar soluksuz kalmıştım, mücadele edemeyecek kadar bitkindim. Hiç konuşmadık. Birkaç saniye kaldırımda alt alta üst üste boğuştuk, sonra elimden kurtulmayı başardı, ondan sonra da bana yapacak bir şey kalmadı. Bana vurmaya başladı, ayakkabılarının burnuyla tekmeliyordu beni, her tarafımı yumrukluyordu. Yüzümü ellerimle korumaya çalıştığımı hatırlıyorum; acıyı ve bu acının beni ne kadar şaşırttığını hatırlıyorum, ne kadar canımın yandığını ve bu acıyı artık hissetmemeyi ne kadar dilediğimi hatırlıyorum. Bu durum çok uzun sürmüş olamaz, çünkü başka bir şey gelmiyor aklıma. Stillman beni parçaladı, işini bitirdiğinde kendimden geçmiştim. Kaldırımda uyandığımı ve hâlâ gece olduğunu görüp şaşırdığımı hatırlıyorum, ama hepsi bu. Bunun dışında her şey silinmiş zihnimden.

Bu olayı izleyen üç gün oteldeki odamdan çıkmadım. Şok geçiriyordum ama acı çektiğim için değil, bu acı beni öldürecek kadar güçlü olamadığı için. Bunu, ikinci ya da üçüncü günde fark ettim. Bir ara, yatağın üzerine uzanıp kapalı panjurların aralıklarına bakarken bu acıyı yaşayıp arkamda bırakmış olduğumu anladım. Hayatta olmak tuhaf geliyordu, neredeyse akıl almazdı. Parmaklarımdan biri kırılmıştı; her iki şakağımda yaralar vardı; soluk almak bile canımı yakıyordu. Ama nedense bu önemli değildi. Hayattaydım, bunun üzerinde düşündükçe daha az anlıyordum. Hayatta kalmış olmam mümkün görünmüyordu bana.

Aynı gece daha geç bir saatte Sophie’ye bir telgraf çekip eve döneceğimi bildirdim.

9

Neredeyse sonuna geldim. Geriye bir tek şey kaldı, ancak bu daha sonra oldu, aradan üç yıl geçtikten sonra. Arada pek çok zorluk çektim, pek çok dram yaşandı, ama bunların anlatmaya çalıştığım hikâyeyle bir ilgisi olduğunu düşünmüyorum. Ben New York'a döndükten sonra neredeyse bir yıl Sophie ile ayrı yaşadık. Beni gözden çıkarmıştı, karışıklıkla geçen aylar yaşadık, sonunda onu yeniden elde ettim. Bu noktada (Mayıs 1984) durup geriye bakınca yalnızca bunun önemli olduğunu görüyorum. Bunun dışında hayatımda olup bitenler tamamen rastlantısal.

23 Şubat 1981'de Ben'in bir erkek kardeşi oldu. Sophie'nin dedesinin anısına ona Paul adını verdik. Birkaç ay sonra (temmuzda), nehrin karşı kıyısına taşındık, Brooklyn'de kahverengi taş bir binanın üstteki iki katını kiraladık. Eylülde Ben yuvaya başladı. Noel'de hep birlikte Minnesota'ya gittik, geri döndüğümüzde Paul yürümeyi öğrenmişti. Paul'ü yavaş yavaş kanatlarının altına almış olan Ben, bu gelişmenin kendisi sayesinde olduğunu söyledi.

Fanshawe'a gelince; Sophie ile ben bir daha onun adını ağzımıza almadık. Sessiz bir anlaşmaydı bu, hiçbir şey konuşmamakla birbirimize olan sadakatimizi daha çok kanıtlamış oluyorduk. Avans olarak aldığım parayı Stuart Green'e geri verdikten ve biyografiyi yazmaktan resmî olarak vazgeçtikten sonra Fanshawe'un adı bir tek kez gündeme geldi. Bu da Sophie ile yeniden birlikte oturmaya karar verdiğimiz gün oldu; konuyu salt uygulama açısından görüştük. Fanshawe'un kitaplarıyla oyunları hâlâ iyi gelir getiriyordu. "Evli kalacaksak," dedi Sophie, "bu parayı kendimiz için kullanmamız söz konusu olmaz." Ona hak verdim. Para kazanmanın başka yollarını bulduk ve teliflerden gelen parayı Ben'in adına bankaya yatırdık; arkadan da Paul için. Son bir adım atıp Fanshawe'un yapıtlarıyla ilgilenmesi için bir ajansla anlaştık; oyunların sahnelenmesi için gelecek talepleri, görüşmelerin, sözleşmelerin yenilenmesi ya da ne yapılması

gerekiyorsa onu çözümlemesi için. Elimizden ne geliyorsa yaptık. Eğer Fanshawe'un hâlâ bizi mahvedecek gücü varsa bu ancak biz onun böyle bir şey yapmasını istersek, kendimizi mahvetmek istersek olabilirdi. İşte bu yüzden Sophie'ye gerçeği hiçbir zaman söylemedim; beni korkuttuğu için değil, gerçek artık önemli olmadığı için. Bizim gücümüz sessizliğimizdeydi, bunu bozmayı da düşünmüyordum.

Yine de hikâyenin sona ermediğini biliyordum. Paris'te geçirdiğim son ay bana bunu öğretmişti ve yavaş yavaş bunu kabullenmeyi öğrenmiştim. Bir sonraki şeyin olması zaman meselesiydi. Bu da bana kaçınılmaz görünüyordu, böylece onu artık yadsımak yerine, Fanshawe'dan kurtulabileceğim düşüncesiyle kendimi kandırmak yerine, kendimi buna hazırlamaya çalıştım, kendimi her türlü şeye hazırlamaya çalıştım. Hikâyeyi anlatmamı bunca zor kılan sanırım bu *her türlü şey*'in gücü. Çünkü her türlü şeyin olabileceği anda sözcükler yetersiz kalır. Fanshawe ne ölçüde kaçınılmazsa o ölçüde mevcut değildi. Bunu kabul etmeyi öğrendim. Kendi ölümümün düşüncesiyle yaşadığım gibi Fanshawe'la yaşamayı da öğrendim. Fanshawe'un kendisi ölüm değildi, ama ölüm gibiydi ve benim içimdeki ölümün mecazi işlevini görüyordu. Paris'te öyle çöküp kalmasaydım bunu asla anlayamazdım. Orada ölmedim, ama neredeyse ölüyordum, ve bir an, belki birkaç an geldi ki ölümün tadını duydum, kendimi ölmüş saydım. Böyle bir yüzleşmenin tedavisi yoktur. Bir kez olunca olmaya devam eder; hayatınızın sonuna kadar bununla yaşarsınız.

Mektup, 1982 yılı ilkbaharının başlarında geldi. Bu kez Boston'dan postalanmıştı, mesaj kısa ve özdü, daha öncekinden çok daha acildi. "Daha fazla dayanamayacağım," diyordu. "Seninle konuşmalıyım. Columbus Meydanı, No.: 9, Boston; 1 Nisan. Bu iş burada bitecek, söz veriyorum."

Boston'a gitmek konusunda bir bahane uydurmam için bir haftadan daha az zamanım vardı. Bu işin, sandığımdan daha güç olduğu ortaya çıktı. Sophie'nin bir şey bilmesini hâlâ istemiyorsam da (onun için yapabileceğim şeylerin asgarisiydi bu, böyle hissediyordum), nedense yeni bir yalan söylemekten kaçınıyordum, oysa başka çarem yoktu. Herhangi bir ilerleme gösteremeden iki üç gün geçti, sonunda Harvard Üniversitesi'nin kütüphanesindeki bazı belgelere bakmak zorunda olduğumu ileri süren bir hikâye uydurdum. Ne tür kâğıtlar olması gerektiğini bile şimdi hatırlamıyorum. Sanırım yazacağım bir yazıyla ilgili bir şeydi, ama yanılıyor da olabilirim. Önemli olan Sophie'nin itiraz etmemesiydi. Tamam,

git bakalım filan, dedi. Bence bir şeyler karıştırdığımdan kuşkulandı, ama bu yalnızca bir duygu, bu konuda burada fikir yürütmek anlamsız. Sophie söz konusu olduğunda hiçbir şeyin gizlenemeyeceğine inanıyorum.

1 Nisan sabahı kalkacak en erken trende yer ayırttım. Yola çıkacağım sabah Paul saat beşten biraz önce uyanıp yatağımıza geldi. Bir saat sonra da ben kalktım ve odadan sessizce çıktım, kapının eşiğinde bir an durup loş, kurşuni ışıkta Sophie ile bebeğe baktım; yatağa serilmiş, nüfuz edilemez, ait olduğum bedenler. Ben, üst kattaki mutfaktaydı, giyinmişti, bir yandan muz yiyor, bir yandan da resim yapıyordu. İkimiz için bir omlet hazırladım ve Ben'e az sonra trenle Boston'a gideceğimi söyledim. Boston'un nerede olduğunu sordu.

"Buradan iki yüz mil kadar uzakta," dedim.

"Orası uzay kadar uzak mı?"

"Doğruca yukarı gidebilseydin yaklaşabilirdin."

"Bence sen Ay'a git. Roket, trenden daha iyi."

"Dönerken öyle yaparım. Cuma günleri Boston'dan Ay'a direkt sefer var. Oraya varır varmaz yer ayırtırım."

"İyi. O zaman bana nasıl bir yer olduğunu anlatırsın."

"Ay'da taş bulursam gelirken sana getiririm."

"Ya Paul?"

"Ona da bir tane getiririm."

"Yo, kalsın."

"Bu da ne demek?"

"Ben Ay taşı istemiyorum. Paul taşı ağzına sokar, soluk alamaz."

"Taş yerine ne getireyim sana?"

"Bir fil."

"Uzayda fil yok ki."

"Biliyorum, ama sen uzaya gitmiyorsun ki."

"Doğru."

"Bahse girerim ki Boston'da fil vardır."

"Herhalde haklısın. Pembe fil mi istersin, beyaz fil mi?"

"Gri bir fil. Bir sürü kırışığı olan kocaman, şişko bir fil."

"Kolay. En kolay bulunanlar onlar. Kutuya mı koydurayım, yoksa tasma mı takıp getireyim?"

"Bence üzerine binip getir buraya. Üstüne otur, başına da taç tak. Bir imparator gibi."

“Nerenin imparatoru?”
“Küçük çocukların imparatoru.”
“İmparatoriçem de olacak mı?”
“Tabii. İmparatoriçe, annem. Bundan hoşlanır. Onu uyandırıp söylesek iyi olacak.”
“Uyandırmayalım. Eve döndüğümde ona sürpriz yapsam daha iyi olur.”
“İyi fikir. Zaten görmeden inanmaz ki.”
“Doğru. Biz de onun üzülmesini istemeyiz. Yani fili bulamazsam.”
“Ah, bulursun babacım. Hiç merak etme.”
“Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?”
“Çünkü sen imparatorsun. İmparatorlar ne isterlerse elde edebilirler.”

Yol boyunca yağmur yağdı, Providence’a vardığımızda havada kar sesi vardı. Boston’da kendime bir şemsiye satın aldım ve geriye kalan iki üç mili yürüyerek gittim. Çamur grisi havada sokaklar kasvetliydi, Güney Ucu’na doğru yürürken pek kimseyle karşılaşmadım: yalnızca bir sarhoş, bir grup yeniyetme, bir telefon teknisyeni, iki üç tane de başıboş köpek. Columbus Meydanı yan yana dizilmiş on on iki evden oluşuyordu, kendisini ana caddeden ayıran parke taşı döşeli bir adacığa bakıyordu. 9 numara, evlerin içinde en bakımsız olanıydı; ötekiler gibi dört katlıydı, ama haraptı, giriş kapısından tahtalar fırlamıştı, tuğla önyüzünün onarıma ihtiyacı vardı. Yine de sağlamlığı etkileyiciydi, çatlakların arasından hâlâ görülebilen bir on dokuzuncu yüzyıl zarafeti vardı. Yüksek tavanlı kocaman odalar hayal ettim, cumbaların içinde rahat koltuklar, oymalı kartonpiyerler. Ama bunların hiçbirini göremedim. Aslında holden öteye gidemedim.
Kapıda paslı bir metal tokmak vardı, ortasında sapı bulunan bir yarım daire; tokmağı çevirdiğimde öğüren biri gibi ses çıkardı – derinden gelen boğuk, gurultulu bir ses. Bekledim, ama hiçbir şey olmadı. Tokmağı yeniden çevirdim, gelen giden yoktu. Kapıyı elimle yoklayınca kilitli olmadığını gördüm, itip açtım, bekledim, sonra içeri girdim. Girişteki hol boştu. Sağımda, abanoz ağacından tırabzanı ve çıplak ahşap basamaklarıyla merdiven bulunuyordu, solumdaki çift kanatlı kapı kapalıydı, arkasında kuşkusuz salon vardı; tam karşımda bir başka kapı daha gördüm, o da kapalıydı, büyük olasılıkla mutfağa açılıyordu. Bir an düşündükten sonra merdivende karar kıldım, tam yukarı çıkacaktım ki kapalı kapıların

ardından bir ses duydum; cılız bir tıklama, sonra bir ses anlayamadığım bir şey söyledi. Merdivenden dönüp kapıya baktım, sese kulak verdim yine. Bir şey olmadı.

Uzun bir sessizlik. Sonra o ses, neredeyse fısıltıyla, bir kez daha konuştu. “Buraya gel,” dedi.

Kapıya gittim, kulağımı çatlağa yapıştırdım. “Sen misin Fanshawe?” dedim.

“O adı kullanma,” dedi ses, bu kez daha net duyulmuştu. “O adı kullanmana izin vermiyorum.” Kapının arkasındaki kişinin ağzı tam kulağımın hizasındaydı. Aramızda yalnızca kapı vardı, birbirimize o kadar yakındık ki o sözcükler doğrudan kafamın içine akıtılıyormuş gibi hissettim. Sanki bir adamın göğsünün içinde çarpan kalbinin sesini dinliyordum, sanki bir insanın nabzını arıyordum. Adam sustu, soluğunun çatlağın aralığından bana kaydığını hissettim.

“İçeri al beni,” dedim. “Kapıyı aç da içeri al.”

“Bunu yapamam,” dedi ses. “Böyle konuşmalıyız.”

Kapının tokmağını yakaladım, çaresizlik içinde kapının kanatlarını sarstım. “Aç şunu,” dedim. “Aç şunu, yoksa kapıyı kırarım.”

“Olmaz,” dedi ses. “Kapı kapalı kalacak.” O sırada artık içerideki kişinin Fanshawe olduğuna emin olmuştum. Keşke bir sahtekâr olsa diyordum, ama o sesi tanımıştım, başkasıymış gibi davranamazdım. “Elimde bir silah var,” dedi, “sana doğrulmuş durumda. Kapıdan içeri girersen seni vururum.”

“Sana inanmıyorum.”

“Dinle şunu,” dedi, sonra onun kapıdan başka tarafa döndüğünü duydum. Bir saniye sonra bir silah patladı, arkasından zemine dökülen sıvanın sesi duyuldu. Kapıdaki çatlaktan içeri bakmaya çalıştım, odanın bir bölümünü görebilmeyi umuyordum, ama çatlak çok dardı. İncecik bir ışık çizgisi görebildim yalnızca, bir tek gri çizgi. Sonra ağız geri geldi, o ışık çizgisini de görmez oldum.

“Pekâlâ,” dedim, “elinde silah var. Ama seni görmeme izin vermezsen iddia ettiğin kişi olduğunu nereden bileceğim?”

“Kim olduğumu söylemedim ki ben.”

“Başka türlü söyleyeyim. Doğru kişiyle konuşup konuşmadığımı nereden bileceğim?”

“Bana güvenmen gerekecek.”

"Bu saatte bekleyeceğin en son şey güven olmalı."
"Sana doğru kişi olduğumu söylüyorum. Bu yetmeli. Doğru yere geldin, ben de doğru kişiyim."
"Senin beni görmek istediğini sanıyordum. Mektubunda böyle yazmıştın."
"Seninle konuşmak istediğimi yazmıştım. Arada fark var."
"Lafebeliği yapmayalım."
"Ne yazdığımı hatırlatıyorum sana."
"Beni fazla zorlama Fanshawe. İstersem buradan çıkıp giderim."
Ansızın soluğunu tuttuğunu duydum, sonra elini şiddetle kapıya vurdu. "Fanshawe deme!" diye haykırdı. "Bir daha asla Fanshawe deme!"
Biraz bekledim, onu yeniden kışkırtıp öfkelendirmek istemiyordum. Ağız çatlaktan çekildi, odanın ortasında bir yerden inlemeler geldiğini sandım; inlemeler ya da hıçkırıklar, hangisidir anlayamadım. Ne söyleyeceğimi bilemeden orada durup bekledim. Sonunda ağız yerine döndü, uzunca bir aradan sonra Fanshawe, "Hâlâ orada mısın?" diye sordu.
"Evet."
"Beni bağışla. Böyle başlamak istemezdim."
"Şunu unutma," dedim, "gelmemi istediğin için buradayım."
"Biliyorum, Bunun için sana minnettarım."
"Beni niçin çağırdığını söylersen işimiz kolaylaşır."
"Sonra. Henüz bunu konuşmak istemiyorum."
"Ne konuşacağız peki?"
"Başka şeyler. Eskiden olan şeyler."
"Seni dinliyorum."
"Çünkü senin benden nefret etmeni istemiyorum. Bunu anlayabiliyor musun?"
"Senden nefret etmiyorum. Eskiden ederdim, ama artık bunu atlattım."
"Bugün benim son günüm, emin olmam gerekiyordu."
"Sen hep burada mıydın?"
"Sanırım buraya geleli iki yıl oldu."
"Ya daha önce?"
"Şurada buradaydım. O adam peşimdeydi, bir yerde kalamazdım. Bana yolculuk duygusu verdi bu, gerçekten zevk aldım. Beklediğim şey bu değildi. Ben hep bir yerde sakince oturup zaman geçirmeyi planlamıştım."
"Quinn'den mi söz ediyorsun?"

“Evet. Şu özel dedektiften.”
“Seni buldu mu?”
“İki kez. Birinde New York’ta, ötekinde daha güneyde.”
“Bu konuda neden yalan söyledi?”
“Çünkü onun ödünü kopardım. Öğrenen olursa başına neler geleceğini biliyordu.”
“Ortadan kayboldu, biliyorsundur. İzine rastlayamadım.”
“Bir yerlerde. Önemli değil.”
“Ondan kurtulmayı nasıl başardın?”
“Her şeyi tersine çevirdim. O beni izlediğini sanıyordu, ama aslında ben onu izliyordum. Beni New York’ta buldu elbette, ama elinden kaçtım, kollarının arasından sıyrıldım. Bundan sonrası oyun oynar gibiydi. Onu peşimden koşturdum, bulması için her yerde ipuçları bıraktım, beni bulmamasını olanaksız kıldım. Ama onu hep gözlüyordum, zamanı gelince her şeyi ayarladım, o da doğruca tuzağıma düştü.”
“Çok akıllıca.”
“Yo. Budalacaydı. Ama başka seçeneğim yoktu. Ya öyle yapacaktım ya da geri götürülecektim. Bunun anlamı da deli muamelesi görmekti. Bunun için kendimden nefret ettim. Adam yalnızca görevini yapıyordu, onun için üzüldüm. Merhamet beni tiksindirir, özellikle de onu kendi içimde bulursam.”
“Peki sonra?”
“Hilemin başarılı olup olmadığına emin değildim. Quinn’in yeniden peşime düşebileceğini sanıyordum. Böylece yoluma devam ettim, buna mecbur olmadığımda bile. Böylece bir yıl kaybettim.”
“Nereye gittin?”
“Güneye, güneybatıya. Sıcak bir yerde kalmak istiyordum. Yayan geziyordum, anlıyor musun, açık havada uyuyor, insanların az olduğu yerlere gitmeye çabalıyordum. Burası müthiş büyük bir ülke. İnsanı serseme çeviriyor. Bir seferinde iki ay kadar çölde kaldım. Daha sonra Arizona’da Hopilerin yerleşme alanının kıyısındaki bir barakada yaşadım. Kızılderililer orada kalmama izin vermeden önce kabile meclisinde görüştüler bunu.”
“Uyduruyorsun.”
“Bana inanmanı istemiyorum senden. Sana hikâyemi anlatıyorum, hepsi bu. Ne istiyorsan onu düşünürsün.”

"Sonra?"
"New Mexico'da bir yerdeydim. Bir gün bir şeyler atıştırmak için yol kenarındaki bir lokantaya girdim, tezgâhın üzerinde biri bir gazete unutmuştu. Alıp okudum. Kitaplarımdan birinin yayımlandığını o zaman öğrendim."
"Şaşırdın mı?"
"Ben olsam o sözcüğü kullanmazdım."
"Ne kullanırdın?"
"Bilmiyorum. Öfkeli, olabilir. Altüst."
"Anlamıyorum."
"Öfkelendim, çünkü o kitap metelik etmezdi."
"Yazarlar kendi yazdıklarını asla değerlendiremezler."
"Yo, o kitap metelik etmezdi, inan bana. Yaptığım hiçbir şey metelik etmezdi."
"O zaman neden yok etmedin?"
"Çok bağlanmıştım ona. Ama bu onu iyi bir kitap yapmaz. Bebekler de boklarına bağlanırlar ama kimse sorun etmez bunu. Bu onun kendi işidir."
"Öyleyse neden Sophie'den, yazdıklarını bana göstermesi için söz aldın?"
"Onu sakinleştirmek için. Ama sen bunu zaten biliyorsun. Çoktan anladın. Bu benim mazeretimdi. Asıl amacım ona yeni bir koca bulmaktı."
"İşe yaradı."
"Yaramalıydı. Rasgele birini seçmedim, biliyorsun."
"Ya müsveddeler?"
"Onları çöpe atacağını düşünmüştüm. Yazdıklarımın ciddiye alınacağı hiç aklıma gelmemişti."
"Kitabının yayımlandığını öğrendikten sonra ne yaptın?"
"New York'a döndüm. Yapmamam gerekirdi, ama aklım başımda değildi, artık salim düşünemiyordum. Kitap beni tuzağa düşürüp yaptığım şeyin içine çekti, gördüğün gibi ve her şeyle yeni baştan boğuşmak zorunda kaldım. Kitap yayımlandıktan sonra da geri dönemedim."
"Senin öldüğünü sandım."
"Öyle sanmalıydın zaten. Böyle sanman en azından Quinn'in artık bir sorun olmadığını kanıtladı bana. Ancak bu yeni sorun çok daha kötüydü. İşte o zaman sana mektup yazdım."
"Çok kötü bir şey yaptın."

“Sana öfkeliydim. Acı çekmeni istiyordum, benim yaşadıklarımı yaşamanı istiyordum. Ama mektubu posta kutusuna atar atmaz pişman oldum.”

“Çok geç.”

“Evet. Çok geç.”

“New York’ta ne kadar kaldın?”

“Bilmiyorum. Sanırım altı sekiz ay kadar.”

“Nasıl yaşadın? Geçinecek parayı nereden buldun?”

“Hırsızlık yaptım.”

“Neden gerçeği anlatmıyorsun?”

“Elimden geleni yapıyorum. Anlatabileceğim her şeyi anlatıyorum sana.”

“New York’ta başka neler yaptın?”

“Seni gözetledim. Seni, Sophie’yi ve bebeği gözetledim. Hatta bir ara apartmanınızın dışında kamp kurdum. İki üç hafta kadar, belki de bir ay. Nereye gittiysen peşinden gittim. Bir iki kez neredeyse sokakta çarpışıyorduk seninle, gözlerinin içine bile baktım. Ama sen hiç fark etmedin. Senin beni görmemen müthiş bir şeydi.”

“Hepsini uyduruyorsun.”

“Herhalde eski halime benzemiyorumdur.”

“Hiç kimse bu kadar değişemez.”

“Sanırım tanınacak durumda değilim. Ama bu bakımdan şanslıydın sen. Eğer bir şey olsaydı herhalde seni öldürürdüm. New York’ta kaldığım sürece kafam canice düşüncelerle doluydu. Berbat şeyler. Neredeyse korkunç bir şey çıkacaktı elimden.”

“Seni durduran ne oldu?”

“Oradan ayrılacak cesareti buldum.”

“Ne kadar soylu bir hareket.”

“Kendimi savunmaya çalışmıyorum. Sadece sana hikâyeyi anlatıyorum.”

“Sonra ne oldu?”

“Yeniden bir gemiye yazıldım. Ticaret gemilerinde çalışmamı sağlayan kartım hâlâ duruyordu, bir Yunan şilebinde iş buldum. Berbattı, tam anlamıyla iğrençti. Ama hak etmiştim bunu: Tam istediğim şeydi. Gemi her yere gitti; Hindistan, Japonya, dünyanın her yerine. Bir kez bile karaya çıkmadım. Ne zaman bir limana gelsek, kamarama inip kendimi içeri

kilitliyordum. İki yıl böyle geçti, hiçbir şey görmeden, hiçbir şey yapmadan. Ölü biri gibi yaşayarak.”

“Ben senin hayat hikâyeni yazmaya çalışırken.”

“Bunu mu yapıyordun?”

“Öyle gibiydi.”

“Büyük bir hata.”

“Çeneni yorma. Hata olduğunu kendim de anladım.”

“Bir gün gemi Boston Limanı’na girdi. Ben de karaya çıkmaya karar verdim. Epeyce param birikmişti, bu evi almama bol bol yeterdi. O zamandan beri buradayım.”

“Hangi adı kullanıyorsun?”

“Henry Dark. Ama kim olduğumu kimse bilmiyor. Hiç dışarı çıkmıyorum. Haftada iki kez gelen bir kadın, ihtiyaçlarımı getiriyor ama onu hiç görmüyorum. Merdivenin dibinde ona bir not bırakıyorum, yanına da borcum olan parayı koyuyorum. Basit ve etkili bir ayarlama. İki yıldır ilk konuştuğum kişi sensin.”

“Aklını kaçırmış olabileceğini hiç düşündün mü?”

“Sana böyle göründüğünü biliyorum, ama deli değilim, inan bana. Bu konuda nefes tüketmek bile istemiyorum. Benim ihtiyacım olan şey, başkalarının ihtiyaçlarından farklı.”

“Bu ev tek kişi için biraz büyük değil mi?”

“Hem de çok büyük. Buraya taşındığımdan beri giriş katından yukarıya çıkmadım.”

“O zaman neden satın aldın?”

“Neredeyse bedavaya aldım. Hem sokağın adı da hoşuma gitti. Bana anlamlı geldi.”

“Columbus Meydanı mı?”

“Evet.”

“Anlayamadım?..”

“Uğurluymuş gibi geldi bana. Amerika’ya dönmek, sonra Columbus’un adı verilmiş olan bir sokakta ev bulmak. Mantıklı bir yanı vardı.”

“Ve sen burada ölmeyi planlıyorsun.”

“Doğru.”

“İlk mektubunda yedi yıl diyordun. Önünde hâlâ bir yılın var.”

“Ben tezimi kendime kanıtladım. Artık devam etmenin anlamı yok. Yoruldum. Yeter artık.”

“Seni durduracağımı sandığın için mi buraya gelmemi istedin?”

“Yo. Hiç değil. Senden bir şey beklemiyorum.”

“O zaman derdin ne?”

“Sana verecek şeylerim var. Bir noktada, yaptıklarım için sana bir açıklama borçlu olduğumu düşündüm. Hiç olmazsa denemeliydim. Son altı ayı bunları kâğıda dökmeye çalışmakla geçirdim.”

“Senin yazmaktan vazgeçtiğini sanıyordum.”

“Bu farklı bir şey. Eskiden yaptığım şeyle hiç ilgisi yok.”

“Yazdıkların nerede?”

“Arkanda. Merdivenin altındaki dolabın içinde duruyor. Kırmızı bir defter.”

Arkama döndüm, dolabın kapısını açtım ve defteri aldım. İki yüz çizgili sayfası olan standart, spiralli bir defterdi. İçindekilere çabucak bir göz attım ve bütün sayfaların doldurulmuş olduğunu gördüm: aynı tanıdık yazı, aynı siyah mürekkep, aynı küçük harfler. Ayağa kalktım, kapının iki kanadının arasındaki çatlağın başına döndüm.

“Şimdi ne olacak?” diye sordum.

“Alıp eve götür. Oku.”

“Okumazsam ne olur?”

“O zaman sakla da çocuk okusun. Büyüdüğünde görmek isteyebilir.”

“Bunu istemeye hakkın olduğunu sanmıyorum.”

“O benim oğlum.”

“Hayır, değil. Benim oğlum o.”

“Israr etmeyeceğim. O zaman kendin oku. Zaten senin için yazmıştım.”

“Ya Sophie?”

“Hayır. Ona söylememelisin.”

“İşte bunu hiç anlamıyorum.”

“Sophie’yi mi?”

“Onu nasıl öyle bırakıp gittiğini. Sana ne yaptı ki?”

“Hiçbir şey. Onun suçu yoktu. Artık bunu biliyor olmalısın. Ben başka insanlar gibi yaşayamayacaktım, o kadar.”

“Nasıl yaşayacaktın peki?”

"Hepsi defterde yazılı. Şimdi ne söylersem söyleyeyim, yalnızca gerçeği saptırmaya yarar."

"Başka bir şey var mı?"

"Yo, sanmıyorum. Sanırım sonuna geldik."

"Beni vuracak cesaretin olduğunu sanmıyorum. Şimdi kapıyı kıracak olsam böyle bir şey yapamazdın."

"Hiç deneme. Boşuna ölmüş olurdun."

"Silahı elinden çekip alırdım. Sana vurup bayıltırdım."

"Bunun bir anlamı yok. Ben zaten ölüyüm. Saatler önce zehir içtim."

"Sana inanmıyorum."

"Neyin doğru neyin yalan olduğunu bilemezsin. Asla bilemeyeceksin."

"Polisi çağıracağım. Kapıyı baltayla kırarlar ve seni alıp hastaneye götürürler."

"Kapıda bir tek tıkırtı olursa kafama bir kurşun sıkarım. Asla kazanamayacaksın."

"Ölüm bu kadar çekici mi?"

"Ölümle o kadar uzun zamandır birlikte yaşadım ki, elimde bir tek o kaldı."

Artık ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Fanshawe beni tüketmişti, kapının öte tarafında soluk alıp verişini dinlerken içimden hayatım emilip alınıyormuş gibi geldi. "Sen budalasın," dedim, aklıma başka şey gelmemişti. "Budalasın ve ölümü hak ediyorsun." Sonra, kendimi öyle zayıf ve aptal hissettim ki çocuk gibi kapıyı yumruklamaya başladım, titriyor, anlaşılmaz şeyler söylüyordum, ağlamak üzereydim.

"Artık gitsen iyi olur," dedi Fanshawe. "Bunu uzatmanın bir anlamı yok."

"Gitmek istemiyorum," dedim. "Daha konuşacak şeylerimiz var."

"Hayır yok. Bitti. Defteri al ve New York'a dön. Senden bir tek bunu istiyorum."

Öylesine bitkindim ki bir an yere yığılacağımı sandım. Destek almak için kapının tokmağına tutundum, kafamın içi kapkaranlıktı, bayılmamaya çalışıyordum. Bundan sonra olanları hatırlamıyorum. Kendimi dışarıda, evin önünde buldum, bir elimde şemsiye, öteki elimde kırmızı defter vardı. Yağmur dinmişti, ama hava hâlâ serindi, nemi ciğerlerimde hissedebiliyordum. Yolda takırtılarla ilerleyen büyük bir kamyona baktım, gözden kaybolana kadar arka kırmızı lambalarını seyrettim. Başımı

kaldırdığımda neredeyse gece olduğunu gördüm. Evden uzaklaşmaya başladım, adımlarımı düşünmeden sıralıyor, düşüncelerimi nereye gittiğim üzerinde toplayamıyordum. Galiba bir iki kez yere düştüm. Bir ara bir köşede durup taksi bulmaya çalıştığımı hatırlıyorum, ama hiçbiri durmadı. Bundan birkaç dakika sonra şemsiye elimden kaydı ve bir su birikintisine düştü. Oradan almaya çalışmadım.

Güney Garı'na vardığımda saat yediyi henüz geçmişti. On beş dakika önce New York'a bir tren kalkmıştı, bir sonraki ancak sekiz buçuktaydı. Tahta banklardan birine oturdum, kırmızı defter kucağımdaydı. İşten geç çıkan birkaç kişi ayaklarını sürüye sürüye geldiler, bir temizlikçi ıslak beziyle mermer zemini silerek yavaşça ilerledi; arkamdaki iki adam Red Sox'tan söz ederken kulak kabarttım. İçimden gelen dürtüyle on dakika mücadele ettikten sonra sonunda kırmızı defteri açtım. Neredeyse bir saat kadar kafamı kaldırmadan okudum, bir başa bir sona gidiyor, Fanshawe'un yazdıklarından bir anlam çıkarmaya çalışıyordum. O defterde bulduklarım hakkında hiçbir şey anlatmıyorsam bu pek az şey anladığımdandır. Bütün sözcükler tanıdık gelmişti bana, yine de tuhaf bir biçimde bir araya getirilmiş gibiydiler, sanki asıl amaçları birbirlerini geçersiz kılmaktı. Bunu başka nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum. Her cümle, kendisinden önce geleni silip atıyor, her paragraf bir sonrakini olanaksız kılıyordu. Bu durumda, bu defterden geriye büyük bir berraklık duygusu kalması çok tuhaf. Sanki Fanshawe son yazdıklarının benim bu konudaki bütün beklentilerimi altüst edeceğini biliyordu. Bunlar, pişmanlık duyan bir adamın sözleri değildi. Sorumu soruyla yanıtlamıştı, bu yüzden her şey açık kalmıştı, bitmemişti, yeniden başlayacaktı. İlk sözcükten sonra yolumu şaşırdım, o dakikadan sonra ancak el yordamıyla ilerleyebildim, karanlıkta tökezledim, benim için yazılmış olan bu kitap beni kör etmişti. Yine de, bütün bu karışıklığın altında, fazlasıyla kararlı, fazlasıyla kusursuz bir şey bulunduğunu hissediyordum, sanki Fanshawe'un gerçekten arzuladığı tek şey, sonunda başarısızlığa uğramaktı, hatta kendisine karşı bile. Yanılıyor olabilirim. O anda hiçbir şey okuyacak durumda değildim ve yargım büyük olasılıkla çarpıktır. Oradaydım, o sözcükleri kendi gözlerimle okudum, yine de söylediğim şeye inanmak güç geliyor bana.

Perona birkaç dakika önceden gittim. Yine yağmur başlamıştı, soluğumu havada görebiliyordum, ağzımdan küçük sis öbekçikleri halinde çıkıyordu. Defterin sayfalarını birer birer kopardım, elimde buruşturdum ve

perondaki çöp kutularından birine attım. Tren istasyondan ayrılırken son sayfaya gelmiştim.

(1984)